ANNE GOLON

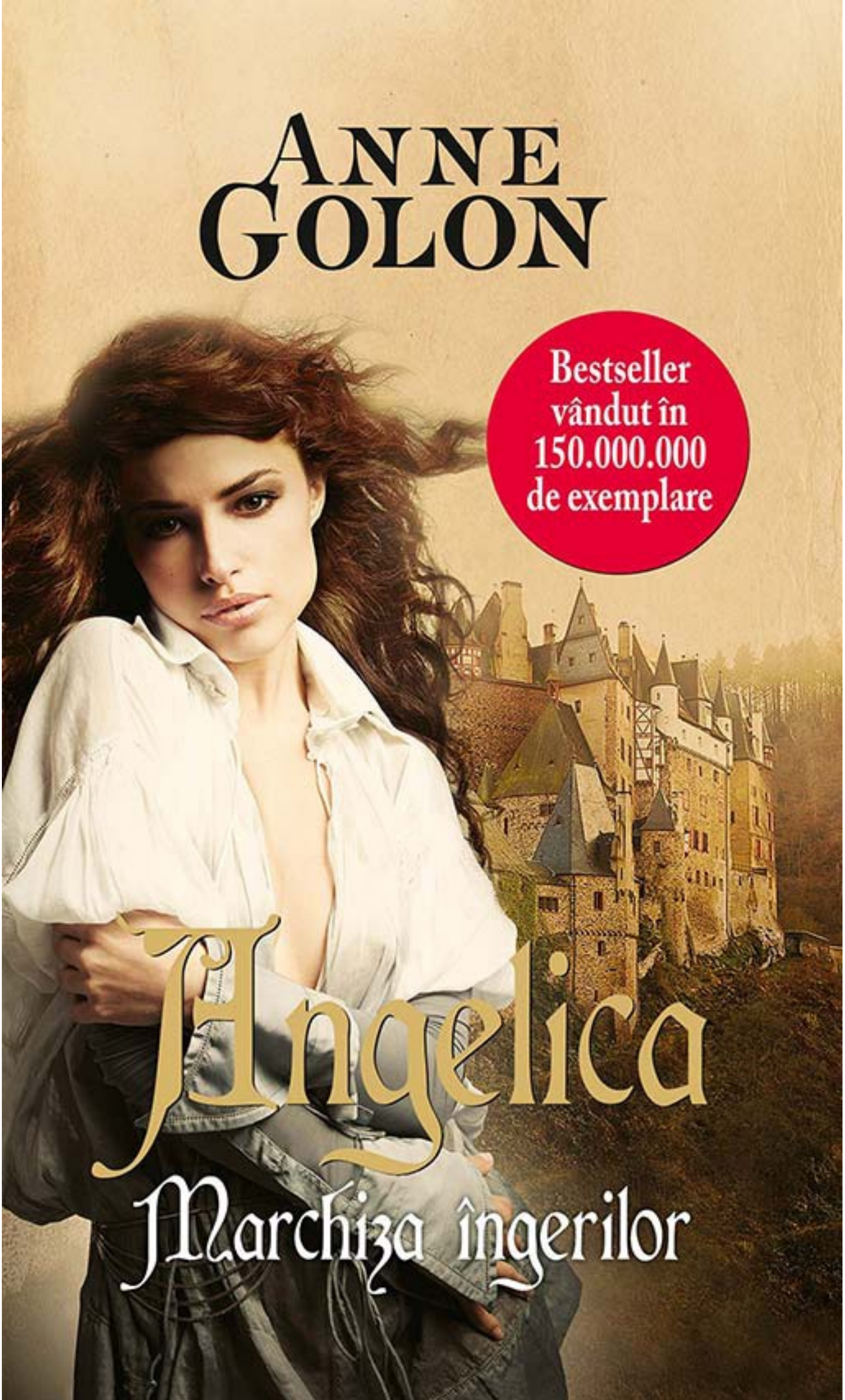

Bestseller vândut în 150.000.000 de exemplare

Angelica

Marchiza îngerilor

Anne Golon

Angelica. Marchiza îngerilor

Traducere din limba engleză
Aurelia Ulici

LIRA
2012

cuvânt-înainte

Când, în 1953, m-am apucat să scriu dintr-o mișcare de condei primul volum al aventurilor Angelicăi, la Versailles, am fost sigură, de la primele cuvinte, de primirea călduroasă pe care i-o va face publicul. Eram prea optimistă ca să-mi imaginez avatarurile neașteptate prin care va trece opera mea.

Publicasem deja câteva cărți. Ideea de a povesti viața unei femei, încă din copilărie, într-un cadru istoric, mă inspira. Secolul al XVII-lea mă atrăgea ca un tărâm necunoscut. De atunci nu l-am mai părăsit. Volumele au venit unul după altul: *Angelica și Regele Soare*, *Neîmblânzita Angelica*, *Angelica se revoltă*, *Angelica și iubirea,* apoi *Angelica și Lumea Nouă*, în 1967, care pornea de la o temă uitată în epocă, America secolului al XVII-lea, temă care n-a încetat niciodată să mă pasioneze. Șase noi cărți scoteau la iveală Lumea Nouă, către care eu și soțul meu ne-am îmbarcat în 1964, pentru o călătorie de trei luni în căutarea originilor ei: *Angelica și ispita*, *Angelica și complotul umbrelor*, *Angelica și demonul*, *Angelica și drumul speranței*, *Angelica a învins.* Angelica devenise pentru mine ca o soră.

De atunci, seria *Angelica* a fost tradusă într-o mulțime de limbi, având cititori de toate vârstele și din toate colțurile lumii. *Angelica a învins*, roman apărut în 1985, în tiraj mic, a fost anunțat ca ultimul volum al seriei. Nici un volum nu mai

avea să apară, lăsându-i orfani și pe spectatorii celor cinci filme făcute de Bernard Borderie, cel care, aproape în fiecare vară, le oferea celor aflați în vacanță filmele de capă și spadă pe care și le doreau.

Cei mai celebri autori au cunoscut uitarea, sau „traversarea deșertului“. La care se adaugă uneori sărăcia. *Angelica* și autoarea ei au îndurat ambele dificultăți. Voi reuși să înțeleg într-o zi motivul acestei uitări care ar fi putut fi definitivă? Din profunzimile acestei perioade, iată o probă evidentă. În 1993 m-am prezentat în fața unui reprezentant al Sindicatului Național al Autorilor și Compozitorilor, de la care așteptam sprijin, și am depus în fața lui un teanc de treisprezece volume din *Angelica*. „Credeam că este un film“, mi-a mărturisit el.

În deșert, între două furtuni de nisip și descurajare, se vede totuși foarte limpede și foarte departe. În timpul acestei traversări, nu am încetat niciodată să sper. Voiam ca *Angelica* să renască într-o bună zi, în propria ei țară, ea care făcuse milioane de cititori din lume să iubească Franța. Și voiam ca seria să apară integral. De ce? Mai întâi și mai ales pentru că descoperisem, recitindu-mi cărțile, că în textul meu fuseseră făcute schimbări, fără ca eu să fi fost vreodată informată. Acestea, numeroase în ultimele volume, afectau, mai ales, caracterul eroinei mele.

De exemplu, când, în copilărie, Angelica fuge de la mănăstire, traversează orașul Poitiers, cuprins de o epidemie de ciumă, și merge să caute pe un câmp ierburi cu care să-și poată vindeca sora mai mică; dar se întoarce prea târziu: Madelon este moartă. Acest episod, revelator pentru caracterul Angelicăi, a dispărut din „versiunea franceză“, iar alte pasaje au fost și ele cenzurate, încă din primele volume. Este adevărat că în 1953 nu mă gândeam la pericolul de a

evoca, de exemplu, vrăjitoarele cu puteri tămăduitoare sau ierburile care te ajută să scapi de „copiii blestemați“. În fine, fără știința mea, nenumărate cuvinte și fraze au fost schimbate.

Restabilind textele inițiale, am simțit nevoia de a-mi îmbogăți opera în ceea ce viața și studiile m-au învățat despre Marele Secol. Mi-am dorit, de asemenea, să presar și elemente care să prefigureze volumul inedit la care scriu încă: *Regatul Franței*, în care vor avea loc schimbările anticipate. Romanul vorbește despre un cuplu încă tânăr, în căutarea unui adăpost în care să-și ducă traiul, încă o dată amenințat, și unde copiii lor vor putea începe o viață nouă.

Această integrală *Angelica* este pentru mine și o ocazie de a contura un personaj despre care, la pornire, nu aveam decât o idee schematică: secolul al XVII-lea, atât de bogat în pasiuni și evenimente. Secol al descoperirilor și al tulburărilor atât pentru popor, cât și pentru monarhi. Secol al războielor, al dansurilor, al cântecelor, al meselor îmbelșugate, al regilor și al cerșetorilor, secolul Luvrului și al tavernelor. Secol în care o femeie, în cele mai vitrege împrejurări, își va păstra bucuria de a trăi, bucurie care onorează specia umană. Și, pentru toți, iubirea, speranța și consolarea.

O viață cu mii de explicații. Misterul unei ființe, atunci când este revelat, luminează întregul ei trecut. O realitate pe care o credeam simplă, pe care o numeam hazard, fatalitate, dreptate sau complot, este scoasă la iveală în toată amploarea și complexitatea ei, la scara popoarelor și a lumii. Ne întoarcem și ne punem întrebări, la fel ca Angelica pe țărmurile încă sălbatice ale râului Gouldsboro, în Noua Franță.

Ce vedea ea aruncând o privire asupra etapelor vieții ei? Un nou sens, care o chema. De ce două ființe care se iubeau

nebunește au fost separate atât de brutal? Fericirea are întotdeauna nevoie de justificări? Dar nefericirea?

Oare Angelica va găsi, în noua ei viață, răspunsuri la întrebările care au însoțit-o de-a lungul aventurilor sale? Ele apar încă din acest prim volum, *Marchiza îngerilor*, ce marchează teme ale unei vieți strâns legate de „mișcarea evenimentelor“ și de „fenomenul sufletului“, cum se numeau pe atunci știința psihologiei și cea a filosofiei.

Cu ce forțe va trebui Angelica, dar și toate personajele care o înconjoară, să-și mai măsoare puterile?

ANNE GOLON
Martie 2009

Partea întâi
Monteloup

capitolul 1

1646

— Doică, întrebă Angelica, de ce omora Gilles de Retz așa de mulți copii?

— Era stăpânit de diavol, fetițo. Gilles de Retz, căpcăunul din Machecoul, voia să fie cel mai puternic senior din vremea lui. Castelul lui era burdușit de retorte, fiole și alambicuri în care se aflau fel de fel de fierturi roșietice, iar din ele se ridicau niște aburi înfricoșători. Ca ofrandă, diavolul îi cerea mereu câte o inimă de copil. Și așa au început crimele lui Gilles de Retz. Iar mamele, pierite de durere, arătau care mai de care cu degetul spre donjonul negru al castelului din Machecoul, în jurul căruia roiau corbii, ademeniți de pivnițele scăldate în sânge nevinovat.

— Și-i mânca pe toți? întrebă cu glas tremurând Madelon, sora cea mică a Angelicăi.

— Nu chiar pe toți, nici n-ar fi putut, răspunse doica.

Aplecată deasupra ceaunului în care fierbeau domol slăninuța și varza, începu să toarne supa, fără să mai scoată un cuvânt. Hortensia, Angelica și Madelon, cele trei fiice ale baronului de Sancé de Monteloup, cu lingurile ridicate deasupra blidelor, așteptau îngrozite continuarea poveștii.

— Dar făcea lucruri de o mie de ori mai rele, reluă povestitoarea, cu o voce plină de mânie. Mai întâi poruncea să-i fie adus în față sărmanul copilaș – sau sărmana copiliță –

care țipa ca din gură de șarpe după mamă-sa. Stăpânul, tolănit pe un pat, se odihnea după nelegiurile lui. Apoi poruncea ca micuțul să fie atârnat într-un fel de laț care îi înconjura gâtul și pieptul, lăsându-l aproape fără aer, dar nu într-atât cât să-l omoare. Sărmanul copilaș se zbătea ca un pui de găină, țipetele sale deveneau tot mai slabe, ochii îi ieșeau din orbite și se învinețea tot. Și în toată sala răsunau numai hohotele de râs ale criminalilor și gemetele micuței victime. Atunci Gilles de Retz poruncea să fie dat jos copilul; îl lua pe genunchi, lipea fruntea sărmanului îngeraș de pieptul său. Îi spunea vorbe de alint, îl liniștea. N-au vrut decât să se distreze, dar acum gata, s-a sfârșit. Puișorul o să primească bombonele, un pătuc de puf și un costumaș de mătase, frumos ca al unui paj. Copilul se liniștea. O rază de bucurie strălucea în ochii lui plini de lacrimi. Atunci, dintr-odată, stăpânul îi înfigea în gât pumnalul. Dar cele mai înspăimântătoare lucruri se întâmplau când erau răpite fetele mai măricele.

— Lor ce le făcea? întrebă Hortensia.

Abia atunci, bătrânul Guillaume, care ședea în colțul vetrei, răzuind fire subțiri dintr-o păpușă de tutun, se amestecă și el, bombănind în barba-i îngălbenită:

— Mai taci odată, babă nebună! Până și mie, soldat bătrân, și tot ai reușit să-mi întorci măruntaiele pe dos cu scornelile tale!

Trupeșa Fantine Lozier se întoarse spre el, iute ca fulgerul.

— Scorneli, ai!... Se vede cât de colo, Guillaume Lützen, că nu ești din Poitou. Dacă ai lua-o numai nițel spre Nantes, ai da numaidecât de castelul ăsta blestemat din Machecoul. Două sute de ani și mai bine au trecut de când cu grozăviile alea, și oamenii tot își mai fac cruci când trec pe lângă locul cu pricina. Dar tu nu ești decât un venetic, nu ai habar de poveștile străbunilor de prin părțile astea.

— Halal străbuni, dacă sunt toți ca alde Gilles de Retz!

— Gilles de Retz era atât de măreț în ticăloșia lui, încât nici un ținut, în afară de Poitou, nu se mai poate lăuda cu un ucigaș pe măsura lui! Și când a murit, judecat și condamnat la Nantes, căindu-se pentru nenumăratele lui păcate și cerând iertare Domnului, toate mamele cărora le mâncase și le schingiuise copiii, toate au purtat doliu după el!

— Asta e chiar bună! exclamă bătrânul Guillaume.

— Așa suntem noi, cei din Poitou. Măreți în nelegiuire, măreți în iertare!

Furioasă, doica trânti blidele pe masă și-l îmbrățișă cu foc pe micul Denis.

— Ce-i drept e drept, n-am prea fost eu pe la școală, dar tot știu să deosebesc niște nenorocite de scorneli de clacă de o poveste adevărată, rămasă din moși-strămoși. Gilles de Retz a existat în carne și oase. Se prea poate ca sufletul lui să rătăcească încă pe lângă Machecoul, dar osemintele i-au putrezit în pământul ăsta. Tocmai de aia nu e bine să vorbești în dispreț despre el, ca și cum ai vorbi despre niște zâne sau spiriduși care se fâțâie pe lângă bolovanii de pe câmp. Așa cum nici de spiritele rele nu-i bine să-ți bați joc.

— Dar de fantome, Nounou, putem să ne batem joc? întrebă Angelica.

— Nici de ele, micuța mea. Fantomele nu sunt rele, dar cele mai multe dintre ele sunt triste și sensibile, și de ce să adăugăm și noi batjocura peste amărăciunile sărmanilor oameni?

— Dar bătrâna doamnă care dă târcoale pe-aici, pe la castel, de ce plânge?

— Cine poate ști? Ultima dată când am văzut-o, acum șase ani, între vechea sală a gărzilor și galeria cea mare, cred că nu mai plângea, poate fiindcă domnul baron, bunicul vostru,

s-a rugat pentru dânsa în capelă.

— Eu i-am auzit pașii pe scara turnului, se amestecă și Babette, slujnicuța.

— O fi fost mai curând vreun șobolan. Bătrâna doamnă din Monteloup e atât de discretă și n-ar vrea cu nici un chip să deranjeze. Poate o fi fost oarbă. Mulți cred asta despre dânsa, fiindcă ține mereu o mână întinsă când merge. Sau poate chiar caută ceva. Uneori se apropie de copiii care dorm și îi mângâie ușor pe obraz.

Apoi vocea doicii Fantine deveni sinistră.

— Poate caută vreun copilaș mort.

— Ascultă, femeie, mintea aia a ta e mai plină de scârnăvii ca o groapă cu hoituri, protestă încă o dată moș Guillaume. Se poate foarte bine ca seniorul de Retz să fi fost om mare și să te mândrești că te tragi din aceleași meleaguri cu el... chiar și după două secole, iar doamna aceea de Monteloup să fi fost vrednică de toată lauda, dar ce zic eu e că nu-i bine să le îngrozești pe micuțele astea care, de frică, au și uitat să-și umple burțile.

— I-auzi! Ce delicat te-ai făcut, soldățoi mojic, sluga diavolului! Câte burtici din astea de copilași ai spintecat pe când slujeai sub steagul împăratului Austriei, pe câmpurile de luptă din Germania, Alsacia și Picardia? La câte colibe ai dat foc, încuind înăuntru întreaga familie, lăsându-i pe toți să ardă de vii? N-ai trimis la pierzanie atâția țărani? Atâția și atâția, că se rupeau crengile copacilor. Și femeile și fetele pe care le-ați batjocorit până au murit de rușine?

— Ca toată lumea, ca toată lumea, muiere! Asta-i viața de soldat, ce să-i faci? Așa este la război. Doar că fetițele astea sunt făcute pentru o viață de bucurii și povești vesele.

— Asta numai până în ziua când o trece pe aici vreo ceată de soldați și de tâlhari, ca lăcustele pe câmp. Atunci viața

micuțelor va fi decisă de soldați, de război, de mizerie și de teamă...

Mânioasă, doica desfăcu o terină plină cu pate de iepure, pe care începu să-l întindă pe pâine, dând câte o bucată fiecărui mesean, fără să-l uite pe bătrânul Guillaume.

— Ascultați ce vă spun... eu, Fantine Lozier, luați aminte la mine, copii.

Hortensia, Angelica și Madelon, care profitaseră de discuție ca să-și golească blidele, ridicară din nou nasul, iar Gontran, frățiorul lor de zece ani, părăsi ungherul întunecos, unde stătea îmbufnat, și se apropie. Era ceasul războaielor și al jafurilor, al brutelor în uniformă și al tâlharilor, amestecați de-a valma în aceeași izbucnire roșie de foc, în zăngănit de spade și țipete de femei...

— Guillaume Lützen, îl cunoști pe fecioru-meu, care e vizitiul stăpânului, domnul baron de Sancé de Monteloup, chiar aici, la castel?

— Îl cunosc, strașnic flăcău.

— Ei bine! Tot ce pot să-ți spun despre taică-său e că făcea parte din armata cardinalului de Richelieu, pe vremea când se îndrepta spre La Rochelle, ca să-i stârpească pe protestanți. Eu, una, n-am fost niciodată hughenotă și m-am rugat mereu la Sfânta Fecioară să mă ajute să mă păstrez cuminte până la nuntă. Numai că, după ce armata regelui nostru preacreștin Ludovic al XIII-lea a trecut pe aici, tot ce pot să zic este că nu mai eram o fecioară nevinovată. Așa că mi-am botezat băiatul Jean-Platoșă, în amintirea tutoror acelor diavoli, dintre care unul trebuie să fie taică-său și care aveau platoșele pline de ținte, de mi-au făcut ferfeniță singura cămașă pe care o aveam la vremea aceea. Și dacă e să vorbim despre toți tâlharii și bandiții pe care foamea îi scotea necontenit la drumul mare, aș putea să vă țin treji o noapte întreagă

povestindu-vă ce-mi făceau în paiele din șură, în timp ce omului meu îi prăjeau picioarele, ca să-l facă să le spună unde-și ține agoniseala. Și eu, după miros, credeam că se pregătesc să pună porcul la frigare.

Și, spunând asta, durdulia Fantine se puse pe râs, apoi își turnă niște cidru de mere ca să-și mai răcorească limba uscată de atâta vorbit.

Și așa, viața micuței Angelica de Sancé de Monteloup începu sub semnul Căpcăunului, al nălucilor și al tâlharilor.

Fantine Lozier era alintată de toți cu un nume liniștitor: Doica. Toți se întrebau unde erau copiii lui Fantine Lozier pe vremea când ea o ajuta pe baroană să-i crească numeroasele odrasle ale familiei de Sancé, pe care mama lor nu le putea alăpta... Fără doar și poate și acești micuți mișunau prin bucătăria spațioasă care răsuna de povești și era parfumată de gustoasele supe și tocănițe care fierbeau în ceaunele mari.

La fel se întrebau unde-i era bărbatul, omul „ei“, căruia de atâtea ori îi prăjiseră tâlharii picioarele? Poate că se învârtea și el pe lângă castel unde câțiva rândași și valeți, nu prea numeroși, se ocupau de cai, de căratul apei și lemnelor și de grajdul micului domeniu.

Doica avea în vine și câțiva stropi de sânge maur, pe care, spre veacul al VIII-lea, îl aduseseră cuceritorii arabi (sarazini) până la porțile ținutului Poitou. Angelica luase, odată cu laptele, firea pătimașă și visătoare în care se împletea vechiul spirit al provinciei sale, pământ mlăștinos și împădurit, deschis ca un golf spre vânturile călduțe care băteau dinspre ocean. Își însușise de-a valma o lume de drame și de basm. Prinsese gustul și o anumită rezistență în fața fricii. Le privea cu milă pe micuța Madelon, care tremura de groază, sau pe Hortensia, sora mai mare, care era cuprinsă de spaimă și, totuși, ardea de dorința de a o întreba pe doică ce-i făcuseră

bandiții în paiele din grajd.

Deși avea doar șapte ani, Angelica ghicea destul de bine ce se petrecuse în grajd. De câte ori nu văzuse cum vaca este dusă la taur sau capra la țap? Iar prietenul ei, tânărul Nicolas, ciobănașul, îi explicase că, pentru a avea copii, bărbații și femeile făceau și ei același lucru. Așa îl avusese și doica pe Jean-Platoșă. Dar ceea ce o tulbura pe Angelica cel mai tare era că doica, de câte ori povestea despre asemenea lucruri, vorbea fie pe un ton languros sau extaziat, fie pe unul care trăda cea mai adâncă groază. Totuși, nu era cazul să-și bată capul cu tăcerile și furiile doicii. Era destul să fie acolo, durdulie și sprintenă, cu brațele ei puternice, cu genunchii ei îndoiți ca un cuib încăpător sub rochia de barhet, gata s-o adăpostească oricând ca pe un puișor, fredonându-i un cântecel de leagăn sau povestindu-i despre Gilles de Retz.

Cu bătrânul Guillaume Lützen, care vorbea pe un ton blând, cu un accent bolovănos, era mult mai simplu. Toți îl știau de elvețian sau de neamț. Se împlineau cincisprezece ani de când îl văzuseră șchiopătând, în picioarele goale, pe vechiul drum roman. Intrase în castelul Monteloup și ceruse un blid de lapte. De atunci rămăsese, slugă bună la toate, reparând mereu câte ceva, sau trimis de baronul de Sancé să-i ducă scrisorile prietenilor din vecinătate ori să-l întâmpine pe sergentul care se înființa ca să încaseze impozitele. Bătrânul Guillaume îl asculta îndelung pe sergent, după care îi răspundea în graiul lui de muntean elvețian sau în nemțeasca lui de acasă, până când sergentul, exasperat, pleca.

Avea și el poveștile lui care îi lăsau pe copii cu gura căscată. Se înviora mai degrabă la venirea verii, căci soldații pornesc la război pe vreme bună. Atunci, marii generali lasă în urmă curțile regale, unde au dansat și s-au distrat, și se alătură armatelor care pleacă la drum din cazărmile unde

sunt încartiruiți iarna. Nu se știa niciodată cu ce dușman aveau să se lupte.

Lützen arăta spre est, de unde răsare soarele. Vorbea de o realitate necunoscută: imperialii. Și apoi era acolo și un împărat, ca pe vremea romanilor, și mai erau și turcii. De altfel, luptase într-un război care se purta și vara și iarna, și acest război era fără sfârșit. Ținuturile erau atât de devastate, încât de atunci, pe acele meleaguri, trăiesc mai mult lupi decât oameni. Mersese vreme lungă până când, în sfârșit, dăduse peste o țară unde nu era război.

Venea de pe câmpurile de luptă din nord sau din est? Și prin ce întâmplare acest mercenar străin părea să coboare din Bretania când îl cunoscuseră? Tot ce știau despre el este că luptase la Lützen, sub steagul condotierului Wallenstein și că avusese neasemuita cinste de a-și înfige și el lancea în pântecele uriașului și strălucitului rege al Suediei, Gustav Adolf, când acesta, rătăcit în ceață, căzuse doborât de lăncierii austrieci.

În podul unde își avea Guillaume sălașul, se vedeau lucind în soare, printre pânzele de păianjen, vechea lui armură și coiful militar, din care acum își bea vinul cald și își sorbea uneori supa. Cu sulița uriașă, de trei ori mai înaltă decât el, moș Guillaume scutura acum nucii toamna. Dar, mai presus de orice, pe Angelica o fascina micuța răzătoare pentru tutun, cu intorsii frumos lucrate, pe care el o numea „necioplita“ lui, după obiceiul mercenarilor germani în serviciul Franței, care singuri își spuneau „necioplți“.

În bucătăria încăpătoare a castelului, cât era seara de lungă, ușile se deschideau și se închideau fără încetare. Uși care dădeau spre bezna de unde veneau, odată cu un miros pătrunzător de băligar, valeți, slujnicuțe și vizitiul Jean-Platoșă, pe atât de tăcut pe cât de vorbăreață era maică-sa.

Odată cu ei se strecurau înăuntru și câinii, cei doi ogari, Mars și Marjolaine, și cei doi baseți plini de noroi până între dinți.

Dinspre castel, ușile lăsau drum liber grațioasei Nanette, care se străduia să învețe meseria de cameristă, în speranța că va deprinde destule maniere alese ca să-și părăsească stăpânii scăpătați și să intre în slujba domnului marchiz du Plessis-Bellière, care locuia la câteva leghe de Monteloup. Tot într-un du-te-vino erau și cei doi rândași, cu niște clăi de păr care le intrau mereu în ochi, și care cărau întruna apă pentru camere și butuci, pentru a întreține focul din sala cea mare. Apoi apărea doamna baroană. Avea o față blândă, ofilită de vântul câmpiilor și de numeroasele sarcini. Purta mereu aceeași rochie de serj cenușiu și o scufie de lână neagră, căci în sala cea mare, unde-și petrecea timpul cu domnul baron și cu mătușile ei bătrâne, era mai umezeală și mai frig decât în bucătărie. Întreba dacă ceaiul domnului baron era gata și se interesa dacă mezinul supsese fără să facă nazuri. Mângâia în treacăt obrazul Angelicăi, care era pe jumătate adormită și al cărei păr lung, ca aurul topit, era risipit pe masă și strălucea în lumina focului.

— Este ora de culcare, fetelor. Pulheria are să vă conducă.

Și Pulheria, una dintre mătușile bătrâne, se înființa, mereu la fel de supusă. Singură voise să-și asume rolul de guvernantă a nepoatelor sale, pentru că nu se găsise nici bărbat, nici mănăstire care s-o accepte, fiind lipsită de zestre. Pentru că încerca să se facă de folos, în loc să se văicărească și să brodeze la tapiserie cât e ziulica de lungă, o tratau cam cu dispreț și îi acordau mai puțin respect decât celeilalte mătuși, grăsana Jeanne.

Pulheria își aduna nepoatele. Servitoarele le culcau pe cele micuțe, iar Gontran, băiatul care nu avea preceptor, se ducea când avea el chef să se întindă pe salteaua de paie de sub

acoperiș. Hortensia, Angelica și Madelon o urmau pe uscățiva lor mătușă până în sala cea mare a castelului, unde focul din cămin și trei sfeșnice abia dacă reușeau să mai risipească umbrele adânci strânse de-a lungul veacurilor sub înaltele bolți medievale. Întinse pe pereți, cele câteva tapiserii se străduiau să-i mai apere de umezeală, dar erau atât de vechi și roase de molii încât nu se mai distingea nimic din scenele pe care le înfățișau, în afară de privirile mustrătoare ale personajelor livide.

Fetițele făceau o reverență adâncă în fața bunicului lor, monsenior. Stătea așezat în fața căminului, înfășurat în mantia neagră garnisită pe margini cu blană jumulită. Dar mâinile lui foarte albe, odihnind pe măciulia bastonului, aveau o noblețe regală. Purta pe cap o pălărie de pâslă neagră, cu boruri largi, iar barba tăiată drept, la fel ca cea a răposatului nostru rege, Henric al IV-lea, se odihnea pe o coleretă plisată, pe care Hortensia o considera, în sinea ei, cu totul demodată.

Urma o a doua reverență în fața mătușii Jeanne, care strângea îmbufnată din buze, fără a catadicsi să zâmbească; urma scara cea mare de piatră, jilavă ca o grotă. Iarna, camerele erau adevărate ghețării, dar vara erau răcoroase. Nimeni nu intra acolo decât ca să se bage în pat. Cel în care dormeau fetițele trona ca un monument în odaia pustiită, al cărei mobilier fusese vândut în decursul ultimelor generații. Pardoseala de dale, acoperită iarna cu paie, era ciobită în mai multe locuri. În pat se urcau pe o scăriță cu trei trepte. Gata îmbrăcate în cămășuță și cu boneta de noapte, și după ce au îngenuncheat să-i mulțumească Domnului pentru bunătatea Lui, cele trei domnișoare de Sancé de Monteloup se cățărau până în culcușul lor cu saltea de puf și se vârau sub cuvertura care era toată numai găuri. Angelica luase obiceiul să caute

locul în care gaura din cearșaf se potrivea cu cea din cuvertură și își scotea pe acolo piciorușul trandafiriu, mișcând din degete ca să o facă pe Madelon să râdă.

Micuța Madelon tremura ca varga din pricina poveștilor pe care le spunea Nounou; Hortensia la fel, dar ea nu scotea un cuvânt, pentru că era cea mai mare. Numai Angelica gusta spaimele astea, cu o bucurie plină de exaltare. Viața era făcută din mistere și descoperiri. Șoarecii se auzeau rozând lemnăria, bufnițele și liliecii fâlfâiau din aripi sub acoperișul celor două turnuri și scoteau țipete ascuțite. Ogarii lătrau a pustiu în curte, iar câte un catâr de pe câmp venea să-și frece rapănul de ziduri.

Și, uneori, mai ales în nopțile cu viscol, se auzeau urlând lupii, care coborau din pădurea sălbatică din Monteloup spre așezările omenești. Alteori, la venirea primăverii, răzbăteau până la castel cântecele țăranilor din sat, care dănțuiau sub clar de lună...

capitolul 2

Uneori, când se gândea la Angelica, Pulheria izbucnea în plâns. Vedea în ea nu numai eșecul a ceea ce consiera ea a fi o educație ca la carte, dar și a rasei și a nobleței ei care, sub povara sărăciei, își pierdeau orice demnitate.

De cum se crăpa de ziuă, micuța o ștergea, cu pletele-n vânt, îmbrăcată aproape ca o țărăncuță, cu cămașa ei sărăcăcioasă, cu pieptarul și cu fusta largă, iar piciorușele ei, delicate ca cele ale unei prințese pur-sânge, erau bătucite de atâta mers, căci întotdeauna își arunca saboții în primul tufiș din drum, ca să poată alerga în voie. Dacă o striga cineva, abia dacă își întorcea chipul rotund și rumenit de soare, luminat de niște ochi mari, de un albastru-verzui.

— Ar trebui trimisă la mănăstire, se văita mătușa Pulheria.

Dar baronul de Sancé, tăcut și veșnic măcinat de griji, se mulțumea să ridice din umeri. Cum ar fi putut să-și trimită la mănăstire cea de-a doua fiică, atâta timp cât încă nu putea s-o trimită nici măcar pe cea mare, căci veniturile sale anuale abia dacă ajungeau la patru mii de livre, din care plătea cinci sute călugărilor augustini de la Poitiers pentru educația celor doi fii mai mari?

Pe lângă mlaștină, Angelica îl avea de tovarăș pe Valentin, fiul morarului.

Spre pădure, era Nicolas, unul dintre cei șapte copii ai unui plugar, care păștea de-acum oile domnului baron.

Valentin o ducea cu barca prin „damf“, de-a lungul cărărilor de apă mărginite de florile de nu-mă-uita, de izmă și de angelică. Valentin culegea cu vâslele planta înaltă și stufoasă, cu miresme ademenitoare. Și apoi se ducea să o vândă călugărilor de la abația din Nieul, care scoteau din rădăcini și din flori o fiertură de leac, iar tulpinile le foloseau la zaharicalele lor. Drept răsplată, băiatul primea câte o sutană veche sau câte un șirag de mătănii, pe care le folosea ca să le arunce în capetele copiilor protestanți din sat, care o luau la goană urlând ca din gură de șarpe, de-ai fi zis că însuși diavolul le-ar fi scuipat în față. Taică-său, morarul, nu era deloc mulțumit de apucăturile acestea. Cu toate că era un bun catolic, dovedea multă îngăduință. Și ce nevoie avea feciorul său să facă negoț cu angelică, atâta vreme urma să primească moștenire slujba de morar și n-avea decât să se instaleze cum îi era mai bine în moara înălțată pe stâlpi, la malul apei. Dar Valentin era un băiat greu de înțeles. La cei doisprezece ani ai lui avea o statură herculeană, dar era mai tăcut ca un pește, avea privirea parcă rătăcită, iar cei care aveau pică pe morar spuneau că nu-i prea ager la minte.

Nicolas, ciobanul guraliv și lăudăros, o lua pe Angelica în pădure să culeagă ciuperci, mure și afine.

Tot cu el se ducea și la cules de castane. Și tot el îi cioplea fluiere din lemn de nuc.

Cei doi băieți erau gata să se omoare între ei pentru favorurile Angelicăi.

Copila era atât de frumoasă încât țăranii se minunau văzând-o și o socoteau o întruchipare a zânelor care, după cum se știe, își aveau sălașul în dolmenul de pe Câmpia Vrăjită.

Fata avea gânduri de mărire.

— Sunt marchiză, spunea ea cui voia să o asculte.

— Da? Și de ce, mă rog?

— Fiindcă m-am măritat cu un marchiz, răspundea ea.

„Marchizul“ era când Valentin, când Nicolas, când vreunul dintre puștanii blânzi ca niște oițe pe care îi târa după ea pe câmpii și prin codrii.

Sau altceva, și mai caraghios:

— Eu sunt Angelica și plec la război în fruntea armatei mele de îngeri.

De unde și porecla: micuța marchiză a îngerilor.

Aproape în fiecare an, sosirea negustorilor ambulanți tulbura atmosfera intimă, aproape adormită a peisajului câmpenesc străjuit de păduri, reînviindu-i Angelicăi visurile și pasiunile secrete.

Erau doi.

Despre unul se zicea că ar fi de loc din Auvergne, căci cei care aparțineau acestei bresle veneau adesea din munți, și avea o căruță cu coviltir, trasă de un măgar sau de un catâr, ticsită cu tot felul de articole de mercerie, vase și mătăsuri. Negustorul umbla prin sat, din casă în casă, cât era ziulica de lungă. El era cel care aducea almanahurile apărute în timpul anului, așa că era aproape sigur că-i vezi apărând căruța spre jumătatea lui decembrie. Avea clienții lui pe care îi cunoștea, nu după nume, ci după casele lor sau după locurile de întâlnire, unde se puneau la cale tot felul de târguri avantajoase.

De celălalt, tot muntean și el, poate savoyard, erau mai puțin siguri. Zilele treceau, și îngrijorarea punea stăpânire pe oamenii locului. Și, în sfârșit, se zărea câte o țărăncuță alergând peste câmpie, strigând cât o ținea gura: „Are cufărul cu el!“

Era un bărbat scund, oacheș, cu sprâncene negre ca tăciunele. Mergea pe jos.

Purta un turban din mătase decolorată, prins cu o pană jumulită, dar care își recăpăta în fiecare an strălucirea. Pelerina îi ajungea până la glezne. Ducea în spate un coș aproape la fel de înalt ca el, în care erau un întreg bazar și câteva bucăți de stofă, iar, în bandulieră, susținut de brațul stâng, celebrul cufăr. De fapt, nu venise niciodată fără cufărul lui, dar mereu exista temerea că, printr-un ghinion care le-ar fi sfâșiat oamenilor sufletul pentru tot anul, a vândut tot ce avea în cufăr înainte de a ajunge la Monteloup.

Cu mâna dreaptă, negustorul scotea din cufărul său cărticelele albastre, făcând foile să șuiere în bătaia vântului ca o zăngănitoare pentru leproși. Dar, departe de a-i pune pe oameni pe fugă, îi făcea să vină în goană. Și era o fericire! Sub acoperișurile colibelor sau sub bolțile bucătăriilor spațioase ale castelului, începea o perioadă de descoperiri care cucerea toate mințile.

Hortensia trăia atunci clipele ei de glorie. Așezată la masa mare, citea cu voce tare, în timp ce Angelica și Nanette, lipite de ea, de-o parte și de alta, citeau și ele, fiecare pentru sine. Și ce victorie dacă, imediat cum deschidea cărticica, după ce a răsfoit-o, putea anunța că a dat peste urmarea unei povești începute înainte: *Aucassin și Nicolette*, cântecul lui Roland cel viteaz și a sabiei sale, Durandal, Carol cel Mare cu barba sa lungă, regele Artur, Cavalerii Mesei Rotunde...

Coperta era făcută din acea hârtie de ambalaj albastră în care băcanii își înveleau căpățânile albe de zahăr. Ai fi zis că un teanc de astfel de hârtii, nefolosite, uitate la vreunul dintre ei, îi dăduse acelui tipograf din Troyes ideea de a face niște broșuri ieftine pentru oamenii de la țară, cu copii pe care, an de an, parohii și dascălii încercau să-i învețe să citească. Copii care, după ce creșteau, nu aveau posibilitatea să-și cumpere ziare, ca la oraș, sau chiar cărți tipărite, legate în piele,

obiecte foarte scumpe, pe care țăranii veșnic ocupați cu muncile câmpului și condamnați la plata nesfârșitelor dări care îi ruinau nu și le puteau permite.

Aparent, tipograful lăsase în grija comișilor săi să decidă cu ce fel de hrană spirituală vor umple aceste cărticele, sub coperta de hârtie albastră care le lega, prin două găurele, cu două fire de cânepă.

În depozitele librăriei unde se umpleau de praf ediții vechi, demodate, alegerea angajaților se dovedi fericită. Succesul a fost imediat, total, și negustorii ambulanți se întorceau fără încetare să se aprovizioneze, informându-se despre noutăți, dar și cu o întreagă listă de personaje preferate, care să prindă viață. Găseai acolo toate marile legende, plus, într-un vesel zornăit de spade încrucișate, aventurile eroilor la care puteai visa fără teama de a fi decepționat de lașitatea sau de lipsa lor de mândrie.

Astfel, deopotrivă legănați și exaltați de poveștile extraordinare, cu toții simțeau înmugurind în ei sufletul încă pur al vechilor provincii. În această oază de liniște, se bucurau de protecția zidurilor groase din jur, veșnica apărare a străvechii așezări ridicate din tenebre, ca o insulă neagră și stâncoasă, între cele două entități primordiale ale creației, apele mlăștinoase care umpleau golful de unde se retrăseseră valurile sărate ale oceanului și unduirea întunecată a pădurii celtice, care acoperea promontoriile din acel capăt de lume.

Unul dintre zidurile castelului din Monteloup se ridica deasupra mlaștinii. Era partea cea mai veche, construită de un străvechi senior de Ridoué de Sancé, tovarăș de luptă al lui Godefroi de Bouillon, în secolul al XII-lea. Zidul acesta era străjuit de două turnuri, cu drumurile de rond acoperite cu șiță de lemn. Când Angelica se cățăra până sus împreună cu Gontran, se prăpădeau de râs scuipând de pe meterezele

printre care, odinioară, soldații medievali aruncaseră găleți cu ulei clocotit asupra atacatorilor. Zidurile se înfigeau într-un mic promontoriu de piatră calcaroasă, dincolo de care începea mlaștina. Cândva, în timpuri preistorice, marea înaintase până aici. Retrăgându-se, lăsase în urmă un adevărat păienjeniș de râuri, canale, iazuri, acum pline toate de ierburi și de sălcii, regatul țiparilor și al broaștelor, în care țăranii nu se aventurau decât cu bărcile. Cătunele și colibele izolate se ridicau pe insulițele fostului golf. Aflat în trecere prin acest tărâm al apelor, ducele de la Trémouille, oaspete al marchizului du Plessis într-o vară, și care se dădea în vânt după tot ce era exotic, numise locurile acestea Veneția Verde.

Vastul câmp de ape, mlaștina liniștită, se întindea de la Niort și Fontenay-le-Comte, până la ocean. Întâlnea, cu puțin înainte de Marans, Chaillé și chiar Luçon mlaștina amară, adică pământurile încă sărate. La capăt era țărmul, cu bariera lui prețioasă de sare, pe care se băteau cu înverșunare vameșii și contrabandiștii.

Dacă doica nu povestea niciodată istorii cu vămuitori și falși negustori de sare, care îi pasionau pe toți locuitorii mlaștinii, asta se întâmpla fiindcă ea, care trăia în regiuni de dincoace de mlaștini, se arăta profund disprețuitoare față de acei oameni care stau toată ziua cu picioarele în apă și, pe deasupra, sunt și cu toții protestanți.

Castelul Monteloup arăta o fațadă ceva mai nouă, străpunsă de o mulțime de ferestre. Podul mobil, prins cu lanțuri ruginite, plin de găini și de curcani, despărțea intrarea principală de câmpia unde păștea catârii. În dreapta se afla hulubarul stăpânilor, cu acoperișul lui de țigle rotunde și un mic teren dat în arendă. Dincolo de șanț se mai aflau câteva petice de pământ arendate și ele. Mai departe se zărea turla bisericii din Monteloup.

Apoi începea pădurea, într-o unduire deasă de stejari și castani. Pădurea asta te putea scoate, fără un luminiș cât de mic, până la nord de Gâtiné și de câmpurile împrejmuite de păduri din Vendée; până aproape de apa Loarei și a râului Anjou, asta dacă te simțeai în stare să traversezi ținutul dintr-o parte în alta, fără teama lupilor și a bandiților.

Pădurea din Nieul, cea mai apropiată, aparținea seniorului du Plessis. Țăranii din Monteloup își trimiteau acolo turmele de porci și de ani de zile se aflau într-un șir nesfârșit de procese cu vechilul domnului marchiz, jupânul Molines, un hrăpăreț. În pădure locuiau și câțiva cizmari și cărbunari, precum și o vrăjitoare, Melusina pe numele ei.

Niciodată Angelica nu va uita ziua în care, pentru prima oară, o întâlnise pe vrăjitoarea Melusina. Se distra cu micuții ei tovarăși, făcând expediții războinice în care cavalerii temerari își croiau săbii din trestie și stuf. Trecuse multă vreme de atunci. Avea vreo cinci sau șase anișori, dar era deja destul de agilă încât să se cațere în copaci, suind din creangă în creangă. Unul dintre copii strigase: „Un cuib, acolo sus!...“ În timp ce ea întindea mâna spre cuib, o voce îi poruncise:

— Potoliți-vă! Potoliți-vă, draci de copii ce sunteți! N-aveți voie să distrugeți natura!...

Mustrarea fusese rostită în dialectul regiunii, dar, zărind-o pe femeia aceea, stând într-un nimb de lumină, la piciorul copacului, Angelica crezuse mai întâi că era o apariție de pe tărâmul de dincolo. Ceilalți copii, care se cățăraseră împreună cu ea, dar și cei de jos, o luară cu toții la fugă țipând: „Vrăjitoarea!... VRĂJITOAREA!...“

La rândul ei, coborând, Angelica rămăsese față în față cu apariția. Își amintea perfect. Femeia îi zâmbea. O apucase de ambele mâini și își trecuse degetul lung și alb peste palmele fetiței, ca pentru a trasa acolo un semn sau a descifra un

mesaj ascuns. Apoi îi spusese: „De ce faci asta? Nu-i vezi pe bieții părinți, acolo, cât sunt de speriați?“ Și îi arătase cele două păsări, tatăl și mama, bătând din aripi și scoțând țipete de disperare, pe care ea nici nu le luase în seamă. Din acea zi începuse să-i placă să se țină după Melusina, căci înțelegea ce voise să-i spună. E drept că era oarecum ciudată. Când o zăreai de departe, străbătând luminișurile, ai fi zis că aluneca pe deasupra mușchilor fără să atingă pământul. Uneori, iarna, venea la ușile oamenilor ca să ceară un blid de lapte în schimbul câtorva ierburi de leac.

Urmându-i exemplul, Angelica culegea și ea tot felul de flori și de rădăcini, le usca, le fierbea, le măcina, le așeza în săculeți mici și le pitea într-un ungher dosnic, știut numai de ea și de bătrânul Guillaume. Pulheria putea să o strige ore întregi fără ca fetița să se arate.

Cu mare grijă, tot ce ținea de legătura ei cu Melusina, de întâlnirile lor, de descoperirile pe care le făceau împreună, Angelica păstra secret – în mintea și în sufletul ei, unde nu mai era nimeni altcineva decât ele două.

Melusina, vrăjitoarea.

Tărâmul vrăjitoarei era chiar pădurea domeniului.

Împreună cu banda ei, așa-zisa marchiză a îngerilor, cum se credea, nu depășise niciodată cu adevărat pământurile care aparțineau comunei, acel vast teritoriu unde sătenii aveau sau nu voie să meargă să adune lemne pentru foc sau să-și ducă animalele la păscut. Nimeni nu trecea mai departe. În afară de ea, Angelica, împreună cu Melusina. Căci, de celalaltă parte, era pădurea necunoscută, cu bolovanii ei acoperiți de mușchi, cu apele verzui și ascunse sub bolta plantelor acvatice cu tulpini lungi, asemenea pădurilor în care se desfășura acțiunea poveștilor din cărticelele albastre.

Nimeni nu avea cum să știe că nu vor da acolo peste

cavaleri în armuri sau măcar peste vreun dragon uitat de pe vremea lui Merlin, scuipând poate flăcări pe nări. Până atunci însă, provincia nu se putea lăuda decât cu câțiva sfinți protectori ai fecioarelor eroice înveșmântate în rochii albe, care să vină să lege în lanțuri dragonul și să-l alunge din regiune măcar până la marginea prăpastiei unde ar fi avut bunăvoința să se prăbușească.

Or, pe aceste tărâmuri interzise, numai Melusina rătăcea.

Ea o atrăsese acolo pe Angelica. Și, fără să-i spună nimeni, copila pricepuse că despre plimbările ei cu Melusina nu trebuia să vorbească nimănui niciodată.

Bătrânul Lützen nu-i cunoștea decât ascunzătoarea din măruntaiele castelului, unde își ținea la uscat ierburile, după exemplul prietenei sale. Simțea că trebuia să păstreze secretul. Țăranilor le era foarte frică de bătrână. Chiar și Nicolas, lăudărosul, o lua la fugă când o vedea, țipând: „Vrăjitoarea! Vrăjitoarea!“, la fel ca toți ceilalți. Ceea ce nu-i împiedica, atunci când erau bolnavi, să se furișeze prin preajma falezei unde locuia sau să trimită vreun puști ca să capete niscaiva leacuri. Se mai spunea și că e altfel decât alte vrăjitoare și că nu se știa de unde venise.

Își ținea părul alb prins într-o fâșie de pânză, împodobită uneori cu flori, ceea ce Angelicăi i se părea nespus de frumos! Și adesea fredona. Se plimba tăcută printre ierburi și copaci, ținând în mână coșulețul împletit din rădăcini de caprifoi, în care punea câteva fructe culese, câteva frunze, câteva petale. Puțin câte puțin, o convinsese pe fetiță să adune buruieni pentru leacuri mai prețioase, învăluite în mister și însoțite de incantații ciudate.

De aceea, Angelica nu povestea nimănui despre plimbările ei cu Melusina. Era ca într-un fel de altă viață, unde erau numai ea și vrăjitoarea, plantele și animalele pădurii, ceva ce

păstra cu sfințenie în sufletul ei ca într-un „cufăr cu minuni“, ceva ce nu-i aparținea decât ei.

Într-o bună zi va fi la fel de pricepută ca Melusina, credea ea, și va vindeca întreaga omenire.

Prin partea locului, tradiția cerea ca vrăjitoarele ținutului să poarte numele de Melusina. Cerându-le vrăjitoarelor să-i apere sau să-i cruțe, oamenii găseau de cuviință să li se adreseze ca unei personalități vestite, aproape divinizată, zâna Melusina, de binefacerile căreia se bucurau dintotdeauna provinciile din vest. Povestea ei tragică o făcea melancolică pe bătrâna doică, și de aceea n-o istorisea niciodată cu plăcere.

Zâna Melusina fusese fiica unui anume Elenas, rege al Albaniei. După căsătoria cu prințul Raymond de Forez, avea să fie numită Mère de Lusignan, devenit treptat Merlusique, apoi Melusina. După ani de fericire, se abătuse însă asupra lor nenorocirea. Nenorocire cu atât mai mare, cu cât putea fi evitată.

Doica spunea că dacă soțul zânei Melusina adusese nenorocirea asupra familiei sale, asupra lui și de-a pururi asupra femeii sale, cea mai frumoasă din toate cele care-i erau dragi, acest lucru nu se întâmplase pentru că ar fi încetat s-o iubească, și nici chiar pentru că o îndrăgise pe alta, sau pentru că, din contră, ea ar fi avut sentimente pentru alt bărbat, și, nici așa cum se credea, pentru că cedase unui sentiment sfâșietor de curiozitate, ci pentru că acel bărbat curajos, îndrăgostit, era un aiurit!

Și, spunând asta, Fantine Lozier se uita, cu ochii ei negri, la Angelica. Aiurit! Toate nenorocirile se pot aduna în acest cuvânt și se pot răspândi în lume ca dintr-o cutie a Pandorei !

Întorcându-se într-o seară acasă, la unul dintre minunatele castele pe care le primise ca zestre de la încântătoarea lui

soție, împreună cu niște prieteni întâlniți pe drum și pe care voia să-i onoreze cu fastuoasa lui ospitalitate, uitase recomandarea pe care Melusina i-o făcuse, ca niciodată, sâmbăta, să nu încerce să pătrundă în apartamentele ei… Și el intrase… cu tovarășii lui de beție… și descoperise un spectacol îngrozitor: femeia aceea minunată care înota într-un bazin cu apă avea coadă de pește.

Văzându-se dată în vileag, femeia-monstru scosese un strigăt sfâșietor, de agonie, și, împroșcând apă în jurul ei, sărise pe fereastră, în noaptea și în spațiul unde, de-aici înainte, era condamnată să rătăcească pe veci. Căci, nu doar că secretul ei fusese dezvăluit, dar astfel era condamnată să nu poată muri de moarte naturală, ca toată lumea, adică să trăiască veșnic. Și, orice s-ar crede, acesta este cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unei ființe vii!

Și, dacă ne gândim bine, spunea doica, o asemenea pierdere de memorie din partea unui prinț atât de celebru ca Raymond de Forez, cel mai de seamnă senior de Lusignan și de Poitou, poate părea exagerată și suspectă, dar asta nu înseamnă că, dacă nu uitase cu adevărat de promisiunea solemnă pe care o făcuse soției sale, dacă în schimb nu o luase în serios și decisese să o ignore în seara aceea pentru a-și distra musafirii, n-a fost tot el cel mai uimit dintre toți.

„Căci nimic nu e mai dăunător fericirii într-o căsnicie decât să iei în derâdere dorințele unei femei pe care o iubești și la care ții“, încheia doica.

Și adăuga că, în pofida tuturor nenorocirilor ei, zâna Melusina continuase să vegheze asupra provinciei sale preferate. Ei i se datorau castele din Parthenay, Morvant, Marmande și Issoudun, precum și bunăstarea familiilor de viță nobilă, cum este familia Lusignan, evident, și a altor descendenți ale căror nume se transmiteau în mare secret,

din tată-n fiu.

Doamna de Sancé, care tocmai trecea prin bucătărie în drum spre grădina de zarzavaturi, crezuse de cuviință să intervină și să corecteze câteva amănunte legate de zâna Melusina. Fără doar și poate că familia Lusignan era o familie respectabilă, dar nu se putea spune că descindea dintr-o zână care, pe deasupra, se transforma și în sirenă.

— Doamnă, au fost regi ai Ciprului și Ierusalimului, explicase doica, de neclintit pe tema familiei Lusignan.

— Sigur, dar…

— Și după căsătoria ei cu Raimondin, Melesina a stat la originea caselor de Lusignan, de Luxembourg și de Boemia. Așa se spune în multe cărți, doamnă, și de multe secole. Chiar și în biblioteca albastră de la Troyes se întărește această idee.

— Nu este un material de referință, declară doamna de Sancé. Și, oricum, Fantine, o familie, fie ea și nobilă, nu poate avea ca strămoș o zână…

— Să mă ierte doamna baroană, interveni din nou doica, îndreptându-se de spate, cu un aer demn, dar dacă doamna baroană reneagă filiația unei familii despre care cred că se înrudește și cu familia domnului baron, este pentru că doamna baroană nu consideră că se trage din provincia Poitou… Și apoi, priviți aici, șopti ea cu jumătate de glas, aruncând o ocheadă spre Angelica, cine ar putea spune că nu are ca străbună o zână? Până și în sat a început să i se spună așa: micuța zână… Și se mai spune că mâinile ei au darul de a alina durerea. Dacă pe săteni îi doare capul sau dacă bebelușilor le dau dinții, pe ea o cheamă lumea, iar ea își pune mâna micuță pe fruntea, pe obrajii lor și ei se simt numaidecât alinați… Dacă doamna baroană vrea să știe…

La un asemenea îndemn, doamna de Sancé arunca o privire spre copila ei, ai cărei ochișori nevinovați îi cereau,

fără ca micuța să-și dea seama, să nu se îndoiască de convingerile doicii. Și baroana nu-și putea reține un zâmbet, înduioșată, găsindu-i pe toți copiii ei frumoși și fermecători. Cu un mic suspin, își lua coșul și pălăria mare, de grădină, căci ea era cea care veghea la soarta grădinii de zarzavaturi și a livezii, ceea ce îi dădea multe bătăi de cap, dar o ajuta, în pofida sărăciei, să le ofere alor casei bucate sănătoase și variate, ceea ce era esențial.

În acel an, la începutul verii, doica Fantine Lozier începu să aștepte sosirea tâlharilor și a armatelor. E drept că provincia părea liniștită, dar doica, înzestrată cu darul ghicitului, „adulmeca“ tâlharii în zăpușeala verii. Privea mereu către miazănoapte, de-a lungul drumului, ca și cum vântul încărcat de pulbere le-ar fi purtat duhoarea. Nu avea nevoie de prea multe indicii ca să știe ce se petrecea până hăt, departe, nu numai în satul lor, ci și în alte ținuturi, până la Paris.

Și, la fel ca ea, Angelica îi aștepta.

capitolul 3

În seara aceea, Angelica se hotărâse să meargă cu Nicolas, ciobănașul, la pescuit de raci. Fără să spună un cuvânt nimănui, o luase la goană spre coliba familiei Merlot, părinții lui Nicolas. Cătunul unde locuiau aceștia, alcătuit din trei sau patru colibe prăpădite, se afla la liziera imensei păduri din Nieul. Pământul pe care îl lucrau sătenii aparținea totuși baronului de Sancé.

Recunoscând-o pe fiica stăpânului, țăranul ridică iute capacul de pe ceaunul care fierbea pe foc și aruncă în supă o ciozvârtă de slănină, ca să-i dea un gust mai ales. Angelica puse pe masă o găină prinsă cu puțin timp înainte din ograda de păsări a castelului. Nu era pentru prima oară când se invita astfel la acești țărani și niciodată nu venea fără să le aducă un mic dar, castelanii fiind aproape singurii din regiune care aveau dreptul să crească porumbei sau păsări de curte, printr-un drept seniorial.

Bărbatul așezat lângă vatră morfolea un codru de pâine neagră. Francine, fiica cea mare a familiei, veni să o îmbrățișeze pe Angelica. Era cu doi ani mai mare decât Angelica, dar, împovărată de când se știa pe lume cu dădăcirea fraților mai mici și cu muncile câmpului, nici nu pescuia raci și nici nu umbla după ciuperci, ca Nicolas, haimanaua de frate-său. Era o fetiță blândă, cuviincioasă, cu obrajii frumoși, îmbujorați și proaspeți, drept care baroana de

Sancé avea de gând să o ia cameristă în locul lui Nanette, care o lăsa cu gura căscată prin obrăzniciile ei.

Când terminară de mâncat, Nicolas îi spuse Angelicăi:

— Să trecem întâi pe la grajd, să luăm felinarul.

Și plecară. Era o noapte tare întunecată, căci amenințarea furtunii plutea încă în aer. Mai târziu, Angelica avea să-și aducă aminte că se întorsese cu fața spre vechiul drum roman, care trecea la vreo jumătate de leghe de acel loc, și i se păruse că aude un freamăt.

În pădure, întunericul era de nepătruns.

— Să nu-ți fie teamă de lupi, spuse Nicolas. Vara nu ajung până aici.

— Nu mi-e teamă.

Ajunseră repede la pârâu și potriviră coșurile, în care așezaseră ca momeală câte o bucățică de slănină. Le scoteau din când în când, șiroind de apă și pline de raci adunați ciorchine, pe care îi atrăsese lumina. Îi răsturnau repede într-o coșarcă adusă special. Nicicând nu i-ar fi trecut Angelicăi prin minte că ar putea fi surprinși de paznicii castelului du Plessis și ce scandal ar fi stârnit descoperirea că una dintre fiicele baronului de Sancé prinde noaptea raci, pe furiș, la lumina felinarelor, în tovărășia unui țărănoi.

Deodată tresări, ridicându-se în picioare, și Nicolas făcu la fel.

— N-ai auzit nimic?

— Ba da, parcă a țipat cineva.

Cei doi copii rămaseră o clipă nemișcați, apoi se întoarseră la coșurile lor. Dar numai liniștiți nu stăteau și, nu după mult timp, se opriră din nou.

— De data asta am auzit limpede. A țipat cineva.

— Vine dinspre cătun.

Nicolas adună cât ai clipi toate uneltele lor de pescuit și luă

coșul cu raci în spinare. Angelica apucă felinarul. O porniră înapoi, cu pași moi, pe cărarea acoperită cu mușchi. Pe când se apropiau de marginea pădurii, se opriră brusc. Printre copaci răzbătea o lumină roșiatică, făcând să strălucească trunchiurile.

— Doar... doar nu s-a crăpat de ziuă! bâigui Angelica.

— Nu, arde!

— Doamne, te pomenești că arde chiar la voi! Haide, repede!

Dar el o opri.

— Așteaptă, este prea mare tărăboiul pentru un foc. Pesemne că s-a întâmplat altceva!

Se furișară tiptil până la ultimii copaci. De-acolo se vedea o pășune lungă, în pantă, care cobora până la prima casă, cea a familiei Merlot, iar la vreo cinci sute de metri depărtare erau adunate, la marginea drumului, celelalte trei colibe. Una dintre ele ardea. Flăcările se înălțau prin acoperiș, luminând gloata de oameni ca un furnicar, țipând și alergând, intrând în case și ieșind încărcați cu bucate sau trăgând afară vacile și măgarii.

Haita, venind pe drumul roman, se revărsa pe drumeagul desfundat, ca o apă învolburată și neagră. O învălmășeală de bâte și sulițe se prăvăli peste gospodăria lui Merlot, cotropind-o și îndreptându-se apoi spre Monteloup. Nicolas deslușì țipetele maică-sii. Apoi se auzi o împușcătură. Taica Merlot avusese timp să-și înșface bătrâna muschetă și s-o descarce. Numai că, îndată după aceea, fu târât prin bătătură ca un sac și făcut zob cu lovituri de măciucă.

Angelica văzu o femeie numai în cămașă străbătând curtea unei case și luând-o la goană; țipa și plângea în hohote. Câțiva bărbați se luară după ea. Femeia încerca să ajungă în pădure. Angelica și Nicolas se traseră înapoi, se prinseră de mână,

luând-o la goană și pitindu-se printre tufișuri, la adăpostul pădurii. Apoi se întoarseră la marginea pădurii, vrăjiți fără voie de vâlvătăi și de țipetele neîncetate, care străbăteau noaptea. Văzură că femeia fusese ajunsă din urmă de urmăritori, care o târau acum de-a lungul pajiștii.

— Asta-i Paulette, șopti Nicolas.

Ghemuindu-se unul în altul, ascunși după un stejar uriaș, urmăreau cu sufletul la gură, cu ochii holbați de groază, spectacolul înfiorător.

— Ne-au luat măgarul și porcul, mai spuse Nicolas.

Începu să se crape de ziuă, și focul se mai domolise. Tâlharii nu mai aprinseseră și alte colibe. Cei mai mulți dintre ei nici nu se opriseră în cătunul ăsta prăpădit, ci își urmaseră neabătut drumul spre Monteloup. Cei care se îndeletniciseră cu jefuirea celor patru case părăseau acum locul fărădelegilor. Li se deslușeau veșmintele zdrențuite și fețele jigărite, întunecate de bărbi dese. Câțiva purtau pălării mari, cu pene, ba unul dintre ei chiar avea pe cap un soi de coif care îi dădea un vag aer soldățesc. Cei mai mulți erau însă îmbrăcați în zdrențe, fără noimă și fără culoare. Prin ceața deasă a dimineții, care se ridica dinspre mlaștină, se strigau unii pe alții. Acum nu mai rămăseseră decât vreo cincisprezece. Puțin mai încolo de coliba lui Merlot, se opriră ca să-și arate prada. După gesturi și vorbe, se vedea că li se părea jalnică: niște cearșafuri și câteva batiste, găsite prin cufere, blide, niște pâini mari și ceva brânză. Totuși, unul dintre ei mușca dintr-o șuncă pe care o ținea de ciolan. Animalele furate fuseseră trimise înainte. Jefuitorii din urmă își adunară prada în două sau trei boccele sărăcăcioase și se îndepărtară fără ca măcar să arunce o privire în urma lor.

Angelica și Nicolas nu îndrăzniră mult timp să părăsească adăpostul copacilor. Când își luară inima-n dinți să coboare

până la cătunul acum mult prea liniștit, soarele bătea deja cu putere, iar roua scânteia pe câmpie.

În timp ce se apropiau de ograda lui Merlot, auziră țipătul ascuțit al unui bebeluș.

— Ăsta-i fratele meu ăl mic, șopti Nicolas. Măcar el nu-i mort.

Temându-se să nu fie surprinși de vreun bandit rămas în urmă, pătrunseră pe furiș în curte. Se țineau strâns de mână, oprindu-se aproape la fiecare pas. Se izbiră mai întâi de trupul lui Merlot, cu nasul într-un morman de bălegar. Nicolas se aplecă, silindu-se să ridice capul tatălui său.

— Ce faci, taică, ești mort?

Dar se ridică repede.

— Cred c-a dat ortu' popii. Uită-te la el cât este de alb, el care era mereu atât de rumen la față.

În colibă, pruncul urla ca din gură de șarpe. Așezat în patul răvășit, se zbătea, dând cu disperare din mâini și din picioare. Nicolas se repezi la el și-l luă în brațe.

— Mulțumescu-ți ție, Sfântă Fecioară, că ăsta micu' n-are nimic.

Angelica o privea pe Francine, cu ochii holbați de groază.

Fetița stătea întinsă pe podea, albă ca varul și cu ochii închiși. Avea poalele rochiei ridicate până la brâu, iar sângele îi șiroia dintre coapse.

— Nicolas, reuși Angelica să bâiguie cu o voce sugrumată, ce i-au... ce i-au făcut?

Nicolas o privi cu o expresie care îi îmbătrâni cu zeci de ani chipul.

— Blestemații! Blestemații!

Cu o mișcare bruscă, îi întinse Angelicăi copilașul.

— Ia, ține-l.

Și se lăsă în genunchi lângă sora lui, trăgându-i cu pudoare

poalele rochiei în jos.

— Francine, sunt eu, Nicolas! Răspunde, mai trăiești?

De alături, din grajd, se auziră gemete. Mama apăru în prag, adusă de spate și gemând.

— Tu erai, băiete? Ah! Sărmanii mei copilași, sărmanii mei copilași! Ce nenorocire! Ne-au luat porcul și măgarul, și puținii bănuți pe care-i mai aveam. Mereu îi spuneam bărbatului că trebuia să-i îngroape.

— Mamă, ți-e rău?

— Nu, eu n-am nimic. Sunt femeie-n toată firea, am văzut atâtea la viața mea. Dar Francine, pe ea sărmana, care e atât de firavă, puteau chiar s-o omoare.

Își legăna copila în brațele ei mari și puternice de țărancă și plângea.

— Și ceilalți unde-or fi? întrebă Nicolas.

După îndelungi căutări dădură în sfârșit și peste ceilalți trei copii, un băiat și două fete, în cufărul în care se ascunseseră când jefuitorii, după ce luaseră pâinea, se apucaseră să le batjocorească mama și sora.

Curând apăru și un vecin, cu vești. Bieții săteni se adunau și făceau socoteala dezastrului. Aveau doi morți de jelit: taica Merlot și un bătrân care voise și el să se apere tot cu muscheta. Ceilalți săteni fuseseră legați de scaune și ciomăgiți zdravăn. Nici un copil nu fusese sugrumat, iar unul dintre plugari reușise chiar să deschidă ușa grajdului. Vitele o luaseră la goană și, fără nici o îndoială, aveau să le găsească. Dar când își făceau socoteala pânzeturilor și a straielor furate, a vaselor de cositor care împodobeau vatra, a brânzeturilor și a șuncilor, ba chiar și a puținului avut, grea socoteală!

Paulette plângea întruna și se văicărea.

— Șase m-au siluit, șase!

— Mai tacă-ți gura, se răsti taică-său. Așa cum te știu eu, fugărindu-te mereu cu băieții prin tufișuri, fără-ndoială că ți-a plăcut. Da' văcuța noastră care sta să fete! Mai găsesc eu alta așa ușor cum ți-oi găsi tu un drăguț?

— Mai bine am pleca de aici, spuse femeia lui Merlot, care o ținea încă în brațe pe Francine, leșinată. Ne putem trezi cu alții care vin în urma lor.

— Să fugim în pădure cu bruma de animale care ne-au mai rămas. Așa am făcut și când a trecut armata lui Richelieu.

— Să mergem la Monteloup.

— La Monteloup! Puteți fi siguri că într-acolo se îndreaptă.

— Să mergem atunci la castel, spuse unul.

Toți încuviințară imediat.

— Așa e, să mergem la castel.

Instinctul ancestral îi împingea spre reședința seniorială, căutând ocrotirea stăpânilor care, de-a lungul veacurilor, le apăraseră munca, la umbra zidurilor și a donjoanelor.

Angelica, tot cu pruncul în brațe, simți cum i se strânge inima de o remușcare tulbure. „Bietul nostru castel", gândi ea. „E aproape o ruină, cum să-i poată apăra pe acești nefericiți? Și cine știe, poate că bandiții au ajuns deja acolo. Și bătrânul Guillaume, cu sulița lui, fără îndoială că n-o să-i împiedice să intre."

— Da, urmă ea cu voce tare, să mergem la castel. Dar nu pe drum, și nici peste câmp, ci pe scurtătură. Dacă tâlharii dau târcoale pe-acolo, n-avem cum să ajungem până la intrare. Tot ce putem face este să coborâm până la mlaștina secată și să ajungem la castel prin șanțul de apărare. Există acolo o ușiță, nefolosită, dar știu eu cum se poate deschide.

Nu le mai spuse și că ușița aia, pe jumătate astupată de molozul galeriei, îi slujise de mai multe ori să fugă și că, întruna dintre subteranele acelea, despre a căror existență

ultimii baroni de Sancé abia dacă aveau știință, se afla ascunzătoarea unde își prepara ea amestecurile și fierturile din buruieni, după pildele vrăjitoarei Melusina.

Țăranii o ascultaseră plini de încredere. Unii abia dacă o cunoșteau, dar se obișnuiseră atât de mult să vadă în ea întruchiparea unei zâne, încât apariția ei în toiul nenorocirii nu-i mira prea tare. Una dintre femei îi luă copilașul din brațe.

Apoi Angelica o porni în fruntea grupului, făcând un larg ocol prin mlaștini, sub soarele arzător, de-a lungul promontoriului abrupt, care dominase cândva golful Poitou, invadat de apele mării. Cu obrajii plini de praf și de noroi, îi încuraja neîncetat pe țărani.

Îi îndemnă să intre prin spărtura îngustă a ușii săpate în zid. Răcoarea subteranei îi cuprinse și îi învioră pe dată, dar întunericul îi făcu pe copii să plângă.

— Ușurel, ușurel, îi liniști vocea Angelicăi. Într-o clipă ajungem în bucătărie și doica Fantine o să ne dea o supă bună.

La auzul numelui doicii Fantine, toată lumea se simți încurajată. Pe urmele Angelicăi, gemând și orbecăind, țăranii urcară scările aproape în ruină și străbătură sălile pline de moloz, pe unde mișunau șobolanii. Angelica era singura care pășea fără șovăială. Era domeniul ei.

Când ajunseră într-un sfârșit în holul cel mare, preț de o clipă, zgomotul vocilor îi înspăimântă. Dar nici Angelica, și nici țăranii nu îndrăzneau să se gândească la ce e mai rău, și anume că tâlharii ar fi putut cuceri deja castelul. Cu cât se apropiau de bucătărie, mirosul de supă și de vin fiert devenea tot mai pătrunzător. Era limpede că în bucătărie se afla multă lume, dar nu tâlharii, căci tonul discuțiilor era potolit, așezat, ba chiar trist.

Alți țărani din sat, împreună cu arendașii din apropiere, se adunaseră la adăpostul zidurilor vechi, dărăpănate.

Când apărură ultimii sosiți, se auziră strigăte de groază, căci cu toții crezură c-au dat năvală bandiții. Dar, văzând-o pe Angelica, doica se repezi s-o cuprindă în brațe.

— Căprioara mea! Trăiești! Doamne, îți mulțumesc; și ție, Sfântă Radegonda! Sfinte Hilarie, îți mulțumesc!

Pentru prima oară, Angelica se simți stânjenită de îmbrățișarea aceasta furtunoasă. Tocmai își călăuzise ceata prin mlaștini. Ceasuri întregi amărâții aceia o urmaseră pe ea. Nu mai era un copil! Brusc, se smulse din brațele Fantinei Lozier.

— Dă-le de mâncare, îi spuse.

Mai târziu, ca într-un vis, își văzu mama, cu ochii plini de lacrimi, mângâind-o pe obraji.

— Oh, fetița mea, prin ce spaime ne-ai făcut să trecem!

Pulheria, topită ca o lumânare, cu obrajii înroșiți de plâns, se apropie și ea, la fel tatăl și bunicul ei...

Angelicăi i se părea amuzant cum defilau toți ca niște marionete.

Înghițise pe nerăsuflate un pahar mare cu vin roșu, era amețită, cufundată într-o amorțeală plăcută.

În jurul ei, oamenii schimbau în șoaptă păreri despre întâmplările din noaptea tragică: năvala bandiților în sat, primele case pârjolite, cum fusese primarul azvârlit pe fereastră de la etajul casei sale, de care era atât de mândru căci abia îl ridicase. Păgânii ăia „ciorditori“ năvăliseră și în bisericuța din sat, de unde furaseră sfintele odoare și îl legaseră pe părinte laolaltă cu slujnica lui, în propriul altar.

Față în față cu Angelica, o femeie în vârstă își legăna pe brațe nepoata, o fetișcană cu fața umflată de plâns.

Bunicuța clătina din cap și repeta la nesfârșit aceleași

cuvinte, un amestec de mirare și groază:

— Ce-au putut să-i facă! Ce-au putut să-i facă! De necrezut!...

Nu se vorbea decât de femei siluite, de bărbați ciomăgiți, de vite și de capre furate. Paracliserul își ținuse măgarul de coadă, în timp ce doi tâlhari îl trăgeau de urechi. Și, în tot tărăboiul, cine răcnea cel mai tare dacă nu chiar bietul dobitoc.

Până la urmă, mulți săteni reușiseră să fugă. Unii o luaseră spre pădure, alții spre mlaștini sau, cum se întâmplase cu cei mai mulți, spre castel. Aici era destul loc, în curți și în săli, pentru a adăposti bietele animale salvate cu chiu, cu vai. Numai că, din nefericire, fuga spre castel atrăsese pe urmele lor și o seamă de răufăcători și, în pofida muschetei domnului de Sancé, toată povestea s-ar fi putut sfârși rău, dacă bătrânului Guillaume nu i-ar fi venit o idee cu adevărat strălucită. Opintindu-se în lanțurile ruginite ale podului mobil, reușise să-l ridice. Iar bandiții, ca niște lupi cruzi dar fricoși, dăduseră înapoi în fața șanțului cu apă stătută.

Asistaseră atunci la un spectacol ciudat. Bătrânul Guillaume, în picioare în fața spărturii din zid, răcnea înjurături pe limba lui, amenințând cu pumnul spre umbra către care se îndreptau în fugă niște siluete jerpelite. Pe neașteptate, unul dintre tâlhari se întorsese brusc și îi răspunsese. Drept care între cei doi începuse un dialog care sfâșia noaptea înroșită de focuri, în acea nemțească ciudată care îți dă fiori pe șira spinării și te face să tremuri din toate încheieturile.

Greu de ghicit ce și-or fi spus unul altuia Guillaume și compatriotul său. Oricum, bandiții nu mai încercaseră să se întoarcă, iar a doua zi, în zori, își luaseră tălpășița din sat. Bătrânul Guillaume era considerat un erou, și cu toții se

odihneau acum la umbra mărețului ostaș.

În orice caz, întâmplarea dovedea că cetei, care părea alcătuită din țărani fără căpătâi sau din sărăntoci adunați de prin târguri, i se adăugaseră și dezertori veniți din nord.

În astfel de armate de strânsură pe care prinții le puneau în slujba regelui erau oameni de toate neamurile: valoni, italieni, flamanzi, loreni, belgieni, spanioli, nemți, o întreagă lume pe care pașnicii locuitori din Poitou nu și-o puteau nici măcar închipui. Curând, unii susțineau că printre bandiți era chiar și un polonez, unul dintre acei sălbatici cu care, odinioară, condotierul Jean de Werth cutreiera Picardia, sugrumând pruncii la pieptul mamelor.

Îl văzuseră. Era unul cu fața gălbejită, purtând o tichie îmblănită, și, fără îndoială, mai focos ca un armăsar, căci, la sfârșitul zilei, mai toate femeile se plângeau că le siluise.

Se apucaseră să-și ridice la loc casele pârjolite. Mergea repede: lut amestecat cu paie și stuf, și ieșea un chirpici destul de rezistent. Plecară să adune recoltele care nu fuseseră cotropite și acestea se arătau mai îmbelșugate ca oricând, iar bieților oameni le mai veni atunci inima la loc. Numai cele două fetițe, printre care și Francine, nu-și mai reveniră în urma chinurilor la care le supuseseră tâlharii. Făcură fierbințeală mare și se stinseră.

Lumea vorbea că jandarmeria din Nirot trimisese câțiva soldați pe urmele bandei de jefuitori, care părea izolată și prost condusă.

Astfel, incursiunea bandiților pe pământurile baronilor de Sancé nu schimbă prea mult viața de zi cu zi a celor de la castel. Cel mult, bătrânul baron putea fi auzit bombănind mai des despre nenorocirile pe care le aduseseră Franței moartea bunului rege Henric al IV-lea și lipsa de supunere a protestanților.

— Oamenii ăștia întruchipează spiritul distrugerii unui regat. Odinioară l-am acuzat pe monseniorul de Richelieu pentru asprimea față de ei, dar se pare că n-a fost destul.

Angelica și Gontran, singurii care ascultau în ziua aceea profesiunea de credință a bunicului lor, se priveau cu un aer complice. Realitatea îi scăpa cu totul bravului lor bunic! Toți nepoții îl adorau pe bătrânul baron, dar numai arareori luau de bune judecățile lui învechite.

Așa că băiatul, care mergea pe doisprezece ani, îndrăzni să-și dea cu părerea:

— Bunicule, bandiții ăștia nu erau hughenoți. Erau catolici toată ziua, dezertori flămânzi din armată, străini care nu erau plătiți, se zice, sau chiar țărani sărăciți pe câmpurile de luptă.

— În cazul ăsta nu s-ar fi apucat să bată drumul până aici. Oricum, n-ai să mă faci pe mine să cred că n-au fost ajutați de protestanți. Și pe vremea mea, armata își plătea prost trupele, bineînțeles, dar la timp. Ascultă-mă pe mine, în toată nebunia asta e mână străină la mijloc, poate a englezilor sau olandezilor. Se revoltă și se adună, cu atât mai mult cu cât Edictul de la Nantes a fost prea blând cu ei, acordându-le nu numai libertatea credinței, dar până și egalitatea în drepturi civile...

— Bunicule, ce e cu drepturile astea care le-au fost date protestanților? întrebă dintr-odată Angelica.

— Copila mea, ești prea mică să poți înțelege astfel de lucruri, răspunse bătrânul baron.

După care adăugă:

— Drepturile civile reprezintă ceva ce nu poate fi luat unui om fără ca prin asta să fie lipsit de onoare.

— Atunci nu înseamnă bani, răspunse fetița.

Bătrânul gentilom se arătă încântat de răspuns.

— Foarte bine, Angelica, văd că înțelegi lucruri mai presus

de vârsta ta.

Numai că Angelicăi i se părea că subiectul mai avea nevoie de explicații.

— Atunci, dacă tâlharii ăștia ne pradă de tot ce avem și ne sărăcesc, înseamnă că ne lasă totuși drepturile civile?

— Întocmai, fetiță, răspunse fratele ei.

Numai că în voce i se ghicea ironia, ceea ce o făcu pe Angelica să se întrebe dacă nu cumva își bătea joc de ea.

Gontran era un băiat despre care nimeni nu știa ce să creadă. Vorbea puțin și îi plăcea singurătatea. Pentru că nu putea avea preceptor și nici nu era trimis la colegiu, trebuia să se mulțumească să studieze cu ce-i puteau preda învățătorul și preotul din sat. În cea mai mare parte a timpului se retrăgea în pod, unde strivea buburuze roșii și amesteca toate soiurile posibile de argilă, din care făcea combinații ciudate, pe care le boteza „tablouri“ sau „picturi“.

Deși neglijat, ca de altfel toți copiii din familia Sancé, îi reproșa adesea Angelicăi că trăiește ca o sălbatică și că nu știe să-și respecte rangul.

— Nu ești chiar atât de proastă pe cât pari, adăugă el în acea zi, ca pe un compliment.

Numai că, după o clipă, bătrânul baron ciuli urechea spre curtea de unde răzbăteau niște strigăte, amestecate cu cotcodăcelile găinilor speriate. Apoi se auzi galop de cai și răcnete furioase, printre care au recunoscut accentul lui Guillaume. Era o după-amiază minunată de vară și probabil că toți ceilalți locuitori ai casei erau pe-afară.

— Nu vă fie teamă, copii, zise bunicul, o fi vreun cerșetor luat la goană.

Dar Angelica ieșise deja pe trepte și striga:

— Îl atacă pe moș Guillaume! Vrea să-l omoare!

Șchiopătând, baronul se duse să-și caute sabia ruginită, iar

Gontran se întoarse înarmat cu un bici pentru câini. Ajunseră și ei în prag, unde îl văzură pe bătrânul servitor înarmat cu sulița, iar Angelica lângă el.

Nici inamicul nu era prea departe. Se ținea mai la distanță, ce-i drept, dincolo de podul mobil, dar rezista încă eroic. Era un vlăjgan slăbănog, îmbrăcat la patru ace, într-un costum închis la culoare, și părea furios. În același timp, se străduia să își ia un aer bățos și oficial.

Gontran lăsă imediat biciul în jos și își trase bunicul înapoi, șoptindu-i:

— E sergentul care vine după dări. L-au mai alungat de câteva ori...

Omul stăpânirii, hulit, dădea înapoi pas cu pas, fără ca totuși să întoarcă spatele, începând să prindă curaj văzând ezitarea celor veniți în ajutor. Se opri la o distanță respectuoasă și, scoțând din buzunar un sul de hârtie, foarte boțit în urma încăierării, începu să-l deruleze cu grijă, oftând. După care, cât mai aplecat de spate, se porni să citească o somație cum că domnul baron de Sancé de Monteloup trebuia să plătească fără întârziere suma de opt sute șaptezeci și cinci de livre, nouăsprezece soli și unsprezece bănuți, pentru pământurile date în arendă, plus dijma pentru rentele senioriale, plus impozitul real, plus taxa pentru monta iepelor, plus „dreptul pulberii“ pentru turmele care trec pe drumul regal, plus amenda pentru nenumăratele întârzieri la plată până acum.

Bătrânul baron se făcu roșu de mânie.

— Necioplitule, îți închipui poate că un gentilom se lasă dus de nas și scoate banii doar auzind aiurelile astea funcționărești, așa cum ar face un amărât de țăran?

— Știți bine că domnul, fiul dumneavoastră, a plătit până acum destul de punctual dările anuale, răspunse omul,

îndoindu-se și mai tare de spate. Am să revin când Domnia Sa va fi acasă. Dar vă previn: mâine, la ora asta, dacă nici a patra oară nu-i acasă și nu plătește, îi fac numaidecât citație și o să vă scoatem la vânzare și castelul și ce mobile mai aveți prin el, pentru datorii față de vistieria regală.

— Cară-te de-aici, cămătarule ce ești!

— Domnule baron, vă atrag atenția că sunt un slujitor al statului care a depus jurământul în fața legii și că s-ar putea să fiu desemnat și agent executor!

— Pentru executare e nevoie de o sentință judecătorească, izbucni bătrânul senior.

— În privința sentinței, o puteți avea numaidecât, credeți-mă, dacă nu plătiți...

— Cum vrei să plătim dacă n-avem cu ce? strigă atunci Gontran, văzându-l pe bătrân atât de tulburat. Dacă ești portărel, vino să constați că tâlharii ne-au furat un armăsar, două măgărițe și patru vaci și că suma cea mai mare pe care zici că o datorăm constă în birurile pe care le au de plătit arendașii tatălui meu. A plătit birurile până acum pentru ei, fiindcă bieții țărani n-aveau de unde, dar acum nu mai poate nici el. De altfel, din cauza ultimei năvale a tâlharilor, țăranii noștri au avut pagube și mai mari ca noi și nu e sigur dacă tocmai azi, după jaful ăsta, tata va putea plăti factura...

Agentul fiscului se simți mai ușurat de argumentele logice ale băiatului, în locul înjurăturilor bătrânului senior. Aruncând, deci, în continuare priviri prudente spre sulița lui Guillaume, se apropie puțin și, pe un ton ceva mai blând și aproape compătimitor, dar ferm, lămuri că el nu putea decât să primească și să comunice ordinele venite de la intendența fiscală. După părerea lui, singurul mijloc de a mai amâna confiscarea castelului ar fi ca domnul baron să adreseze intendentului general al fiscului o suplică vizată de

intendentul provinciei, la Poitiers.

— Vă spun ca între prieteni, adăugă ofițeriul judiciar, provocându-i baronului o grimasă de dezgust, vă spun că nici măcar șefii mei direcți, cum ar fi procuratorul și controlorul de colecte nu sunt împuterniciți să vă acorde vreo derogare sau vreo dispensă. Totuși, cum dumneavoastră faceți parte din nobilime, ar trebui să aveți relații printre persoanele de vază de la Paris. Deci, un sfat prietenesc, trageți tare în sensul ăsta!

— Nu sunt eu ăla care o să se laude cu prietenia unuia ca tine, se împotrivi plin de dârzenie baronul de Ridoué.

— Vă spun toate astea ca să le afle și domnul, fiul dumneavoastră. Sărăcia nu alege, asta e! Vă închipuiți că mie-mi face plăcere să văd cum toată lumea se uită la mine ca la un strigoi și să am parte de mai multe huiduieli decât un câine de pripas? Așa că rămâneți cu bine și fără supărare!

Își puse pălăria pe cap și se îndepărtă, șchiopătând, observând cu tristețe că mâneca tunicii de la uniformă îi fusese sfâșiată în timpul confruntării cu Guillaume.

Bătrânul baron făcu și el cale-ntoarsă, tot cu pași șovăitori.

În urma lui veneau tăcuți Gontran și Angelica. Moș Guillaume, îndârjit contra unor dușmani închipuiți, își duse bătrâna lance în lăcașul ei, alături de celelalte piese de muzeu.

Întorcându-se în salon, bătrânul baron începu să măsoare încăperea în lung și-n lat, în timp ce copiii nu îndrăzniră să scoată o vorbă multă vreme. Într-un târziu, vocea fetiței se auzi în întuneric.

— Spune, bunicule, dacă tâlharii ne-au lăsat drepturile civile neatinse, nu ni le-a luat cu el omul ăsta îmbrăcat în negru?

— Du-te și mai stai și cu maică-ta! se răsti bătrânul. Se

întoarse apoi să troneze pe fotoliul său cu tapițeria roasă și nu mai scoase nici un cuvânt.

După ce făcură o plecăciune în fața bunicului lor, copiii își luară tălpășița.

Când Armand de Sancé află cum îl întâmpinaseră cei ai casei pe colectorul de impozite, oftă și-și scărpină îndelung ciocul pe care și-l lăsase sub buza de jos, după moda lui Ludovic al XIII-lea.

Angelica își iubea tatăl cu o dragoste ușor protectoare. Ar fi vrut să-l ajute să nu mai fie, așa cum spunea el, „copleșit de griji“.

Ca să-și poată crește numeroasele odrasle, acest fiu de nobil scăpătat se lipsise de toate plăcerile cuvenite clasei sale sociale.

Călătorea puțin, nu mai vâna aproape deloc, în vreme ce vecinii săi nobili, care nu erau cu mult mai bogați decât el, își treceau de urât hăituind cerbi și mistreți, iepuri și potârnichi ori de câte ori aveau ocazia.

Armand de Sancé își dedica aproape tot timpul cultivării micilor suprafețe de pământ pe care le mai avea. Abia dacă era ceva mai bine îmbrăcat decât țăranii lui și răspândea, la fel ca ei, un miros puternic de bălegar. Își iubea copiii ca pe ochii din cap. Ei îl făceau fericit și îl umpleau de mândrie. Ei reprezentau cea mai importantă rațiune a existenței sale. Pentru el, pe primul loc erau copiii. Și apoi, pe locul următor, veneau catârii. Într-o vreme, gentilomul visase chiar să facă o crescătorie mică pentru aceste animale de povară, mai puțin mofturoase decât caii și mai rezistente la cărat decât măgarii. Și acum iată că bandiții îi furaseră și cel mai bun armăsar și două măgărițe. Asta era o adevărată nenorocire, așa că se gândea deja să vândă catârii care-i mai rămăseseră și cele câteva petice de pământ păstrate pentru creșterea lor.

A doua zi după vizita sergentului de la fisc, baronul Armand ascuți cu grijă o pană de gâscă și se așează la biroul său, ca să întocmească o suplică adresată regelui, cu speranța că astfel va fi scutit de dările anuale.

Mai întâi se scuză pentru faptul că nu putea vorbi decât despre nouă copii în viață, dar completă imediat că acestora li se vor adăuga fără îndoială alții, căci „eu și soția mea suntem încă în putere și ne dorim câți mai mulți urmași“. Adăugă că are în grija sa un tată neputincios, fără pensie, care a ajuns până la gradul de colonel sub domnia lui Ludovic al XIII-lea. Că el însuși fusese căpitan și propus pentru un grad mai înalt, numai că se văzuse silit să părăsească slujba militară în serviciul regelui, fiindcă solda de ofițer al artileriei regale, de o mie șapte sute de livre pe an, nu-i „furniza mijloacele de trai necesare“. Nu uită să menționeze că avea în grijă două mătuși bătrâne, căci „nici soț și nici mănăstire nu s-a găsit să le vrea, din lipsă de zestre, iar acum se ofilesc într-o sărăcie umilitoare“. Că avea patru slujitori, din care unul era un bătrân soldat fără nici o pensie pentru anii slujiți. Că doi dintre fiii săi mai mari erau la colegiu, și numai educația lor costa cinci sute de livre pe an. Că una dintre fiicele lui trebuia trimisă și ea la maici, dar pentru asta mai era nevoie de alte trei sute de livre.

Încheie spunând că de ani de zile el plătește cu regularitate impozitele pentru pământurile date în arendă, ca să le păstreze, și, cu toate astea, fiscul pretinde acum suma de opt sute șaptezeci și cinci de livre, nouăsprezece soli și unsprezece bănuți, și asta numai pentru anul în curs. Or, întregul lui venit abia dacă se ridica la patru mii de livre pe an, din care trebuia să hrănească nouăsprezece guri și să-și păstreze rangul de noblețe al familiei sale, la care se adăuga, ca o culme a nenorocirii, venirea acelei cete de tâlhari, care îi

jefuiseră și îi pârjoliseră pământurile, lăsându-i pe nefericiții țărani într-o sărăcie lucie. În încheiere, cerea Alteței Sale reducerea substanțială a impozitelor cerute, un ajutor sau un avans de cel puțin o mie de livre și solicita ca, în caz de război cu America sau cu India, să conteze pe fiul său mai mare, „cavaler“, care acum era în clasa de logică la părinții augustini, cărora le datora retribuția pe un an.

Adăuga că, pentru a-și putea hrăni familia, el însuși era gata să primească orice însărcinare potrivită condiției sale de gentilom, având în vedere că puținul pământ pe care-l mai avea nu-i mai era de folos în acest scop…

Sigilând lunga misivă care îi luase mai multe ore de muncă, Armand de Sancé mai scrise una către vărul și protectorul său, marchizul du Plessis-Bellière, pe care-l ruga să înmâneze personal suplica regelui sau reginei-mame, însoțită de câteva recomandări care ar face să fie primită cu bunăvoință.

Încheierea era plină de curtoazie: „Doresc, domnule, să ne revedem cât mai curând și să găsesc ocazia de a vă fi de folos fie cu niște catâri de călărie din care am câteva exemplare foarte frumoase, fie cu un festin de fructe, castane, brânzeturi și pate de prepeliță.“

Câteva luni mai târziu, bietul baron de Sancé se văzu nevoit să adauge un nou necaz pe lista lui.

Într-o seară, se auzi galopul unui cal, mai întâi pe drum, apoi pe podul mobil, care, de obicei, rămânea coborât. Câinii din curte începuseră să latre. Angelica, pe care mătușa Pulheria reușise să o zăvorască în odaie, ca s-o învețe cum se ține un ac în mână, se repezi într-un suflet la fereastră.

Văzu un cal de pe care descălecau doi călăreți înalți și slabi, îmbrăcați în negru, în timp ce pe cărare apărea un catâr mic, încărcat cu boccele și dus de căpăstru de un țărănuș.

— Mătușă! Hortensia! strigă ea. Veniți să vedeți. Cred că au

sosit frații noștri, Josselin și Raymond.

Ambele fetițe și bătrâna domnișoară se năpustiră pe scări. Pătrunseră în sală când cei doi frați se îmbrățișau cu bunicul și cu mătușa Jeanne. Servitorii alergau din toate părțile. Cineva plecase în căutarea domnului baron, care era pe câmp, și a doamnei, care se ocupa de grădina de zarzavaturi.

Cei doi tineri răspundeau totuși cu oarecare stânjeneală acestei primiri entuziaste. Aveau cincisprezece și șaisprezece ani, dar adesea erau luați drept gemeni, fiindcă erau la fel de înalți și semănau bine. Aveau amândoi același ten palid, ochii cenușii, părul negru și aspru, care le trecea de gulerul alb al uniformei, acum mototolit și murdar. Numai expresiile fețelor erau altfel. Figura lui Josselin era mai dură, pe când Raymond avea trăsături mai blânde.

În timp ce răspundeau monosilabic întrebărilor bunicului, doica așternea, fericită, o față de masă frumoasă și aducea blide cu pate de iepure, pâine, unt și un ceaun cu primele castane. Ochii băieților scânteiară. Fără să mai aștepte, se așezară la masă și porniră să înfulece cu o lăcomie și o poftă care o umplură pe Angelica de admirație.

Băgă totuși de seamă că erau amândoi slabi și palizi, iar costumele lor de serj negru își arătau urzeala pe la coate și în dreptul genunchilor. Când vorbeau, stăteau cu privirile plecate.

Nici unul nu păru s-o recunoască. Raymond purta la cingătoare un corn scobit. Fata îl întrebă la ce-i folosea.

— Țin cerneală în el, răspunse pe un ton morocănos.

— Eu l-am aruncat pe-al meu, adăugă Josselin.

Tatăl și mama sosiră într-un suflet. Baronul, cu toată bucuria care i se citea pe chip, dădea semne de îngrijorare.

— Cum se face că ați venit tocmai acum, fiii mei? N-ați venit deloc peste vară. Nu e un moment ciudat pentru o

vacanță?

— N-am venit astă-vară, explică Raymond, fiindcă n-am avut bani nici cât să închiriem un cal și nici să venim cu vreunul dintre chirigiii care fac drumul între Poitiers și Niort.

— Și dacă am venit acum, nu înseamnă că ne-am îmbogățit..., continuă Josselin.

— ...înseamnă că părinții de la mănăstire ne-au poftit pe ușă afară, încheie Raymond.

Se lăsă o tăcere stânjenitoare.

— Pe Sfântul Denis, strigă bunicul, ce prostie ați făcut, domnii mei, ca să vi se aducă o asemenea insultă?

— Nici o prostie, atâta doar că de doi ani părinții augustini n-au mai primit taxa pentru noi. Ne-au dat de înțeles că alți băieți, cu părinți mai generoși, ne râvnesc locurile...

Baronul Armand începu să străbată încăperea în lung și-n lat, ceea ce la el era semn de mare agitație.

— Dar este cu neputință! Atâta vreme cât n-ați făcut nimic rău, nu vă pot da afară din senin, fără nici o justificare: doar sunteți gentilomi! Și părinții o știu foarte bine...

Josselin, fiul cel mare, luă un aer răutăcios și zise:

— Da, părinții știu foarte bine asta, ba chiar pot să-ți reproduc cuvintele economului pe care ni l-au trimis, în loc de rămas-bun: a spus că nobilii sunt cei mai mari rău-platnici și că, dacă n-au bani, n-au decât să se lipsească de latină și de științe.

La auzul unor asemenea vorbe, bătrânul baron își îndreptă umerii gârboviți.

— Nu-mi vine să cred că îmi spui adevărul: gândește-te că biserica și nobilimea au fost întotdeauna un singur trup și că școlarii de azi sunt viitorul statului. Iar cuvioșii părinți știu lucrul ăsta mai bine decât oricine!

Cel de-al doilea fiu, Raymond, care se pregătea să îmbrace

haina preoțească, răspunse cu ochii ațintiți cu obstinație în pământ:

— De la cuvioșii părinți am învățat că Dumnezeu își alege singur slujitorii și că poate pe noi nu ne-a considerat vrednici...

— Termină cu prostiile, Raymond, îi spuse frate-său. Nu e cazul s-o iei de la capăt. Dacă vrei să te faci călugăr cerșetor, n-ai decât! Dar eu, ca prim născut, sunt de părerea bunicului: biserica datorează considerație tuturor nobililor! Dacă acum în locul nostru preferă mitocanii, fii de târgoveți și de negustori, n-are decât! Își va alege pieirea și se va prăbuși!

Cei doi baroni strigară într-un glas:

— Josselin, n-ai dreptul să hulești în felul ăsta.

— Nu hulesc: mă mulțumesc să constat. În clasa mea de logică, unde eu sunt cel mai tânăr, al doilea din treizeci de școlari, sunt fix douăzeci și cinci de băieți de burghezi și de conțopiști, care plătesc pe loc și, totodată, și cinci copii de nobili, din care doar doi sunt bun-platnici...

Armand de Sancé se agață de această mărunță satisfacție.

— Atunci înseamnă că ceilalți fii de nobili au fost dați și ei afară odată cu voi?

— Nicidecum: părinții celor care nu plătesc sunt oameni sus-puși, de care călugării se tem.

— Îți interzic să vorbești astfel despre educatorii tăi, rosti răspicat baronul Armand, în timp ce bătrânul său tată mormăia ca pentru sine:

— Din fericire, regele a murit înainte să vadă asemenea lucruri!

— Da, din fericire, bunicule, așa cum zici! zise Josselin rânjind. Chiar dacă un călugăr viteaz l-a asasinat pe Henric al IV-lea.

— Josselin, taci din gură, i-o reteză Angelica. Nu te pricepi

deloc la cuvinte, și când vorbești, semeni cu un broscoi. Ca să nu mai zicem că Henric al III-lea a fost asasinat de un călugăr, nu Henric al IV-lea.

Tânărul tresări și o privi cu mirare pe fetița cu bucle blonde, aurii, care-l apostrofase cu atâta stăpânire de sine.

— Ia te uită, vasăzică aici erai, broscuțo, prințesa mlaștinilor! „Marchiza îngerilor“... Și când mă gândesc că am și uitat să te salut, surioară!

— De ce mă faci broscuță?

— Fiindcă și tu m-ai făcut broscoi. Și-apoi nu tu te faci nevăzută prin iarba înaltă și prin stuful mlaștinii? Sau te-oi fi făcut la fel de cuminte și de rafinată ca Hortensia?

— Sper că nu, răspunse cu modestie Angelica.

Intervenția ei mai ușurase atmosfera.

De altfel, cei doi frați terminsaseră de mâncat, iar doica tocmai strângea masa.

Totuși, în casă, atmosfera continua să fie destul de încordată. Tulburați, încercau cu toții să găsească o soluție la această nouă lovitură a sorții. În liniștea apăsătoare, se auzi deodată țipând cel mai mic dintre copii. Mama, mătușile și chiar Gontran profitară de pretext ca să plece, să vadă „ce se întâmplă“. Dar Angelica rămase cu cei doi baroni și cu frații ei mai mari, întorși de la oraș cu un echipaj atât de jalnic.

Se întreba dacă, de data asta, onoarea familiei chiar era pierdută. Tare ar fi vrut să întrebe, dar nu îndrăznea. Și totuși, frații ei îi inspirau un sentiment de milă disprețuitoare.

Bătrânul Lützen, care nu fusese de față când sosiseră tinerii, aduse acum făclii noi în onoarea călătorilor. Îmbrățișându-l stângaci pe cel mare, vărsă din greșeală puțină ceară. Cel mic se feri cu dispreț de grosolana manifestare de bun-venit. Dar, fără să se piardă cu firea,

bătrânul soldat nu ezită să-și susțină punctul de vedere:

— Nu e deloc prea devreme să vă întoarceți acasă! Mai întâi, la ce bun să învățați latina și aproape să nu știți să scrieți în limba voastră? Când mi-a spus Fantine că tinerii stăpâni s-au întors definitiv acasă, mi-am zis că acuma, gata, domnul Josselin o să poată să plece în sfârșit pe mare...

— Sergent Lützen, se răsti pe un ton sec bătrânul baron, e nevoie să-ți amintesc disciplina de altădată?

Guillaume nu mai zise nimic. Angelica era surprinsă de tonul semeț și afectat al bunicului. Bătrânul se întoarse spre cel mare.

— Sper, Josselin, că ai uitat de bazaconiile alea din copilărie. Să te faci marinar, auzi!

— Și de ce să le fi uitat, bunicule? Se pare chiar că, acum, pentru mine nu există altă soluție.

— Cât am să trăiesc eu, tu n-ai să te faci marinar! Orice, numai asta nu!

Și bătrânul izbi cu putere bastonul în dalele de piatră crăpate.

Josselin părea cu totul descumpănit de înverșunarea neașteptată a bunicului împotriva unui vis atât de drag și care îl ajutase să îndure fără să crâcnească alungarea de la colegiu: „Gata cu *Pater Noster*“ și cu scandările latinești, gândise el. „Acum sunt bărbat și trebuie să mă îmbarc pe un vas al marinei regale.“

Armand de Sancé încercă să intervină:

— Să vedem, tată, de ce te îndârjești așa? Ar putea fi o soluție la fel de bună ca oricare alta. De altminteri, trebuie să știi că, în suplica pe care i-am trimis-o de curând regelui, îl rugam, printre altele, să ușureze îmbarcarea fiului meu mai mare pe un corsar sau pe un vas de război.

Dar bătrânul baron fumega plin de mânie. Niciodată

Angelica nu-l mai văzuse atât de supărat, nici măcar în ziua când se certase cu sergentul de la fisc.

— Nu mi-au plăcut niciodată oamenii pe care pământul strămoșesc îi arde la tălpi. Dincolo de mările alea, nu vor da niciodată de munți, nici de alte minunății, ci doar de băștinași sălbatici, goi cum au venit pe lume și tatuați pe brațe. Un fiu de nobil, întâiul născut, trebuie să slujească în armata regelui. Nu mai discutăm!

— Iar eu nici nu-mi doresc altceva decât să-l slujesc pe rege, numai că pe mare, răspunse băiatul.

— Josselin are șaisprezece ani. Și, la urma urmei, a venit vremea să-și aleagă soarta, interveni tatăl după o clipă de ezitare.

O expresie de durere se așternu pe chipul brăzdat de riduri al bătrânului, încadrat de barba scurtă, albă. Bătrânul ridică mâna.

— E adevărat că și alții din familie, înaintea lui, și-au ales soarta. Trebuie să mă dezamăgești și tu, fiule? adăugă el cu o mare tristețe în glas.

— Departe de mine gândul de a-ți stârni niște amintiri dureroase, tată, se apără baronul Armand. Eu, unul, nu m-am gândit niciodată să mă exilez și mă simt mai legat decât pot spune de pământurile noastre din Poitou. Dar nu pot să uit cât de grea și de nesigură era situația mea în armată. Oricât de nobil ai fi fără bani, nu poți ajunge la grade înalte. Eram înglodat în datorii și, ca să nu mor de foame, a trebuit să-mi vând calul, cortul, armele și chiar să-mi dau cu chirie scutierul. Îți mai aduci aminte cât pământ a trebuit să vinzi ca să mă poți ține în armată?

Angelica urmărea conversația cu vădit interes. Nu văzuse niciodată cum arată un marinar, însă era dintr-un ținut unde, de-a lungul văilor Sèvre și Vendée, se auzea chemarea

oceanului. Pe coastă, din La Rochelle până la Nantes, prin Les Sables-d'Olonne, știa că existau vase de pescari care plecau spre meleaguri îndepărtate, unde puteai întâlni oameni cu pielea roșie ca focul sau vărgată, ca a puilor de mistreț. Se povestea chiar că un marinar breton, de loc din Saint-Malo, adusese în Franța niște sălbatici din aceștia, cărora le creșteau pene în cap, ca la păsări.

În seara aceea adormi cu greu în patul ei mare din turn.

Se simțea nerăbdătoare. Să crească! Să se facă mare!

Dacă ar fi mai mare, nimic n-ar împiedica-o să plece pe mare ca să descopere minunățiile altor lumi.

capitolul 4

Doamna de Sancé tocmai își pusese o pălărie mare de pai peste băsmăluța de pe cap și se pregătea să plece în grădina de zarzavaturi, când scandalul o întoarse din drum și o făcu să se îndrepte în goană spre sala de mese a castelului. Dădu acolo de Gontran, care se bătea cu un țărănuș plin de noroi. Angelica făcea pe arbitrul.

Alungarea din colegiu a celor doi fii mai mari încă o apăsa pe inimă, și sărmana doamnă se înfurie peste poate.

— De câte ori să-ți spun, Gontran, că neciopliții ăștia nu sunt o tovărășie potrivită pentru tine, și cu atât mai puțin pentru Angelica. Șterge-o de-aici, pușlama!

Băiatul aruncă o privire urâcioasă către castelană, care purta o rochie într-o nuanță nedefinită și era încălțată în pantofi scâlciați, fără ciorapi. Apoi își scărpină calm ciuful.

— Mai întâi trebuie să vorbesc cu domnul baron, spuse el. Intendentul castelului m-a trimis. A zis că e grabnic. Iată mesajul.

Întinse un ghemotoc de hârtie care, evident, fusese o foaie împăturită în patru, fără plic și fără sigiliu. Intendentul castelului vecin, jupânul Molines, îl ruga pe domnul baron de Sancé să treacă pe la el ca să discute o afacere importantă, care nu suferă amânare. Baroneasa mototoli nervoasă hârtia, apoi încercă s-o citească din nou.

Când puștiul plecă, doamna de Sancé, care își ascundea cu

greu amarul, își luă copiii de martori.

— Ciudate vremuri trăim, nu? Trebuie să suportăm ca un om de rând, acest Molines, un intendent hughenot, să-și permită pur și simplu să-l convoace pe tatăl vostru, care este un vajnic urmaș al lui din Godefroy de Bouillon? L-am auzit deja pe bunul meu Armand spunând că „vizita asta presupune niște socoteli care nu le privesc pe femei“, dar mi-ar plăcea să știu ce socoteli cinstite poate avea un nobil cu îngrijitorul unui castel învecinat. Alte povești cu catâri!... La nevoie aș înțelege, dacă ar fi vorba despre creșterea cailor. Familia mea a avut mereu mintea deschisă și n-am roșit niciodată că ne tragem din preafericitul Claud Goufrier, care a fost, veacul trecut, intendentul grajdurilor regale ale lui Henric al II-lea. Dar catâri și măgari! Realmente mă întreb, oare n-ar fi mai bine pentru noi dacă tatăl vostru i-ar cere regelui să se întoarcă din nou în slujba lui. Când te alături curții, făcând regelui pe plac, faci avere. Ar fi mai bine decât să se agațe de pământul ăsta și de țăranii și de arendașii năzuroși, care cred că totul le este îngăduit... De data asta, sunt cât se poate de decisă să vorbesc cu tatăl vostru.

Angelica și Gontran își ascultară mama cu oarecare uimire. Nu erau obișnuiți s-o audă vorbind atât de mult și cu atâta indignare. În mare parte a timpului, era blândă, chiar reținută, și îngăduitoare din fire. Dar afrontul care fusese adus fiilor ei o făcuse să-și piardă sângele-rece și să apară în ea un resentiment care s-a dezvoltat de-a lungul timpului, din greutăți și dificultăți.

Doamna de Sancé își dădu dintr-odată seama că se dezlănțuise în fața fiului și a fiicei sale. Ochii i se umplură de lacrimi.

Încurcați, Gontran și Angelica îi evitară privirea. Cu toate că fuseseră crescuți aproape ca niște sălbatici, toți copiii de

Sancé se fereau să-și trădeze emoțiile, și aceste acuzații neobișnuite din partea mamei lor îi stânjeneau. Doamna de Sancé încercă să-și revină.

— De ce stați aici, copii? E încă soare afară. Mai bine v-ați duce să alergați pe câmp...

Gontran îi răspunse enervat:

— Mamă, acum cinci minute ne acuzai că ne purtăm ca niște țărani, și acum trebuie să alergăm alături de ciobani.

— Prefer asta decât să stați în casă fără să faceți nimic sau închiși în ascunzătorile voastre și să nu știu ce se petrece. Singurătatea asta nu e bună la vârsta voastră.

— Eu pictez și sculptez, spuse Gontran, cu un aer demn, apoi ochii i se luminară. Vreți să vă arăt ce am lucrat?

Fără să mai aștepte răspunsul, ieși pe coridor, iar mama și sora lui îl urmară fără să stea pe gânduri.

Gontran alergă la cufărul lui și scoase o bucată de lemn și o foaie de hârtie. Era pentru prima oară când voia să-și arate opera familiei. Dar cuvintele mamei sale îl tulburaseră și, fără să-și dea seama, simțea nevoia s-o facă să se răzgândească.

— Priviți! E bătrânul Guillaume.

Ca o mamă bună ce era, baroana se aplecă peste rădăcina de păr sculptată cu cuțitul, pe care fiul ei i-o întindea. Situația o depășea. Ce era de făcut cu vlăstarele astea nerăbdătoare și rebele care nu se fereau să aibă idei personale despre viitorul lor?

Acceptă că desenul semăna izbitor cu fața bătrânului Guillaume, dar de ce voia Gontran să se facă pictor? Nu era o ocupație pentru un gentilom, fie el și mezinul familiei. Doamna de Sancé știa prea bine că artiști renumiți trăiau la curte sau la Roma, de pildă. În mintea ei erau totuși pe același plan cu artiștii de prin bâlciuri. Nu auzise de vreun nobil care să fi fost pictor.

— Și uite portretul Angelicăi, spuse băiatul, întinzându-i foaia de hârtie.

Un desen în culori înfățișa un pirat cu o față tinerească, înconjurată de o claie de păr ca focul. Pe cap, piratul purta o pălărie de pâslă cu pene, într-o mână ținea un pistol, și cu cealaltă agita o sabie.

— Cum poți să spui că asta o reprezintă pe sora ta? protestă mama. Angelica este atât de frumoasă! Dacă o da Domnul, poate o să facă o partidă bună și o să intre într-o familie de viță nobilă.

— Și o da Domnul să conducă o cetate de tâlhari la drumul mare?

— Gontran! Uneori mă întreb dacă ești în toate mințile. Angelica, tu nu ai nimic de spus?

Angelica zâmbi. De fapt, era destul de măgulită că Gontran o văzuse căpetenie de tâlhari, dar nu voia să stârnească altă discuție care s-o dezamăgească pe mama ei.

Își lipi nasul de fereastră, pândind întoarcerea tatălui. Imediat cum îl văzu sosind pe drumul plin de noroi, sprijinit în bastonul cu măciulie de argint – singurul lui lux – se strecură în bucătărie și își puse pantofii și mantia. Apoi i se alătură tatălui la grajduri, unde baronul, care fusese înștiințat de întâlnirea cu de Molines, își înșeua calul.

— Aș putea să merg cu tine, tată? întrebă ea, cu o mutriță încântătoare.

Era o mică șmecherie în asta, căci fusese întotdeauna fascinată de împrejurimile domeniului du Plessis, al cărui intendent era jupân Molines, dar îi și plăcea cu adevărat să fie alături de tatăl ei, bărbatul acela blând și liniștit, cu fruntea arsă de soare, pe care grijile zilnice săpaseră riduri adânci. El nu-i rezistă și o luă în șa.

Angelica era fiica lui preferată, o găsea nespus de frumoasă

și visa uneori că se va mărita cu un duce.

Ziua de toamnă era luminoasă, și pădurea, foarte aproape, nu încă dezgolită, își întindea sub cer frunzișul ruginiu.

Trecând prin dreptul gardului castelului du Plessis, Angelica se aplecă, încercând să vadă în capătul aleii de castani superbul edificiu alb care se oglindea în apa heleșteului, ca un nor de vis. În jur domnea o liniște adâncă, iar castelul ridicat, în stil renascentist, pe care stăpânii l-au părăsit ca să trăiască la curte, părea adormit în misterul parcului și al grădinilor. Căprioarele din pădurea din Nieul, cu care se învecina, traversau aleile goale...

Casa administratorului Molines se afla la vreo jumătate de leghe mai încolo, în dreptul uneia dintre intrările în parc. Un pavilion frumos din cărămidă roșie, cu acoperiș de ardezie albastră, care părea, prin trăinicia sa burgheză, un paznic credincios al construcției delicate, a cărei eleganță italiană îi uimea încă pe oamenii locului, obișnuiți cu castelele cu donjoane și încărcate de turnulețe.

Administratorul semăna foarte bine cu casa lui. Foarte sobru și îndestulat, bine înțepenit în drepturi și în rolul lui, de fapt el părea stăpânul acestui vast domeniu du Plessis, al cărui posesor era scump la vedere.

La doi ani o dată, poate, fie la vânătoarea de toamnă, fie primăvara la cules de lăcrămioare, un val de seniori cu doamnele lor năvăleau la Plessis în calești, cu caii, câinii de vânătoare și muzicanții lor. Timp de câteva zile serbările se țineau lanț, iritându-i pe micii nobili din vecinătate, convinși că toată societatea asta luxoasă le face lor în necaz. Apoi toată lumea se întorcea la Paris, și castelul redevenea tăcut, sub stăpânirea autoritarului intendent.

La auzul tropăitului calului, Molines le ieși în întâmpinare în curtea casei și făcu mai multe plecăciuni, cu atât mai

adânci cu cât nu-l costau nimic, fiindcă erau unul dintre atributele funcției sale. Angelica, știind cât de dur și de arogant putea fi omul acela, nu aprecie politețea asta exagerată, dar baronul Armand se arătă foarte încântat.

— Eram liber în dimineața asta, jupân Molines, așa că n-avea rost să te fac să aștepți.

— Vă mulțumesc din suflet, domnule baron. Mă temeam să nu luați în nume de rău faptul că v-am invitat printr-un valet.

— Nu m-am supărat. Știu că eviți să mă vizitezi din cauza bătrânului meu tată, care vede mereu în dumneata un hughenot primejdios.

— Domnul baron are un spirit foarte pătrunzător. Așa e, și mă feresc să nu le fiu pe plac domnului de Ridoué sau doamnei baroane, care este foarte credincioasă. Așa că am considerat că e mai bine să ne întâlnim aici și sper că îmi veți face onoarea de a împărți cina cu noi, împreună cu mica domnișoară.

— Nu sunt mică, zise iute Angelica. După mine mai sunt Madelon, Denis, Marie-Agnès, Albert și încă un frățior care abia a venit pe lume.

— O rog pe domnișoara Angelica să mă scuze. Să fii cea mai mare cere de fapt judecată și maturitate. Aș fi fericit ca fiica mea, Bertille, să vă fie în preajmă, căci, vai!, domnișoară, institutoarele de la școala ei mi-au spus că are o minte de găină și că nu va ieși mare lucru de ea.

— Cred că exagerezi, domnule Molines, protestă plin de amabilitate baronul.

„Cel puțin, de data asta, sunt de părerea lui Molines“, gândi Angelica, fiindcă nu putea să o sufere pe fiica intendentului, o fetiță oacheșă și, după părerea ei, o mare prefăcută.

În privința intendentului, sentimentele ei erau totuși mai tulburi. Cu toate că nu-i plăcea câtuși de puțin, avea pentru el

o oarecare stimă, care se trăgea, fără îndoială, de la aspectul plăcut al persoanei și al casei lui. Hainele intendentului, întotdeauna de culoare închisă, erau numai din stofe de cea mai bună calitate și probabil că le dădea de pomană, sau mai curând le vindea, înainte de a da semne de oboseală. Purta pantofi cu catarame și cu toc mai înalt, după ultima modă.

În casa lui se mânca mai bine decât oriunde. Nările Angelicăi începură să freamăte când intrară în prima încăpere, pardosită cu dale care sclipeau de curățenie și dând în bucătărie. Doamna Molines se aplecă peste fuste, într-o reverență adâncă, apoi se întoarse la prăjiturile ei.

Intendentul își conduse oaspeții într-un birou mic, unde aduse apă rece și o sticlă de vin.

— Îmi place le nebunie vinul ăsta, spuse el ridicând paharul. Zona din care provenea fost multă vreme o pârloagă, dar după multă trudă am cules prima recoltă toamna trecută. Vinurile din Poitou nu sunt la fel de bune ca cele de pe Valea Loarei, dar au un plus de finețe.

După o clipă de tăcere, continuă:

— Nu voi putea să vă mulțumesc îndeajuns, domnule, pentru că ați răspuns în persoană invitației mele. Pentru mine, ăsta e semn că afacerea la care mă gândesc are șanse de reușită.

— Deci mă supui la o încercare?

— Să mă ierte domnul baron. Eu nu sunt un om cu o educație înaltă, am primit doar învățătura unui copil de la țară. Dar vă mărturisesc că îngâmfarea unor nobili nu mi s-a părut niciodată o dovadă de inteligență. Or, ca să discuți despre afaceri, e nevoie de inteligență, altfel n-ai să izbutești nimic.

Gentilomul de țară se lăsă pe spătarul scaunului, privindu-l plin de curiozitate pe intendent. Era puțin îngrijorat de ce

avea să-i spună vecinul a cărui reputație nu era dintre cele mai bune. Toată lumea îl considera un om bogat. La început, se purtase foarte rău cu arendașii, dar, cu trecerea anilor, se străduise să se arate ceva mai înțelegător, chiar și cu țăranii cei mai săraci. Nu se știa mare lucru despre cauza acestei transformări și a acestei bunătăți neașteptate. Țăranii îl priveau și acum neîncrezători, dar începuseră să-l și respecte, fiindcă se arăta parcă mai omenos în socotelile pe care le ținea și, în general, în privința îndatoririlor la care erau obligați față de rege și față de marchizului Plessis-Bellière.

Gurile rele insinuau că se purta astfel pentru a-l ruina pe marchiz, care lipsea mereu de la castel. Ca de altfel și marchiza și tânărul lor moștenitor, Philippe, care nici ei nu se arătau prea interesați de domeniu.

— Dacă ce am auzit eu e adevărat, ești pe cale să pui mâna pe întreg domeniul du Plessis, zise, pe un ton destul de brutal, baronul Armand de Sancé.

— Simple calomnii, domnule baron. Nu numai că țin să rămân un servitor devotat al domnului marchiz, dar nu am nici un interes să cumpăr acum acest domeniu. Ca să nu vă faceți scrupule, vă mărturisesc, fără să trădez vreun mare secret, că proprietatea este ipotecată deja!

— Sper că n-ai de gând să-mi propui s-o cumpăr eu, n-am asemenea posibilități...

— Departe de mine asemenea gânduri, domnule baron... Puțin vin?...

Angelica, pentru care conversația nu prezenta nici un interes, se strecură afară și ajunse în sala cea mare, unde, într-un colț, pe o masă întinsă, doamna Molines era foarte ocupată să întindă aluatul pentru o tartă uriașă. Îi surâse fetiței și îi întinse o cutie din care se ridica un miros îmbietor.

— Ia, mănâncă asta, micuțo. Este angelică zaharisită. Și tu

porți același nume. E făcută de mine, cu zahăr alb, din cel mai bun. E mai gustoasă decât cea făcută de părinții de la abație, care folosesc zahăr brun. Cum ai vrea ca domnii cofetari din Paris să aprecieze acest condiment care și-a pierdut orice savoare după ce a fost fiert în cazane prost spălate după supe și cârnați?

În timp ce o asculta, Angelica mușca încântată din bastonașele lipicioase și verzi. Vasăzică asta se întâmpla după culegere cu acele plante înalte și mari de mlaștină, al căror parfum, în stare naturală, era mai amărui. Privea cu admirație în jur. Mobilele erau strălucitoare.

Într-un colț se afla un orologiu, acea născocire despre care bunicul ei spunea că este diavolească. Ca să îl poată vedea mai bine și ca să-i audă ticăitul, se apropie de ușa biroului unde discutau cei doi bărbați. Își auzi tatăl spunând:

— Pe sfântul Denis, Molines, mă uluiești! Am auzit povestindu-se multe lucruri despre dumneata, dar până la urmă, una peste alta, toată lumea e de acord că ești un om cu multă personalitate și cu fler. Or, ce aud din gura dumitale dovedește că în realitate visezi cele mai teribile utopii.

— Ce anume din propunerea mea vi se pare lipsit de rațiune, domnule baron?

— Să vedem, să ne gândim. Știi că mă ocup de catâri și că am reușit prin încrucișări între măgari și iepe o rasă destul de frumoasă, iar dumneata văd că mă încurajezi acum să mă ocup pe scară mai largă de creșterea lor și-mi spui că de vânzare ai să te ocupi dumneata personal. În principiu ar părea o idee bună. Dar ce nu înțeleg eu e de ce te gândești dumneata la un contract pe termen lung tocmai cu... Spania. Cu Spania ne aflăm în război, prietene...

— Războaiele nu țin o veșnicie, domnule baron.

— Așa nădăjduim și noi. Dar nu putem porni o afacere pe

picior mare bazându-ne pe socoteli de genul ăsta.

Intendentul avu un zâmbet plin de condescendență, care scăpă privirilor gentilomului ruinat. Acesta reluă cu și mai multă tărie:

— Cum vrei dumneata să faci comerț cu o nație care este în război cu noi? Înainte de toate că e interzis, și pe bună dreptate, fiindcă sunt inamicii noștri. Pe urmă, granițele sunt închise, și toate căile de acces și vămile sunt supravegheate. Admit că nu e la fel de grav să vinzi inamicului catâri, cum ar fi, de pildă, să-i vinzi arme, cu atât mai mult cu cât ostilitățile nu se poartă aici, ci pe pământ străin. Și, în ultimul rând, am prea puține animale ca să asigure o circulație de orice fel. Ar fi nevoie de bani foarte mulți și de ani întregi ca să pui așa o afacere pe roate. Mijloacele mele financiare nu-mi permit o astfel de experiență.

Orologiul îl împiedică să adauge că era chiar pe punctul de a-și lichida herghelia.

— Domnul baron îmi va face fără îndoială cinstea de a lua în considerare faptul că posedă deja patru armăsari pur-sânge, și că i-ar veni mult mai ușor decât mie să facă rost de mulți alții de la gentilomii de prin partea locului. Cât despre măgărițe, putem găsi cu sutele, cu doar zece-douăzeci de livre de cap. Dar nu vă propun înmulțirea rasei de măgari de prăsilă. Nu ne interesează decât catârul.

— Împerecherea iepelor costă mult...

— Atunci va trebui să cumpărăm.

— Ceea ce costă și mai scump!

— Nu dacă ne lansăm într-o adevărată producție de catâri... Știu că există în apropiere de Luçon un crescător de cai de povară din rasa Poitevin, cu toate că sunt de origine flamandă. Mai exact, au fost aduși cu mai mult de un veac în urmă, ca să ajute la secarea mlaștinii noastre. Acolo ne vom

duce să ne luăm frumoasele iepe sure, puțin spicate, care le plac atât de mult bravilor noștri măgari.

Baronul clătina din cap, sedus de tabloul înfățișat.

— Domnule baron, dumneavoastră care ați călătorit prin alte provincii ale regatului când ați servit în armata regelui, ați putut constata că nu există nicăieri altundeva ecvideu atât de excepțional ca măgarul de Poitou, măgarul acela uriaș, cu urechi în evantai, cu blana ca lâna aproape învăluindu-l ca o mantie. Iată de ce catârii, născuți din încrucișarea sa cu iapa de culoarea zăpezii murdare, sunt la fel de excepționali. Nu trebuie să vă amintesc, domnule baron, de fenomenul celebrei rezistențe a hibrizilor.

Atunci, Angelica își văzu tatăl și chiar pe severul Molines întrecându-se în a lăuda toate însușirile catârilor, toate avantajele pe care le ofereau aceștia – rasă hibridă, animale de o rezistență uimitor. Sigur, catârul nu putea, ca mândrul trăpaș, să se lanseze într-un galop spectaculos pe câmpurile de luptă, dar pasul lui mărunt, grăbit și hotărât, îl purta peste munți și văi pe distanțe uriașe, peste tot unde trebuia să ducă, până în creierul munților, poveri și oameni, sau să tragă, chiar pe câmpurile de luptă, căruțele cu hrană și muniții care, foarte adesea, decideau soarta unei armate. Fără să se teamă nici de ploaie, nici de frig, nici de foame, se mulțumea cu un ciulin de pe marginea drumului dacă trebuia, atât de neobosit era catârul.

În vreme ce calul, așa cum toată lumea știe, este un animal delicat care cere multă îngrijire, catârul rezistă la boli, epidemii, oboseală... O fi el uneori încăpățânat, dar este mereu sănătos și viguros, ceea ce garanta siguranța creșterii, chiar dacă nu se putea avea în vedere o înmulțire rapidă a efectivelor, deoarece, ca urmare a încrucișării – tot între hibrizi –, catârii sunt sterili.

— Măcar ei nu trebuie să-și facă griji, ca mine, pentru familia lor numeroasă, spuse baronul, căruia îi plăcea să glumească.

Angelica asculta fascinată.

Gontran îi spusese că măgarul de Poitou era strămoșul tuturor măgarilor și, încă din vremuri îndepărtate, i se vedea silueta aspră și întunecată, galopând, pe tavanele și zidurile marilor caverne subterane, unde primii oameni își desenaseră animalele pe care le vânau. Într-o zi, Gontran o dusese să vadă acele picturi misterioase și se întorsese cu părul și hainele atât de pline de nisip și de pământ încât sărmana Pulheria repetase întruna: „Pe unde te-ai mai băgat?...“ Dar ea nu spusese nimic, pentru că-i promisese lui Gontran să păstreze secretul.

Între cei doi bărbați, conversația continua.

— Ceva muncă în plus pentru asanarea mlaștinii ca să îmbunătățim pășunile, spunea Molines, catârii dumneavoastră fiind, s-o spunem drept, foarte rustici. Cred că, cu douăzeci de mii de livre, afacerea ar putea să se lanseze serios și să înceapă să funcționeze în trei sau patru ani.

Sărmanul baron părea cuprins de amețeli.

— Îndrăzneț! Ții tești sus, nimic de zis. Douăzeci de mii de livre! Prin urmare, dumneata socotești la mare preț bieții mei catâri, de care toată lumea își bate joc. Douăzeci de mii de livre! Dar nu prea văd cum ai putea dumneata să-mi avansezi cele douăzeci de mii de livre.

— Și de ce n-aș putea? întrebă administratorul.

Gentilomul îl privi aproape înspăimântat.

— Ar fi o nebunie din partea dumitale! Mă văd obligat să te previn că eu nu pot da nici o garanție!

— Mă voi mulțumi cu un simplu contract de asociere, jumi-juma, plus o ipotecă pe afacere, numai că o vom face cu titlu

privat și în secret, la Paris.

— Dacă vrei să știi, mă tem că multă vreme de-acum înainte nu voi avea mijloacele să plec în capitală. În momentul de față, propunerea dumitale mi se pare atât de neobișnuită și de riscantă, încât aș vrea să mă mai consult cu câțiva prieteni înainte...

— Dacă așa stau lucrurile, domnule baron, renunțăm imediat. Cheia succesului nostru constă tocmai în păstrarea secretului absolut. Altfel, totul se duce de râpă.

— Dar nu mă pot arunca așa, fără un sfat, într-o afacere care, pe deasupra, mi se pare împotriva interesului propriei mele țări!

— Care este și a mea, domnule baron...

— Nu s-ar zice, Molines!

— Atunci, să nu mai vorbim despre asta. Să zicem că m-am înșelat eu. Ținând seama de reușitele dumneavoastră excepționale, am considerat că numai dumneavoastră ați fi în stare să puneți pe picioare o crescătorie la scară mare și sub propriul dumneavoastră nume în această țară.

Baronul se simțea apreciat la justa lui valoare.

— Nu asta este problema...

— Atunci domnul baron îmi va permite să-i atrag atenția cât de mult această problemă are legătură cu ceea ce îl preocupă, adică grija de a-și aranja onorabil numeroasa familie...

— Ai merita să te biciuiesc, astea nu sunt treburi care te privesc!

— Cum doriți, domnule baron. Totuși, în ciuda faptului că posibilitățile mele sunt mai modeste decât ar fi unii tentați s-o creadă, mă gândeam să adaug imediat – cu titlu de arvună pentru viitoarea noastră afacere, firește – un împrumut cu o sumă asemănătoare: douăzeci de mii de livre, tocmai pentru

ca dumneavoastră să vă puteți ocupa fără prea mari bătăi de cap de copiii dumneavoastră. Știu, din proprie experiență, că lucrurile nu merg prea repede atunci când mintea ți-e bântuită de griji.

— Și când te hărțuiește fiscul, spuse baronul, a cărui piele arsă de soare roși ușor.

— Exact! Pentru ca împrumutul să nu pară suspect, consider că n-avem nici un interes să divulgăm înțelegerea noastră. Insist ca, oricare va fi decizia dumneavoastră, cele discutate să rămână numai între noi.

— Te înțeleg foarte bine. Dar înțelege și dumneata că măcar soția mea trebuie să fie la curent cu propunerea pe care mi-ai făcut-o. Doar e vorba de viitorul copiilor noștri!

— Iertați-mă, domnule baron, dacă vă adresez o întrebare cam deplasată, dar dumneavoastră considerați că doamna baroană va putea să-și țină gura? N-am auzit niciodată de vreo femeie care să știe să păstreze o taină.

— Toată lumea știe că soția mea nu-i prea guralivă. De altfel, trăim destul de izolați. Dacă i-o cer eu, poți fi sigur că nu va sufla nimănui nici un cuvânt.

În acest moment, intendentul zări vârful nasului Angelicăi, care, sprijinindu-se de tocul ușii, asculta, de altfel, fără să încerce să se ascundă. Întorcându-se, baronul o zări și el și încruntă din sprâncene.

— Vino încoace, Angelica, făcu el, pe un ton sever. Cred că începi să capeți prostul obicei de a asculta pe la uși. Apari întotdeauna exact în momente nepotrivite și pe furiș, fără să te audă nimeni. Asemenea maniere lasă mult de dorit.

Molines o fixa cu o privire pătrunzătoare, dar nu părea la fel contrariat ca baronul.

— Țăranii spun despre ea că ar fi o zână, zise el, cu un zâmbet subțire.

Fetița se apropie senină.

— Ai auzit ce-am vorbit noi? întrebă baronul.

— Da, tată. Molines a spus că Josselin va putea merge la oaste, și Hortensia la mănăstire, dacă dumneata înmulțești catârii.

— Ai un mod cam ciudat de a rezuma lucrurile. Acum, ascultă-mă. Va trebui să promiți că n-o să sufli nimănui un cuvânt despre povestea asta.

Angelica ridică spre el ochii verzi.

— De acord... Dar mie ce-mi dai?

Intendentul râse pe înfundate.

— Angelica! exclamă tatăl ei, descumpănit...

Molines găsi de cuviință să-i răspundă fetiței:

— Mai întâi trebuie să-ți dovedești discreția, domnișoară Angelica. După aceea, dacă, așa cum sper eu, ajung la o înțelegere cu tatăl dumitale, va trebui să aștepți până când afacerea noastră va prospera, fără obstacole în cale și fără ca cineva să afle de planurile noastre. Și atunci, drept recompensă, îți vom da un soț...

Angelica strâmbă din nas, păru că se gândește, apoi rosti:

— Bine, promit.

Apoi se îndepărtă.

În bucătărie, doamna Molines, dându-le la o parte pe slujnicuțe, punea ea însăși la cuptor tarta imensă, îmbrăcată în cremă și garnisită cu cireșe.

— Doamnă Molines, mai e mult până la masă? întrebă fetița.

— Mai e puțin, draga mea. Dacă ți-e foame rău, o să-ți fac o tartină.

— Nu mi-e, dar tare aș vrea să dau o fugă până la Plessis.

— Sigur. Când masa o să fie pusă, o să trimit un băiat să te caute.

Angelica porni în goană și, la cotul primei alei, își scoase pantofii și îi ascunse sub un bolovan, de unde urma să-i ia la întoarcere. Apoi o luă din nou la fugă, mai sprintenă ca o căprioară. Păduricea mirosea a ciuperci și a mușchi, și o ploaie căzută de curând lăsase ici și colo bălțoace, pe care fetița le trecea dintr-o săritură. Era fericită. Domnul Molines îi promisese un soț! Nu era totuși foarte convinsă că era un dar atât de important. Ce să facă cu un soț?... Măcar dacă ar fi la fel de plăcut ca Nicolas, ar putea merge împreună la pescuit de raci.

O apucă pe aleea cu castani.

Când fuseseră plantați, acești copaci – aduși, se pare tocmai din India sau din grădinile împăratului de la Viena, via Constantinopole – păruseră un lux inutil!

Familia du Plessis-Bellière avusese mereu idei extravagante! Dar atunci când, primăvara, frunzele înstelate se umpleau de flori mari, albe, înfipte ca tot atâtea lumânări parfumate, toată lumea se ducea să-i vadă. Fructele lor nu foloseau cine știe ce. Erau numite „castane pentru cai“, căci, se pare, turcii le dădeau cailor lor, ca să câștige la curse. Angelica luase obiceiul să le adune, pentru că i se păreau frumoase, lucioase și maronii, în învelișul lor verde-deschis, și mai ales pentru că i le ducea vrăjitoarei Melusina, care făcea din aceste fructe leacuri pentru fierbințeală.

Dar în ziua aceea nu-și mai umplu buzunarele. Se grăbea să ajungă.

Simțea mereu aceeași încântare.

În capătul aleii zări silueta castelului, profilându-se albă pe smalțul albastru și limpede al cerului.

Cu siguranță, castelul familiei du Plessis-Bellière părea desprins din basme, căci nu avea pereche în întregul ținut. Toate reședințele senioriale din partea locului, ca Monteloup,

erau cenușii, năpădite de mușchi și cu ferestre mici. Aici, în secolul trecut, un artist italian adăugase mai multe ferestre, lucarne și porticuri. Un pod mobil, de mici dimensiuni, trecea peste șanțul cu apă, înțesat cu nuferi. În colțuri, turnurile de apărare nu aveau decât un rol pur decorativ. Totuși, liniile construcției erau simple. Nici un artificiu inutil nu încărca arcele de legătură între boltele mlădioase, iar grația firească a plantelor sau a ghirlandelor era impresionantă. Numai desupra porticului principal, un blazon cu o himeră care scotea o limbă de flăcări amintea de ornamentația mai încărcată a Renașterii timpurii.

Angelica, agilă cum o știm, se cățără până la terasă, iar de acolo, agățându-se de ornamentele de la ferestre și balcoane, ajunse până la primul etaj, unde streașina largă îi oferea un sprijin sigur. Așa că își lipi fața de ochiul de geam.

Venise deseori până aici și nu se mai sătura să admire tainele acestei încăperi închise unde, în penumbră, distingea strălucirea argintului și a fildeșului bibelourilor așezate pe mobilierul cu intarsii, nuanțele proaspete, de trandafiriu și azuriu, ale tapițeriilor noi, și strălucirea tablourilor ce împânzeau pereții. În fundul încăperii era un alcov cu o cuvertură din damasc. Draperiile din mătase, cu fire de aur, scânteiau în bătaia soarelui. Deasupra șemineului, privirea îți era imediat atrasă de un tablou mare, care o umplea pe Angelica de admirație. Pictura înfățișa o lume pe care mai mult o bănuia decât o știa, lumea senină a locuitorilor Olimpului, cu grația lor păgână și libertină; și se vedeau câte un zeu și o zeiță sub privirile pofticioase ale unui faun bărbos, trupurile lor magnifice, albe și goale, simbolizând, ca însuși castelul, o pace paradiziacă în luminișul unei păduri sălbatice. Angelica se simți cuprinsă de o emoție copleșitoare.

„Toate minunățiile astea“, gândi ea, „aș vrea să le ating, să

le mângâi cu mâinile mele. Ce n-aș da să fie ale mele într-o zi...“

Pe drumul de întoarcere, baronul lăsă calul la pas, atât era de cufundat în gânduri. Cum Angelica tăcea, aproape că uitase de făptura delicată care mergea alături de el.

La un moment dat, când ajunseră în vârful unei mici coline, calul se opri singur.

Baronul ridică privirea și zări în depărtare, pe câmpia întinsă, câțiva dintre acei renumiți catâri, păscând unul lângă altul, apoi, profilându-se pe cerul acoperit de nori, unul dintre acei măgari de Poitou despre care îi vorbise jupân Molines. Era la fel de voinic ca un armăsar tânăr, dar părea cioplit în lemn, cu mantia lui de păr lung, maro-închis, care reușea să dea siluetei aspre un aer primitiv, descins parcă din timpuri străvechi.

— Chiar că e frumos, spuse baronul.

— Stă pe lângă gardul viu, remarcă Angelica. Acolo se află ce-i place lui mai mult, toate chestiile alea care înțeapă, tufele de mure negre.

Calul o porni iar din loc. După un timp ajunseseră la un drum desfundat, umbros.

— Să ne oprim aici.

Așa făceau aproape întodeauna în plimbările lor.

El se așeză pe un bolovan acoperit de mușchi, unde împletitura de rădăcini răzbătea deasupra solului argilos al malului. Calul păștea în voie iarba moale de pe marginea drumului. Uneori, Angelica se așeza și ea. Alteori, culegea din jur ceea ce locul îi oferea interesant pentru comoara ei: fructe, flori, rădăcini...

De data asta, luă din săculeț un bețigaș de angelică zaharisită, dintre cele date de doamna Molines. Dar înainte de a se apuca să-l mănânce, se postă în picioare în fața tatălui ei

și îl privi drept în ochi, cu un aer serios.

— Nu crezi, tată, că e periculos să intri în afaceri cu un protestant? Doica zice că fac lucruri îngrozitoare în biserici. Zice că are un strămoș – sau un strămoș al strămoșului ei – care a salvat relicvariul cu moaștele Sfintei Ursula, când protestanții îl smulseseră din piatra de altar și se pregăteau să-l dea la porci. A păstrat relicvariul la el ani întregi, până când a putut să-l înapoieze unei biserici care rămăsese în picioare. Casa lui a fost binecuvântată. Mai zice că odată l-au legat pe preotul din Parthenay de marele crucifix de deasupra altarului și l-au ucis trăgând asupra lui cu arbaleta. Au spart în bucăți capul Pruncului Iisus din statuia Sfintei Fecioare a Mântuirii și au atârnat cu susul în jos icoana Sfintei Fecioare la care se mergea în pelerinaj de secole. Ziceau că erau idoli și că noi, catolicii, suntem păgâni, pentru că ne închinăm la chip cioplit... Și de ce nu ne putem juca cu vecinii noștri de la castelul de Rambourg pentru că sunt protestanți?... Nu par deloc periculoși... Cel care este puțin mai mare decât Josselin își petrece timpul sunând din corn... Asta îl înfurie pe bunicul... Zice că ne provoacă... Dar dumneata ce crezi, tată? Este adevărat că noi suntem păgâni pentru că ne rugăm la statui în biserici? Este adevărat că sunt idoli?...

Tatăl ei o ascultase cu uimire. Smuls pentru o clipă din preocupările lui, făcu un efort ca să-i răspundă.

— Idoli?... Nu știu. Pentru ei, da, așa se pare... Ce vrei, fiecare cu ideile lui..., declară el, mirat de vehemența copilei sale...

Încercase în zadar s-o întrerupă:

— Toată chestia asta... iconoclaștii... sunt povești vechi. Înseamnă trecutul. Nu poți să reiei trecutul la nesfârșit. Cel mai bun mod ca să nu fii sâcâit de astfel de amintiri este să nu mai vorbești despre ele. Să le uiți. Pe pământurile mele

trăiesc câțiva țărani hughenoți... Singurii care își plătesc dările la timp... În privința castelului Rambourg, gentilomii, vecinii noștri, ne aduc mereu vânat pentru că îi las să vâneze în pădurile noastre... Eu n-am niciodată timp să dresez șoimii sau câinii, nici destui bani pentru asta... Trebuie să uităm. Altfel, aceste ciondăneli vechi nu vor înceta niciodată. Doica Fantine vă spune prea multe povești ciudate. Probabil că le adună din acea bibliotecă albastră adusă de negustorii ambulanți... Nu e chiar literatură adevărată. Adică... nu corespunde realității... Pricepi?... Sunt povești de demult, care au rostul să îndemne la fapte eroice de război. Mă rog, nu știu... asta spun mama ta și Pulheria... Oricum, chiar dacă e hughenot, Molines este un om al epocii sale... și se pricepe la catâri...

În lipsă de alte argumente, tăcu.

Angelica îl ascultase cu atenție. Dădu de mai multe ori din cap, cu un zâmbet aprobator, și începu să-și mănânce dulciurile. Se ferea să insiste și să afle mai multe. Din două motive. Începea să se teamă ca tatăl ei să nu interzică intrarea cărticelelor albastre în castel, precum și a almanahurilor, atât de frumoase, atât de pline de poze cu luna, stelele și soarele, de zicale și proverbe, de legende și miracole și în care toate lunile anului erau prezentate ca niște care cu ghirlande de flori, care poartă „câte în lună și-n stele“.

Și apoi răspunsul cam naiv al baronului despre protestanți era chiar cel pe care voia să-l audă din gura lui. Era de acord cu el. Toate nemulțumirile și acuzațiile legate de statuile distruse și de relicvele profanate nu îi mai privea. Erau alte lucruri de făcut în viață decât să se ocupe în continuare de ele: de pildă, să crească tot mai mulți catâri...

Baronul se mira și el că a luat poziție atât de clar, stârnit de întrebările neașteptate ale Angelicăi. Și, în fond, stând de

vorbă cu ea, tocmai își dădea seama că reținerea lui de a face o înțelegere cu un adept al religiei reformate nu avea alt temei decât vechile reflexe ale fostelor dușmănii născute de acele îngrozitoare războaie ale religiei din secolul trecut. Războaie fratricide, pline de crime și grozăvii și de-o parte și de alta, dacă priveai lucrurile mai îndeaproape.

Angelica ronțăia în continuare din beținașul ei lipicios și verde. Se fâțâia de colo-colo, dar părea atât de mulțumită și de lipsită de griji încât tatăl ei nu-și putea reține un zâmbet. Era încă un copil, gândi el. Din fericire! Angelica fredona, cu ochii ridicați spre frunziș. Fu surprins de nuanța și de transparența minunată a pupilelor ei.

„Ce ochi verzi!“, își spuse el.

Toți susțineau că era preferata lui pentru că era cea mai drăgălașă și tot din cauza asta o lua mereu cu el în plimbările sale. Dar lucrurile nu stăteau chiar așa. Ea era cea care, de mică, venise să-l roage s-o ia cu el călare. Și, în realitate, dintre toți copiii, era singura care părea interesată de ceea ce îi spunea el, tatăl, fie că era vorba despre catâri sau despre veșnicele lui griji financiare. În orice caz, ea încerca să înțeleagă.

„Cel puțin“, gândi tatăl ei privind-o din nou cum țopăia de pe un picior pe altul, fredonând un cântec vesel, „ea înțelege ce îi explic... cu toate că e atât de mică“.

O să-i ducă dorul când va pleca la cunoscuta mănăstire, dacă îi ieșea afacerea cu Molines. Dar cel puțin va fi împăcat în privința educației ei.

Și Angelica fusese mulțumită de cele câteva idei schimbate despre protestanți. De multă vreme își dorea să-și întrebe tatăl ce credea despre toate astea, iar acum era mulțumită.

Va fi foarte bine pentru el să muncească alături de Molines. Intendentul de la Plessis-Bellière cunoștea multe lucruri și

părea să știe ce gândeau toți, bogați sau săraci, catolici sau protestanți, nobili sau țărani. Stăpânul ținutului el era.

Și, fără să lase impresia, era și el ca unul dintre acei nobili trăsniți pe care îi slujea, acei „nebuni“ după Paris, acei Plessis-Bellièrs care veneau atât de rar să stea în minunatul lor castel alb, de basm, oglindit în iazul plin de nuferi.

capitolul 5

În mai, prin partea locului se obișnuia ca băieții, cu câte un spic verde la pălărie, și fetele, purtând cununițe din flori de in, să se ducă să danseze în jurul dolmenelor, acele misterioase lespezi de piatră care se înalță semețe pe câmpuri, încă din timpuri preistorice. La întoarcere, tinerii se risipeau doi câte doi pe câmp și în crângul care miroasea a lăcrămioare.

În luna iunie, taica Saulier își mărită fata, și se ținu chef mare. Era singurul fermier al baronului de Sancé care, în afară de el, dădea terenuri în arendă.

Omul, care era în plus și cârciumarul satului, n-o ducea rău.

Bisericuța catolică fu împodobită cu flori și lumânări groase cât un braț de om. Mireasa fu condusă la altar de domnul baron însuși. Ospățul, care ținu ore întregi, fu o adevărată risipă de caltaboși și de cârnați de toate felurile și de brânzeturi alese. Vinul curgea în valuri.

Spre sfârșitul mesei, femeile din sat veniră, după datină, cu daruri pentru tânăra mireasă.

Aceasta era acasă la ea, în noul cămin, așezată pe o canapea, în fața unei mese lungi, pe care începeau să se îngrămădească vase de faianță și de cositor, așternuturi de pat, ceaune de aramă și de fontă. Chipul rotund, cam bovin, al miresei, strălucea de plăcere sub cununa uriașă de margarete.

Doamna de Sancé se simțea cam stânjenită că nu aducea decât un dar modest: câteva vase de faianță fină pe care le păstra pentru astfel de ocazii. Văzând darul, Angelica se gândi că la ei la castel toți mâncau din blide țărănești. Se simți deopotrivă jignită și nedumerită de această contradicție; oamenii erau tare ciudați! Se gândea că nici țăranca n-avea să pună vreodată farfuriile pe masă, ci avea să le păstreze ca pe un bun de mare preț pe fundul cine știe cărui cufăr, continuând să mănânce din străchini de lut. Și la Plessis erau atâtea obiecte minunate, lăsate în părăsire ca într-un mormânt!

Angelica se întunecă la față și o sărută pe tânăra nevastă din vârful buzelor.

În acest timp, câțiva flăcăi adunați în jurul patului conjugal făceau glume deocheate.

— Ah, frumoaso, strigă unul dintre ei. Pe cât vă văd de focoși, pe tine și pe bărbatu-tău, bag mâna-n foc că n-o să fie nevoie de fiertura care o să vi se aducă în zori!

— Mamă, întrebă Angelica la plecare, ce înseamnă fiertura de care tot aud mereu vorbindu-se pe la nunți?

— Este... cum să-ți spun... zise baroana încurcată, este un obicei la nunțile țărănești, un obicei... ca oricare altul, da, cum ar fi, de exemplu, aducerea darurilor sau dansul miresei, îi răspuse mama în doi peri.

Explicația n-o mulțumi însă pe Angelica, ba îi întări și mai mult hotărârea să asiste și ea la ceremonia „fierturii“.

Totuși, în târgul din sat, încă nu începuse dansul sub ulmul cel mare. Oamenii stăteau încă pe la mese, pe băncile lungi, sub cerul liber.

Angelica auzi hohotele de plâns ale surorii sale mai mari, care voia să se întoarcă la castel, rușinată de rochia ei simplă și ponosită.

— Of! izbucni Angelica. Îți complici viața. Mă vezi pe mine că plâng de rochia mea, deși mă strânge și e și prea scurtă? Ce mă chinuie cu adevărat sunt pantofii. Dar mi-am luat și saboții într-o legăturică și o să mi-i pun ca să dansez mai bine. Sunt cât se poate de hotărâtă să mă distrez!

Hortensia însă nu se lăsă, plângându-se că-i e cald, că nu se simte bine și că vrea să se întoarcă acasă. Doamna de Sancé se alătură soțului ei printre notabilități, și îl anunță că se retrăgea, dar i-o lăsa pe Angelica în grijă. Așa că fetița rămase o clipă lângă tatăl ei. Mâncase mult și îi era somn.

În jurul lor erau adunați preotul, primarul, învățătorul, care, după nevoi, era și cantor la biserică și clopotar și chirurg-bărbier, iar împreună cu ei se aflau acolo mai mulți fermieri înstăriți, cărora li se spunea „plugari“, fiindcă aveau pluguri cu boi și tocmeau mai mulți lucrători cu ziua. Aceștia formau mica aristocrație a satului. Dintre ei făcea parte și Arthemus Callot, arpentorul venit din târgul vecin pentru măsurarea câmpurilor secate de mlaștini și care făcea un pic pe cărturarul și pe străinul, cu toate că de loc era de pe lângă Limousin. În sfârșit, tot aici se afla și tatăl miresei, Paul Saulier în persoană, crescător de vite, de cai și de măgari. Țăranul acesta burduhănos era cel mai înstărit dintre toți fermierii și, cu toate că Armand de Sancé era „stăpânul“, fermierul era fără îndoială mult mai bogat ca el.

Angelica, privindu-și tatăl, a cărei frunte nu se mai descrețea, bănuia cu ușurință care îi erau frământările. „Încă un semn de decădere a nobilimii“, probabil că se gândea baronul, melancolic.

Chiar atunci, în jurul ulmului din piață se iscă deodată o învălmășeală și se zăriră doi bărbați, fiecare purtând la subțioară niște saci albi, gata umflați, care se cățărară pe butoaie. Erau cimpoierii.

Un cântăreț din fluier li se alătură.

— Gata, începe dansul! strigă Angelica, și alergă spre casa primarului, unde-și ascunsese saboții la venire.

Când se întoarse, tatăl ei o văzu țopăind de pe un picior pe altul și bătând din palme în ritmul muzicii. Părul ca de aur îi sălta pe umeri. Poate din cauza rochiei prea scurte și prea strâmte a fiicei sale, tatăl își dădu seama dintr-odată cât de mult crescuse aceasta în ultima vreme. Ea, care fusese totdeauna atât de fragilă, părea acum să aibă vreo doisprezece ani; avea umerii mai lați, iar pieptul i se umfla ușor sub serjul tocit al rochiei. Un sânge bogat și sănătos pulsa sub pielea aurie, făcându-i obrajii rumeni și strălucitori, în timp ce buzele întredeschise, umede, dădeau la iveală dinții mărunți, perfecți.

Își pusese și ea la decolteul corsajului, ca majoritatea fetelor de la țară, un buchet mare de primule galbene și mov.

Toți bărbații erau impresionați de apariția ei plină de vioiciune și de prospețime.

— Domnișoara dumneavoastră s-a făcut o fată foarte frumoasă, spuse taica Saulier, cu un zâmbet exagerat de politicos, aruncând celor din jur priviri pline de înțeles.

Mândria baronului fu umbrită de îngrijorare.

„S-a făcut prea mare ca să se mai amestece cu țopârlanii ăștia“, gândi el dintr-odată. „Mai curând ea, decât Hortensia, ar trebui trimisă la mănăstire.“

Angelica, indiferentă la privirile și gândurile pe care le stârnea, se amesteca veselă printre flăcăii și fetele care veneau din toate părțile, în grupuri mari sau în perechi.

Aproape că se izbi de un băiețandru, pe care în prima clipă nici nu-l recunoscu, atât era de frumos îmbrăcat.

— Să n-am parte, Valentin, exclamă ea, folosind graiul de prin partea locului, pe care îl vorbea foarte bine, tare frumos

te-ai făcut!

Feciorul morarului era îmbrăcat în straie croite fără îndoială la oraș, dintr-o stofă gri, de cea mai bună calitate, așa încât bascul redingotei îi venea ca turnat. Redingota și jiletca erau împodobite fiecare cu câteva rânduri de nasturi auriți, care scânteiau de-ți luau ochii. Avea catarame de metal la pantofi și la pălărie, și funde de satin albastru ca jartiere pentru ciorapi. Băiatul părea destul de stângaci și de străin în hainele cu care era împopoțonat, dar fața roșie îi strălucea de fericire. Cum nu-l mai văzuse de mult timp, din pricina călătoriei pe care băiatul o făcuse cu tatăl lui la oraș, Angelica observă că abia îi ajungea până la umăr și se simți aproape intimidată. Ca să-și alunge jena, îl luă de mână.

— Hai să dansăm!

— Nu! Nu! protestă el. Nu vreau să-mi stric frumusețe de costum. Mă duc să beau cu bărbații, adăugă el, umflându-se în pene, și se îndreptă spre grupul notabilităților, lângă care tocmai se așezase la masă taică-său.

— Hai să dansăm! strigă un băiat, apucând-o pe Angelica de mijloc.

Era Nicolas. Ochii lui întunecați, de culoarea castanelor coapte, erau plini de voioșie.

Se prinseră în joc și începură să bată pământul în cadența sunetelor ascuțite ale ritornelei cântate la cimpoaie și din fluier. Dansurile acestea, care ar putea părea greoaie și monotone, aveau un ritm aparte, care se combina cu o armonie perfectă. Alături de cele două cimpoaie și de fluier, principalul instrument era cu siguranță bubuitul surd al saboților care loveau pământul la unison, iar figurile complicate pe care le executa fiecare dansator, la momentul potrivit, insuflau o anumită grație jocului câmpenesc.

Se lăsă seara. Răcoarea limpezi frunțile pline de nădușeală.

Furată de beția dansului, Angelica se simțea fericită, eliberată de orice gând. Cavalerii veneau unii după alții, și în ochii lor strălucitori și zâmbitori citea ceva ce îi dădea o stare de ușoară exaltare.

Praful se ridica într-o pâclă fină, înroșită de văpăile amurgului. Cântărețul din fluier avea obrajii ca două baloane și ochii aproape că-i ieșeau din orbite, atât de tare sufla în instrument. Mai cântă un pic, apoi luă o pauză, ca să se așeze la masa încărcată cu urcioare și să-și potolească setea.

— La ce te gândești, tată? întrebă Angelica, venind să se așeze lângă baron, veșnic preocupat de câte ceva.

Era roșie la față și răsufla greu. Aproape îi purta pică pentru că era lipsită de griji și fericită, în timp ce el era atât de tulburat încât nu se putea bucura ca altădată de o petrecere câmpenească.

— La dări, la ce să mă gândesc, răspunse el, privindu-l încruntat pe omul din fața lui, nimeni altul decât sergentul Corne, încasatorul de impozite, căruia i-au trântit de atâtea ori poarta castelului în nas.

— Nu e bine să te gândești la asta când toată lumea se distrează, protestă Angelica. Crezi că ei, toți cei din jur, țăranii noștri, se gândesc la asta? Și totuși ei sunt cei care plătesc cel mai greu. Nu-i așa, domnule Corne? îi strigă ea veselă, peste masă. Nu-i așa că într-o zi ca asta nimeni nu trebuie să se mai gândească la impozite, nici chiar dumneavoastră?...

Toți cei din jur izbucniră în hohote zgomotoase. Apoi se puseră cu toții pe cântat, iar taica Saulier începu să cânte refrenul portărelului-ciugulitor, pe care sergentul Corne binevoi și el să-l asculte, cu un zâmbet îngăduitor. După asta, trecură la cântece din ce în ce mai deocheate, ca pe la toate nunțile, iar Armand de Sancé, din ce în ce mai îngrijorat de

manierele fiicei sale, care golea pahar după pahar, decise să se retragă.

Îi spuse Angelicăi să-l urmeze, ca să plece și să se întoarcă amândoi la castel. Raymond și ceilalți copii, însoțiți de doică, plecaseră de mult. Numai Josselin, fiul cel mare, mai rămânea printre nuntași, cu brațul trecut pe după mijlocul uneia dintre cele mai frumoase fete.

Baronul se feri să-i strice cheful. Era mulțumit să-l vadă pe elevul palid și slăbănog regăsindu-și în brațele Mamei Natură culorile și ideile mai sănătoase. La vârsta lui, cu multă vreme în urmă, el primise deja botezul fânului, alături de o ciobăniță trupeșă din cătunul vecin. Cine știe? Poate asta îl va reține acasă pe feciorul cel mare.

Convins că Angelica îl urma, castelanul începu să-și ia rămas-bun de la nuntași.

Numai că fata avea alte planuri.

De ore întregi, încerca să facă tot ce-i stătea în putință ca să asiste la ceremonia fierturii, de la răsăritul soarelui. Așa că, profitând de învălmășeală, se strecură afară din mulțime. Apoi, luându-și saboții în mână, o luă la fugă spre capul satului, unde nu mai era nimeni acasă, nici măcar babele. Ochi o scară proptită la gura podului, se cățără în grabă, trezindu-se în fânul moale și înmiresmat.

Vinul și oboseala dansului o făceau să caște.

„O să dorm“, gândi ea. „O să mă trezesc numai bine ca să iau parte la ceremonia fierturii.“

Pleoapele i se închideau și căzu într-un somn adânc.

Se trezi cu o senzație plăcută. Întunericul din podul șurii era tot des și cald. Era încă noapte, și în depărtare se auzeau chiotele țăranilor.

Angelica nu pricepea prea bine ce se întâmpla cu ea. Tot trupul îi era năpădit de o amorțeală dulce și simțea pofta să se

întindă și să geamă. Își dădu seama brusc că o mână i se plimba încet pe piept, apoi cobora de-a lungul trupului, mângâindu-i coapsele. O răsuflare scurtă și fierbinte îi pârjolea fața. Degetele întinse dădură de o țesătură aspră.

— Tu ești, Valentin? șopti ea. El nu răspunse, dar se lipi și mai tare de ea. Aburii vinului și amețeala ușoară dată de bezna grea întunecau mintea Angelicăi. Nu-i era frică. Era Valentin, îl recunoștea după răsuflarea lui grea, după miros, chiar și după mâinile lui adesea tăiate de stuful și de buruienile din mlaștini. Mângâierea lor aspră o făcea să tremure.

— Nu te mai temi să nu-ți strici frumusețe de costum? murmură ea cu un glas naiv, din care nu lipsea o notă de inconștientă viclenie.

Valentin scoase un mormăit și fruntea i se propti de gâtul delicat al fetei.

— Miroși foarte frumos, suspină el, miroși a floare de angelică!

Dădu să o sărute, dar ei nu-i plăcu gura lui umedă, care o căuta pe a ei, așa că-l respinse. Dar el o îmbrățișă cu brutalitate, lăsându-se greu peste ea. Violența îmbrățișării o trezi de-a binelea pe Angelica. Se zbătea acum, încercând să se ridice. Dar băiatul o strângea tare, gâfâind deasupra ei.

Atunci, furioasă, îi trase din răsputeri un pumn în față, țipând:

— Dă-mi drumul, țărănoiule, dă-mi drumul!

Valentin îi dădu în sfârșit drumul, și ea se lăsă să alunece de pe claia de fân, apoi coborî scara podului. Era furioasă și nu se simțea deloc în apele ei, dar nu reușea să înțeleagă de ce... Afară, noaptea era scăldată de chiote și de lumini, care se apropiau tot mai mult.

„Farandola!...“

Ținându-se de mână, fetele și băieții treceau pe lângă ea, iar curând, Angelica se trezi luată de val. Farandola se înșira pe ulițele satului, sărind peste obstacole și îndreptându-se spre câmp, în lumina palidă a zorilor. Toți erau amețiți de vin și de cidru și se cam clătinau pe picioare, se împleticeau și râdeau. Până la urmă, hora se întoarse în piață; mesele și băncile erau răsturnate; farandola ajunsese la ele. Torțele se stingeau.

— Fiertura! Fiertura! cereau acum toți într-un glas.

Începură să bată la ușa primarului, care plecase să se culce.

— Scoală-te, bogătane!... Mergem să le dăm fiertura însurăților!

Angelica abia reuși să se smulgă din farandolă, când văzu venind un cortegiu ciudat.

În frunte mergeau două personaje caraghioase, îmbrăcate în zdrențe și împodobite cu clopoței, asemenea „nebunilor“ de la curtea regilor. În urma lor, doi tineri purtau pe umeri un proțap pe care atârna un ceaun uriaș. Erau înconjurați de prieteni care țineau în mână urcioare de vin și căni. Toți sătenii care mai reușeau să se țină pe picioare veneau în urma lor, alcătuind un alai numeros.

Pătrunseră fără nici un fel de fasoane în casa tinerilor însurăței. Așa cum ședeau culcați unul lângă altul, în patul cel mare, Angelicăi i se părură foarte drăguți. Mireasa era roșie ca focul. Totuși băură amândoi, cu plăcere, vinul cald, fiert cu mirodenii, oferit de săteni. Dar, unul dintre nuntași, mai beat decât ceilalți, vru să ridice cearșaful cu care proaspeții însurăței, rușinoși, erau înveliți. Soțul îi trăsni un pumn zdravăn. Izbucni pe loc o încăierare, în timpul căreia se auziră țipetele îngrozite ale sărmanei femei, agățată cu disperare de cearșafuri. Împinsă în toate părțile de indivizii încinși, sufocată de mirosul de vin și de trupuri nespălate,

Angelica sfârși prin a fi trântită pe jos și călcată în picioare. Nicolas fu cel care o scoase din învălmășeală și o ajută să se ridice.

— Uf! răsuflă ea ușurată, când în sfârșit ajunse la aer. Nu prea e plăcută povestea asta a voastră cu fiertura. Ia zi, Nicolas, de ce li se dă mirilor să bea vin fiert?

— La dracu'! Trebuie să mai prindă și ei puteri după noaptea nunții.

— E așa de obositor?

— Așa se zice...

Și băiatul izbucni pe dată în hohote de râs. Ochii îi scăpărau, buclele negre îi cădeau pe fruntea rumenită de soare. Fata își dădu seama că era la fel de beat ca ceilalți. Dintr-odată întinse mâna spre ea și se apropie, clătinându-se pe picioare.

— Angelica, știi, ești tare drăgălașă când vorbești așa... Drăgălașă mai ești, Angelica.

Și o cuprinse cu brațul pe după gât. Fără un cuvânt, fata se eliberă din strânsoarea lui și plecă.

Soarele se ridica acum deasupra pieței răvășite, din mijlocul satului. Era limpede că petrecerea luase sfârșit. Angelica mergea pe drumul care ducea spre castel, cu pași obosiți, plină de gânduri amare.

După Valentin, până și Nicolas își permisese niște gesturi foarte ciudate. Îi pierduse pe amândoi în același timp. I se părea că propria-i copilărie murise și, la gândul că nu se va mai putea întoarce niciodată în mlaștini sau în pădure cu prietenii ei dintotdeauna, îi venea să plângă.

Baronul de Sancé și bătrânul Guillaume, care plecaseră în căutarea ei, o întâlniră venind spre ei cu pași nesiguri, cu rochia sfâșiată și părul plin de fân.

— *Mein Gott!* exclamă Guillaume, care rămăsese în loc, cu

gura căscată.

— De unde vii? o întrebă castelanul pe Angelica.

Dar văzând că nu e în stare să răspundă, bătrânul soldat o luă în brațe și se îndreptă cu ea spre castel.

Îngrijorat, Armand de Sancé își spuse că va trebui cu orice chip să facă rost de bani ca să o poată trimite cât mai curând pe mijlocie la mănăstire. În privința afacerii propuse de Molines, nu luase încă nici o decizie. Continua să spere că ajutorul la care avea dreptul îi va veni din altă parte.

Angelica își reveni în simțiri a doua zi, după ce dormi aproape douăzeci și patru de ore.

Era cât se poate de trează și lipsită de remușcări, dar simțea totuși o împunsătură în adâncul inimii.

Și, dintr-odată, se gândi că se certase de tot cu Valentin și poate și cu Nicolas – ce proști erau „bărbații“! În plus, recunoștea și ea că nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă ar fi ascultat de tatăl ei și ar fi plecat de la petrecere odată cu el. Pentru prima oară recunoștea în sinea ei că putea fi de folos să asculți de cei mari și își promise să devină mai înțeleaptă.

În timp ce se îmbrăca, își privi cu luare-aminte pieptul. Crescuse mult în ultimul an. Sânii începeau să prindă contur. „Într-o zi, o să am un piept ca Nanette“, se gândi ea. Nu știa dacă ar trebui să fie mândră sau înspăimântată. Toate aceste transformări o mirau și, pe deasupra, nutrea sentimentul că totul avea să se termine curând. Viața ei de libertate era amenințată. Se îndrepta spre o altă lume despre care încă nu știa nimic.

„Pulheria mi-a zis cândva că o să devin domnișoară. Mă tem că o să mă plictisesc îngrozitor“, își spuse ea speriată.

Un zgomot de galop o atrase la fereastră.

Își văzu tatăl părăsind curtea, dar nu îndrăzni să-l strige ca

s-o ia cu el. „Cu siguranță se duce la Molines“, își spuse ea. „Ce bine ar fi dacă ar scăpa de toate aceste nesfârșite probleme cu banii, dacă n-ar mai trebui să aștepte ajutor din partea regelui. Hortensia ar putea să se îmbrace cuviincios și să-și găsească de soț un moștenitor de familie bună, în loc să stea bosumflată acasă. Și Josselin ar putea să intre în armată în loc să se distreze la vânătoare cu fiii baronului de Chaillé. Nu pot să-i sufăr pe bădăranii ăia de băieți cu care umblă și care, de câte ori vin pe-aici, mă ciupesc în așa hal, că rămân cu vânătăi o săptămână întreagă. Și tata ar fi fericit. Ar putea să-și admire catârii toată ziua...“

La asta visa fetița, sigură de schimbările pe care le va aduce această nouă vizită la intendentul Molines.

Sigur, nu era convinsă că tatăl ei avea să accepte ajutorul pentru înființarea hergheliei. Dar, mai târziu, văzând expresia serioasă și încordată de pe chipul mamei sale, pricepu că promisese solemn să păstreze secretul afacerii, în așa fel încât vecinii nobili să nu-i poată acuza că își mânjesc titlul nobiliar și că se lasă pe mâna unui cămătar. Cunoscându-l destul de bine pe jupân Molines, Angelica bănuia că va insista mult ca domnul de Sancé să accepte cele douăzeci de mii de livre în plus, ca împrumut personal, dar baronul rămăsese de neclintit, căci nu se mai reluă discuția despre plecarea băieților la mănăstire.

Totuși, existaseră anumite schimbări care prevesteau zile mai bune pentru salvarea catârilor.

La castelul Monteloup, țăranii veniră să lase, care o măgăriță, care un armăsar. Baronul îi căuta în dinți și la copite, se interesa de pedigriul lor și nu cumpăra decât puține animale.

Aștepta. Avea să găsească mai multe și mai bune la târgul de la Fontenay-le-Comte, care urma să se țină peste trei

săptămâni și la care avea să se ducă negreșit. Părea s-o ducă mai bine, căci îi adună pe toți localnicii și le mărturisi că avea de lucru pentru toată lumea și că, în plus, va trebui să mai aducă din împrejurimi tăietori de lemne, tâmplari, dulgheri, cioplitori în piatră și zidari.

Și, nu după multă vreme, în spatele castelului apărură grajdurile. Se amenajară noi fânețe. Moș Guillaume își lăsă baltă principala îndeletnicire, supravegherea grădinii și a curții castelului, și se puse pe meșterit. Făcând asta, întineri văzând cu ochii și aproape că încetă să mai schiopăteze.

— De la romani până la Carol cel Mare, când soldații nu aveau nimic altceva de făcut decât să croiască drumuri și să construiască, era mai puțină nenororire pe lumea asta, spunea mercenarul, oricui voia să-l asculte.

— Aș fi zis că soldații erau mai degrabă pregătiți să distrugă, replica doica.

— Soldații barbari sau necredincioșii, da, aceia nu sunt buni decât de masacre și de jafuri. Dar ceilalți nu visează decât la pace, răspundea neamțul fără pic de ironie.

Angelica îl îndrăgea pe bătrânul ostaș, dar regreta puțin schimbarea bunului ei prieten. Toate aceste lucrări pașnice erau, desigur, minunate, dar mult mai puțin atrăgătoare decât poveștile de război pe care i le spunea înainte, și pe care noua lui pasiune îl făcea să le dea uitării. Predicator din fire, ca toți adepții religiei propovăduite de Luter, ajungea chiar să se aprindă împotriva cardinalului Mazarin, care nu voise să înceteze războiul și, deci, stârnise nemulțumirea poporului.

Herghelia de catâri era de-acum foarte frumoasă.

Ca să evite inundațiile, au fost aduse încărcături întregi de piatră pentru fundații, și clădirile erau acoperite cu țigle galbene și roșii. Într-o bună zi vor putea găzdui mai mult de cinci sute de măgărițe și cincizeci de armăsari.

În tot acest timp, specialiștii în măsurători studiau un nou sistem de asanare a pământurilor de mai jos de castel.

Se punea problema să se asaneze cea mai mare parte din mlaștina care, din timpuri străvechi, asigurase apărarea castelului.

În calitatea ei de zână a mlaștinii, în adâncul sufletului, Angelica nu era de acord să i se profaneze domeniul; dar, de la nunta din sat, tăcutul Valentin n-o mai chemase să se plimbe cu barca. O abandonase. În cazul ăsta, mlaștina putea să dispară liniștită! Numai Nicolas își mai făcuse apariția, arătându-și dinții albi când râdea, fără nici cea mai mică stânjeneală. Prin el, copilăria își intra în drepturi; natura acorda un răgaz – nu se termina totul atât de brusc. Baronul radia de fericire. Voia să-i arate o dată pentru totdeauna unui burghez ca Molines că un gentilom putea avea succes și când muncea. Curând, se va putea ocupa de castel și de familie fără să mai datoreze nimănui vreun ban.

Toate aceste lucrări aduceau și o oarecare bunăstare țăranilor, așa că la castel existau tot mai multe provizii.

O etapă era depășită, chiar dacă viața se schimbase puțin. Găinile continuau să se plimbe prin sălile castelului, câinii țopăiau liniștiți pe dale, și ploaia se scurgea strop cu strop în camere. Doamna de Sancé avea mâinile înroșite, căci nu-și putea cumpăra mănuși noi. Josselin, care alerga după vânat și după fete, semăna mai mult ca oricând cu un lup, iar Raymond, cufundat în lecturile lui, se topea precum lumânarea care lumina în odaia sa în nopțile de studiu.

Numai cei mici, care se ghemuiau în căldura bucătăriei și în poala doicii, erau mulțumiți. Dar Madelon plângea des și era morocănoasă. Și pentru ea ar fi bine să plece de la castel. Angelica o luase sub aripa ei ocrotitoare și o ținea nopți întregi în brațe. Madelon știa că Angelica era foarte puternică

și nu se temea nici de lupi, nici de fantome. Nici măcar Angelica nu-și mai găsea elanul. Totul era interesant, dar ea continua să trăiască cu impresia că majoritatea oamenilor nu mai aveau nici un haz și erau aproape îndobitociți.

Într-o zi, Angelica porni în căutarea Melusinei.

N-o mai văzuse de multă vreme. Se lăsase furată de așteptarea preparativelor pentru nunta de care vuia întreg satul și de schimbările aduse de herghelie.

Începu prin a o căuta mai la marginea pădurii. Revenindu-și acum după libațiile ei câmpenești, se mira că o uitase pe Melusina. E drept că, se distrase pe cinste în sat!

Dar mai puțin ca în alți ani sau la alte petreceri; la serbarea Copacilor de Mai, de pildă, sau la târgul de pește. De data asta, „ei“ o enervaseră cu fiertura lor și cu mutrele „lor“ care lăsau impresia că-și bat joc de ea de fiecare dată când punea o întrebare...

Angelica înainta printre ierburile înalte, bucuroasă să regăsească parfumul florilor abia deschise.

Astăzi, hoinărind ba prin luminișuri, ba prin desișul pădurii, încerca să dea de urma Melusinei. În zori, când pornea la primul cules, vrăjitoarea rupea o crenguță sau înnoda un fir de iarbă, marcându-și astfel drumul. Atunci Angelica o găsea mergând mereu cu pași mărunți, trudind din greu, sau, uneori, stând jos, aproape fără să poată fi văzută, pentru că avea darul, la fel ca animalele pădurii, de a se ascunde printre ramurile încurcate, de a se pierde în multitudinea de nuanțe și culori cu care anotimpurile împodobeau frunzele și mușchiul.

Totuși, niciodată Angelica n-o suprinsese adormită sau măcar lăsând impresia că se odihnește. Rămânea cu ochii deschiși, strălucitori, mereu la pândă, și, de cele mai multe ori, pe ei îi zărea Angelica primii, în penumbră, și abia apoi o

distingea pe Melusina, care zâmbea și îi spunea cu vocea ei subțirică și veselă: „Te așteptam... Vino!...“

Dar în acea zi, și în ziua următoare, Angelica se învârti în zadar prin pădure, neîndrăznind să se cufunde mai adânc fără un semn de la ea, nici s-o strige, căci vrăjitoarea o sfătuise să nu-și anunțe niciodată prezența astfel.

În cele din urmă se apropie de marginea falezei, de unde, pe coastă, se deschidea grota vrăjitoarei. Nici urmă astăzi, printre ierburile înalte, de „fumul diavolului“, care îi ia la goană pe trecători. Dar erau în miezul verii. Domnea o zăpușeală apăsătoare, și vetrele caselor rămâneau stinse.

Angelica se îngrijoră. Și dacă Melusina era bolnavă?

Nu avea pe nimeni care să-i poarte de grijă. Singurătatea bătrânei i se părea atât de adâncă, încât era aproape în sine o boală periculoasă din care se putea muri. Când nu există nimeni, absolut nimeni care să se ocupe de tine, nici măcar să se gândească la tine, își spunea Angelica, moartea poate veni din senin. Melusina a căzut și nu se mai poate ridica, s-a întâmplat fie în adâncul pădurii, fie în sălașul ei, timpul o va doborî... va muri de foame. „Viața este ceva atât de fragil...“, îi spunea adesea Melusina, explicându-i de cât de puțin este nevoie pentru a păstra acest lucru fragil, dar și că puținul acela este necesar. Angelica se mira, pentru că se simțea atât de puternică, atât de plină de viață.

Melusina nu avea pe nimeni.

Iarna, când trecea prin cătun cu coșul ei de ierburi, abia dacă găsea câte o femeie care avea curajul să iasă în prag, s-o întâmpine și să-i întindă o strachină cu lapte sau o un codru de pâine în schimbul plantelor ei de leac.

Angelica se apropie de marginea falezei și, după o cercetare, începu să coboare agățându-se de crengi și de tufele de ienupăr. De-acolo se zărea un drum în trepte inegale,

fără îndoială drumul abrupt pe care o lua în fiecare zi stăpâna locurilor. Mai jos, marginea unei stânci îmbrăcate în iarbă se afla probabil în fața intrării în grotă. Se opri și sări pe tăpșan. În fața ei se deschidea grota, mai mult sau mai puțin ascunsă de o perdea de frunze și de crengi.

Ceva se mișcă, și Angelica, ajunsă abia la jumătatea drumului, zări printre tufișuri chipul Melusinei. Aceasta, atrasă de zgomot, o privea cum cobora, cu un aer ușor răutăcios.

— Melusina! Credeam că ești bolnavă.

Vrăjitoarea izbucni în acel râs vioi, care o făcea să pară atât de copilăroasă.

— Bolnavă, eu! De ce te îngrijorezi? Nu am tot ce-mi trebuie ca să mă îngrijesc?

— Dar n-ai pe nimeni care să te ajute să-ți prepari licorile dacă ești prea slăbită. Întotdeauna ai nevoie de cineva când ești bolnav.

Melusina o privea în continuare cu un aer amuzat. Până la urmă, o întrebă:

— Ți-e teamă?

— Nu, nu mi-e teamă.

— Ți-e frică să privești în față Mizeria, Răul, semnul diavolului?

— Nu, nu mi-e frică, o asigură Angelica, tot proptindu-se în rădăcini, auzind pietricelele cum se prăvăleau la vale sub picioarele ei. De ce mă întrebi?

Cu Melusina alături, nu-i era frică de nimic.

– Atunci, vino cu mine. O să mă ajuți... Și ai grijă să nu-mi strici scara.

Pătrunse înăuntru, de unde Melusina, care i-o luase înainte, îi făcea semn. Era o încăpere destul de mare, cu cotloane întunecoase, pline de cufere, coșuri de răchită,

obiecte din trestie, multe vase de lut, urcioare și tot felul de sticluțe.

Pe tavanul întunecos, ghici, cocoțată pe o creangă răsucită, o bufniță despre care auzise vorbindu-se și care dormea acum departe de lumina zilei. Dar nu văzu pisica. Așa cum își închipuise, focul era stins. Plutea totuși un miros înțepător de leacuri preparate în tot soiul de oale și ceaune.

În fundul încăperii, unde era și mai întuneric, văzu, ca un balot culcat pe un strat de ferigi, un bărbat adormit. Nu era foarte înalt, era mai de grabă solid, îmbrăcat sărăcăcios, în zdrențe închise la culoare, prea largi pentru el. Prin ciorapii peticiți i se vedea pielea. Avea picioare de om sărman, umflate, jupuite. Ceva mai departe îi văzu încălțările, încălțări de pelerin, cu ținte groase, dar încă nu foarte tocite, deși foarte obosite. La fel ca și stăpânul lor, bărbatul întins, prăbușit la perete. Era totuși viu, iar somnul adânc se datora probabil amestecurilor de tot soiul pe care i le dăduse vrăjitoarea. Nu i se vedea fața, pentru că era acoperită cu o prișniță de pânză albă.

— E vreunul de la noi din sat? întrebă Angelica.

Vrăjitoarea rânji ușor dezamăgită.

— Îți imaginezi că aș putea aduce aici pe unul dintre cuvioșii ăia, fie și ca să-i salvez viața? Acum ar alerga cu toții înnebuniți, țipând ca din gură de șarpe, că l-am răpit ca să-l pun la fiert în cazanul lui Satan...

După ce aduse vorba despre toate prostiile scornite de oameni, ridicând din umeri, îngenunche lângă pacientul ei.

Angelica făcu la fel. Pe jumătate aplecată, vrăjitoarea rămase multă vreme contemplând masa inertă a bărbatului, ascultând parcă ce se petrece înlăuntrul său.

— Stă așa de mai multe zile, spuse în cele din urmă, dar simt că în curând totul se va termina.

O privi pe Angelica și îi luă mâinile.

— Ești încă foarte mică... dar mâinile tale au putere și sunt binefăcătoare. Apoi, ca o mărturisire, șopti:

— Am adormit racul care, pe sub piele, îi devora fața...

Închise o clipă ochii, apoi reluă pe un ton solemn:

— Trebuie scos afară... Bărbatul nu trebuie să se miște, altfel racul se va trezi... Tu o să-l ții de cap.

— Acum?

Vrăjitoarea râse și își scutură părul ca zăpada.

— Nu... trebuie așteptat... Încă o noapte. Luna e în creștere. Ea atrage forțele pământului și dă putere mâinilor mele... Întoarce-te mâine, la lăsarea serii... Atunci va fi momentul.

Crezând că nu va reuși să plece noaptea de acasă, începuse să se întrebe cum o să facă să fugă fără ca Hortensia, trezită din somn, să nu stârnească tot castelul. Melusina, citindu-i gândurile, se puse pe râs, apoi dădu din cap înduioșată.

— E bine, ești curajoasă... Și gata de orice ca să-ți ajuți aproapele!

A doua zi, când se întoarse, un soare roșu cobora spre orizont și răspândea în grotă o lumină gălbuie.

Printre buzele întredeschise ale Melusinei se auzea murmurul unor incantații.

Îi făcu semn să îngenuncheze la fel ca ea, lângă bărbat. Angelica își cunoștea rolul. Nu era pentru prima oară când își punea mâinile pe capul unui bolnav pentru a-i alina suferința, dar de data asta trebuia să-l facă să rămână nemișcat. Pentru a fi sigură că nu mișcă și nici nu tremură, Angelica decise să nu se lase tulburată de curiozitatea arzătoare pe care o simțea în dorința de a observa ce avea să facă vindecătoarea și își fixă atenția într-un punct de pe peretele din fața ei. Totuși, rămase conștientă de mișcarea mâinilor Melusinei pe prișniță, însoțind parcă ciudatele cuvinte nerostite, modulate

doar de murmurul care scăpa printre buzele femeii în transă și care părea să vină de aiurea, de pe altă lume.

Sunetele se topeau. Capul pe care îl ținea în mâini îi păru deodată mai ușor.

— Privește.

Și ce văzu pe cearșaful alb nu era chiar un rac, ci un păianjen enorm, negru, cu un cioc roșu în mijloc, și fire negricioase în jur.

Melusina rămase cu capul aplecat, contemplând imaginea.

— A ieșit tot, șopti ea. În sfârșit, se va vindeca.

În seara aceea, Angelica o ajută pe vrăjitoare să-i pună prișnițe pe obrazul umflat. Leacurile balsamice aveau un miros pătrunzător. Locul era stăpânit de un abur sufocant și, fără îndoială, scăpa afară prin gura căminului, plutind deasupra câmpiei și înspăimântându-i pe drumeți.

Focul aprins de Melusina înghiți unul după altul cearșafurile, prișnițele... Angelica pierduse rostul timpului. Melusina îi aminti că era noapte.

Din fericire nu era pentru prima oară când venea acasă târziu din escapadele ei. Doica Fantine îi păstrase supa pe foc. Se mai întoarse încă două zile, ajutând la pansat și la combinarea leacurilor. Omul era tot nemișcat, pierdut în letargia lui, ca într-un tărâm îndepărtat.

Într-o zi nu îl mai găsi acolo. Plecase vindecat.

— Cine era? întrebă din nou Angelica.

— Un hoinar!... Un negustor ambulant fără noroc... Încet, încet, oamenii l-ar fi pus pe fugă. L-ar fi luat drept lepros, ar fi aruncat în el cu pietre...

Vrăjitoarea o privi cu o blândețe complice pe Angelica.

— Am alungat moartea, spuse ea.

capitolul 6

1646

Conform obiceiului ei, Fantine Lozier, după ce cumpără de la negustorul ambulant din Auvergne puțină ceară și câteva panglici, reuși să-l informeze pe domnul baron despre mersul lucrurilor.

Avea să se impună o nouă taxă, în Flandra era pe cale să izbucnească războiul, regina-mamă nu mai știa ce să inventeze ca să găsească bani și să-i mulțumească pe prinții nesătui. Ea însăși, suverana, nu era prea îndestulată, și regele cu bucle aurii purta pantaloni bufanți prea scurți, la fel ca fratele lui mai mic, căruia i se spunea Micul Domn, pentru că unchiul lui, Domnul, Gaston d'Orléans, fratele regelui, trăia încă. Totuși, monseriorul cardinal Mazarin aduna bibelouri și tablouri din Italia. Regina îl iubește. Parlamentul de la Paris nu este mulțumit. Ascultă strigătul sărmanului popor de la țară, ruinat de războaie și impozite. În trăsuri și îmbrăcați în haine elegante, îmblănite cu hermină, acești domni din parlament se duc la Palais-Royal, unde se întâlnesc cu micul rege care a făcut zece ani, prins între rochia neagră a mamei sale, spanioloaica, și roba roșie a cardinalului Mazarin, italianul.

Acești domni din parlament demonstrează că poporul nu mai poate plăti, că burghezimea nu-și mai poate ține comerțul, că sunt sătui să tot fie taxați pentru cel mai

neînsemnat bun. Curând vor trebui să plătească și pentru blidul din care mănâncă?

Regina-mamă nu se lasă însă înduioșată. Domnul Mazarin, nici atât. Știu amândoi că ceea ce i-a făcut pe domnii din parlament atât de exigenți în privința mizeriei în care trăiește poporul sunt recentele decrete care suprimă, pentru patru ani, simbria tuturor magistraților. Simbrie care era mai degrabă o rentă dată pentru simpla prezență și pentru deranjul a-și aranja bonetele pătrate.

Cu o voce bine timbrată, cu toate că oarecum ezitantă în privința lecției învățate, micul rege răspunde tuturor acestor personaje serioase care au nevoie de bani pentru armată, pentru pacea pe care o vor semna... Se impun unele sacrificii. Se va fixa un nou impozit. Controlorii își vor trimite sergenții. Sergenții vor amenința, oamenii simpli vor implora, vor plânge; luându-și coasele ca să-i ucidă pe sergenți și portărei, vor ieși la drumul mare ca să se alăture soldaților dezertori, bandiților care au de gând să vină...

Ascultând-o pe doică, nu-ți venea să crezi că acel simplu negustor ambulant îi putuse povesti atâtea lucruri. Era acuzată de imaginație, când de fapt era vorba de clarviziune. Un cuvânt, o umbră, trecerea unui cerșetor mai îndrăzneț, a unui negustor îngrijorat, toate în îndrumau pașii pe calea adevărului.

Baronul de Sancé protesta.

— Fantine, nu s-ar putea ca măcar un an să trăim fără să fim hăituiți de catastrofe?...

Doica se apăra. De data asta, domnul baron a putut observa că nu spusese nimic cum că vor veni bandiții.

Și, de fapt, nici nu veniră.

Ba, dimpotrivă, tot dinspre partea negustorilor ambulanți se anunțau evenimente fericite.

Părăsind Parisul, lăsând în urma lui parlamentul revoltat, domnul cardinal Julio de Mazarin avea să treacă de cealaltă parte a Rinului, într-o regiune numită Westfalia, ca să semneze sfârșitul Războiului de Treizeci de Ani.

Pe meterezele castelului, bătrânul Lützen își lustruia casca și curăța rugina de pe halebarda lui de fier.

Toate războaiele au o față hidoasă.

Cel care se va încheia și care i-a întovărășit toată viața este chiar cea mai înspăimântătoare harpie dintre toate războaiele. Lützen e gata să depună mărturie. Cu toate momentele sale de strălucire, ca în orice război.

Așa strălucea în ceață părul blond al regelui din Nord care se rătăcise.

În acea zi, pe câmpul de luptă de la Lützen, undeva în Saxa, era ceață. Pe trăpașul lui uriaș se arătase regele Suediei, Gustav Adolf, înalt și el, și prea voinic. Guillaume parcă îl vedea și acum în fața ochilor, zbătându-se printre mâini, harpoane și sulițe, prăbușindu-se greu printre dușmani. Printre aceștia se afla și el, Guillaume, mercenarul neamț din armatele imperiale. Armate învinse în acea zi, la Lützen, în pofida capturării și morții regelui din nord.

Dar că era sau nu prea gras, Gustav Adolf va lăsa în istorie amintirea unui bun strateg și a unui mare cuceritor. Și nimeni, niciodată, nu-i va putea uita pe înspăimântătorii soldățoi care alcătuiau armata lui. Până în Lorena, capătul imperiului germanic, la granița cu Franța, au fost văzute bântuind, profilându-se pe fundalul satelor incediate, pline de țărani torturați, femei spintecate, copii trași în țeapă, siluetele uriașe ale războinicilor care mânuiau sulița lungă la fel de bine ca elvețienii: erau suedezii.

Guillaume luptase împotriva lor, ca lanschenet[1] sub comanda unui mare general, baronul Francois de Mercy, în

serviciul electorului de Bavaria.

Dar alături de alți mari generali francezi: domnul de Turenne și acel duce de Enghien, care, la Rocroi, pusese pe fugă, pentru prima oară, redutabilele efective *terios*[2] spaniole.

— Nordlingen!

O înfrângere în plus. Riscul meseriei. Și dacă un soldat care a luptat bine scapă cu viață, își poate spune că a câștigat.

Dar, a doua zi, baronul de Mercy murise din pricina rănilor.

Toți mercenarii sătui să se lupte, și care dezertau, se îndreptau spre vest din instinct. Acolo unde se sfârșește Europa în război, spre capătul lumii care se termină în marea agitată, oceanul necunoscut. Mergeau spre vest. În jurul lor, limba germană lăsa locul limbii franceze. Peisajele mult mai înverzite, mult mai vălurite îi învăluiau. În vest, anotimpurile se dovedeau mai blânde, mai armonioase, fără asprime, ca o horă în jurul anului.

Micuței Angelica îi plăcea să numere pe degete: „Martie, aprilie, mai. Primăvara, florile. Iunie, iulie, august. Vara, se seceră grâul. Septembrie, octombrie, noiembrie. Toamna, pădurea este de aur, se culeg merele, via, se adună castanele. Decembrie, ianuarie, februarie. Iarna și mantia ei albă, chiciura care cade și seamănă cu niște bomboane.“

Poitou. Vechi locuințe călduroase. Luminișuri printre tufișuri, păduri, mlaștini ermetice, mai puțin pentru cei de prin partea locului. Oceanul nu era departe.

Monteloup.

Lützen se oprise aici.

1 Mercenar german în timpul războaielor religioase din secolele al XV-lea și al XVI-lea (n.red.)

2 Unități administrative și tactice ale infanteriei spaniole între 1534 și 1704 (n.red.)

Partea a doua

Bate vânt dinspre lumea largă

capitolul 7

Ca urmare a acelor momente extraordinare trăite în sălașul vrăjitoarei, Angelica se arăta mai disciplinată. Începu să prindă gustul învățăturii.

Își impuse să rămână în casă și să asculte învățăturile pe care Pulheria le împărtășea nepoatelor și nepoților săi, în funcție de vârstă și de talent. Datorită ei, Gontran știa să citească.

Angelica se întreba dacă, alături de Melusina, nu asistase la o minune. Un Miracol Sfânt despre care se vorbea la biserică. În semn de recunoștință, considera că trebuia să facă un efort pentru a-și împăca mătușa atât de devotată.

Aceasta nu-și credea ochilor văzând-o așezată cuminte la cusut, brodând sau făcându-și temele, și începu să creadă, să spere că rugăciunile ei fuseseră ascultate. Angelica broda foarte bine, deși o lua ca pe joacă. Avea mai puțină tragere de inimă pentru cusut, dar o făcea cu îndemânare și iuțeală. Mai greu îi era să stea pe loc, nemișcată, timp îndelungat. Cel mai mic zgomot de afară o făcea să alerge la fereastră.

Curtea castelului fusese întotdeauna un fel de scenă de teatru care îi oferea în fiecare zi și, uneori, în fiecare oră, tot felul de spectacole.

Într-o zi, Angelica privea pe fereastră ploaia care cădea; deodată văzu, cu uimire, o mulțime de călăreți și câteva calești înotând prin noroiul de pe drumul care ducea la podul

mobil. Câțiva lachei, în livrele cu firet auriu, mergeau înaintea trăsurilor și a unei căruțe care părea ticsită de bagaje, de cameriste și de valeți. Vizitiii săreau de pe caprele trăsurilor, ca să ducă de dârlogi caii pe poarta îngustă. Lacheii postați în spatele primei căruțe coborâră și deschiseră portierele lăcuite, împodobite cu blazoane pictate în purpură și aur.

Angelica zbură în jos pe scările turnului și ajunse pe peron tocmai la timp ca să vadă înotând prin mormanele de băligar din curte un senior mândru, a cărui pălărie cu pene căzu pe jos. Un baston zdravăn pe spinarea lacheului și un potop de înjurături însoți incidentul.

Sărind din piatră în piatră, pe vârful pantofilor eleganți, seniorul reuși în sfârșit să ajungă în sala de la intrare, unde Angelica și câțiva dintre frățiorii ei mai mici îl priveau.

Un adolescent de vreo cincisprezece ani, îmbrăcat la fel de îngrijit, venea în urma lui.

— Pe Sfântul Denis, unde este vărul meu? exclamă nouvenitul, aruncând o privire în jurul lui.

Când o zări pe Angelica, strigă:

— Pe Sfântul Ilarie, iată copia frumoasei mele verișoare de Sancé, așa cum am cunoscut-o la Poitiers, când a fost mireasă. Lasă-mă să te sărut, micuțo, ca un unchi bătrân ce-ți sunt!

O ridică în brațe și o sărută drăgăstos.

Lăsată din nou jos, Angelica strănută de două ori la rând, din pricina parfumului pătrunzător cu care erau date din belșug hainele seniorului.

Își șterse vârful nasului cu mâneca, gândind pe loc că mătușa Pulheria ar fi bombănit-o, dar nu roși, căci rușinea și nedumerirea îi erau străine. Politicoasă, făcu o reverență în fața musafirului în care tocmai îl recunoștea pe marchizul du Plessis-Bellière. Apoi se îndreptă spre tânărul ei verișor,

Philippe, să-l sărute și pe el.

Numai că acesta se trase cu un pas înapoi și îl privi înspăimântat pe marchiz.

— Tată, sunt obligat s-o sărut pe această... ăăă, pe această tânără?

— Sigur că da, mucos ce ești, profită acum, cât ai ocazia! strigă nobilul senior, izbucnind în râs.

Adolescentul depuse cu grijă un sărut pe obrajii rotunjori ai Angelicăi, apoi scoase o batistă brodată și parfumată din vestă și o agită în jurul feței, ca și cum ar fi alungat muștele.

Baronul Armand, murdar de noroi până la genunchi, sosi în goană.

— Domnule marchiz, ce surpriză! De ce nu mi-ați trimis un curier ca să mă anunțați de sosirea dumneavoastră?

— Drept să-ți spun, vere, gândeam să mă duc direct la castelul meu de la Plessis, dar călătoria noastră n-a fost lipsită de peripeții: în apropiere de Neuchaut ni s-a rupt o osie. Timp pierdut. Vine noaptea și suntem înghețați. Trecând prin preajma castelului dumitale, m-am gândit să-ți cerem găzduire, fără alte ocolișuri. Avem cu noi paturi și dulapuri, pe care valeții noștri le vor așeza în camerele indicate. Și vom avea și plăcerea de a sta numaidecât de vorbă. Philippe, salută-l pe vărul nostru de Sancé și fermecătoarea trupă a moștenitorilor lui!

Chemat astfel la ordin, frumosul adolescent înaintă cu un aer plin de resemnare și își înclină adânc capul blond, într-un salut destul de exagerat, dat fiind aerul cam provincial al celui căruia i se adresa. Apoi, docil, merse să sărute obrajii dolofani și cam murdari ai tinerelor sale rude. După care scoase din nou batista de dantelă și o mirosi cu un aer superior.

— Fiul meu a deprins manierele curții și nu are obișnuința

vieții la țară, declară marchizul. Nu știe decât să zdrăngănească la chitară. Îl introdusesem ca paj în serviciul monseniorului de Mazarin, dar mă tem să nu deprindă și amorul în stil italian. Nu ți se pare că are deja aerul unei fetișcane?... Știi în ce constă amorul în stil italian?

— Nu, răspunse cu naivitate baronul.

— Am să-ți istorisesc asta într-o zi, departe de urechiușele astea nevinovate. Dar murim de frig în holul dumitale, dragul meu! Aș putea să-i prezint frumoasei mele verișoare omagiile mele?...

Baronul răspunse că, după bănuiala lui, doamnele, la vederea alaiului, se repeziseră în apartamentele lor ca să se gătească și că, avea, așadar, să mai dureze, dar că tatăl lui, bătrânul baron, ar fi încântat să-l vadă.

Angelica băgă de seamă ocheada disprețuitoare pe care tânărul ei văr o aruncă spre pereții părăginiți și întunecați ai salonului. Philippe du Plessis avea ochii de un albastru limpede, dar reci ca oțelul. Aceeași privire, cu care măsurase tapițeriile uzate, focul slab din cămin sau pe bătrânul bunic cu colereta lui demodată, se întoarse spre ușă, iar sprâncenele blonde ale adolescentului se ridicară, în timp ce pe buze îi flutura un surâs ușor batjocoritor.

Tocmai intra baroana de Sancé, întovărășită de Hortensia și de cele două mătuși. Se îmbrăcaseră, fără îndoială, cu ce aveau ele mai bun, numai că, probabil, tânărului îi păreau groaznic de ridicole, căci pufni în râs în batistă.

Angelica nu-l slăbea din ochi și avea un chef teribil să-i sară în față cu ghearele scoase. Nu mai degrabă el era ridicol, cu toate dantelele, panglicile în valuri pe umeri, mânecile răsfrânte și despicate de la subsuori până la încheieturi, ca să lase le vedere țesătura fină a cămășii?

Tatăl lui, comportându-se mai firesc, se înclină în fața

doamnelor, măturând lespezile cu penele bogate ale pălăriei.

— Scumpă verișoară, scuză-mi felul în care mă prezint. Mă văd silit să vă cer găzduire pentru o noapte. Iată-l pe cavalerul meu, Philippe. A crescut mult de când nu l-ai mai văzut, dar nu-i câtuși de puțin mai agreabil. Intenționez să-i cumpăr un brevet de colonel, fiindcă armata și bătăliile îi vor face bine. Pajii din ziua de azi duc la curte o viață fără pic de disciplină.

Dintr-odată, marchizul făcu câțiva pași înapoi, ridicând brațele în semn de fericită surpriză și pentru prima – și poate și ultima oară –, copiii își priviră cu admirație mama.

Căci cea pe care o privea marchizul era baroana de Sancé.

— Scumpă verișoară, cu încântare regăsesc nuanța aceasta unică a apei limpezi de izvor, specifică pupilelor familiei voastre. Este adevărat! Suntem aproape de Lusignan, locul unde străbuna acelor mari prinți care au fost regii Ciprului și al Ierusalimului, zâna Melusina, soția lui Raymond de Forez, primul senior de Lusignan în Poitou, a pus să se înalțe cel mai frumos dintre castelele sale. Îmi amintesc că familia Mayeraie din care te tragi se lăuda că este una dintre ramurile acestei importante și foarte vechi descendențe a celebrei noastre zâne...

Și, întorcându-se spre Angelica:

— Se pare că ai transmis acestă nuanță unică și uneia dintre fiicele tale.

— În plus are strălucire, strălucirea tinereții, spuse baroana, care fusese o femeie de lume și își păstrase educația mondenă, ce o învăța să nu rămână mută în fața oricărei declarații, oricât de nepotrivită ar fi ea.

Dar tenul palid tot i se înroșise puțin.

— Scumpă verișoară, ești prea modestă.

— Dragul meu văr, întotdeauna ești prea galant.

— Ăăă... tată..., interveni tânărul Philippe, afectând un fel

de bâlbâială pricinuită de stupoarea celor auzite... Vrei... vrei să spui că aceste... persoane se trag dintr-o... dintr-o... zână?...

— Cum mă vezi și cum te văd! Și trebuie să fii onorat că îi cunoști. Căci, în timpuri străvechi, Melusina, care l-a luat de bărbat pe Raimondin de Forez, a întemeiat nu numai dinastia de Lusignan, dar și pe cele de Luxembourg și de Boemia...

Philippe căscă ochii lui albaștri.

— Dar e... e ridicol!

— Nu lua aerul ăsta de superioritate, fiule. Se vede că nu ești născut prin partea locului, altfel n-ai fi așa nătâng. Rău a făcu mama ta că te-a hrănit numai cu lapte de Paris. Asta îți tulbură mințile, așa cum s-a întâmplat și cu gloata aia care a ridicat baricade ca să apere parlamentul...

Atunci, toți exclamară într-un glas:

— Baricade!...

— Ei bine, da! Să vă explic și cum se face. Rostogolești toate butoaiele goale pe care le găsești, le umpli cu pământ sau bălegar, le legi cu lanțuri și le așezi frumos pe străzi, de-a curmezișul. Și gata baricada... Astfel, în capitală nu se mai poate circula... pentru că parizienii au preluat controlul.

Se lăsă tăcerea. Nu se știa prea bine dacă vestea era bună sau rea. Mătușa Pulheria, mereu amabilă și atentă cu musafirii, le propuse:

— Sigur veți dori să beți ceva. Un rachiu sau puțin lapte bătut? Văd că veniți de departe.

– Mulțumim. Vom bea cu plăcere un deget de vin îndoit cu apă rece.

— Vin nu mai avem, răspunse baronul Armand, dar trimit imediat un servitor să aducă puțin de la paroh.

Marchizul se așeză și, jucându-se cu bastonul de abanos la care era înnodată o panglică de satin, povesti că veneau direct de la Saint-Germain, că drumurile erau pline de băltoace și că

se scuza încă o dată pentru ținuta lui modestă.

„Atunci cum trebuie să arate, când este îmbrăcat somptuos?“ se întrebă Angelica.

Bunicul, pe care atâtea scuze în legătură cu veșmintele îl scoteau din sărite, atinse cu vârful bastonului manșetele cizmelor musafirului.

— Dacă mă iau după toată dantelăriile astea care îți împodobesc cizmele și manșetele, înseamnă că edictul cardinalului Richelieu din 1633, prin care interzice asemenea zorzoane, e deja dat uitării.

— Ei! făcu marchizul. Nu chiar cu totul. Regenta este săracă și, prin urmare, austeră. N-am rămas decât o mână de oameni care ne ruinăm ca să păstrăm o notă de originalitate la această curte bigotă. Monseniorului Mazarin îi place luxul, doar că poartă sutană. Are degetele încărcate de diamante, dar pentru câteva panglici pe care prinții le poartă la vestă, tună la fel ca predecesorul său. Cât despre manșetele cizmelor... ei bine...

Puse picior peste picior și porni să-și examineze cizmele cu aceeași atenție cu care baronul Armand își cerceta catârii.

— Cred că moda asta a cizmelor cu dantelă va fi repede uitată, urmă el. Câțiva tineri seniori s-au apucat să încalțe cizme cu manșete la fel de late ca niște suporturi de torță, iar circumferința lor îi încurcă atât de tare, încât umblă crăcănați, ca și cum ar suferi de vreo boală rușinoasă... Când moda devine incomodă, dispare de la sine. N-am dreptate, scumpă verișoară? întrebă el, adresându-i-se Hortensiei.

Aceasta răspunse cu o îndrăzneală și cu o vioiciune pe care nimeni nu le-ar fi așteptat de la fata aceea slăbănoagă ca o libelulă.

— O, dragă vere, eu cred că moda, până nu dispare, are întotdeauna dreptate. Totuși, asupra acestui amănunt mi-e cu

neputință să mă pronunț, fiindcă, mărturisesc, în viața mea n-am mai văzut cizme ca ale dumitale. Fără îndoială că din toate rubedeniile noastre, dumneata ești cel mai la modă!

— Sunt încântat, domnișoară, să constat că depărtarea provinciei unde trăiești nu te împiedică să o iei înaintea spiritului și a etichetei tipice locului, fiindcă, dacă mă consideri modern, trebuie să știi că pe vremea mea o domnișoară n-ar fi făcut niciodată ea prima un compliment. Dar așa stau lucrurile, se pare, cu generația asta nouă... și n-aș putea spune că e neplăcut, ba dimpotrivă. Cum te numești?

— Hortensia.

— Hortensia, ar trebui să vii la Paris și să frecventezi străduțele unde se adună savantele și prețioasele noastre. Philippe, dragul meu, fii cu ochii în patru, s-ar părea că o să cam ai de furcă în minunatul nostru Poitou.

— Pe onoarea mea, se răsti bătrânul baron, cunosc foarte bine latina, nițică englezească, bolborosesc ceva pe nemțește și am studiat propria-mi limbă, franceza, dar trebuie să recunosc, marchize, că nu pricep absolut nimic din tot ce le înșiri acestor doamne.

— Doamnele au înțeles, asta este important când vorbești despre dantele, adăugă vesel gentilomul. Și încălțările mele? Cum vi se par?

— De ce sunt atât de lungi și cu botul pătrat? întrebă Madelon.

— De ce? Cu siguranță, nimeni n-ar putea să vă răspundă la asta, micuța mea verișoară, dar e ultima modă! Și e o modă practică! De curând, domnul de Rochefort, profitând că domnul de Condé purta o discuție înflăcărată, i-a bătut câte un cui în vârful fiecărui pantof. Când domnul de Condé a dat să plece, s-a trezit țintuit de podea. Închipuiți-vă ce s-ar fi întâmplat dacă pantofii ar fi avut vârfurile mai scurte: i-ar fi

găurit picioarele!

— Pantofii n-au fost inventați cu gândul la cei ce se amuză înfingând cuie în picioarele altora, bombăni bunicul. Ce stupid!

— Știți că regele e la Saint-Germain? întrebă marchizul.

— Nu, răspunse Armand de Sancé. Și de ce-ar fi vestea asta așa nemaipomenită?

— Dar, bine, dragul meu, totul e din cauza Frondei!

Toată vorbăria asta le amuza pe doamne și pe copii, dar cei doi nobili de țară, desprinși mai curând cu lentoarea vieții la țară, se întrebau dacă nu cumva, cu pălăvrăgeala lui dezlânată, vărul își bătea joc de ei, după cum îi era obiceiul.

— Fronda? Te referi la spiritul de frondă?

–Ai haz, vere. Ce numim noi Frondă la curte e pur și simplu revolta parlamentului din Paris față de rege. Ați mai auzit vreodată de așa ceva? Sunt câteva luni bune de când domnii ăștia cu bonete pătrate s-au luat la harță cu regenta și cu cardinalul ei italian... Niște probleme cu impozitele, în care privilegiile lor nu erau nici măcar atinse. Dar se dau drept apărătorii poporului. Așa că fac reclamații peste reclamații. Și regenta începe să-și piardă răbdarea. Cred totuși că ați auzit de vâlva care s-a stârnit în august trecut, nu?

— Oarecum.

— Asta s-a întâmplat cu ocazia arestării parlamentarului Broussel. Regina a dat ordin să fie arestat într-o dimineață, pe când își lua medicamentul. La zbieretele unei servitoare, lumea s-a adunat, și Comminges, colonelul gărzilor, n-a mai putut aștepta să fie îmbrăcat, așa că l-au târât, într-un halat de casă, din trăsură în trăsură. A reușit, cu chiu, cu vai, să ducă la bun sfârșit arestarea care îi fusese ordonată. Numai că pe urmă mi-a mărturisit că toată cavalcada asta printre răsculați l-ar fi amuzat mai mult dacă ar fi fost vorba de o

domnișoară drăguță, și nu de un boșorog amărât care nu pricepea nimic. Vorba e că adunătura, decepționată, s-a apucat să ridice baricade de-a curmezișul străzilor. Așa cum știți, e o joacă pe care populația Parisului o adoră când vine vorba să-și alunge furia.

— Dar regina și micuțul rege? întrebă cu îngrijorare mătușa Pulheria, care era o sentimentală.

— Ce să vă zic, regina-mamă i-a tratat mai întâi cu superioritate pe acești domni din parlament, apoi a cedat. De atunci s-au mai certat și s-au mai împăcat de nu știu câte ori. Totuși, vă rog să mă credeți, în aceste câteva luni din urmă, Parisul îmi lasă impresia unui adevărat cazan al vrăjitoarelor, în care clocotesc toate pasiunile. E un oraș plăcut, fără îndoială, dar care ascunde în măruntaiele lui atâția sărăntoci și bandiți, de care nu putem scăpa decât dându-le foc tuturor, laolaltă, ca unui ghem de paraziți ce sunt. Ca să nu mai vorbesc de pamfletari și de mizerabilii de poetași care pișcă cu pana mai rău decât albinele cu acul. Parisul e plin de pamflete care numai asta spun, în versuri sau în proză: „Gata cu Mazarin! Ne-am săturat de Mazarin!“ Atât de multe, încât au ajuns să fie numite „mazarinade“. Regina dă de ele până și în așternut, și nimic nu e în stare să-i strice somnul și să-i ofilească tenul ca hârtiuțele astea cu aer nevinovat. Pe scurt, tragedia a început. Domnii de la parlament aveau de multă vreme o presimțire; se temeau în permanență ca regina să nu-l ducă pe delfin în afara Parisului și veneau și de câte trei ori pe seară, grămadă, cerând să-l admire pe micul îngeraș dormind, dar în realitate ca să se încredințeze că era tot acolo. Dar spanioloaica și italianul s-au dovedit mai șireți. De ziua regelui, am băut și am petrecut la curte, plini de voioșie, și ne-am înfruptat fără nici o bănuială din plăcinta tradițională. Către miezul nopții, tocmai când eu și câțiva prieteni ne

gândeam să pornim să dăm o raită prin taverne, mi se dă ordin să-mi adun oamenii, echipajele, și să mă instalez la una dintre porțile Parisului. De acolo mă duc la Saint-Germain. Îi găsesc acolo, veniți de mult, pe regină și pe cei doi fii ai ei, doamnele de onoare și pajii, toată lumea bună culcată pe paie în încăperile pustii ale vechiului castel, unde șuieră vântul. Și-a făcut apariția și domnul Mazarin. De atunci, Parisul e asediat de prințul de Condé, care s-a pus în fruntea armatelor regelui. În capitală, parlamentul continuă să agite steagul insurecției, dar cam fără tragere de inimă. Prințul de Gondi, episcopul Parisului, care ar vrea să-i ia locul lui Mazarin, s-a dat de partea insurgenților. Cât despre mine, eu l-am urmat pe monseniorul de Condé.

— M-ați umplut de fericire, suspină bătrânul baron. Niciodată, pe vremea lui Henric al IV-lea, nu s-ar fi pomenit asemenea debandadă. Parlamentari, prinți împotriva regelui Franței, iată încă o dovadă a influenței ideilor britanice. Nu se zice că și parlamentul englez a agitat flamura revoltei contra regelui, îndrăznind chiar să-l vâre în temniță?

— Au avut până și îndrăzneala să-i pună capul pe butuc. Maiestatea Sa Carol I a fost executat la Londra luna trecută.

— Oh! Ce grozăvie! strigară îngroziți toți cei de față.

— Așa cum bănuiți, vestea asta n-a prea avut darul de a liniști pe nimeni la curtea Franței, unde se află de altfel și nefericita soție a regelui Angliei, împreună cu cei doi copii. Tocmai din motivul acesta s-a luat decizia să se acționeze cu violență și fără menajamente la Paris. Cu siguranță eu tocmai de asta sunt trimis, în calitate de locțiitor al domnului de Saint-Maur, să ridic armata în Poitou. Prin urmare, dragul meu văr, voi da de dracu’ dacă, de pe pământurile mele și ale dumitale, nu recrutez măcar un regiment pe care să-l pun sub comanda fiului meu. Așa că, baroane, trimite-i sergenților mei

pe toți leneșii și toți nedoriții. O să scoată niște dragoni din ei.

— Prin urmare, iar se vorbește despre război? spuse încet baronul Armand. Și s-ar fi zis că lucrurile încep să se așeze. Nu abia s-a semnat, toamna trecută, un tratat în Westfalia, care consfințește înfrângerea Austriei și a imperiului germanic?... Iar noi care credeam că vom mai putea respira puțin. Și cred că dacă ne gândim ce trebuie să fie pe câmpurile din Picardia și în Flandra, unde spaniolii rezistă de peste treizeci de ani, în regiunea noastră n-avem de ce ne plânge.

— Oamenii aceia sunt obișnuiți, răspunse marchizul, cu seninătate. Războiul, dragul meu, este un rău necesar; e aproape o erezie să ceri o pace pe care Dumnezeu nu ne-o dorește, nouă, sărmani păcătoși. Totul este să te afli printre cei care fac războiul, nu printre cei care îl suportă... În ceea ce mă privește, eu aș alege întotdeauna prima formulă, la care rangul meu îmi dă dreptul. În toată povestea asta, neplăcut e faptul că soția mea a rămas la Paris... ba chiar de cealaltă parte, da, alături de parlament. Nu mă gândesc că ar avea vreun amant printre acești serioși și docți magistrați, lipsiți de strălucire. Închipuiți-vă însă că femeile adoră comploturile și că Fronda le fascinează. S-au strâns toate în jurul fiicei lui Gaston d'Orléans, fratele regelui Ludovic al XIII-lea. Poartă eșarfe albastre în loc de coliere, ba chiar și mici săbii elegante, legate cu centiroane de dantelă. Fără îndoială, toate astea sunt foarte drăguțe, dar nu mă împiedică să fiu peste poate de îngrijorat pentru marchiză...

— I se poate întâmpla vreo nenorocire, se lamentă Pulheria.

— Nu. Este o persoană exaltată, dar prudentă. Grijile mele sunt de altă natură și, dacă e să se întâmple vreo nenorocire, cred că mă va lovi mai curând pe mine. Mă înțelegeți?

Despărțiri de acest fel sunt funeste pentru un soț căruia nu-i convin împărțelile. În ce mă privește...

Se întrerupse, cuprins de un violent acces de tuse, căci rândașul de la grajduri, înaintat la rangul de valet, tocmai aruncase în vatră o legătură zdravănă de paie umede. Prin vălul de fum care se ridica nu se mai auziră, timp de câteva momente, decât accesele de tuse.

— La naiba, vere, exclamă marchizul când, în sfârșit, își regăsi suflul. Înțeleg acum de unde dorința asta a ta de a mai respira puțin. Zăpăcitul de servitor ar merita o smetie pe spinare.

Lua lucrurile în glumă, iar Angelica îl găsea simpatic, cu toate aerele lui de superioritate. Vorbăria lui o pasionase. S-ar fi zis că bătrânul castel adormit se trezea dintr-un somn lung și își deschidea porțile grele către o altă lume, plină de viață. El, cel puțin, o considera pe Melusina străbuna familiei, și când vorbea despre Raymond de Forez, zăbăucul soț al susnumitei zâne, îi spunea ca în familie, Raimondin, cum nu-și permiteau decât cei născuți în Poitou.

În schimb, fiul marchizului devenea din ce în ce mai ursuz.

Stătea țeapăn în scaunul lui, cu buclele blonde căzându-i frumos pe gulerul lat de dantelă și arunca priviri îngrozite spre Josselin și Gontran, care, dându-și seama de efectul prezenței lor, se purtau și mai grosolan, împingând lucrurile până într-acolo încât se scobeau cu degetul în nas sau se scărpinau în cap. Manevrele lor o tulburau nespus pe Angelica și o făceau să se simtă prost, provocându-i un rău vecin cu greața. De altfel, de ceva vreme se simțea deprimată, o durea mereu burta, iar mătușa Pulheria îi interzisese să mai mănânce morcovi cruzi, după obiceiul ei. Numai că, în seara asta, în ciuda emoțiilor și a distracțiilor oferite de nemaipomeniții oaspeți, avea impresia că e pe punctul de a se

îmbolnăvi. De fiecare dată când își arunca ochii spre vărul Philippe du Plessis, simțea că i se pune un nod în gât și nu știa dacă era de dispreț sau de admirație. Niciodată nu mai văzuse un băiat atât de frumos.

Părul lui, cu cârlionți care-i cădeau mătăsoși pe frunte, era de culoarea aurului strălucitor, pe lângă care buclele ei păreau brune. Avea trăsături perfecte. Costumul din postav fin, cenușiu, era garnisit cu dantele și panglici albastre, potrivindu-se de minune cu tenul lui trandafiriu. Cu siguranță că, dacă nu i-ai fi văzut privirea aspră, care nu avea nimic efeminat, l-ai fi luat drept fată.

— Unde rămăsesem, reluă marchizul, după ce pânza de fum s-a risipit treptat... Ah, da! Vă vorbeam despre toate acele nebune care mi-au atras nevasta în Frondă... ducesa de Montbazon, ducesa de Chevreuse, doamna de Bouillon, prințesa de Condé, nevasta prințului Louis al II-lea, ducesa de Longueville, sora ei... De fapt, toate necazurile au pornit de la prințul de Marcillac...

— Adică guvernatorul de Poitou?...

— Era, nu mai este... Căci prințul de Marcillac, duce de La Rochefoucauld, a decis să...

— Atenție, îl întrerupse bunicul, punând lucrurile la punct, duce de La Rochefoucauld nu este! Încă nu este. După știința mea, tatăl lui, de-o seamă cu mine, mai trăiește.

— Da! Da, și de aici se trage toată nenorocirea. Marcillac, aflat toată ziua pe la curte, făcând nenumărate servicii regentei, s-a străduit să obțină un „taburet“ pentru soția lui. Știți ce înseamnă asta: că o doamnă poate sta jos în prezența reginei. De obicei, această onoare este acordată duceselor și, cum ducele de Marcillac încă nu e duce de fapt, cererea i-a fost refuzată. Dar culmea umilinței, în același timp, cardinalul Mazarin care, așa cum știți, este iubit de regină, acordă

taburetul altor șase doamne de la curte, care nu aveau nici ele vreun rang mai înalt... Credeți că un astfel de afront poate fi suportat fără să te revolți?

— Evident că nu, strigară în cor doamnele.

— Asta a făcut și Marcillac. S-a implicat în revoltă, asigurând la Paris legătura între Frondă și parlament și punându-și spada în slujba frondiștilor. Atrăgându-și de partea lui amanta – sau atras de ea, încă nu s-a stabilit –, ducesa de Longueville, sora prințului de Condé...

Se întrerupse, ca furat de o vedenie care tocmai i de arătase între zid și tavan, în timp ce toți cei care îl ascultau nu se puteau împiedica să creadă că domnul de Marcillac avea un mod foarte ciudat de a răzbuna onoarea soției sale...

— Amanta lui..., reluă marchizul, cu un aer extaziat. Ce părere aveți de ea? Anne-Geneviève de Condé, ducesă de Longueville... Totul la ea te duce cu gândul la un înger. Părul de aur, strălucitor ca o aureolă. Tenul de un roz-sidefiu, mersul plutitor și gesturile languroase care te fac să speri că-ți va leșina în brațe... și niște ochi...

Mâinile marchizului pluteau în aer ca niște fluturi, și diamantele inelelor sale aruncau scântei în penumbra salonului.

— Niște ochi... turcoaz, da, exact așa. Turcoaz. Zici că-i un înger, cu o blândețe angelică și totuși... Tu ești smaraldul, precizează el, întorcându-se spre baroană... Ea... peruzeaua!

Și continuă:

— Anne-Geneviève de Condé, ducesă de Longueville... La capitolul bărbați: Beaufort, mareșalul de Lamotte... Ce să zic?

— Dar, interveni Pulheria, care voia să lămurească exact toate pasiunile astea amestecate, frumoasa doamnă care este cu... cu domnul de Marcillac este chiar prințesă pur-sânge, deci înrudită cu familia regală.

— Da, și nu o dată, ci de două ori, căci și cei din familia Longueville sunt prinți de sânge regal.

Păru că cercetează, socotind pe degete, în memoria lui infailibilă.

— Se trag din Jean d'Orléans. Toți moștenitorii au ocupat funcții foarte înalte, au câștigat bătălii, au primit titlul de duce. În timpul lui Carol al IX-lea, Léonor de Longueville a obținut titlul de prinț de sânge regal pentru ducii de Longueville. Femeile din această dinastie sunt foarte îndrăznețe!... Ultima informație care mi s-a transmis din capitală este că a doua zi după venirea lor, doamnele de Longueville și de Bouillon s-au prezentat la primărie, la Hôtel de Ville, ca să se instaleze acolo și să conducă evenimentele... În Place de Grève era plin de lume, și cu toții țipau de bucurie și de admirație... La început, magistrații municipali au refuzat. Dar tot s-a instalat la Hôtel de Ville. Dintr-o încăpere veche pe care le-au dat-o, au făcut în câteva ore un salon unde doamnele în ținută de gală și bărbații în uniformă militară s-au adunat la sunetul viorilor. Acolo a născut prințesa câteva zile mai târziu un fiu care este cu siguranță al omului nostru din Poitou, Marcillac. Orașul a solicitat onoarea de a-l năși și i s-a pus numele Charles-Paris. Cu toate că îl detestă pe La Rochefoucauld și o curtează pe ducesa de Longueville, Paul de Gondi, senior de Retz, l-a botezat. Și ducele de Longueville, care ca orice soț bun nu bănuiește nimic, i-a dat titlul de conte de Saint-Pol, care aparține familiei sale. Ca în romane!

— E scandalos! spuse bunicul.

În tăcerea care urmă, se auzi un hohot de plâns.

— De ce plângi, Madelon?

Angelica pricepu cauza tulburării surorii ei mai mici.

— Pentru că ați rostit numele unui senior de Retz, care este cunoscut în regiune ca un mare ticălos.

— Ah! Înțeleg. Nu e vorba despre același personaj, ci de vicarul arhiepiscopului de Paris. Familia Gondi are dreptul la titlul de Retz, locul de lângă celebrul castel de la Tiffauges, care aparține pământurilor lor. Și el e un bandit faimos.

— Episcopul vicar! Un bandit! strigă Pulheria împreunându-și mâinile a închinăciune.

— Sigur. Nu se jenează să afirme că găsește în această slujbă un motiv în plus pentru viața lui depravată, căci nu voia să fie preot. A fost obligat pentru ca prin asta să consolideze poziția unchiului său, arhiepiscopul de Paris, care se numea legat de Retz și, să fiu al naibii, François de Gondi al nostru s-a potrivit de minune. Ține predici admirabile și s-a folosit de elocința lui ca să atragă poporul de partea Frondei, pentru că s-a făcut iubit de săraci și de pegra cea mai josnică, împărțind cu generozitate pomeni.

— Și domnul prinț, care acum nu mai este duce d'Enghien, de la moartea tatălui său, ce caută în toate astea, întrebă baronul Armand, care nu voia să rămână în urmă.

— Ei, bine! Așa cum v-am spus mai înainte, și cu toate că nu-l prea înghite pe Mazarin, s-a dat de partea regelui și a urmat curtea la Saint-Germain...

— Ah! Totuși...

— Sigur, nu-i va fi greu să pună în dificultate armata ridicată de parlamentari, cu toate că Turenne și-a oferit serviciile, dar nu trebuie să uite că fratele lui mai mic, prințul de Conti, are deja o poziție avantajoasă pe lângă Frondă și pe lângă sirena încântătoare, Anne-Geneviève de Condé, ducesă de Longueville. Va putea rezista chemărilor care vin dinspre Paris?... Toată lumea știe că cei doi frați sunt îndrăgostiți nebunește de sora lor...

— Oh! făcură doamnele, șocate.

— Și tu, iubite vere, spuse Armand, tu ce vei face dacă

prințul se alătură fratelui și surorii lui și Frondei la Paris?

— Cât de poate de clar, îl voi urma.

— Dar asta înseamnă trădare! strigă bunicul.

Marchizul du Plessis-Bellière se justifică plin de candoarea unui om legat de jurăminte sfinte, de angajamente solemne.

— Nu pot face altfel!... Fac parte din partizanii lui...

— Trădare! repetă întruna bătrânul baron, ridicându-se indignat.

Toți cei de față rămaseră cu gura căscată, împărțiți între uimire și încântarea provocată de toate aceste povești, cu un chef teribil de râs... sau de plâns, la vederea furiei bătrânului, care lovea în podea cu bastonul.

Ca stăpână a casei, dornică să evite conflictele, baroana pofti pe toată lumea la masă, pentru cină.

Armand se grăbi să-și ia tatăl de braț și să-l susțină. Marchizul îl oferi pe al său baroanei și se formă un alai. Philippe, aruncând o ocheadă batjocoritoare Angelicăi, o invită pe Hortensia, care se umflă în pene.

Josselin o prinse pe Angelica, spunându-i:

— Stai potolită!

Ceilalți copii se luară de mână doi câte doi, pornind în urma lor. Raymond încheia șirul, vădind toată seriozitatea care se cuvenea unei fețe bisericești.

Așa au ajuns în sufragerie, unde fiecare și-a ocupat locul în jurul mesei. Respectarea protocolului îl liniști pe bunic. Nu puteau fi supărați pe marchiz, a cărui bună dispoziție nu se dezmințea. Era gata să se amuze de orice.

Dimpotrivă, fiul lui se încrunta din ce în ce mai tare și continua să arunce priviri urâte în jur. Din pricina lui, seara și masa fură un chin pentru Angelica. Orice prostie a slugilor și orice stângăcie atrăgea după sine o privire pătrunzătoare sau un surâs batjocoritor din partea adolescentului.

Jean-Platoșă, care ținea loc de majordom, aduse platourile, ținând un șervet pe umăr. La vederea lui, marchizul izbucni în râs, spunând că acest fel de a purta șervetul nu se obișnuia decât la masa regelui sau a prinților de sânge regal și că el se simțea măgulit de onoarea care i se făcea, dar că s-ar fi mulțumit să fie servit cu mai multă simplitate, adicătelea cu șervetul înfășurat pe antebraț. Plin de bunăvoință, bietul vizitiu se sili să răsucească șervetul soios pe braț, dar neîndemânarea și suspinele nu reușiră decât să stârnească și mai tare râsul marchizului, căruia i se alătură imediat și fiul său.

— Iată un individ căruia i-ar sta mult mai bine ca dragon decât ca valet, zise marchizul, măsurându-l pe Jean-Platoșă din cap până-n picioare. Nu ești de aceeași părere, fiule?

Intimidat, vizitiul scoase un fel de mormăit de urs, care nu făcea de fel cinste limbii sale natale. Fața de masă, atunci scoasă dintr-un dulap unde era umezeală, scotea aburi sub fierbințeala farfuriilor cu supă. Unul dintre rândași, plin de zel, își făcea de lucru curățind ceara scursă de la lumânări, și reușise să le stingă de mai multe ori.

Angelica își stăpânea cu greu furia. Philippe își lua revanșa pentru povestea cu zâna Melusina, străbuna familiei Lusignan, pentru care tatăl său îl taxase de necunoscător într-ale tradițiilor din Poitou.

În sfârșit, ca să încununeze pe deplin dezastrul, băietanul trimis să aducă vin de la paroh se întoarse și povesti, scărpinându-se în cap, că parohul era dus într-un cătun învecinat, ca să afurisească șobolanii, și că slujnica, Marie-Jeanne, refuzase să-i dea măcar un butoiaș.

— Nu vă preocupați de un asemenea detaliu neînsemnat, scumpă verișoară, interveni galant marchizul du Plessis, vom bea din rachiul de mere, iar dacă domnul, fiul meu, nu se va

putea obișnui, n-are decât să se abțină. În schimb, vă rog să mă lămuriți în legătură cu ce am auzit. Înțeleg și eu graiul local cât să înțeleg ce-a spus, fiindcă l-am deprins la vremea mea de la doică. Preotul e dus să afurisească șobolanii... Cum vine asta?

Nu este nimic de mirare, vere, răspunse baronul. Oamenii din cătunul acela se plâng într-adevăr de ceva timp că i-au năpădit șobolanii, care le mănâncă proviziile de cereale, așa că preotul a trebuit să se ducă și să dea pe-acolo cu agheasmă și să facă rugăciunile trebuincioase pentru ca duhurile rele care sălășluiesc în aceste animale să plece, și șobolanii să nu mai facă atâtea stricăciuni.

Seniorul îl privi pe Armand de Sancé stupefiat, apoi, lăsându-se pe spătarul scaunului, începu să râdă încetișor.

— De mult n-am mai auzit un lucru atât de amuzant! Va trebui să i-l scriu doamnei de Beaufort ; prin urmare, ca să scape de șobolani, îi stropesc cu agheasmă?...

— Dar ce e de râs în asta? protestă baronul Armand. Toate nenorocirile vin de la duhurile rele care pun stăpânire pe bietele necuvântătoare, numai ca să facă rău oamenilor. Anul trecut am avut ogoarele năpădite de omizi. A trebuit să cer să fie afurisite.

— Și au plecat?

— Da. Abia după vreo două, trei zile.

— Adică atunci când nu le mai rămăsese nimic de mâncat pe câmp.

Doamna de Sancé, care era de principiul că o femeie trebuie să tacă umilă, nu se putu abține de data asta și interveni ca să-și apere credința, pe care o considera atacată.

— Nu văd, vere, de ce aceste slujbe sfinte n-ar avea influența lor asupra animalelor răufăcătoare. Însuși Domnul Nostru n-a făcut demonii să intre într-o turmă de porci, așa

cum povestește Sfânta Evanghelie? Preotul nostru pune mare preț pe acest soi de rugăciuni.

— Și cu cât îl plătiți pentru slujbele astea de afurisenie?

— Cere foarte puțin și niciodată nu pregetă să-și lase baltă toate treburile și să vină când e chemat.

De data asta, Angelica surprinse schimbul de priviri pline de înțeles dintre marchiz și fiul său: oamenii ăștia, bieții de ei, chiar sunt de o naivitate de-a dreptul prostească, păreau să spună.

— Va trebui să-i povestesc monseniorului Vincent despre aceste obiceiuri de la țară, reluă marchizul. Și tare mi-e teamă că se va îmbolnăvi, sărmanul om, el care a fondat un ordin special, însărcinat cu evanghelizarea clerului de la sate! Misionarii sunt sub patronajul Sfântului Lazăr. Li se spune „lazariști“. Umblă prin sate în grupuri de câte trei ca să predice și să-i învețe pe preoții de la țară că nu e bine să înceapă slujba cu Tatăl Nostru și că nu e bine să se culce cu slujnica. Este o sarcină destul de neobișnuită, recunosc, dar monseniorul Vincent este partizan al reformării bisericii prin Biserică însăși.

— Ei poftim, alt cuvânt care nu-mi place deloc! se burzului bătrânul baron. Reformă! Unde te-ntorci, reformă! Cuvintele dumitale, vere, îmi amintesc de hughenoți! De la reformele astea ale dumitale și până la trădarea față de rege mă tem că nu mai e decât un pas. Cât despre monseniorul Vincent al dumitale, așa față bisericească cum e, după câte înțeleg și am auzit vorbindu-se despre el, învățăturile lui au un iz de erezie de care Roma ar trebui să se ferească!

— Cu toate astea, regele Ludovic al XIII-lea, pe patul de moarte, a vrut să-l pună în fruntea Consiliului de Conștiință.

— Asta ce mai e?

Cu un bobârnac ușor, marchizul își înfoie mânecile de

pânză fină.

— Cum să vă explic? E ceva extrem de important! Conștiința regatului. Iar monseniorul Vincent de Paul întruchipează conștiința regatului! O vede pe regină aproape în fiecare zi, e primit de toți prinții. E omul cel mai simplu și mai vesel care se poate închipui! Convingerea lui este că sărăcia are leac și că oamenii de seamă ai acestei lumi trebuie să pună umărul la acest demers.

— Utopie! i-o reteză, arțăgoasă, mătușa Jeanne. Sărăcia este și ea, cum spuneai adineauri despre război, un rău pe care Dumnezeu l-a vrut ca pedeapsă pentru păcatul originar! Să lupți împotriva ei e ca și cum te-ai revolta împotriva ordinii divine!

— Monseniorul Vincent ți-ar răspunde, scumpă domnișoară, că tocmai cei ca dumneata sunt răspunzători de toate relele care ne înconjoară. Te-ar trimite, fără multă vorbă, să duci leacuri și hrană celor mai nevoiași dintre truditorii dumitale și te-ar face să înțelegi că, dacă ți se par, așa cum el însuși spune, prea „simpli și fără măreție“, n-ai decât să privești reversul medaliei, ca să vezi chipul lui Hristos pătimind. Așa se face că omul ăsta dat naibii a găsit mijloacele de a aduna în jurul său aproape toate personalitățile din cele mai mari familii ale regatului. Până și eu, așa cum mă vedeți, adăugă marchizul cu un aer pios, când eram la Paris, mergeam de două ori pe săptămână la Hôtel-Dieu ca să duc și să servesc supa bolnavilor.

— Nu încetezi niciodată să mă lași cu gura căscată! răcni bunicul, enervat. Cu siguranță că nobilii de teapa dumitale nu știu ce să mai născocească, numai ca să-și dezonoreze blazonul. Trebuie să constat că totul pe lumea asta e cu susul în jos. Se ung preoți care să-i evanghelizeze pe preoți și trebuie să existe un ușuratic ca dumneata, un libertin,

aproape un destrăbălat, care să vină și să facă morală unei familii cinstite și sănătoase cum e a noastră. Nu mai rezist!

Din nou scos din fire, bătrânul se ridică și, cum masa se sfârșise, toți îi urmară exemplul. Pentru a se scuza, marchizul veni să-l ia de braț pe bătrânul baron și expuse tot felul de obiecții.

În orice caz, acum exista Fronda, adică războiul, spunea el. Monseniorul Vincent era la Saint-Germain alături de curte, prinții alergau în toate părțile ca să adune trupele și aveau altceva de făcut decât să se ocupe de servirea supei săracilor, căci acum, mai mult ca niciodată, săracilor le lipsea supa.

Toată lumea ajunse în salonul cel mare.

Angelica nu putuse mânca nimic, dar se ridică și ea, se strecură afară din încăpere și se refugie pe scara în spirală a turnului, unde se putea ascunde în colțurile pregătite din palier în palier pentru proiectile. Inexplicabil, îi era frig și se simțea scuturată de frisoane. După toate momentele de euforie și exaltare pe care le trăise datorită diferitelor povești ale marchizului – și mai ales datorită amănuntelor despre Frondă –, entuziasmul o părăsea și o lăsa sfârșită. Imaginile continuau să i se deruleze în minte: regele dormind pe paie, parlamentul revoltat, marii seniori ai Franței servind supă săracilor, Parisul, o lume plină de viață și de atracții. Departe de agitația și de pasiunile astea, ea, Angelica, era ca moartă și trăia închisă ca într-un cavou. Gândul îi zbura neîncetat la Philippe.

Mâine va pleca, mâine cei doi seniori vor ajunge la Plessis, locuința lor luminoasă și încălzită din timp de servitorimea gata pregătită să-i primească, datorită grijii jupânului Molines, intendentul lor zelos. Acolo, în castelul de poveste la care se ajungea parcurgând somptuoasa alee de castani, Philippe va fi „acasă“... Și apoi va pleca la Paris, colonel al

regimentului său, călărind în fruntea jucăriei frumoase oferite de părinții lui, un regiment, lăsându-se admirat, alintat de toate doamnele din Frondă, acele femei nebune și războinice, una mai frumoasă decât alta, cu o floare sau un spic de grâu la pălărie sau la corsaj, ceea ce l-ar face să triumfe.

Toată gloria de partea lui, a lor, a acelor femei adulate de toți, în veșmintele lor minunate. Philippe se va lăsa înconjurat de ele ca de un roi de fluturi uriași, până la amețeală... Va trăi printre ele!... Va trăi toate astea... războiul, gloria, adulația.

Dintr-odată se trase într-un colț al palierului. Vărul Philippe trecu pe lângă ea fără să o vadă. Îl auzi urcând la etaj și luându-i la rost pe servitorii care, la lumina câtorva opaițe, pregăteau odăile stăpânilor.

Vocea în schimbare, de adolescent, răsuna mânioasă:

— De necrezut cum nici unuia dintre voi nu i-a dat prin cap să facă rost de lumânări la ultima oprire! Era limpede că în acest colț pierdut de lume, acești așa-ziși nobili nu fac mai multe parale ca țăranii lor. Cel puțin apa pentru baie mi-ați încălzit-o?

Omul răspunse ceva ce Angelica nu înțelegea. Philippe continuă, pe un ton enervat:

— Asta e și mai rău. O să mă spăl în vreun ciubăr. Din fericire, tata mi-a spus că la Plessis există două băi în stil florentin. Abia aștept să ajung. Am impresia că duhoarea tribului de Sancé n-o să-mi iasă niciodată din nas.

„De data asta“, gândi Angelica, „sigur are să mi-o plătească“.

La lumina felinarului pus pe consola din anticameră, îl văzu coborând. Când ajunse foarte aproape, ieși și ea din umbra scării în spirală.

— Cum îndrăznești să vorbești despre noi cu slugile, și cu

atâta nerușinare? întrebă ea cu o voce limpede, care răsună pe sub bolți. Nu ai absolut deloc sentimentul demnității nobiliare? Se vede treaba că vă trageți dintr-un bastard regesc, în timp ce noi avem sângele curat.

— La fel de curat pe cât ți-e pielea de murdară, i-o întoarse tânărul, pe un ton glaciar.

Cu un salt neașteptat, ca de pisică, Angelica îi sări în față cu ghearele scoase. Dar Philippe, cu o putere deja de bărbat, o prinse de încheieturi și o îmbrânci cu brutalitate, izbind-o de zidul de piatră. Apoi se îndepărtă disprețuitor, fără să grăbească pasul.

Amețită, își simțea inima bătând să-i sară din piept. O înăbușea un sentiment necunoscut, în care se amestecau rușinea și disperarea. „Îl urăsc“, își spunea ea, „într-o zi o să mă răzbun! Va trebuie să se închine în fața mea și să-mi ceară iertare!“

Numai că, pentru moment, nu era decât o biată fetiță în umbra bolților unui vechi castel plin de igrasie.

O ușă scârțâi, și Angelica desluși silueta bătrânului Guillaume, care intra cărând două găleți pline cu apă, din care ieșeau aburi, pentru baia tânărului senior, desigur. Zărind-o, se opri în loc.

— Cine-i acolo?

— Eu sunt, răspunse Angelica în nemțește.

Când era singură cu bătrânul soldat, îi plăcea să vorbească în limba asta, pe care o învățase de la el.

— Ce faci aici? întrebă Guillaume, tot în nemțește. E frig. Du-te în sală, să asculți poveștile unchiului tău, marchizul. O să ai de ce râde tot anul!

— Nu-mi plac oamenii ăștia, răspunse întunecată Angelica, uitând cât o încântară venirea rudelor și primele povești ale unchiului. Sunt impertinenți și altfel decât noi. Distrug tot ce

ating și ne lasă pe urmă singuri în sărăcia noastră, iar ei se retrag în castelele lor frumoase, pline de minunății.

— Ce s-a întâmplat, copilă? întrebă încet bătrânul Lützen. Sufletul tău nu se poate ridica desupra câtorva cuvinte de batjocură?

Angelica se simțea din ce în ce mai rău. O sudoare rece i se scurgea pe tâmple.

— Guillaume, tu care n-ai fost niciodată la vreo curte princiară, spune-mi: ce trebuie să faci când dai peste un om rău și unul laș?

— Ciudată întrebare pentru un copil! Fiindcă mă întrebi, o să-ți spun că pe omul rău trebuie să-l omori și pe cel laș să-l pui pe fugă.

Apoi stătu o clipă pe gânduri și, luându-și iar gălețile, adăugă:

— Numai că vărul tău, Philippe, nu e nici rău, și nici laș. Un pic cam necopt, atâta tot...

— Atunci înseamnă că și tu îl aperi, izbucni Angelica, cu glas ascuțit, și tu! Fiindcă e frumos... fiindcă este bogat...

Un gust amar îi umplu gura. Se clătină și, alunecând de-a lungul zidului, căzu leșinată.

Boala Angelicăi era un lucru dintre cele mai firești. În privința simptomelor, care o speriară puțin pe fetiță, doamna de Sancé o liniștise și o avertizase că de acum înainte așa va fi în fiecare lună, până când va îmbătrâni.

— Și o să leșin așa în fiecare lună? întrebă Angelica, mirată că nu remarcase aproape niciodată leșinurile acestea obligatorii la femeile din jurul ei. Degeaba! Până la bătrânețe mai am atâta amar de ani, zise fetița, cu un oftat Și la bătrânețe n-am să mă mai pot cățăra prin copaci.

— Ba poți foarte bine să te cațeri și acum în copaci, zise doamna de Sancé, care dădea dovadă de multă blândețe în

educarea copiilor ei și părea să înțeleagă regretele Angelicăi. Dar, așa cum cred că ți-ai dat și tu foarte bine seama, este ocazia potrivită să încetezi cu aceste jocuri care nu se mai potrivesc nici cu vârsta ta, și nici cu condiția de nobilă.

Și îi ținu cu blândețe un mic discurs despre bucuria de a aduce pe lume copii și despre păcatul originar care apasă asupra tuturor femeilor, din cauza greșelii mamei noastre, a tuturor, Eva.

„Și adăugăm și asta la sărăcie și război“, oftă Angelica în sinea ei. Întinsă în așternut, asculta ploaia căzând afară și simțea o tristețe nedefinită, o neliniște fără o cauză adevărată, un regret ca în urma unui eșec neașteptat, când de fapt te îndreptai spre victorie. Din când în când se gândea la Philippe și își încleșta maxilarul.

„O să mă răzbun. O să mi-o plătească.“

După leșin, în timp ce zăcea în pat, vegheată de Pulheria, nici nu-și dăduse seama că marchizul și fiul său plecaseră.

I se spuse că nu mai întârziaseră la Monteloup. Philippe se plângea de ploșnițele care nu-l lăsaseră să doarmă.

— Și suplica mea către rege, întrebase domnul baron de Sancé în momentul când ilustra sa rudă urca în trăsură, i-ai putut-o prezenta?

— Bietul meu prieten, i-am prezentat-o, dar nu cred că ai motive să tragi cine știe ce nădejde; în momentul de față, odrasla regală e mai săracă decât dumneata, fiindcă nu are, ca să zic așa, nici măcar un acoperiș deasupra capului. După care adăugă cam în zeflemea: Am auzit că-ți pierzi vremea prăsind catâri. Vinde câțiva din ei.

— O să mă gândesc la sugestia dumitale, spuse Armand de Sancé, de data asta și el tot cu ironie. În zilele noastre e cu siguranță mai bine pentru un gentilom să muncească decât să se încreadă în generozitatea celor de-o teapă cu el.

— Să muncească? Pfff! Ce cuvânt grosolan, spuse marchizul, făcând un gest elegant cu mâna. Atunci, la revedere, scumpul meu văr. Trimite-ți feciorii la oaste, și în regimentul meu, pe țărănoii cei mai zdraveni. La revedere! Te sărut de mii de ori!

Trăsura se îndepărtase hurducăind, în timp ce marchizul își flutura pe fereastră mâna delicată.

— Nu plânge, zâna mea mică, nu plânge! Ești încă prea tânără pentru a-ți risipi rostul vieții în suferințe de iubire!...

— Dar nu-l iubesc, protesta Angelica. Dimpotrivă, îl detst!

Imediat cum se simțise mai bine și, mai ales, reușise să scape de sub supravegherea Pulheriei, Angelica se grăbise să plece în căutarea vrăjitoarei Melusina. După ce a părăsit castelul prin subteranele secrete pentru a evita să dea ochii cu cineva, încercase toate drumurile ascunse știute de ea dar nu și de Gontran. Unul dintre ele, pe care se târî în patru labe, ba chiar se cățără pe un maldăr de pământ și de pietriș o scoase afară, ca un iepure care iese din vizuină, nu departe de marginea pădurii. Ridicându-se rapid, alergă să se pună la adăpostul copacilor. Nu mai ploua, dar pădurea foșnea încă de picăturile care alunecau din frunză în frunză, după o ultimă răpăială.

Angelica presupuse că vrăjitoarea trebuia să fie acasă, în grota ei, a cărei intrare de pe coasta falezei era ascunsă de perdelele de liane înfrunzite. Era nerăbdătoare s-o vadă, căci era sigură că Melusina o va înțelege și va ști să-i redea ceea ce vizita celor doi Plessis-Bellière îi răpise: liniștea sufletească... Regăsindu-și aceeași energie de altădată, amintirea aroganței lui Philippe o depășise pe cea a neplăcerilor dezvăluite de mama ei, care au fost uitate pe loc.

Melusina era acasă, îngenuncheată în fața focului făcut din câteva vreascuri și pe care așeza o ulcică plină de funingine și

umplută cu apă.

Angelica observase deja că, fie și pe cel mai aprig ger, aici domnea o căldură plăcută, ca și cum pereții cavernei, acoperiți cu un strat nisipos amestecat cu paie, ar fi absorbit umiditatea. Melusina avea o relație de prietenie cu întreaga natură.

S-ar fi zis că știa deja de ce venise vizitatoarea ei. Dar ascultă explicațiile furtunoase ale Angelicăi cu multă atenție și un zâmbet discret pe buzele palide, continuând să presare petalele și prafurile în ulcica ei.

— Nu plânge, mica mea zână. Mai trebuie să crești. O să te învăț toate secretele pentru ca iubirea să nu-ți fie potrivnică.

Zâmbetul îi păli.

— Asta nu înseamnă că vei avea parte de ea.

Prin aburii parfumați, Angelicăi i se păru că fața prietenei sale îmbrăca o mască dură și tristă.

O îngrijorare nouă luă locul sentimentelor clocotitoare de furie și răzbunare pe care le nutrea de ceva vreme.

— Și ce trebuie să fac ca să am parte de ea? întrebă ea.

Melusina își regăsi veselia și începu să râdă încetișor.

— Dragostea e o știință, șopti ea.

Angelica avea impresia că întrebările și gândurile ei naive o umpleau de milă pe Melusina.

— Trebuie SĂ EXIȘTI! EXISTENȚA este totul. Viața este și ea o știință.

— Eu exist? întrebă Angelica, îngrijorată.

— A, da! Exiști mai mult decât toți cei pe care îi întâlnesc în pădurea asta.

Fata sorbi ascultătoare băutura pe care vrăjitoarea i-o preparase. Va veni oare uitarea?...

— Ascultă, mai trebuie să te învăț multe. Multe. Vino mai des. Ai o memorie minunată. Nu fi leneșă. Vei învăța tot ce vei

dori... dacă vei dori...

Aceste vorbe, izvorâte din afecțiunea pe care i-o purta Melusina, îi părură Angelicăi ușor exagerate, dar îi făceau plăcere. Erau mai bune decât suspinele disperate și văicărelile pe care le auzea de la tatăl ei și de la Pulheria.

Cei doi domni du Plessis nu mai veniră în vizită la castelul Monteloup.

Se auzea că ar fi chemat alți nobili de țară din vecinătate ca să-i încurajeze să-l urmeze pe domnul de Condé în serviciul regelui. Dăduseră una sau două mese mari, apoi, după o vreme, plecaseră spre Île-de-France, cu armata proaspăt recrutată. Niște sergenții recrutori trecuseră și prin Monteloup.

La castel, numai Jean-Platoșă și un rândaș de la grajduri se lăsaseră ademeniți de viitorul glorios rezervat dragonilor regelui. Doica Fantine jeli în hohote la plecarea primului ei fiu.

— Nu era băiat rău, și uite că o să ajungă un nemernic de teapa ta, îi spuse lui Guillaume Lützen.

— Talentul ăsta se moștenește, femeie. Despre taică-său nu se crede c-a fost și el soldățoi?

Ca să țină socoteala timpului, toți luară obiceiul de a spune „era înainte“ sau „după vizita marchizului du Plessis“.

Uitarea stătea în băutura vrăjitoarei.

Se petrecuse ceva și bătrânul castel păstra amintirea, în lumina primăverii, ca pe o curiozitate la pândă. Dar negustorul ambulant nu veni anul ăsta și reacțiile Angelicăi se șterseră ca un desen care pălește.

Nu renunță la expedițiile obișnuite în mlaștini, ba chiar se duse mai des la Melusina. Uneori credea că cea pe care o vitiza în măruntaiele pământului nu era chiar o făptură omenească, ci un fel de înger care, în ziua marii ei disperări,

îi promisese ajutor.

Începu să învețe și să rețină tot ce putea despre nenumăratele comori ale naturii, despre copaci, de la rădăcină până la coroanele maiestuoase, despre ierburile câmpului și despre cele de pe malurile izvoarelor, despre bogata lume ce forfotea prin gardurile vii care înconjurau strâns țarinile, și descoperi că toate aveau, prin calitățile lor ignorate de muritorii obișnuiți, putere asupra vieții și a fericirii.

„Ți-am spus că te voi învăța toate secretele, astfel încât dragostea să nu-ți fie potrivnică.“

Și o învață despre plantele care te ajută să aduci pe lume copii, dar și despre cele care te ajută să te păzești să-i faci. „Mai ales dacă ai fost siluită... căci, mult prea des, trec haidamacii în uniformă!... Nu avem nevoie de copii blestemați“, explica Melusina.

Simțea în taină că ceea ce o învăța Melusina o putea apăra de capcanele perfide gata întinse ca s-o facă să alunece în nenorocire. Cel puțin o înzestra, pentru a se apăra, cu toate armele pe care natura misterioasă și binefăcătoare le presărase în calea oamenilor.

capitolul 8

Câteva luni mai târziu avu loc întâmplarea cu „oaspetele negru“.

De el Angelica avea să-și amintească mai profund și pentru mai mult timp. Departe de a distruge și de a ucide cum făcuseră oaspeții dinainte, acesta aduse, prin vorbele lui stranii, o speranță care avea s-o însoțească de-a lungul întregii ei vieți, o speranță atât de adânc înrădăcinată încât, în momentele grele pe care avea să le străbată mai târziu, era destul să închidă ochii ca să revadă acea seară de primăvară, în care se auzea răpăitul monoton al ploii, atunci când se ivise călătorul.

Angelica își regăsise deopotrivă încrederea în sine și curiozitatea pentru noi descoperiri. Liniștită de vorbele și de licorile Melusinei, era mulțumită că a trecut printr-o experiență nouă, care îi adusese atât de aproape lumea strălucitoare a curții, a petrecerilor și a intrigilor. O lume în care îi va fi dat dă trăiască într-o bună zi, pentru că, în povești, există întotdeauna un rege sau un prinț care vine să caute prințesa în adâncul vechiului ei castel.

Pe măsură ce înainta, anul se dovedea ploios, ceea ce era bine pentru recoltă, dar împiedica adeseori expedițiile Angelicăi în pădure sau la mlaștini.

În afară de ceasurile închinate studiului cu Pulheria, Angelica se refugia în bucătăria pe care o îndrăgea. În jurul ei

se jucau Denis, Marie-Agnès și micuțul Albert. Mezinul era în leagănul lui, așezat lângă vatră. Bucătăria era cea mai plăcută încăpere din tot castelul. Aici focul ardea mereu și aproape că nu scotea fum, fiindcă hota uriașului șemineu era foarte înaltă. Strălucirile acestui foc neîncetat dansau și pâlpâiau pe luciul roșcat al cratițelor și al tingirilor grele de aramă, care împodobeau pereții. Sălbaticul și visătorul Gontran rămânea adesea ore întregi cu ochii pironiți în scânteierile acestea în care deslușea plăsmuiri ciudate, în timp ce Angelica vedea în ele spiritele ocrotitoare ale locului.

În seara aceea, Angelica pregătea un pate de iepure. Aranjase deja pateul în formă de turtă și tăia acum tocătura. Fantine, care o ajuta, mormăi bănuitoare:

— Ce-nseamnă asta, căprioara mea? Nu e treaba ta să te ocupi de casă. Găsești că mâncărurile mele nu sunt destul de bune?

— Ba da, dar trebuie să fiu pregătită pentru orice.

— Ce vrei să spui?

— Noaptea trecută, începu Angelica, am visat că găteam pentru niște copii. Îmi plăcea să-i văd adunați în jurul mesei, privindu-mă cu ochi strălucitori. Ce-o să mă fac dacă ajung servitoare și nu sunt în stare să gătesc pentru copiii stăpânului?

— Cum poți să-ți imaginezi astfel de lucruri? strigă doica, cu o indignare sinceră. N-o să ajungi niciodată servitoare, din simplul motiv că faci parte din nobilime. Te vei mărita cu un baron sau cu un conte... poate chiar cu un marchiz? adăugă ea râzând.

Raymond, care stătea într-un colț, ridică privirea.

— Văd că ți-ai schimbat planurile de viitor. Nu voiai să te faci căpetenie de hoți?

— N-are nici o legătură una cu alta, replică ea, continuând

să taie carnea, energică.

— Ascultă, Angelica, n-ar trebui să spui asemenea... asemenea grozăvenii! decise dintr-odată Pulheria, care venise între timp să se adăpostească în bucătărie, ca să scape mai degrabă de observațiile încrâncenate ale surorii sale, mătușa Jeanne, decât de frigul din salon.

— Cred că Angelica nu greșește de tot, spuse Raymond cât se poate de calm. Unul dintre cele mai mari păcate de pe pământ este trufia, și nu trebuie scăpată nici o ocazie să lupți împotriva ei. Supunerea și slujirea celorlalți aduc numai bine omului.

— Spui prostii, zise răspicat Angelica. Nici nu-mi trece prin cap să mă supun. Vreau pur și simplu să fiu în stare să gătesc pentru niște copii pe care o să-i iubesc. Vrei să guști din pate, Marie-Agnès? Dar tu, Albert?

— Da! Da! strigară cei doi micuți alergând într-un suflet.

Afară se auzi galopul unui cal.

— Se întoarce tatăl vostru, copii, zise mătușa Pulheria. Angelica, cred că ar fi mai potrivit să mergem în salon.

Dar, după un scurt moment de liniște, în care călărețul coborâse din șa, clopotul de la ușa de la intrare sună.

— Mă duc eu! strigă Angelica.

Și se repezi, așa cum era, cu mânecile suflecate și cu mâinile pline de făină. Prin ploaie și prin negura serii deslușì silueta unui bărbat înalt și uscățiv, cu mantaua șiroind de apă.

— V-ați pus calul la adăpost? strigă ea. Aici animalele răcesc repede. Este mai tot timpul ceață, din pricina mlaștinii.

— Mulțumesc, domnișoară, răspunse străinul, scoțându-și pălăria cu boruri largi și făcând o plecăciune. Mi-am îngăduit, după obiceiul călătorilor, să-mi duc calul și bagajul în grajd. Sunt încă departe de ținta călătoriei mele și, trecând pe lângă

castel, m-am gândit să cer domnului baron găzduire pentru o noapte.

Văzându-l cu costumul de stofă neagră, având ca unică garnitură un mic guler alb, Angelica se gândi că era vorba despre un mic negustor sau vreun țăran îmbrăcat în straiele de duminică. Dar accentul, care nu părea a fi de prin partea locului, o punea în încurcătură, la fel și felul în care își căuta cuvintele.

— Tata încă nu s-a întors acasă, dar intrați la căldură. O să trimitem un argat să vă bușumeze calul.

Când ajunse în bucătărie, mergând în fața oaspetelui, Josselin tocmai intra pe ușa dependințelor. Plin de noroi, cu fața roșie și murdară, târa pe lespezile de piatră un mistreț, omorât de el cu o lovitură de suliță.

— A fost bună vânătoarea, domnule? întrebă foarte politicos străinul.

Josselin îi aruncă o privire lipsită de amabilitate și-i răspunse cu un mormăit. Apoi se trânti pe un taburet, întinzându-și picioarele lângă vatră. Mai modest, călătorul, la rândul său, se așeză la capătul celălalt al vetrei, acceptând o farfurie cu supă fierbinte din mâna Fantinei.

Le spuse că era de fel de prin partea locului, fiind născut pe lângă Secondigny, dar că își petrecuse mulți ani din viață călătorind și ajunsese să vorbească mai greu și cu accent propria lui limbă. Dar o să-și reamintească repede, preciză el. Trecuse abia o săptămână de când debarcase în La Rochelle.

La aceste ultime cuvinte ale străinului, Josselin ridică privirea și îl măsură cu ochi scânteietori. Copiii făcură imediat roată în jurul lui, ciuruindu-l cu întrebări.

— Prin ce țări ați colindat?

— Veniți de departe?

— Ce meserie aveți?

— N-am nici o meserie, răspunse necunoscutul. Deocamdată, cred că mi-ar plăcea să cutreier Franța și să povestesc cui vrea să asculte întâmplările și călătoriile mele.

— Ca poeții aceia, trubadurii din Evul Mediu? întrebă Angelica, înarmată cu ceva din învățăturile mătușii Pulheria.

— Cam așa ceva, deși nu mă pricep nici să cânt și nici să fac versuri. Dar aș putea să povestesc o mulțime de minunății despre țări unde vița-de-vie crește fără să fie nevoie să o cultive cineva. Ciorchinii atârnă de ramurile copacilor din păduri, numai că localnicii nu se pricep să facă vin din ei. Și e mai bine așa, fiindcă știm cum s-a îmbătat Noe, și Dumnezeu n-a vrut ca oamenii să ajungă asemenea porcilor. Mai sunt încă pe fața pământului și semințiile nevinovate.

Părea să aibă vreo patruzeci de ani, dar avea ceva aspru și dârz în privirea lui ațintită în depărtări.

— Și ca să ajungi în țările acelea trebuie să călătorești pe mare? întrebă plin de neîncredere tăcutul Josselin.

— Trebuie să străbați tot oceanul. Dincolo de el, la mijlocul pământului, dai peste fluvii și lacuri. Oamenii de acolo sunt roșii ca arama. Își împodobesc capetele cu pene de păsări și umblă pe ape în bărci făcute din scoarță de copac sau cusute din piei de animale. Am ajuns și în niște insule unde oamenii sunt negri din cap până-n picioare. Se hrănesc cu un fel de stuf gros cât un braț de om, pe care îl numesc trestie-de-zahăr, și zahărul chiar din tulpinile acelea se face. Din siropul acela ei scot un fel de băutură, mai tare decât rachiul nostru, dar care îmbată mai puțin și dă veselie și putere: romul.

— Și ați adus ceva din băutura asta minunată? întrebă Josselin.

— Mai am un șip în coburii șeii. Am lăsat câteva butoiașe vărului meu care locuiește în La Rochelle și care socotește că va scoate bani frumoși din el. E afacerea lui. Eu, în schimb, nu

sunt negustor. Nu sunt decât un călător dornic să cunosc tărâmuri noi, unde nimeni nu suferă de foame sau de sete și unde oamenii se simt liberi. Acolo am înțeles că tot răul vine de la omul alb, fiindcă n-a ascultat cuvântul Domnului, ci l-a răstălmăcit. Căci Domnul nu ne-a poruncit nici să ucidem, nici să distrugem, ci să iubim.

Se lăsă o clipă de tăcere. Copiii nu erau obișnuiți să audă vorbe atât de ciudate.

— Deci traiul în America e mult mai bun decât cel din țara noastră, unde Dumnezeu stăpânește de atâta amar de vreme? se auzi pe neașteptate vocea calmă a lui Raymond.

Se apropiase și el de drumeț, și Angelica îi descoperi o expresie asemenea celei din privirea străinului. Acesta îl cerceta cu luare-aminte.

— E greu să pui în balanță perfecțiunile dintr-o lume veche și cele dintr-o lume nouă, fiule. Ce să-ți spun? În America se trăiește într-un chip foarte diferit. Ospitalitatea albilor e mult mai generoasă. Nu e niciodată vorba de plată și, de altminteri, în multe locuri nu există vreo monedă și se trăiește numai din vânătoare, schimburi de piei și sticlărie.

— Și pământul îl lucrează?

De data asta, întrebarea venise de la Fantine Lozier, care nu mai intervenise niciodată astfel în discuțiile stăpânilor ei adulți. Dar curiozitatea o rodea la fel de tare ca pe copii.

— Dacă lucrează pământul? Prin insulele Antile, negrii fac un pic de agricultură. În America, pieile roșii nu lucrează pământul deloc, dar trăiesc din culesul fructelor și din roadele pământului. În alte locuri se cultivă cartoful care, aici în Europa, se numește trufă, dar care încă nu se cultivă cum trebuie. Fructe găsești la tot pasul: un fel de pere care de fapt sunt pline de unt și niște copaci din care se scoate o sevă minunată, hrănitoare.

— Și pâinea, pâinea cum o fac? întrebă Fantine.

— Cam în același fel. Cu atât mai mult cu cât pe acolo există mult porumb, care este numit grâu de India. În alte regiuni, oamenii mestecă niște scoarțe sau un fel de nuci și după aceea nu le mai este nici foame, nici sete toată ziua. Se mai pot hrăni cu niște boabe, cacao, pe care le amestecă în zahărul de trestie. În locuri mai secetoase se găsește suc de palmier sau de agavă. Sunt și multe animale...

— Dar negoț pe apă se poate face în ținuturile astea? îl întrerupse Josselin.

— Deja sunt niște negustori din Dieppe, ba chiar și unii de pe aici. Chiar și văru-meu lucrează pentru un armator care încarcă pentru Coasta Franciscană, cum i se zicea pe vremea regelui Francisc I.

— Știu, știu, îl întrerupse din nou Josselin, nerăbdător. Am auzit și că pirații lui Olonais se duc uneori în Terranova, iar oamenii din nord se duc în Noua Franță, dar se pare că sunt ținuturi foarte friguroase și asta nu mă interesează.

— Într-adevăr, Champlain a fost trimis în Noua Franță[3] încă din 1603, și există acolo mulți coloniști francezi. Dar este cu adevărat un ținut rece, și viața e aspră.

— Și atunci de ce?

— Nu știu, mi-e greu să vă explic. Poate pentru că în părțile acelea se află mulți iezuiți francezi.

— Dumneata ești protestant, nu-i așa? întrebă iute Raymond.

— Așa e. Ba sunt chiar pastor, chiar dacă nu am parohie și umblu mereu pe drumuri.

— Atunci ai picat prost, domnule, rânji plin de răutate Josselin. Frate-meu e foarte atras de severitatea și de exercițiile spirituale practicate de Societatea lui Iisus, pe care le combateți.

— O, nu, departe de mine gândul să-i vorbesc de rău, protestă hughenotul. Am întâlnit de multe ori pe acolo preoți iezuiți care au pătruns în interiorul continentului cu un curaj și cu o dăruire evanghelică vrednice de toată lauda. Pentru unele triburi din Noua Franță nu există erou mai mare decât vestitul părinte Jogues, martirizat de irochezi. Dar fiecare este stăpân pe conștiința și pe convingerile lui.

— Pe legea mea, zise Josselin, mi-e cu neputință să discut cu dumneata pe temele astea, fiindcă am început să uit și bruma de latină pe care o știam. Dar frate-meu o vorbește la fel de bine ca franceza și...

— Iată una dintre cele mai mari nenorociri care apasă Franța noastră, strigă pastorul. Nu ne mai putem ruga Dumnezeului nostru, ce spun eu, Dumnezeului întregii lumi, în limba maternă și din toată inima, fără să fim obligați să folosim acele incantații magice în latinește...

Angelica regreta să nu se mai discuta despre maree și nave, despre animale nemaivăzute, cum sunt șerpii și șopârlele acelea uriașe cu dinți ca țepușele, în stare să omoare un bou, sau despre acele balene mari cât corăbiile, despre care discutaseră uneori când venea vorba de America.

Nu băgase de seamă că doica ieșise din bucătărie. Lăsase ușa crăpată. Astfel, surprinse șoaptele doamnei de Sancé, care credea că n-o aude nimeni.

— Protestant sau nu, fata mea, omul acesta e oaspetele nostru și va rămâne aici cât va dori.

Și, curând după asta, baroana intră în bucătărie, urmată de Hortensia. Oaspetele se ridică, înclinându-se respectuos, dar fără să sărute mâna sau să facă reverențe ca la curte. Angelica își spuse că era cam din topor, dar simpatic, așa hughenot cum era și cam exaltat.

— Pastorul Rochefort, se prezentă el. Trebuia să ajung la

Secondigny, locul nașterii mele, dar cum drumul e prea lung, m-am gândit să mă odihnesc sub acoperișul dumneavoastră primitor, doamnă.

Stăpâna casei îl asigură să va fi bine-venit, cu toate că ei erau cu toții catolici practicanți, dar că asta nu-i împiedica să fie îngăduitori, după pilda bunului rege Henric al IV-lea.

— Asta am și îndrăznit să sper trecându-vă pragul, doamnă, reluă pastorul, înclinându-se mult mai adânc, căci trebuie să mărturisesc că niște tovarăși mi-au spus că de mulți ani de zile aveți un bătrân servitor de origine germană, ceea ce face posibil să aparțină religiei reformate, fără îndoială luterană. Așa că tocmai pe el l-am căutat mai întâi, și Guillaume Lützen este cel care m-a lăsat să sper că aș putea primi găzduire pentru o noapte.

— Poți fi sigur de asta, domnule, și chiar și pentru zilele următoare, dacă asta vă face plăcere.

— Singura mea plăcere, doamnă, este aceea de a urma poruncile Domnului, atât cât stă în puterile mele. Și tot El este cel care mi-a călăuzit pașii. Mărturisesc că mai ales pe domnul baron de Sancé, soțul dumneavoastră, doamnă, aș dori să-l văd... căci aș vrea să-i transmit...

— Aveți vreun comision pentru soțul meu? se miră doamna de Sancé.

— Nu, nu un comision, ci mai degrabă o misiune. Dar îngăduiți-mi, vă rog, să-i vorbesc despre asta numai lui.

— Fără îndoială, domnule. De altfel aud tropotul calului.

Baronul Armand își făcu, într-adevăr, apariția nu după mult timp. Fusese anunțat de neașteptata vizită. Nu se arătă față de musafirul său la fel de amabil ca de obicei. Părea contrariat și oarecum îngrijorat.

— E adevărat, domnule pastor, că veniți din America? întrebă el, după prezentările de rigoare.

— Întocmai, domnule baron. Și aș fi foarte fericit să vă pot vorbi câteva clipe între patru ochi, în legătură cu o chestiune care vă este cunoscută.

— Șșșșt! făcu poruncitor baronul Armand de Sancé, aruncând o privire îngrijorată spre ușă.

După care adăugă în grabă că întreaga casă era la dispoziția domnului Rochefort și că acesta n-avea decât să poruncească slugilor tot ce va avea trebuință ca să se simtă bine. Peste o oră aveau să cineze.

Pastorul mulțumi și ceru îngăduința să se retragă, „ca să se spele puțin“.

„Oare ploaia nu i-a fost de-ajuns?“ gândi Angelica. „Ciudați oameni și hughenoții ăștia! Pe bună dreptate se spune că nu sunt ca toată lumea. O să-l întreb pe Guillaume dacă și el se spală tot așa, întruna. Trebuie să fie vreun ritual de-al lor. Poate că tocmai de-asta au mereu aerul ăsta plouat și bănuitor, ca Lützen. Au pielea prea frecată și probabil că îi doare... La fel ca tânărul Philippe, care simte nevoia să se spele tot timpul. Sigur că preocuparea asta pentru propria persoană o să-l ducă și pe el la erezie. O să ajungă pe rug și exact asta merită!“

Dar, pe când pastorul se îndrepta spre ușă, ca să meargă în camera unde doamna de Sancé se pregătea să-l conducă, Josselin îl înșfacă de braț, cu violența lui obișnuită.

— Numai o clipă, domnule. Ca să poți să reușești în America, cred că trebuie să fii bogat, să cumperi o parte dintr-o companie de navigație sau cel puțin să fii iscusit într-o meserie oarecare?

— Fiul meu, America e o țară cu desăvârșire liberă. Nimeni nu te întreabă de nimic, cu toate că acolo trebuie să muncești din greu și mult, și să știi să te aperi.

— Cine ești tu, străine, ca să-ți îngădui să-l numești fiul tău

pe tânărul acesta, ba încă și de față cu tatăl lui și cu mine, bunicul lui? zise bătrânul baron, iar vocea lui plină de sarcasm se ridica amenințătoare.

— Sunt pastorul Rochefort, domnule baron, la dispoziția dumneavoastră, deși nu am parohie și mă aflu aici numai în trecere.

— Un hughenot! răcni bătrânul. Și, pe deasupra, mai vine și din locurile alea blestemate!

Stătea în prag, sprijinit în baston, cât se poate de drept. Avusese grijă să-și dea jos mantaua neagră în care se înfășura iarna. Fața lui îi se păru Angelicăi la fel de albă ca barba. Fără să-și dea prea bine seama de ce, i se făcu frică și se grăbi să intervină:

— Bunicule, pe domnul acesta l-a udat ploaia până la piele și l-am invitat să se usuce. Ne-a povestit atâtea lucruri minunate!...

— Fie. Nu ascund că-mi plac oamenii curajoși și, dacă dușmanul se prezintă pe față, fără vicleșuguri, are dreptul la un anumit respect.

— Domnule baron, nu mă aflu aici ca dușman.

— Scutește-ne de predicile dumitale eretice. N-am participat niciodată la controverse care nu sunt demne de un bătrân soldat. Dar țin să vă spun că în casa asta nu veți găsi nici un suflet pe care să-l puteți converti.

Pastorul suspină, abia auzit.

— Adevărul este că nu m-am întors din America în calitate de predicator care caută noi prozeliți. În biserica noastră, credincioșii, dar și curioșii, vin de bunăvoie. Știu foarte bine că membrii familiei dumneavoastră sunt catolici fervenți și este extrem de greu să convertești oameni a căror religie este legată de cele mai vechi superstiții și care se pretind a fi singurii fără pată.

— Recunoașteți că nu vă recrutați adepții dintre oamenii de bună condiție, ci dintre nehotărâți, dintre ambițioșii dezamăgiți sau dintre preoții răspopiți care sunt fericiți să-și vadă păcatele consfințite?

— Domnule baron, sunteți prea categoric în judecățile dumneavoastră, zise pastorul, cu o voce cam aspră. Avem și oameni iluștri și prelați ai lumii catolice care s-au convertit la religia noastră.

— Nu-mi spui nimic nou. Păcatul trufiei îi poate duce la pierzanie pe mulți. Numai că avantajul nostru, al catolicilor, este că noi ne bizuim pe rugăciunile întregii biserici, pe ale sfinților și ale morților noștri, în vreme ce voi, cu trufia voastră, negați această mijlocire și pretindeți că vă târguiți cu însuși Dumnezeu.

— Papistașii ne acuză pe noi de trufie, dar chiar ei se vor infailibili și își arogă dreptul violenței. Când am plecat din Franța, continuă pastorul cu voce înăbușită, se întâmpla în 1629, eram tânăr și abia scăpasem din cumplitul asediu al cetății La Rochelle de către hoardele monseniorului de Richelieu. S-a semnat atunci pacea de la Ales, care ne ridica orice drept de a deține fortificații.

— Era momentul! Deveneați stat în stat! Recunoaște că scopul vostru era să smulgeți toate provinciile din apusul și din inima Franței de sub autoritatea regelui.

— Nu știu. Eram prea tânăr ca să particip la planuri atât de măreațe. Tot ce am putut eu să înțeleg a fost că aceste noi decizii încălcau Edictul de la Nantes, dat de regele Henric al IV-lea. Când m-am întors, am constatat plin de amărăciune că n-a încetat o clipă contestarea și denaturarea articolelor acestui edict, cu o încrâncenare ce nu poate fi egalată decât de reaua-credință a teologilor și a judecătorilor. Ei numesc asta minima respectare a edictului. Astfel îi văd pe protestanți

obligați să-și îngroape morții noaptea. De ce? Fiindcă în edict nu se menționează explicit că protestanții au dreptul să-și îngroape morții ziua! Așa că trebuie s-o facem noaptea.

— Ceva ce trebuie să vă satisfacă nevoia de umilință, zise baronul rânjind.

— Cât despre articolul 28, care îngăduie protestanților să deschidă școli în orice loc unde practicarea cultului este autorizată, cum a fost aplicat? Edictul nu vorbește nici despre materiile care trebuie predate, nici despre numărul de învățători, nici despre importanța claselor în fiecare comunitate, așa că s-a decis că nu va exista decât un singur dascăl pentru o școală și pentru un întreg oraș. Așa se face că la Marennes am văzut șase sute de copii protestanți care au un singur dascăl. Ah! Iată la ce perfidii a dus falsa teorie a vechii Biserici, strigă pastorul cu înflăcărare.

Se lăsă o tăcere apăsătoare, iar Angelica observă că bunicul, în fond om cu simțul dreptății, era ușor descumpănit de expunerea acestor fapte, cu toate că avea cunoștință de ele.

Dar atunci se auzi dintr-odată vocea liniștită a lui Raymond:

— Domnule pastor, nu sunt în măsură să apreciez corectitudinea cercetării pe care ați întreprins-o în această țară în legătură cu anumite abuzuri comise de indivizi zeloși și neîngăduitori. Vă sunt recunoscător că n-ați citat cazuri de convertire pe bani a adulților și a copiilor. Dar trebuie să știți că, deși asemenea excese există, Sanctitatea Sa, papa, a intervenit personal în nenumărate rânduri pe lângă înaltul cler din Franța și pe lângă rege. Există comisii oficiale și comisii secrete, care cutreieră țara în lung și-n lat ca să îndrepte greșelile care au putut fi constatate. Sunt convins chiar că, dacă dumneavoastră personal ați merge la Roma și ați aduce la cunoștința suveranului pontif o listă cu

concluziile exacte ale cercetărilor întreprinse, cele mai multe dintre greșelile reale, care au fost obervate, ar fi îndreptate...

— Tinere, intenția mea nu este să reformez biserica dumneavoastră, spuse pastorul pe un ton ironic.

— O vom face noi, domnule pastor, și, nu vă fie cu supărare, Dumnezeu ne va lumina, răspunse înflăcărat tânărul.

Angelica își privi mirată fratele. Niciodată nu bănuise că sub aparența lui șteârsă și cam ipocrită se ascundea atâta pasiune. Era rândul pastorului să fie descumpănit.

Pentru a încerca să risipească stânjeneala, baronul Armand spuse, râzând binevoitor:

— Discuțiile dintre voi mă fac să mă gândesc că, de-o vreme încoace, am regretat destul de des că nu m-am născut hughenot. Fiindcă se pare că se plătesc și până la trei mii de livre pentru un nobil care se convertește la catolicism.

Bătrânul baron sări ca ars.

— Fiule, scutește-mă de glumele tale proaste! Nu sunt potrivite în fața unui adversar.

Pastorul își luă mantaua udă de pe scaun.

— Nu venisem ca adversar. Aveam o misiune de îndeplinit la castelul Sancé. Aduc un mesaj de pe tărâmurile îndepărtate. Aș fi vrut să vorbesc despre asta între patru ochi cu baronul Armand, dar văd că aveți obiceiul de a vă rezolva treburile în familie. Îmi place lucrul ăsta. E în spiritul patriarhilor și al apostolilor.

Angelica observă că bunicul se făcuse dintr-odată la fel de alb ca măciulia de fildeș a bastonului său și că se sprijinea de tocul ușii. I se făcu milă de el. Ar fi vrut să oprească în vreun fel cuvintele care urmau să fie rostite, dar pastorul continua:

— Domnul Antoine de Ridoué de Sancé, fiul dumneavoastră, pe care am avut plăcerea să-l cunosc în

Virginia, m-a rugat să trec și pe la castelul unde a văzut lumina zilei și să aflu vești despre familia lui, pe care să i le comunic la întoarcere. Și iată misiunea mea îndeplinită...

Bătrânul gentilom se apropie de el cu pași mărunți.

— Afară de aici, făcu el cu o voce răgușită și gâtuită. Niciodată, cât voi trăi, numele fiului meu care și-a renegat Dumnezeul, regele și țara nu va fi rostit sub acest acoperiș. Ieși afară, îți zic! Să nu văd picior de hughenot în casa mea!

— Plec, domnule, spuse pastorul, foarte calm.

— Nu!

Vocea lui Raymond se auzi din nou.

— Rămâneți, domnule pastor. Nu puteți pleca pe o asemenea noapte ploioasă. Nici un localnic din Monteloup n-o să vă adăpostească, și primul sat protestant e la prea mare depărtare de aici. Vă rog să acceptați să vă ofer găzduire în camera mea.

— Rămâneți, zise și Josselin, cu voce răgușită, mai trebuie să-mi povestiți despre America și despre ocean.

Bărbia bătrânului baron tremura.

— Armand, strigă el, cu un soi de disperare care îi sfâșie inima Angelicăi, iată unde s-a cuibărit duhul revoltei fratelui tău, Antoine. În băieții ăștia doi, pe care i-am iubit atât. Dumnezeu nu mă va cruța de nici o durere. Chiar că am trăit prea mult.

Începu să se clatine pe picioare. Guillaume îl prinse. Ieși sprijinit de bătrânul soldat luteran, repetând cu glas tremurând:

— Antoine... Antoine...

După câteva zile, bătrânul bunic muri.

De o boală neștiută de nimeni. De fapt, mai degrabă se stinse, deși părea să-și fi revenit după tulburarea pricinuită de vizita pastorului. Fu scutit de durerea de a fi martor la

plecarea lui Josselin.

Într-adevăr, într-o dimineață, la scurt timp după înmormântare, Angelica fu trezită din somn de un glas care o striga încet:

— Angelica! Angelica!

Deschizând ochii, îl văzu cu uimire pe Josselin la căpătâiul ei. Fata îi făcu semn să nu le trezească pe surorile lor mai mici și se luă după el pe coridor.

— Plec, șopti el. O să te străduiești să-i faci să înțeleagă.

— Unde pleci?

— Mai întâi în La Rochelle și apoi mă îmbarc pentru America. Pastorul Rochefort mi-a povestit despre țara aia și despre colonii: Antilele, Virginia, Maryland, Noul Amsterdam, care a devenit noul ducat de York. Până la urmă, găsesc eu un loc unde să fie nevoie de mine.

— Și aici e nevoie de tine, spuse ea, gata să izbucnească în plâns.

Tremura de frig în cămășuța ei de noapte, subțire, tocită.

— Nu, zise el, nu e nici un loc pentru mine în lumea asta. M-am săturat să aparțin unei clase care deține tot felul de privilegii, dar a devenit cu totul nefolositoare. Bogați sau săraci, nobilii nu mai știu nici ei ce rost au pe lume. Uită-te la tata. Dă din colț în colț. Se înjosește să crească atâția catâri, dar nu are curajul să profite de situația asta umilitoare ca să-și ridice prin bogăție prestigiul de gentilom. Până la urmă, pierde pe amândouă planurile. Este arătat cu degetul pentru că muncește ca un geambaș, și pe noi la fel, fiindcă suntem niște nobili scăpătați. Din fericire, unchiul Antoine de Sancé mi-a arătat pe ce drum s-o iau. Era fratele mai mare al tatei. A devenit hughenot și a părăsit continentul.

— Doar nu vrei să-ți renegi și tu credința! se îngrozi Angelica.

— Nu. Ți-am spus, nu mă interesează să ajung vreun habotnic. Eu vreau doar să trăiesc.

O sărută în fugă, coborî câteva trepte, se întoarse și își admiră sora, îmbrăcată sumar, cu o privire de bărbat cunoscător.

— Te faci foarte frumoasă, Angelica. Ai grijă. Ar trebui să pleci și tu. Altfel, într-o zi te vei trezi în fân cu un argat de la grajduri. Sau chiar vei ajunge bunul vreunuia dintre nobilii ăștia de țară burtoși și hrăpăreți care ne sunt vecini.

Și adăugă cu o blândețe neașteptată:

— Ai încredere în experiența mea de băiat rău, scumpo. Va fi o viață groaznică pentru tine. Caută să scapi dintre zidurile astea bătrâne. Cât despre mine, eu plec pe mare.

Și, din câteva salturi, coborând treptele două câte două, tânărul se făcu nevăzut.

3 Louisiana (n.red.)

capitolul 9

Moartea bunicului, plecarea lui Josselin și cuvintele pe care acesta i le aruncase: „Pleacă și tu“, toate acestea o tulburară adânc pe Angelica, aflată la o vârstă când o fire hipersensibilă este gata de orice extravaganță.

Pe nesimțite, șocul moral provocat de vizita pastorului Rochefort devenea tot mai violent și mai distrugător și lăsase în ea urme care s-au propagat, în zilele ce-au urmat, ca undele lungi pe care le provoacă pe suprafața unui helești aruncarea unei pietre, din ce în ce mai largi, perfecte, până ce se lovesc de mal, se sparg de bariera aceea de noroi și de ierburi amestecate, pe unde pășesc oamenii, distrugând totul în calea lor.

Nu se gândi să ceară ajutor familiei, apropiată și caldă. Melusina nu putea face nimic. Toată lumea era destul de tulburată. Trecuse multă vreme de când Melusina, condamnată de răutatea oamenilor, umbla prin ținuturi poate și mai îndepărtate și necunoscute decât cele spre care se îndrepta Josselin.

Nemișcată la malul helești sau al canalelor moarte, negre și lucitoare sub pânza ochiurilor de apă brusc sfâșiată de lovitura pietrei pe care o arunca, Angelica privea cum descresc și se pierd în amestecul stufos al malurilor undele care, frumoase și perfecte, în cele din urmă nu aveau de ales decât să se spargă și să dispară.

Smulgându-se din contemplarea bolnăvicioasă, întoarse spatele mlaștinilor și privi spre pădure. Fără îndoială aceea era direcția în care plecase Josselin, căci se zicea că dincolo de pădure era marele port din La Rochelle, bătut de valurile imensului ocean care ducea spre Lumea Nouă. Marea. Angelica fu cuprinsă de dorința de neînvins de a cunoaște marea, adevărata mare. Dincolo de această mare de verdeață a pădurii, infinită dar nemișcată, exista o altă întindere infinită, dar mișcătoare și plină de viață, marea, pe care oamenii se îmbarcau ca să plece spre diferite țări.

Ideea i se înșurubă în minte, ca unicul lucru pe care avea datoria să-l împlinească. Din cauza bunicului ei, din cauza unchiului Antoine, ar fi putut spune chiar din cauza destinului ei, dacă ar fi fost mai dispusă să mediteze la îndemnurile inimii. Dar nu era încă decât o copilă, care nu era deprinsă cu studiul gândirii și al științei logicii.

Așa se face că, în primele zile ale verii, Angelica de Sancé de Monteloup porni spre America, întovărășită de o ceată de țărănuși pe care îi adunase și îi câștigase de partea ideilor ei hoinare. Despre întreaga întâmplare se vorbi mult timp în toată regiunea, și oamenii văzură în asta încă o dovadă a faptului că se trăgea dintr-o zână.

În realitate, expediția nu ajunse mai departe de pădurea Nieul.

La lăsarea serii, când soarele arunca mari pete de lumină roșiatică printre uriașele trunchiuri ale pădurii seculare, Angelica își reveni. De zile întregi trăise de parcă ar fi fost cuprinsă de friguri. Se vedea ajungând în La Rochelle și oferindu-și serviciile ca mus pe corăbiile care plecau, apoi debarcând pe un țărm necunoscut, unde făpturi prietenoase o întâmpinau, cu mâinile pline de ciorchini grei de struguri.

Nicolas se lăsase repede cucerit. „Marinar, asta mi-ar

plăcea mai mult decât să păzesc oile. Întotdeauna mi-am dorit să văd lumea!“ Alți câțiva pușteni, mai dornici să cutreiere pădurea decât să rămână la câmpie, o implorară să-i ia și pe ei. Erau opt cu toții, iar Angelica, singura fată, era căpetenia lor. Având o încredere oarbă în ea, băieșandrii, cu flori în mână și nasul mânjit de mure, găseau această primă parte a expediției li se părea extrem de plăcută. Mergeau încă de dimineață, dar spre amiază făcură un popas pe malul unui izvor, ca să înfulece proviziile de brânză și de pâine neagră.

Totuși, Angelica simți că o cuprinde un fel de tremur și, brusc, gândul că făcea o nebunie o copleși cu o asemenea luciditate, încât începu să-și simtă gura uscată.

„Nu putem înnopta în pădure“, își spusea. „Mișună lupii“.

— Nicolas, reluă ea cu voce tare, nu ți se pare ciudat că încă n-am ajuns în satul Naillé?

Băiatul se îngrijoră.

— Mă gândesc că poate ne-am rătăcit! Când trăia taică-meu și am venit pe aici cu el, parcă îmi amintesc că n-am mers așa de mult.

Angelica simți cum o mânuță murdară i se strecoară într-a ei. Era cel mai mic dintre copii, avea numai șase ani.

— Se face noapte, gemu el. Poate ne-am rătăcit.

— Ba s-ar putea să fim foarte aproape, îl liniști Angelica. Hai să mai mergem.

Își reluară drumul în tăcere. Printre ramuri, cerul devenea tot mai palid.

— Dacă nu ajungem în sat până la noapte, nu trebuie să vă speriați, le spuse Angelica. O să ne cățărăm în stejari și o să dormim acolo. În felul ăsta, lupii n-au să ne vadă.

Dar, cu tot calmul ei, simțea cum o cuprinde încet îngrijorarea.

Dintr-odată, dangătul argintiu al unui clopot ajunse până la

ea, și fata oftă ușurată.

— Am ajuns în sat, unde clopotul cheamă la slujba de Angelus! strigă ea.

O luară la fugă într-acolo. Cărarea începea să coboare, copacii deveneau tot mai rari. Dintr-odată se treziră la marginea pădurii, pe buza falezei, și se opriră mirați, fermecați parcă de apariția care se arăta în fața lor.

În fundul unei văi înverzite, se zărea acolo, minune tăcută în mijlocul pădurilor, abația din Nieul. Soarele în amurg îi aurea numeroasele acoperișuri cu țigle roșii, turlele, zidurile palide străpunse de lucarne și de ferestruici, curțile largi și pustii. Se auzi bătând un clopot. Un călugăr încărcat cu găleți se îndrepta spre fântână.

Amuțiți de o oarecare emoție religioasă, copiii coborâră până la porticul principal. Poarta de lemn era întredeschisă; se strecurară înăuntru și se treziră sub un alt portic. Un călugăr bătrân, în rasa cenușie, era așezat pe o bancă de lemn și dormea; părul lui alb semăna cu o coroană de zăpadă așezată cu grijă pe o scăfârlie goală.

Tulburați de toate emoțiile pe care le trăiseră, micii hoinari îl priviră și izbucniră în râs.

Asta îl scoase în pragul ușii pe unul dintre frați, voinic și binedispus.

— Eh, voi, ăștia micii, le strigă el în dialectul local, ia uite ce obraznici!

— Cred că e fratele Anselme, șopti Nicolas.

Fratele Anselme cutreiera uneori ținutul, întovărășit de măgarul lui. Împărțea țăranilor șiraguri de mătănii sau șipuri cu licori de leac făcute din flori de angelică, primind în schimb grâu și bucăți de slănină. Lucru destul de uimitor, căci mănăstirea nu aparținea unui ordin de călugări cerșetori și era considerată ca fiind foarte bogată, date fiind veniturile

obținute de pe domeniile ei.

Angelica se apropie de el, urmată de ceata ei credincioasă.

Nu avu curajul să-i mărturisească planul inițial de a pleca în America. De altminteri, fără doar și poate, fratele Anselme nu auzise în viața lui vorbindu-se despre America. Îi povesti doar că erau cu toții din Monteloup și că plecaseră în pădure ca să culeagă fragi și zmeură, dar se rătăciseră.

— Sărmanii mei puișori, zise fratele, care era un bărbat foarte curajos, uite ce înseamnă să fii lacom. Mamele voastre vă caută plângând disperate și prevăd că la întoarcere o să vă tăbăcească fundul. Dar deocamdată n-aveți altceva de făcut decât să rămâneți aici. Am să vă dau câte un blid de lapte și câte un codru de pâine neagră. O să dormiți în șură, și mâine o să înham caii la șaretă ca să vă duc acasă; sigur am mai trecut pe-acolo.

Programul era gândit cu înțelepciune.

Angelica și tovarășii ei merseseră toată ziua. Chiar și în căruță, știa că nu aveau cum ajunge la Monteloup decât la o oră târzie din noapte; nu exista nici un drum care să străbată pădurea dintr-o parte în alta, în afară de potecile pe care o luaseră copiii. Trebuiau să o ia pe un drum mult mai lung, prin Naillé și Varrout, de care erau foarte departe.

„Pădurea e ca marea“, gândi Angelica, „trebuie să te conduci după o busolă, așa cum îi explicase Josselin, altfel bâjbâi orbește“. Se simți copleșită de un sentiment de descurajare. Nu prea se vedea pornind din nou la drum cu niște instrumente atât de complicate, pe care n-ar fi știut de unde să le procure.

De altfel, oare „oamenii“ ei erau gata să abandoneze? Fetița rămase tăcută, în timp ce toți ceilalți mâncau, așezați la poalele zidului, în căldura blândă cu care amurgul învăluia curtea mare.

Clopotul continua să bată. Rândunelele scoteau țipete ascuțite pe cerul roșiatic, și câteva găini mai scormoneau în paie și prin bălegar.

Fratele Anselme trecu pe lângă ei, trăgându-și gluga pe cap:

— Mă duc la sfânta slujbă. Fiți cuminți, că altfel vă pun pe toți la fiert în oală.

Siluete brune și albe se vedeau lunecând pe sub arcade. Lângă poarta cea mare, bătrânul călugăr continua să doarmă. Se vede treaba că era scutit de slujbe...

Angelica, dornică să mediteze, se îndepărtă de ceilalți.

Într-una dintre curți zări o caleașcă frumoasă, cu blazoane, odihnindu-se pe hulube. Niște cai de rasă își mâncau fânul în grajd. Amănuntul acesta o intriga, fără să știe de ce. Merse în tăcere, cu pași mărunți, răpită de farmecul așezării impunătoare din mijlocul codrului. În timp ce noaptea învăluia pădurea în care bântuiau lupii, abația, la adăpostul zidurilor ei groase și a porților grele, își continua viața ascunsă, tainică, din care Angelica nu-și putea imagina nimic. În depărtare se auzeau cântecele din biserică, line și mângâietoare. Luându-se după muzică, începu să urce o scară din piatră. Nu mai auzise niciodată o armonie atât de suavă, căci la biserica din Monteloup coralele zbierate de preot și de învățător nu aveau nimic care să amintească de cetele de îngeri.

Dintr-odată auzi un foșnet de fuste și, întorcându-se, văzu apărând din penumbra galeriei acoperite, la etaj, o femeie foarte frumoasă, în veșminte somptuoase.

Cel puțin așa i se păru. Nicicând nu mai văzuse Angelica, nici la mama ei, nici la mătuși, o rochie de catifea neagră brodată cu flori de argint. De unde să fi știut ea că era o toaletă extrem de simplă, purtată numai de doamnele care se retrăgeau, pioase, în liniștea unei abații? Doamna avea părul

castaniu, acoperit de o mantilă de dantelă neagră, iar în mână ducea o carte groasă de rugăciuni. Trecu pe lângă Angelica și îi aruncă o privire mirată.

— Ce cauți aici, fetițo? Nu se fac pomeni la ora asta.

Angelica se trase înapoi, încercând să ia aerul tâmp al unei țărăncuțe rușinate.

În umbra bolților, pieptul doamnei i se părea strălucitor de alb și generos. O dantelă ușoară abia dacă acoperea minunatele rotunjimi pe care plastronul brodat le scotea în evidență, așa cum un corn al abundenței își lasă la vedere fructele.

„Când am să fiu mare, aș vrea să am și eu un piept ca al ei“, se gândi Angelica, în timp ce cobora scara în spirală. Își mângâie pieptul, încă prea slab după gustul ei, și se simți adânc tulburată.

Zgomotul unor saboți care urcau cu greu scara o făcu să se tragă grăbită la adăpostul unei coloane.

Un călugăr o atinse cu sutana de dimie albă. Abia dacă zări un obraz foarte frumos, bărbierit cu grijă, și niște ochi sclipind de inteligență, ascunși sub cagulă. Dispăru. Apoi Angelica auzi vocea lui bărbătească și blândă.

— Numai acum am fost înștiințat de vizita dumneavoastră, doamnă. Eram în biblioteca mănăstirii, aplecat asupra unor tratate vechi, grecești, de filosofie. Dar sala bibliotecii e departe, și frații mei nu sunt în apele lor, mai ales pe căldura asta. Și cu toate că sunt starețul mănăstirii, n-am fost anunțat de prezența dumneavoatră decât la vremea vecerniei.

— Nu e nevoie să vă scuzați, părinte. Cunosc locul și m-am instalat deja. Ah! Ce minunat e aerul de aici! Am sosit ieri la domeniul meu de la Richeville și abia așteptam să ajung la Nieul. Atmosfera de la curte, mai ales de când s-a mutat la Saint-Germain, este îngrozitoare. Totul e tulbure, trist și lipsit

de măreție. De fapt, nu mă simt bine decât la Paris... sau la Nieul. Nici monseniorul Mazarin nu mă place deloc. Aș putea spune chiar că acest cardinal...

Restul discuției se pierdu. Cei doi interlocutori se îndepărtau.

Angelica își găsi tovarășii în bucătăria spațioasă a abației, unde fratele Anselme, încins cu un șorț alb de bucătărie, își făcea de lucru, ajutat de doi băietani care se împiedicau în robele prea lungi pentru ei. Erau novici la mănăstire.

— Masă rafinată în seara asta, spunea fratele bucătar. Contesa de Richeville se află printre noi. Am primit poruncă să cobor în pivniță și să aleg cele mai fine vinuri, să frig șase claponi și să mă descurc cum pot ca să pun pe masă și un fel preparat din pește. Și totul cu mirodenii din belșug, adăugă el, aruncând o privire plină de înțeles către unul dintre frați, care, la capătul mesei de lemn, sorbea un pahar de lichior.

— Slujnicele doamnei sunt foarte binevoitoare, zise altul, un bărbat gras și rumen. Pântecul său uriaș abia era ținut de un brâu de ale cărui noduri atârna un șirag de mătănii. Le-am ajutat pe aceste trei încântătoare domnișoare să ducă un pat în chilia stăpânei lor, precum și să care cuferele și garderoba.

— Ah! Ah! Ah! exclamă fratele Anselme. Te și văd, frate Thomas, cărând cuferele și garderoba! Dumneata, care n-ai nici măcar curajul să-ți urnești burdihanul.

— Le-am ajutat cu sfaturile mele, răspunse fratele Thomas, cât se poate de demn.

Își rotea privirea injectată prin încăpere, unde strălucea și trosnea focul sub frigări și oale uriașe.

— Ce-i cu grămada asta de țărănuși pe care îi găzduiești în chiliile dumitale, frate Anselme?

— Copii de prin Monteloup care s-au rătăcit în pădure.

— Ar trebui să-i bagi la înmuiat în oala cu supă, spuse

fratele Thomas, rostogolind niște ochi înspăimântători.

Îngroziți, doi dintre țărănuși se puseră pe plâns.

— Gata, gata, spuse fratele Anselme, deschizând o ușă. Luați-o pe coridorul ăsta. O să ajungeți în hambar; duceți-vă acolo și culcați-vă. În seara asta nu am timp să mă ocup de voi. Noroc cu un pescar că mi-a adus o știucă, o frumusețe, altfel părintele stareț, în supărarea lui, mi-ar porunci trei ore de penitență cu brațele încrucișate. Sunt prea bătrân pentru astfel de canoane...

Când constată că micii ei tovarăși au adormit, Angelica, întinsă în fânul proaspăt și înmiresmat, simți cum lacrimile îi năpădesc ochii.

— Nicolas, șopti ea, cred că n-o să putem ajunge niciodată în America. Ne trebuie neapărat o busolă.

— Lasă, nu te mai gândi, răspunse băiatul, căscând. De data asta am zbârcit-o, dar cel puțin ne-am distrat de minune.

— Normal, izbucni Angelica furioasă, ești ca o veveriță. Incapabil să duci până la capăt un plan măreț. Și, pe urmă, ție puțin îți pasă dacă ne întoarcem la Monteloup ca niște amărâți. Taică-tău n-o să te altoiască pentru că e mort, dar vai de pielea celorlalți de ce-o să pățească!

— Nu-ți face tu griji pentru asta, repetă Nicolas, pe jumătate adormit, au pielea tăbăcită.

După nici trei secunde, sforăia zgomotos.

Angelica se gândi că toate grijile astea o vor împiedica să doarmă, dar încetul cu încetul, vocea îndepărtată a fratelui Anselme, care își mustruluia ucenicii, se stinse și ea adormi.

Se trezi fiindcă îi era foarte cald în fân. Copiii dormeau, și răsuflările lor ușoare umpleau șura.

„O să ies afară să iau puțin aer“, își zise ea.

Ajunse pe bâjbâite la ușa micului coridor care ducea spre bucătărie. De cum o deschise, auzi larma vocilor zgomotoase

și a hohotelor de râs grosolane. Luminile focului continuau să joace în odaie. Părea că acum fratele Anselme avea o tovărășie numeroasă.

Fetița înaintă până în pragul ușii.

Zări vreo zece călugări care erau așezați în jurul mesei mari, plină de farfurii și de căni de cositor. Pe farfurii zăceau oase de pasăre. Mirosul de vin și de friptură se amesteca în aroma mai delicată a unei sticle deschise de lichior, și fiecare musafir avea în față câte un pahar plin. Trei femei, țărănci tinere, îmbrăcate ca subrete, luau parte la petrecere. Două dintre ele râdeau tare și păreau foarte bete. A treia, ceva mai retrasă, se împotrivea mâinilor lacome ale fratelui Thomas, care încerca s-o tragă spre el.

— Hai, hai, micuțo, zicea călugărul burduhănos, nu fi mai mironosiță decât nobila ta stăpână. În clipa asta poți fi sigură că nu discută cu părintele stareț despre filisofia greacă. O să fii singura din abație care nu se distrează în noaptea asta.

Slujnica arunca în toate părțile priviri stânjenite și pline de dezamăgire. Fără îndoială că nu era chiar atât de sălbatică pe cât voia să pară, numai că fața rubicondă a fratelui Thomas nu-i trezea nici o dorință.

Unul dintre ceilalți călugări păru s-o înțeleagă, căci se ridică pe dată și o apucă pe domnișoară de mijloc, curtenitor.

— Pe Sfântul Bernard, patronul mănăstirii noastre, strigă el, mititica asta e prea delicată pentru tine, porc umflat ce ești. Tu ce zici? întrebă el, ridicând cu un deget bărbia îndărătnicei. Oi fi eu cam chel, dar nu-i așa că am ochi frumoși? Mai ales că am fost soldat și mă pricep să le fac pe plac fetelor.

Avea într-adevăr ochi negri și plini de viață, și un aer pișicher. Subreta se îndură să zâmbească. Urmă o mică învălmășeală, provocată de fratele Thomas, mânios că fusese

lăsat baltă. O cană de cositor se răsturnă, femeile începură să țipe. Deodată, unul dintre călugări strigă:

— Uitați-vă! Acolo... E un înger!...

Toată lumea se întoarse spre ușă, unde stătea Angelica. Nu dădu înapoi, căci nu era temătoare din fire. Fusese pe la multe petreceri câmpenești ca să nu se mai sperie de răcnetele și de zarva care domnește în mod obligatoriu la marile ospețe. Totuși, simți că ceva se revoltă în ea. I se părea că acest spectacol mânjea imaginea pe care o avusese sub ochi de sus, de pe faleză, când în lumina aurie a soarelui le apăruse abația, oază de liniște și împăcare.

— E o copilă care s-a rătăcit în pădure, îi lămuri fratele Anselme.

— Singura fată într-o ceată de băieți, adăugă fratele Thomas. Promite. Poate îi place și ei să se distreze? Ia vino-ncoace și bea asta, îi spuse el, întinzându-i fetiței un pahar de lichior. Este bun, e dulce. Noi îl facem, în alambicurile noastre, din angelică de pădure: *Angelica syloestris*.

Angelica se supuse, nu atât de poftă, cât de curiozitate, și gustă din licoarea despre care se vorbea numai de bine și care pe deasupra îi și purta numele. Băutura, de un verde cu sclipiri aurii, i se păru delicioasă, cu un gust deopotrivă aspru și catifelat, și, după ce o sorbi, o căldură dulce i se răspândi în tot trupul.

— Bravo! behăi fratele Thomas. Tu măcar știi să tragi la măsea!

Apoi o luă pe Angelica pe genunchi. Răsuflarea călugărului, duhnind a băutură, și mirosul de seu al sutanei de dimie o scârbeau pe Angelica, dar era amețită de alcoolul pe care abia îl băuse. Mâna fratelui Thomas îi pipăia genunchii, cu un gest care se voia părintesc.

— E drăgălașă foc copila asta.

Deodată, dinspre ușă se auzi o voce:

— Frate Thomas, dă-i pace fetei!

Un călugăr, îmbrăcat în alb, cu gluga pe cap și cu mâinile ascunse în mânecile largi, ședea în prag, ca o apariție.

— Ah! Ia uite-l și pe morocănosul nostru, grohăi fratele Thomas. Dacă bucățica asta nu te ispitește, nu te poftește nimeni să ni te alături. Dar măcar lasă-i pe alții să se bucure în liniște. Încă nu ești starețul nostru.

— Nu e vorba de asemenea lucruri, răspunse celălalt, cu o voce răgușită. Nu-ți cer decât s-o lași în pace pe copila asta. E fiica baronului de Sancé și nu știu dacă ar fi mai bine să se plângă tatălui ei de năravurile tale decât să te laude pentru ospitalitate.

Urmă o tăcere plină de uimire și stânjeneală. Fratele Thomas își retrase mâinile.

— Vino, copila mea, zise călugărul cu hotărâre.

Fără să șovăie, Angelica îl urmă și traversară împreună curtea.

Ridicând ochii, fetița văzu cerul plin de stele, de o puritate nespusă, deasupra mănăstirii. Urmându-și însoțitorul, se trezi într-o clădire lungă, cu chilii, al cărei zid, față în față cu arcadele, avea numeroase uși.

— Intră aici, zise fratele Jean, deschizând o ușă grea, de lemn, cu o ferestruică. Asta e chilia mea. Ai să te poți odihni netulburată până la ziuă.

Era o încăpere neînchipuit de mică, cu pereții goi, împodobiți doar cu un crucifix de lemn și cu o statuie a Fecioarei. Într-un colț se afla un pat scund, aproape o scândură acoperită cu așternuturi de postav gros și cu o velință aspră. Sub crucifix se afla un scaun de rugăciuni din lemn, cu tăblia încărcată de cărți de rugăciune. În chilie domnea o răcoare plăcută, dar, pe timp de iarnă, trebuie să fi

fost un ger năprasnic. Nu se vedea nicăieri nici o sobă. Fereastra, în mijlocul boltei, se închidea cu un singur oblon, care în noaptea asta era deschis.

Efluviile pădurii scufundate în noapte, miresme de mușchi fraged și de ciuperci, pătrundeau în încăpere. În stânga, pragul înalt cât o treaptă ducea la o cămăruță unde licărea un opaiț. Un pupitru încărcat de pergamente și de pahare fără picior umplea tot spațiul.

Călugărul îi arătă Angelicăi patul.

— Culcă-te și dormi fără grijă, copila mea. Cât despre mine, o să-mi văd de treabă.

Pătrunse în cămăruță, se așează pe un scaun fără spătar și se aplecă deasupra pergamentelor.

Întinsă pe așternutul aspru și tare, fetița nu avea nici un chef să adoarmă. Niciodată nu-și imaginase locuri atât de ciudate... Se ridică și merse la fereastră să privească afară. Mai mult ghici decât zări șirurile micilor grădini înguste, despărțite unele de altele de ziduri înalte de piatră, care se întindeau jos. Fiecare călugăr avea peticul lui de grădină, unde se ducea în fiecare zi ca să-și îngrijească legumele și să-și sape mormântul.

Cu pași de pisică, se apropie de cămăruța unde lucra fratele Jean. Opaițul lumina un profil tânăr, pe jumătate ascuns sub glugă. Cu mână sigură, călugărul copia o miniatură veche. Pensulele, înmuiate în roșu, în pulbere de aur sau în albastru, scufundate în paharele de pe masă, reproduceau cu îndemânare ghirlandele de flori și balaurii cu care artiștilor din vechime le plăcuse să decoreze cărțile de rugăciuni.

— Nu dormi?

— Nu.

— Cum te cheamă?

— Angelica.

O emoție bruscă tulbură chipul brăzdat al ascetului.

— Angelica! Fiica îngerilor! Asta e bine, murmură el.

— Sunt foarte fericită că ați venit să mă luați de acolo, părinte. Călugărul ăla gras nu-mi plăcea.

— Deodată, spuse fratele Jean, ai cărui ochi scânteiară ciudat, am auzit o voce în mine care mi-a spus: „Ridică-te, lasă lucrul! Veghează asupra oilor mele rătăcite...“ Am ieșit din chilie, parcă purtat de o putere necunoscută. Copila mea, de ce nu ești sub acoperișul părinților tăi, așa cum s-ar cuveni unei fetițe de vârsta și condiția ta?

— Nu știu, șopti Angelica, plecând capul, încurcată.

Călugărul își lăsase pensulele. Se ridică și, cu mâinile împreunate, se apropie de fereastră, privind îndelung cerul înstelat

— Vezi, spuse el, noaptea e încă stăpână peste pământ. Țăranii dorm în colibele lor, și seniorii în castele. În somn își uită grijile omenești. Dar mănăstirea nu doarme niciodată... Chiar aici, într-o luptă fără sfârșit, se află Duhul Sfânt și Duhul Răului... Am părăsit lumea de foarte tânăr și am venit să mă închid între zidurile acestea, ca să-l slujesc pe Dumnezeu în post și rugăciune. Și am găsit aici cea mai înaltă cultură, cea mai profundă credință, împletite cu cele mai mârșave și josnice moravuri. Soldați dezertori sau invalizi care caută la mănăstire, sub rasa monahală, o viață libertină și sigură și-au adus aici năravurile depravate. Mănăstirea e asemeni unei corăbii în furtună, trosnind din toate încheieturile. Dar nu se va scufunda atâta timp cât între zidurile ei vor rămâne și suflete care se roagă. Suntem aici și câțiva care vrem, orice s-ar întâmpla, să ducem viața de pocăință și sfințenie căreia i-am fost hărăziți. Ah, dar nu e un lucru ușor! Câte nu născocește Diavolul ca să ne ababtă de la calea cea dreaptă... Cine n-a trăit în mănăstire n-a văzut

niciodată chipul Satanei. El ar vrea să stăpânească lăcașul Domnului... Și, ca și cum n-ar considera suficientă încercarea disperării sau pe cea a femeilor care au dreptul să fie găzduite în incinta mănăstiri, vine el însuși noaptea, ciocănește la ușile noastre, ne trezește și ne bate...

Își ridică mâneca, scoțând la iveală un braț plin de vânătăi.

— Uite, făcu el, aproape gata să izbucnească în plâns, uite ce mi-a făcut Satana!

Angelica îl asculta, din ce în ce mai înspăimântată.

„E nebun!“, își zise ea.

Dar gândul că nu era nebun o înspăimânta și mai tare. Avea o presimțire că ce spunea era adevărat, și de frică i se rdica părul pe ceafă. Când se va sfârși noaptea asta apăsătoare și tristă?...

Călugărul căzuse în genunchi pe lespezile reci și tari.

— Doamne, gemea el, salvează-mă. Ai milă de slăbiciunea mea. Fie ca Cel Blestemat să dispară!

Angelica se întorsese și se așeză pe marginea patului. Își simțea gura uscată din pricina unei spaime de neînțeles. Cuvintele „noapte blestemată“, cu care doica își presăra poveștile, îi reveniră în minte. Plutea în jurul ei ceva insuportabil, ceva ce nu putea defini și care o sufoca până la amețeală.

*

Într-un târziu, dangătul lung al unui clopot răsună în noapte, rupând liniștea adâncă a mănăstirii.

Fratele Jean se ridică. Angelica văzu dârele de sudoare care îi străluceau pe tâmple, ca o amintire a unei strădanii fizice istovitoare.

— Se crapă de zi, spuse el. Încă nu-i lumină afară, dar trebuie să mă duc la capelă alături de frații mei. Dacă vrei,

poți rămâne aici. Am să vin după tine când se va lumina.

— Nu rămân, mi-e frică, se împotrivi Angelica, gata să se agațe de sutana ocrotitorului ei. Nu pot să merg cu dumneata la biserică? M-aș putea ruga și eu.

— Bine, fiica mea, dacă vrei. Și adăugă, cu un zâmbet trist: Altădată nici nu mi-aș fi închipuit că voi duce o fetiță la utrenie, dar acum întâlnim între zidurile noastre atâtea persoane ciudate, care nu au ce căuta aici, așa că nimic nu mai miră. Tocmai de-asta te-am și adus în chilia mea, unde ești oricum mai la adăpost decât într-o șură. Și, cu multă gravitate: Când vei părăsi acest loc, Angelica, aș putea să te rog să să nu vorbești nimănui despre ce ai văzut aici?

–Vă promit, spuse ea, ridicându-și spre el ochii nevinovați.

Ieșiră pe coridorul unde, odată cu apropierea zorilor, o umezeală rece părea să iasă din pietrele străvechi.

— De ce aveți ferestruica aceea în ușa chiliei? întrebă din nou Angelica.

— Pe vremuri eram un ordin de călugări singuratici. Părinții nu ieșeau niciodată din chiliile lor decât ca să se ducă la slujbă, dar în postul Paștelui și asta era interzis. Novicii le aduceau mâncarea și le-o dădeau prin ușițele astea. Dar acum nu mai vorbi și fii cât mai discretă cu putință. Îți rămân îndatorat!

Umbre cu glugile lăsate pe ochi treceau pe lângă ei, în zornăitul surd al mătăniilor și în murmurul rugăciunilor.

Angelica se ghemui într-un ungher al capelei și se strădui să se roage; dar cântarea monotonă a călugărilor și mirosul lumânărilor o adormiră.

Când se trezi, capela era din nou goală, și lumânările, abia stinse, încă fumegau sub bolțile întunecate.

Ieși în curte. Soarele se ridica. Sub strălucirea lui de purpură, acoperișurile de țiglă aveau culoarea cuișoarelor.

Porumbei gângureau în grădină, lângă statuia de piatră a unui sfânt.

Angelica se întinse îndelung și căscă. Se întreba dacă nu cumva visase.

Fratele Anselme, plin de bunăvoință dar încet în mișcări, nu înhămă șareta decât după masa de prânz.

— Stați liniștiți, copilași, spuse el vesel. Nu fac decât să întârzii momentul când o s-o încasați. N-o să ajungem în sat decât târziu, la noapte. Părinții, obosiți de muncă, vor fi nerăbdători să se culce.

„Numai de n-ar fi toți pe câmp să-și caute odraslele“, se gândea Angelica, deloc mândră de ce făcuse. I se părea că în ultimele câteva ore îmbătrânise brusc. „N-am să mai fac niciodată asemenea prostii“, își făgădui ea, cu o hotărâre amestecată cu tristețe.

Fratele Anselme, din respect pentru rangul ei, o lăsă să urce alături de el pe capră, în timp ce puștii se îngrămădeau în spatele șaretei.

— Diii! măgăruș, măgăruș cuminte, îngâna călugărul, trăgând de hățuri.

Dar animalul nu se grăbea. La lăsarea serii, erau încă pe vechiul drum roman.

— O s-o iau pe scurtătură, zise călugărul. Partea proastă e că trebuie să trecem pe lângă Vauloup și Chaillé, care sunt sate de protestanți. Să dea Domnul să se facă întuneric ca să nu ne vadă ereticii ăia. Sutana mea nu e deloc îndrăgită pe-acolo.

Coborî ca să ia măgarul de dârlogi și să-l tragă pe cărarea care urca. Angelica, dornică să-și dezmorțească picioarele, începu să meargă pe lângă el. Privea cu mirare în jurul ei, dându-și seama că nu mai fusese niciodată pe-acolo, cu toate că nu erau decât la trei leghe de Monteloup.

Cărarea trecea pe lângă un fel de grohotiș, care aducea cu o carieră părăsită.

Cercetând locul mai cu luare-aminte, Angelica desluși într-adevăr câteva ruine. Picioarele îi alunecau pe niște rămășițe negricioase de minereu topit.

–Ciudate pietre, spuse ea, aplecându-se și luând în mână unul dintre bolovanii grei de care se lovise.

— E o mină de plumb foarte veche, de pe vremea romanilor, o lămuri călugărul. În scrierile noastre străvechi se găsește sub numele de Argentum, fiindcă, după câte se pare, se mai scotea de aici și argint. Au mai încercat s-o aducă la viață prin secolul al XIII-lea, și câteva topitorii abandonate s-au păstrat mai ales din perioada asta, mai apropiată de noi.

Angelica îl asculta plină de interes.

— Și minereul din care se extrăgea plumbul este fără doar și poate lava asta împietrită, neagră și grea?

Părintele Anselme o privi cu un aer de pedagog.

— Nici vorbă! Minereul este pământul galben, în forma unor blocuri mari. Se zice că din el se scoate și otrăvitorul arsenic. Așadar, să nu pui mâna! În schimb, poți să atingi bulgării strălucitori dar sfărâmicioși, de culoarea argintului, pe care o să-i găsim pe aici.

Călugărul căută câteva clipe, apoi o chemă pe Angelica să-i arate pe o stâncă un fel de basoreliefuri din piatră neagră, de diverse forme. Zgârie câteva și apăru o suprafață strălucitoare de culoarea argintului.

— Dar ăsta e argint curat, observă Angelica, cu spiritul ei practic. De ce nu-l adună nimeni? Face probabil o avere și s-ar putea plăti impozitele.

— Nu e chiar atât de simplu, nobilă domnișoară. Întâi de toate, nu tot ce strălucește e argint și ce vezi dumneata aici e tot un fel de minereu de plumb. Totuși, conține și argint, dar

este foarte complicat de extras: numai spaniolii și saxonii cunosc procedeul. Mi se pare că se face o pastă din amestec de cărbune și rășină, care se topește în cuptoare, la foc foarte puternic. Așa se obține un lingou de plumb. Pe vremuri îl foloseau topit ca să-l catapulteze, din castelul nostru în capul dușmanilor. Dar, în privința obținerii argintului, asta e treaba alchimiștilor savanți, iar eu nu sunt decât un biet călugăr.

— Ați spus „castelul nostru“. De ce „castelul nostru“?

— Ei! Pentru simplul motiv că locul ăsta părăsit ține tot de pământurile voastre, chiar dacă este despărțit de cele ale marchizului du Plessis.

— Tata nu mi-a vorbit niciodată despre asta...

— Terenul e mic, foarte îngust și nu crește nimic pe el. Ce-ai vrea să facă tatăl dumitale cu el?

— Și, totuși, plumbul și argintul de aici?...

— Eh! Fără îndoială că sunt epuizate. Și, în afară de asta, tot ce ți-am spus am aflat și eu de la un bătrân călugăr saxon. Avea mania bolovanilor și a cărților vechi. Cred că era cam într-o ureche...

Măgarul, trăgând la șaretă, își urmase drumul de unul singur și, în vârful coastei, dădu peste un tăpșan întins. Angelica și fratele Anselme îl prinseră din urmă și urcară pe capră. Curând, întunericul se adânci.

— Nu aprind felinarul, șopti fratele Anselme, ca să nu ne vadă. De fiecare dată când trec pe aici, crede-mă, mi se pare că mi-ar fi mai ușor să merg în pielea goală decât cu sutana pe mine și cu mătăniile la cingătoare. Nu... cumva se zăresc niște torțe acolo? întrebă deodată, trăgând de hățuri.

Într-adevăr, la nici câteva sute de metri se vedeau licărind numeroase puncte luminoase, care, treptat, se tot înmulțeau. Vântul nopții purta până la ei o litanie ciudată și tristă.

— Sfânta Fecioară să ne ocrotească! strigă fratele Anselme,

sărind jos, ăștia sunt hughenoții din Vauloup care se duc să-și îngroape morții. Convoiul trece pe-aici. Trebuie să ne întoarcem.

Prinse măgarul de căpăstru și încercă din răsputeri să-l facă să se întoarcă pe cărarea îngustă. Dar animalul se încăpățână.

Călugărul se înfurie și se puse pe înjurat. Gata cu „măgărușul cuminte“, acum trecuse la „dobitoc afurisit“. Angelica și Nicolas săriră să încerce și ei să convingă animalul. Procesiunea se apropia.

Imnul religios se auzea tot mai aproape: „În încercările noastre, Domnul este salvarea…“

— Vai! Vai! gemea fratele Anselme.

Cei din fruntea convoiului, care purtau torțele, ajunseră la cotitura drumului. Flacăra ivită dintr-odată lumină șareta pusă de-a curmezișul drumului.

— Ce-o fi acolo?

— Un slujitor al Satanei, un călugăr…

— Ni s-a pus în drum.

— Nu e destul că ne silesc să ne îngropăm morții noaptea, ca pe câini? Vor să-i mai și profaneze cu prezența lor.

— Banditule! Destrăbălatule! Porc de câine papistaș ce ești!

Primele pietre aruncate răsunară în scândurile șaretei. Copiii începură să plângă. Angelica se repezi înainte, cu brațele întinse.

— Stați! Opriți-vă, sunt și copii aici.

Apariția ei, cu părul în vânt, dezlănțui pasiunile.

— O fată, firește! O țiitoare de-a lor!

— Da, și în șaretă, bastarzii lor stropiți cu agheasmă!

— Păi da, și ăștia tot de fecioare au fost zămisliți!

— Și cu ajutorul Sfântului Duh!

— Copiii noștri sunt cei pe care ni-i fură ca să-i jertfească

idolilor lor!

— La moarte cu bastarzii diavolului!

— Să ne salvăm copiii!

Fețele grosolane ale bărbaților îmbrăcați în negru se adunau în jurul șaretei. Mulțimea din procesiune, care nu știa ce se petrecea, continua să intoneze: „Cel fără de moarte dă putere sufletelor noastre…“ Dar mulțimea se strângea tot mai mult.

Înjurat, potopit de lovituri, fratele Anselme, cu o vioiciune nebănuită pentru un bărbat așa de trupeș, reuși să se strecoare cumva și s-o ia la goană peste câmp. Nicolas, pocnit cu lovituri de bâtă, tot mai încerca totuși să-l facă pe măgar să se întoarcă. Mâini cu degete ca niște gheare se abătuseră asupra Angelicăi. Răsucindu-se ca o șerpoaică, izbuti să scape, strecurându-se spre panta drumului și luând-o la fugă. Unul dintre băieții hughenoți se luă după ea și o prinse din urmă. Era un băietan foarte tânăr, aproape de-o vârstă cu ea, în care adolescența întețise flacăra credinței.

Se rostogoliră în iarbă, luptându-se. Angelica se trezi brusc cuprinsă de o furie vecină cu turbarea. Zgâria, mușca, își înfigea dinții în carnea băiatului, iar sângele sărat i se scurgea pe limbă. În cele din urmă, își simți adversarul slăbind și reuși să se elibereze.

În fața șaretei, apăruse silueta unui bărbat înalt.

— Opriți-vă! Opriți-vă, nefericiților! strigă el, reluând chemarea pe care Angelica o lansase cu puțin înainte. Sunt doar niște copii!

— Copiii diavolului! Da! Și cu ai noștri ce-au făcut? De Sfântul Bartolomeu i-au aruncat în țeapă de la ferestre.

— Astea sunt lucruri care țin de trecut, fiii mei! Lăsați răzbunarea! Avem nevoie de pace! Opriți-vă, fiii mei, ascultați-l pe pastorul vostru!

Angelica auzi scârțâitul șaretei care se urnea din loc, condusă de Nicolas, care reușise în sfârșit s-o întoarcă. Furișându-se prin tufe, se urcă în ea la următorul cot al drumului.

— Dacă nu era pastorul lor, cred că eram cu toții morți, șopti băiatul, clănțănind din dinți.

Angelica era plină de zgârieturi. Tot încerca să se acopere cu rochia sfâșiată și plină de noroi. Atât o trăseseră de păr, încât avea senzația că îi fusese smulsă pielea capului și o durea îngrozitor.

Ceva mai departe, auziră o chemare înfundată și, din tufișuri, se ivi fratele Anselme.

Fură, deci, nevoiți să coboare din nou până la vechiul drum roman. Din fericire, luna era sus pe cer. Copiii ajunseră la Monteloup abia în zori. Aflară că, încă din ajun, țăranii cutreierau pădurea din Nieul. Negăsind-o decât pe vrăjitoarea Melusina, care culegea buruieni într-un luminiș, o acuzaseră că le răpise și îi făcuse să dispară pe copiii lor, așa că, fără să stea pe gânduri, o spânzuraseră de creanga unui stejar.

capitolul 10

„Melusina!“

Țipătul Angelicăi se ridică sub boltele bătrânului castel și stârni un ecou puternic.

— Melusina!...

Pulheria se grăbi, o cuprinse cu brațele, lipsind-o de sărmanele ei puteri, nesigure, când Angelica încerca să se arunce afară ca să fugă până la adăpostul secret al prietenei sale. Nu-i venea să creadă ce aflase de curând: țăranii, în căutarea copiilor pierduți, o spânzuraseră pe vrăjitoarea Melusina.

De cum intrase în castel, năucită, plină de noroi și aproape în zdrențe, îi găsise pe toți adunați, de la familie până la servitori, și ei o anunțaseră de nenorocirea pentru care o găseau vinovată.

O spânzuraseră pe vrăjitoare.

Și continuau s-o privească în timp ce se zbătea, scoțând strigăte nearticulate, întretăiate de chemări disperate:

— Melusina! Melusina!...

Din când în când, ajungea până la ea vocea sclifositei de Hortensia, înșirându-și acuzațiile ca pe zeci de șiraguri de mătănii.

— Este vina ta, Angelica!... E numai vina ta!... De ce i-ai dus pe puștanii ăia așa de departe?... De ce nu te-ai întors la lăsarea nopții? De ce nu te-ai gândit la îngrijorarea părinților?

La îngrijorarea noastră, insista ea, solemnă... N-ai nici minte nici suflet!...

Angelica se liniști în cele din urmă și nu mai încercă să se elibereze din brațele Pulheriei, care nu îndrăznea să-i dea drumul. Întinzându-se în față, ridică spre tatăl ei o privire jalnică.

— De ce? DE CE au făcut asta?...

Sărmanul baron își privea neputincios fiica.

I se părea, așa înconjurată cum era de aureola părului blond-arămiu, ce i se revărsa pe umeri ca o făptură de lumină, în vreme ce, totul în jurul ei, toți – chiar și ei – erau atât de întunecați și atât de necioplți, i se părea o ființă de pe altă lume. Și el se simțea incapabil să-i răspundă. Gestul locuitorilor de pe pământurile lui îl îngrozea, dar le cunoștea reacțiile brutale și lipsite de rațiune atunci când teama de deochi, de spirite rele, de amestecul lui Satan în treburile lor punea stăpânire pe ei, așa că nu-l mai mira.

— Era o vrăjitoare! rosti doica pe un ton hotărât.

Mătușa Jeanne, care de data asta își lăsase deoparte goblenul, adăugă cu o voce pe care rareori o auzeau și care semăna cu o morișcă ruginită.

— Vrăjitoarele sunt periculoase. Au puteri asupra nașterii, vieții și morții...

— Și a dragostei! scandă doica.

— Dar ea era o vrăjitoare BUNĂ! strigă Angelica.

— Astea sunt și mai rele, ripostă mătușa Jeanne, ridicând vocea sa de harpie. Așa scrie în cartea inchizitorilor, *Malleus Maleficarum*, care a fost scrisă de „fiii prea iubiți“ ai papei Inocențiu al VIII-lea, călugării dominicani Sprenger și Kramer.

Și cită cu o voce implacabilă:

— „Când vorbim despre vrăjitoare, nu ne gândim numai la cele care îi hărțuiesc pe oameni și ucid, ci și la acelea, mai

ales la acelea, care sunt considerate vrăjitoare bune și nu fac NICI UN rău, care nu pângăresc, nici nu distrug, dar care știu și cum să dea naștere răului... Ar fi mult mai bine pentru noi toți ca pământul să scape de toate aceste vrăjitoare, și mai ales de cele care sunt BINEFĂCĂTOARE.“

— Terminați! Destul! interveni pe un ton hotărât doamna de Sancé.

Avea chipul istovit și ochii încercănați, căci dispariția Angelicăi îi făcuse să trăiască ceasuri lungi de îngrijorare, dar și ea, la fel ca soțul ei, simțea că nu folosește la nimic s-o rănească și mai mult prin reproșuri.

— Jeanne, taci din gură. Ai face mai bine să te întorci în salon, la goblenul tău. Doică, du-o pe copilă în bucătărie și dă-i o farfurie cu supă caldă.

Angelica își privea în continuare tatăl cu ochi întrebători, triști: de ce? de ce? Dar tot ce putea citi în ochii lui era o hotărâre nestrămutată.

— De data asta, fiica mea, s-a terminat. Va trebui să pleci la mănăstire... Și eu va trebui să accept propunerea lui Molines.

Angelica rămase mai multe ore lângă vatră, fără să se miște sau să vorbească, așa cum făcea în unele seri și bătrânul Lützen, care și el, în acea zi, o privea fără să scoată un cuvânt.

Auzea vocea îndepărtată a mamei ei, purtând o discuție aspră cu mătușa Jeanne, nu atât despre intențiile moralizatoare, cât despre faptul că citase dintr-o carte pe care baroana era absolut sigură că n-o aveau în biblioteca de la castel, de altfel destul de sărăcăcioasă și suferind, ca toate celelalte, din cauza umezelii. *Malleus Maleficarum?* Unde ar fi putut să citească așa ceva?...

Mătușa Jeanne se ghemui ca un păianjen căruia tocmai i-ai dat un bobârnac și până la urmă dispăru, din nou, în spatele războiului ei de țesut și a ghemelor de lână, în colțul

salonului, unde acum, după ce bunicul murise, stătea adeseori singură. Făcea față întrebărilor cumnatei sale, arborând o expresie arogantă și decisă, care dădea de bănuit că stăpânea o întreagă lume de cunoștințe teologice prea înalte și prea sofisticate ca să fie împărtășite unor ființe lipsite de importanță.

Doamna de Sancé o chestionă și pe doica Fantine în legătură cu cartea. Putea fi bănuit un negustor ambulant? Era greu de imaginat că putea fi cărată printre cărticelele albastre și printre panglici o lucrare de demonologie, din Evul Mediu, scrisă de doi călugări fanatici și dedicată inchizitorilor!...

Și apoi negustorii nici nu veniseră anul ăsta... Probabil că nu se putuseră strecura printre toate războaie alea care izbucneau ici și colo, ca petele într-o boală eruptivă din ce în ce mai avansată. Discuția alunecă spre zvonurile care bântuiau regiunea, liniștită încă. Pentru a-l pedepsi pe impetuosul prinț de Marcillac pentru că ar fi declanșat Fronda, împreună cu amanta lui, Anne-Geneviève de Longueville, regenta, Anna de Austria, poruncise să îi fie distrus castelul de la Verteuil. Nu se știa nimic despre soarta nevestei sale, devenită ducesă de La Rochefoucauld prin moartea recentă a socrului ei, dar care risca acum să rămână fără reședință, împreună cu cei șase copii.

Angelica profită de acest schimb de noutăți pentru a se strecura afară din castel. Afară ploua. Amurgul nu se lăsase încă, dar cerul era cenușiu și întunecat. Avea de gând să încerce să coboare până la grota Melusinei și să vadă ce se întâmplase cu toate comorile ei, cu animalele ei: pisica, bufnița... Dar în timp ce se apropia, i se păru că distinge prin ceață niște siluete care umblau de colo-colo și păzeau împrejurimile falezei.

Fugi să se ascundă în crâng, cu inima bătând să-i spargă

pieptul, călcând în picioare buruienile ude, fără să-i pese de apa care se scurgea de pe crengile îndepărtate din drum, și continuă să simtă în jurul ei niște prezențe bănuitoare, chiar răuvoitoare, dar, în cele din urmă, reuși să ajungă la castel, ușurată.

În zilele următoare, s-a făcut frumos afară. Și-ar fi dorit din nou să se plimbe, dar, iluzie sau realitate, de data asta, locul i se părea gol.

Oare mai era cineva pe-acolo?

Tot hoinărind așa, zări, adăpostit la umbra unui șleau, un bărbat așezat pe un trunchi de copac, dus pe gânduri. Apropiindu-se, își recunoscu tatăl. Nu departe de el, păștea calul.

Baronul Armand ridică privirea.

Angelica se așează alături de el. Avea inima grea.

— Îți dai seama, zise baronul, prin câte griji și spaime am trecut din cauza voastră, și în special din cauza ta?

— Nu merge afacerea cu catârii, tată?

— Ba da, totul merge bine. Mă întorc de la jupân Molines. Vezi tu, Angelica, în urma nesăbuitei tale fugi de acasă, mătușa ta Pulheria ne-a demonstrat, mamei tale și mie, că e peste putință să mai rămâi mult timp la castel. Trebuie să te trimitem la mănăstire. Așa că m-am hotărât pentru un demers foarte umilitor, pe care aș fi vrut să-l evit cu orice preț. Tocmai m-am dus să-l caut pe jupân Molines și să-i cer să-mi acorde avansul pe care mi l-a promis pentru familia mea.

Vorbea cu o voce domoală și tristă, ca și cum tocmai i s-ar fi întâmplat ceva și mai dureros decât moartea tatălui său ori plecarea de acasă a fiului cel mare.

— Bietul de tine! șopti Angelica.

— Și să știi că nu e chiar atât de ușor, reluă baronul. Chiar

și simplul fapt că am bătut palma cu un om de rând și tot e destul de greu pentru mine. Totuși, ceea ce mă îngrijorează este că nu-mi dau seama ce se ascunde în mintea lui Molines. Când mi-a dat banii, mi-a pus niște condiții neobișnuite.

— Ce condiții?

Baronul o privi gânditor și, întinzând mâna lui aspră, îi mângâie minunatele bucle aurii.

— Ciudat... Îmi vine mai ușor să mă destăinui ție decât mamei tale. Ești o zvăpăiată, dar se pare că deja pricepi totul. Firește, nu mă îndoiesc că Molines, în afacerea asta cu catârii, caută un câștig comercial substanțial, dar ce mă nedumerește este de ce mi s-a adresat tocmai mie pentru o asociere, în loc să caute un simplu geambaș din regiune. În realitate, ceea ce îl interesează este că sunt nobil. Mi-a spus astăzi că se bizuia pe mine ca să obțin prin relații sau rude scutire totală de vamă, accize și dreptul pulberii pentru un sfert din producția noastră de catâri, precum și dreptul garantat pentru acest sfert de a fi exportat în Anglia sau în Spania, deoarece războiul cu aceasta din urmă s-a terminat...

Baronul rămase pe gânduri.

— Măcar să pot obține aceste scutiri de la șeful intendenței din provincia noastră, domnul de Tremant. Nu l-ar costa nimic și mă poate considera ca făcând parte dintre apropiații lui, prin anumite legături de rudenie pe care i le voi reaminti.

— Dar e minunat, aprobă Angelica. Asta este o afacere foarte iscusit gândită. Pe de o parte Molines, om de rând, dar și plin de viclenie. Pe de alta, tu, care ești nobil și...

— Câtuși de puțin viclean, zise tatăl surâzând.

— Nu. Dar... fără experiență. Numai că tu ai relații și titluri. Trebuie să reușești. Chiar tu spuneai cândva că trimiterea catârilor peste graniță ți se părea cu neputință din cauza atâtor accize și vămi. Și, pentru un sfert din producție, fără

îndoială că șeful intendenței o să considere târgul rezonabil! Ce veți face cu restul?

— Cu siguranță, Intendența Armatei va putea să-și asigure dreptul de cumpărare, la prețul zilei, pe piața din Poitiers.

Angelica fu de acord.

— Totul a fost prevăzut, după câte se pare. Molines este un om priceput! Va trebui să vorbești și cu monseniorul du Plessis și poate să-i scrii ducelui de la Trémoille. Dar se zice că toți oamenii aceștia importanți vor veni în scurtă vreme în regiune ca să se ocupe în continuare de Fronda lor.

— Așa se aude, zise posomorât baronul. Totuși, să nu mă feliciți prea repede. Fie că prinții vin sau nu, nu este deloc sigur că voi putea obține acordul lor. Și, de altfel, tot nu ți-am spus lucrul cel mai uimitor.

— Și anume?

— Molines vrea să redeschidem vechea mină de plumb pe care o avem în apropiere de Vauloup.

Baronul oftă, cu un aer visător.

— Mă întreb uneori dacă omul ăsta e în toate mințile și mărturisesc că mi-e greu să înțeleg afaceri atât de complicate... dacă afaceri or fi! Pe scurt, m-a rugat să-i cer regelui reînnoirea privilegiului deținut de strămoșii noștri de a turna lingouri din plumbul și argintul extras din mină. Tu știai de mina abandonată din Vauloup? întrebă Armand de Sancé, văzând că fiica sa avea un aer distrat.

Angelica încuviință din cap. Amintirea neplăcutei ei expediții, în timpul căreia fratele Anselme îi arătase mina, îi revenea în minte, și asta nu-i făcea câtuși de puțin plăcere.

Îngrijorat, tatăl ei reluă:

— Cine știe ce speră să scoată sluga asta a diavolului din bolovanii ăia vechi? Fiindcă, e clar, redeschiderea minei se va face pe numele meu, dar de plătit, el va plăti. Un acord secret

între noi va stipula că el are dreptul de arendă timp de zece ani asupra minei de plumb, preluând toate obligațiile mele de proprietar al terenului și de exploatare a minereului. Eu doar trebuie să obțin de la șeful intendenței aceeași scutire de impozite pe un sfert din producția viitoare, precum și aceleași garanții de export. Și toate astea îmi par groaznic de încâlcite.

Încă o dată, baronul oftă adânc.

— Mă rog!... Să nu ne plângem... Corect este ca toți acei bancheri, care știu să se ocupe de afaceri, să susțină nobilimea, care își dă viața luptând pentru rege. Eu și bunicul tău ne-am făcut datoria și nu ar trebui să sfârșim lamentabil. Cu acest al doilea împrumut, tu și Hortensia veți putea primi o bună educație. Este deja o formă de dotă care o să vă permită să vă găsiți niște soți buni... Eu și mama ta vom lua legătura cu maicile ursuline de la Poitiers și ne vom informa dacă au locuri ca să vă primească și, în acest caz, care sunt obiectele de trusou pe care trebuie să le pregătească internele, ceea ce va cere un anume răgaz. În acest răstimp aș putea să te rog... Aș putea să te rog, Angelica...

Vocea îi deveni aproape umilă.

— ... să nu te lași furată de ideile tale năstrușnice? A venit vremea să încetezi să zburzi pe câmp, să culegi flori... Angelica, poți să-mi promiți?

Angelica tăcea.

Câteva clipe se simțise din nou un copil care stă alături de tatăl ei, pe marginea unui drum desfundat, și povara grea ca plumbul a tragediei de neînțeles se mai ușurase.

Viața mergea înainte, se strângea în jurul ei, cu obligațiile inevitabile, dar și cu speranțele de schimbare.

Înțelegea că zilele curgeau ca un torent de nestăvilit, care îi târa pe toți sub puterea obligațiilor impuse, și că și ea, la fel ca părinții ei, nu avea altă cale de ieșire pentru a supraviețui,

cel puțin pentru a le face pe plac tuturor, decât să se lase purtată de val, la rândul ei.

— Promite-mi, insistă baronul.

Ea încuviință din cap.

Promitea.

Partea a treia
Zeii Olimpului

capitolul 11

Se scurse un timp destul de îndelungat până când au primit scrisoarea de confirmare prin care erau înștiințați că maicile ursuline din Poitiers le puteau primi pe noile eleve. Așa că, foarte temători să nu-și vadă încă o dată dorința neîmplinită, domnul și doamna de Sancé, precum și toată casa, inclusiv Angelica, se bucurară de ceea ce li se păruse multă vreme un sacrificiu dificil și poate inutil.

Angelica începu, deci, să-și pregătească trusoul. Hortensia și Madelon urmau să plece și ele. Raymond și Gontran aveau să le însoțească și, după ce aveau să-și lase surorile la maicile ursuline, aveau să meargă la părinții iezuiți din Poitiers, despre al căror har pedagogic se povesteau adevărate minuni. Și tot Molines, deși hughenot, fusese cel care îi atrăsese atenția baronului că studiile la iezuiți erau gratuite. Ceea ce puține persoane știau.

Se puse problema de a-l târî în acest exod chiar și pe micul Denis, care abia împlinise nouă ani. Dar doica Fantine se făcu foc și pară. După ce o cocoșaseră cu grija a zece copii, voiau acum să o lase fără „nici unul“? Nu putea să sufere acest fel de exagerări. Așa că Denis rămase acasă, cu Marie-Agnès, cu Albert și cu ultimul băiețel, alintat de toți Bebe, care abia împlinise doi ani. Lucrurile de-acum fiind aranjate, casa își regăsi liniștea. Plecarea nu urma să aibă loc decât în toamnă. Poate va interveni ceva care să alunge spectrul mănăstirii și,

într-adevăr, se întâmplă un lucru neprevăzut care avea aproape să schimbe cursul vieții Angelicăi.

Într-o dimineață, domnul de Sancé se întorsese foarte agitat de la castelul du Plessis.

— Angelica, strigă el intrând în sufragerie, unde erau adunați toți ai casei, așteptându-l să se așeze la masă. Angelica, ești aici?

— Da, tată.

Tatăl își măsură din priviri fata, care, în ultimele luni, crescuse și avea acum mâinile curate și părul frumos pieptănat. Toată lumea era de acord că Angelica se făcuse fată cuminte.

— Așa mai merge, rosti el încet. Apoi se întoarse către soția sa: Închipuiește-ți, draga mea, că tot tribul de la castelul du Plessis, marchizul, marchiza, copiii, cu paji, cu valeți, cu câini, cu tot calabalâcul au debarcat la castel. Au și un oaspete ilustru, prințul de Condé, venit cu toată curtea. Am nimerit în mijlocul lor și m-am simțit destul de încurcat. Dar vărul meu s-a arătat nemaipomenit de drăguț. Mi-a pus întrebări, mi-a cerut vești despre toți și știi ce m-a rugat? Să i-o duc pe Angelica, să o înlocuiască pe una dintre domnișoarele de onoare ale marchizei. Asta fiindcă a fost nevoită să le lase la Paris pe toate acele demoazele care o pieptănau, o distrau și cu care cânta la lăută. Venirea prințesei de Condé i-a dat toate socotelile peste cap; are nevoie, prin urmare, de câteva cameriste grațioase care s-o ajute.

— Și de ce să nu merg eu? făcu Hortensia, indignată.

— Fiindcă marchizul a zis „grațioase“, răspunse baronul, fără ocolișuri.

— Bine, dar marchizul m-a găsit foarte spirituală!

— Dar marchiza vrea în jurul ei mutrițe frumoase.

— Oh! Asta e prea de tot! țipă Hortensia și se repezi asupra

surorii ei, cu ghearele scoase.

Numai că aceasta prevăzuse gestul și se feri cu îndemânare. Cu inima bătând, urcă în camera spațioasă pe care o împărțea acum numai cu Madelon. Strigă pe geam la unul dintre servitori și îi porunci să-i aducă o găleată de apă și un hârdău.

Se spălă cu multă grijă și își perie îndelung părul frumos, pe care îl purta lăsat pe umeri, ca pe o glugă de mătase. Veni și mătușa Pulheria și îi aduse cea mai frumoasă rochie, pe care i-o făcuse pentru intrarea la mănăstire. Angelicăi îi plăcea rochia, cu toate că avea o nuanță cenușie, cam mohorâtă. Dar stofa era nouă, cumpărată special pentru această ocazie de la un postăvar vestit din Niort, iar gulerașul alb o înveselea. Era prima ei rochie lungă. Și-o trase pe ea, încântată. Mătușa își ținea mâinile împreunate, înduioșată.

— Micuța mea Angelica, ești deja o domnișoară! Poate că ar trebui să-ți ridicăm părul?

Dar Angelica refuză. Instinctul ei feminin îi spunea să nu renunțe la strălucirea singurei ei podoabe.

Urcă pe o frumoasă catârcă murgă, pe care tatăl ei poruncise să se pună șaua special pentru ea, apoi, împreună cu el, luă drumul castelului du Plessis!

Castelul se trezise din somnu-i fermecat.

Când baronul și fiica sa își lăsară catârii la jupânul Molines și o luară pe aleea principală, fură întâmpinați de valurile unduioase ale muzicii. Ogari înalți și grifoni pitici se jucau pe pajiște. Pe alee se plimbau domni cu părul buclat și doamne cu rochii scânteietoare. Câțiva oaspeți îl priviră uimiți pe nobilul de țară în straiele lui de dimie închisă la culoare și pe fetișcana îmbrăcată ca o școlăriță de la maici.

— Cam caraghioasă, dar frumușică, spuse una dintre doamne, jucându-se cu evantaiul.

Angelica se întrebă dacă despre ea era vorba. De ce o făceau caraghioasă? Privi mai bine toaletele somptuoase, în culori vii, garnisite cu dantele, și rochia ei gri începu să i se pară nepotrivită.

Baronul Armand nu împărtășea stânjeneala fiicei sale. Era cu totul copleșit de emoție la gândul întrevederii pe care intenționa să o aibă cu marchizul du Plessis. A obține remiza totală pentru un sfert din producția de catâri și pentru mina de plumb putea fi o nimica toată pentru un nobil de viță veche, cum era în realitate actualul baron de Ridoué de Sancé de Monteloup. Dar bietul gentilom își dădu seama și că, trăind departe de curte, devenise la fel de stângaci ca un țăran, printre aceste personaje cu părul pomădat, cu răsuflarea parfumată și cu exclamațiile lor ca de peruși, care îl zăpăceau. Regretând vremurile regelui Ludovic al XIII-lea, când domneau maniere mai simple, Armand de Sancé își aducea aminte de prietenii pierdute, în timp ce, urmat de Angelica, își croia drum prin mulțimea aceea înzorzonată.

Muzicanții cățărați pe o mică estradă își mânuiau instrumentele, cântând o muzică delicată și fermecătoare: viele, lăute, oboaie, flaute. Într-un salon plin de oglinzi, Angelica zări niște tineri care dansau. Se întrebă dacă vărul ei, Philippe, se afla printre ei.

Baronul de Sancé, ajuns la capătul șirului de saloane, se înclina scoțându-și pălăria veche, împodobită cu o pană jumulită. Angelica se simți rănită. „În sărăcia noastră, aroganța este singura atitudine potrivită.“ În loc să facă reverența pe care Pulheria o pusese s-o repete de trei ori, rămase dreaptă ca o păpușă de lemn, privindu-i pe toți în față. Cei din jur păreau ușor încurcați, dar ea știa că toți mureau de poftă să râdă pe seama ei.

Se lăsase o tăcere presărată cu mici chicoteli înăbușite,

când vocea majordomului anunță:

— Baronul de Ridoué de Sancé de Monteloup.

La vederea lor, fața marchizei du Plessis se făcu roșie ca focul la adăpostul evantaiului, și ochii îi sclipiră de o veselie stăpânită. Marchizul le veni tuturor în ajutor, repezindu-se binevoitor:

— Dragul meu văr, strigă el, ne copleșești cu grija ta, întorcându-te atât de repede și aducând-o și pe fermecătoarea dumitale fiică! Angelica, dar ești mai frumoasă decât ultima oară când te-am văzut! Nu-i așa? Nu seamănă cu un înger? întrebă el, întorcându-se spre soția lui.

— Fără îndoială, aprobă marchiza, care își recăpătase stăpânirea de sine. Cu altă rochie ar fi de-a dreptul divină! Ia loc pe taburetul acesta, micuța mea, ca să te putem vedea mai bine.

— Vere, spuse Armand de Sancé, a cărui voce aspră răsună ciudat în salonul rafinat, aș vrea să stăm de vorbă fără întârziere, într-o chestiune foarte importantă.

Marchizul ridică mirat din sprâncene.

— Da? Te ascult.

— Îmi pare rău, dar astfel de lucruri nu pot fi discutate decât între patru ochi.

Marchizul aruncă celor din jur o privire deopotrivă resemnată și plină de umor.

— Bine! Bine, vere. Să mergem în cabinetul meu. Vă rugăm să ne scuzați, doamnelor. Pe curând...

În momentul când îl lua pe baron după el, unul dintre tinerii seniori, buclat, pomădat și chiar fardat, care era foarte curtat, se întoarse să-l strige.

— Domnule de Sancé.

Și cum acesta se opri, tânărul adăugă:

— Vânați des șoim de câmpie[4]?

Toată lumea izbucni în râs.

— Nici șoimi de câmpie, nici păsări de pradă, îi răspuse baronul, derutat o clipă. Nu vânez, n-am timp...

Probabil că dăduse răspunsul potrivit, căci râsetele se stinseră și începu o altă conversație. Angelica nu înțelesese sensul glumei, dar simțise că voiau să-și bată joc de tatăl ei.

Așezată pe scăunelul ei, pricepu că era centrul atenției unui cerc de curioși. Se liniștea acum, iar emoția îngrozitoare care o stăpânise se risipea ușor.

Acum distingea mai clar toate acele fețe care o înconjurau. Cele mai multe îi erau cu totul necunoscute. Dar aproape de marchiză se afla o femeie foarte frumoasă, pe care o recunoscu după gâtul alb ca fildeșul.

„Doamna de Richeville“, se gândi ea.

Rochia plină de broderii de aur și plastronul împodobit cu diamante o făceau să înțeleagă limpede cât de urâtă era rochia ei cenușie. Toate doamnele scânteiau din cap până în picioare. La cingătoare purtau tot felul de brizbrizuri ciudate: oglinjoare, piepteni din baga, cutiuțe pentru bomboane și ceasornice.

Angelica niciodată nu se va putea învești atât de minunat. Niciodată nu va fi în stare să-i privească pe cei din jur cu atâta trufie, niciodată nu va ști să discute cu vocea aceea cultivată și prețioasă, care lăsa impresia că oamenii aceia sugeau tot timpul drajeuri.

— Draga mea, spunea una dintre ele, are un păr superb, dar care n-a fost îngrijit niciodată.

— Are pieptul cam prea slab pentru o fată de cincisprezece ani.

— Dar, draga mea, cred că nu are nici măcar treisprezece!

— Vrei să cunoști părerea mea, Henriette? Este prea târziu pentru a fi cizelată.

„Să fiu oare o catârcă scoasă la mezat?“ se întreba Angelica, prea uluită ca să se simtă cu adevărat jignită.

— Ce vreți, zise cu glas tare contesa de Richeville, are ochii verzi, și știți că ochii verzi aduc ghinion, ca smaraldele.

— Sunt de o nuanță rară, protestă una dintre ele.

— Nu au nici un farmec. Priviți ce expresie dură are această fetiță! Nu, chiar nu-mi plac ochii verzi.

„Au de gând să-mi desființeze așa tot ce am eu mai frumos, ochii și părul?“ se întreba Angelica în sinea ei.

— Cu siguranță, doamnă, zise ea deodată cu voce tare, că ochii albaștri ai starețului din Nieul sunt mai tandri... și că vă poartă noroc, adăugă ea ceva mai încet.

Se lăsă o tăcere mormântală. Se auziră niște râsete, care apoi se stinseră. Câteva doamne priviră nedumerite în jur, ca și cum nu le-ar fi venit să creadă că au auzit asemenea cuvinte de la copila aceea imposibilă. Cât despre contesa de Richeville, o pată de culoare purpurie i se întinsese pe față, acoperindu-i gâtul.

— Oh, acum o recunosc! țipă ea.

Apoi își mușcă buzele.

Toți o priveau pe Angelica stupefiați. Marchiza du Plessis, care și ea avea o limbă foarte ascuțită, își înăbuși din nou un râset în spatele evantaiului. Dar de data asta încerca să-și ascundă amuzamentul față de cea care îi stătea alături.

— Philippe! Philippe! strigă ea, ca să schimbe vorba. Unde este fiul meu? Domnule de Barre, sunteți amabil să trimiteți pe cineva după micul meu colonel?

Și când tânărul colonel de șaisprezece ani se înfățișă, marchiza spuse:

— Philippe, iat-o pe verișoara ta de Sancé. Invit-o la dans. Tovărășia tinerilor o va încânta mai mult decât a noastră.

Fără să mai aștepte, Angelica se și ridică. Se învinovățea

simțind cum îi bate inima. Tânărul senior își privea mama cu o indignare fățișă. „Cum, părea să spună, îndrăznești să mi-o arunci în brațe pe necioplita asta?“

Dar, după expresia celor din jur, probabil că a înțeles că se petrecea ceva neobișnuit, așa că întinse o mână Angelicăi, șoptind din vârful buzelor: „Vino doar, verișoară“.

Angelica își așează în palma deschisă a băiatului vârfurile degetelor ei delicate, a căror frumusețe Philippe n-o băgă de seamă. În tăcere, o conduse până în pragul galeriei, unde pajii și tinerii de vârsta ei aveau îngăduința să petreacă după pofta inimii.

— Faceți loc! strigă el pe neașteptate. Prieteni, v-o prezint pe verișoara mea, baroana Tristei-Rochii!

Se auziră hohote de râs, și toți tinerii se îndreptară în grabă spre ei. Pajii purtau pantaloni bufanți, scurți, care se opreau la marginea coapselor, și, cu picioarele lor lungi și slabe de adolescenți, cățărați pe tocuri înalte, semănau cu niște cocostârci.

„În cele din urmă, nu sunt mai caraghioasă cu rochia mea tristă decât ei cu dovleacul ăla în jurul șoldurilor“, se gândi Angelica.

Ca să mai rămână în preajma lui Philippe, ar fi sacrificat puțin din amorul ei propriu. Dar unul dintre băieți întrebă:

— Știți să dansați, domnișoară?

— Puțin.

— Într-adevăr? Și ce dansuri anume?

— Bourrée, rigodon, rondă...

— Vai! Vai! Vai! se prăpădiră de râs tinerii. Philippe, ce pasăre rară ne-ai adus! Haideți, haideți, domnilor, să tragem la sorți! Cine vrea să danseze cu țărăncuța? Cine e amator de un bourrée? Puah!...

Brusc, Angelica își smulse mâna din strânsoarea lui

Philippe și o luă la fugă.

Străbătu în goană saloanele pline de servitori și de seniori, holul pardosit cu mozaic scump, pe care dormeau câinii pe perne de catifea. Își căuta tatăl, dar mai ales nu voia să izbucnească în plâns. Nu merita osteneala. Va fi o amintire pe care va trebui să și-o șteargă din memorie, ca pe un vis urât și scârbos. Țestoasa nu trebuie să iasă din carapacea ei. Pentru că a ascultat cu oarecare bunăvoință învățăturile mătușii Pulheria, Angelica își spunea că fusese pe drept pedepsită pentru trufia pe care i-o stârnise cererea măgulitoare a marchizei du Plessis.

Auzi, în sfârșit, dintr-un salon îndepărtat, vocea destul de pătrunzătoare a marchizului.

— Dar deloc, absolut deloc! Nici să nu te mai gândești la asta, dragă prietene, spunea el, din ce în ce mai contrariat. Îți faci iluzii că pentru noi, nobilii, copleșiți de tot soiul de dări, este simplu să obținem scutiri de genul ăsta! Și, de altfel, nici eu, nici prințul de Condé nu suntem împuterniciți să-ți acordăm asemenea dispense.

— Tot ce vă rog este să interveniți pe lângă șeful Intendenței, domnul de Trémant, pe care îl cunoașteți personal. Afacerea nu e lipsită de interes nici pentru dumnealui. Mă scutește de impozite și de toate taxele de drum din Poitou până la ocean. Această scutire nu se va aplica decât pentru un sfert din producția mea de catâri și de plumb. În schimb, Intendența Armatei va putea să-și rezerve cumpărarea restului de plumb și de argint la tariful oficial. Nu e rău pentru stat să aibă câțiva producători siguri de diferite materii prime în țară, în loc să cumpere din străinătate. Astfel, pentru tracțiunea tunurilor am niște animale zdravene, rezistente și cu niște crupe ca piatra...

— Cuvintele dumitale miros a băligar și a sudoare, protestă

marchizul, ducându-și dezgustat mâna la nas. Mă întreb până în ce punct ai de gând să-ți calci în picioare condiția dumitale de gentilom amestecându-te într-o treabă care seamănă mult – te rog să-mi ierți cuvântul – cu comerțul!

— Comerț, necomerț, trebuie să trăiesc cumva, răspunse Armand de Sancé, cu o dârzenie care îi făcu foarte bine Angelicăi.

— Dar eu, strigă disperat marchizul, ridicând brațele spre cer, crezi că eu n-am greutăți? Ei, bine! Să știi că până la sfârșitul zilelor mele n-o să-mi permit nici o muncă de rând, care ar putea să-mi afecteze calitatea de gentilom.

— Vere, între averea dumitale și a mea nu încape comparație. În realitate eu trăiesc ca un cerșetor, depind de rege, care îmi refuză orice ajutor, și sunt la mâna cămătarilor din Niort, care mă mănâncă de viu!

— Știu, știu asta, bravul meu Armand! Dar te-ai întrebat vreodată cum eu, ca om care trăiește la curte și are și două demnități importante, cum reușesc eu să-mi echilibrez bugetul? Nu, sunt sigur că nu! Ei bine, află că, în cazul meu, cheltuielile depășesc cu mult veniturile. Una peste alta, cu veniturile de pe domeniul meu de la Plessis, cele ale soției mele din Touraine, cu slujba mea de ofițer în corpul de gardă al regelui – cam patruzeci de mii de livre – și cu cea de colonel al brigăzii din Poitou, am un venit mediu brut în jur de o sută șaizeci de mii de livre...

— Eu, zise baronul, m-aș mulțumi cu a zecea parte din suma asta.

— Un moment, vere. Am o sută șaizeci de mii de livre venit. Dar află că regimentul fiului meu, cheltuielile soției, palatul din Paris, reședința de la Fontainebleau, călătoriile pe care sunt silit să le fac împreună cu regele și întreaga curte, dobânzile la diferite împrumuturi, apoi recepțiile, hainele,

echipajele, servitorii și așa mai departe, toate astea se ridică la trei sute de mii de livre cheltuite.

— Deci, înseamnă că dumneata în fiecare an ieși în pagubă cu o sută patruzeci de mii de livre?

— Tocmai cum ți-am spus, vere. Și dacă mi-am permis în fața dumitale această expunere plicticoasă este tocmai pentru ca să poți înțelege punctul meu de vedere când îți spun că, în momentul de față, mi-e cu neputință să-l abordez pe domnul de Trémant, șeful Intendenței provinciei.

— Dar îl cunoașteți.

— Îl cunosc, dar nu mă văd cu dânsul. M-am tot străduit să te fac să înțelegi că domnul de Trémant este în serviciul regelui și al regentei și, din câte se pare, e credincios trup și suflet și lui Mazarin.

— Ei, poftim! Tocmai...

— Tocmai din acest motiv nu ne mai vedem! Nu știi că prințul de Condé, căruia îi sunt devotat, este certat cu toată curtea?

— De unde să știu eu? făcu Armand de Sancé, zăpăcit. Când ne-am întâlnit acum câteva luni, ne spuneați că regenta nu avea slujitor mai devotat decât prințul.

— Oh, suspină enervat marchizul, a trecut ceva vreme de atunci. Nu pot să-ți povestesc totul în amănunt. Află însă că, dacă regina, cei doi fii ai ei și diavolul acela roșu de cardinal au putut pune din nou mâna pe Paris, nu e decât datorită prințului de Condé. Or, drept mulțumire, îl tratează pe acest mare om într-un mod cu totul nedemn. I s-a refuzat guvernarea în Guyana fratelui său, Conti, pe cea din Provence, și administrarea regiunii Blaye pentru La Rochefoucauld, căruia probabil că îi datorează evadarea soției și a fiului său de la Chantilly, unde erau reținuți. Și chiar l-au trimis puțin la închisoare. Recunoaște că e cam

mult... Acum, prințul nu se poate considera decât un adversar al lui Mazarin și al celor pe care acesta îi protejează. În realitate, domnul de Marcillac a venit pentru înmormântarea tatălui său și i-a adunat pe nobilii din Poitou ca să se ralieze cauzei Frondei, susținând partida lui Gaston d'Orléans. De ce, dumneata care ești de viță nobilă, nu ai răspuns la chemarea lui?...

— Eu? strigă Armand de Sancé, îngrozit.

— De ce nu! Așa stau lucruile. De ceva vreme există o atmosferă de neînțelegere între curtea asta jalnică și mai-marii regatului. Propunerile Spaniei i s-au părut interesante prințului. A venit la mine pentru a studia chestiunea mai îndeaproape.

— Propuneri din Spania? repetă baronul Armand.

— Da. Rămâne între noi, și pe cuvântul meu de gentilom, imaginează-ți că regele Filip al IV-lea al Spaniei a mers până într-acolo încât i-a oferit marelui nostru general comanda unei armate de zece mii de oameni, iar domnului de Turenne, una la fel.

— De ce asta?

— Ca să o alunge pe regentă și mai ales pe banditul ăla de cardinal, care, din fericire, pentru moment, este pus pe fugă! Datorită armatelor spaniole comandate de domnul de Condé, acesta va intra în Paris, și Gaston d'Orléans, adică Domnul, fratele răposatului Ludovic al XIII-lea, va fi proclamat rege. Monarhia va fi salvată și curățată pentru totdeauna de femei, de copii și de un străin care a dezonorat-o. În toate aceste proiecte atât de mărețe, eu ce-aș putea face, te întreb? Pentru a trăi pe picior mare, așa cum tocmai ți-am povestit, nu mă pot devota unei cauze pierdute. Or, poporul, parlamentul, curtea, toată lumea îl urăște pe Mazarin. Regina continuă să se agațe de el și nu va ceda niciodată. Nici nu-ți pot descrie

viața curții și a micului rege de doi ani de zile. Nu se poate compara decât cu cea a țiganilor din Orient: fugi, întoarceri, scandaluri, războaie, și așa mai departe. E prea mult. Cauza regelui Ludovic al XIV-lea e pierdută. Ca să nu mai spun că fiica monseniorului Gaston d'Orléans, domnișoara de Montpensier – o cunoști, fata aceea înaltă, care vorbește tare –, este o partizană turbată a Frondei. Anul trecut a luat parte la o bătălie alături de insurgenți. Abia așteaptă s-o ia de la capăt. Soția mea o adoră, și ea îi răspunde la fel. Numai că, de data asta, n-o voi lăsa pe Alice să se alăture altei partide decât a mea. Că-și înnoadă o eșarfă albastră în jurul mijlocului și că-și înfige un spic de grâu la pălărie n-ar fi foarte grav dacă separarea soților n-ar atrage după sine și alte probleme. Numai că soția mea, prin însăși firea ei, e mereu „contra". E contra jartierelor în favoarea agățătoarelor de mătase, contra bretonului în favoarea frunții descoperite, și așa mai departe. Este o originală. În momentul de față s-a întors și împotriva Annei de Austria, regenta, fiindcă aceasta a spus că pastilele pe care ea le folosea pentru igiena bucală îi aminteau de un medicament purgativ. Așa că nimic n-o va face pe scumpa mea Alice să revină la curte, unde susține că se plictisește de moarte asistând la dovezile de cucernicie ale reginei și la poznele micilor prinți. Deci, fiindcă soția mea nu vrea să mă urmeze, o voi urma eu pe ea. Am o mare slăbiciune pentru calitățile ei, mai ales în materie de dragoste... Și, până la urmă, Fronda este un joc amuzant...

— Dar... nu vrei să spui că și domnul de Turenne... și dumneata... bâigui baronul Armand de Sancé, care nu mai înțelegea nimic.

— Oh! Domnul de Turenne! Domnul de Turenne! Este și el exact ca toată lumea. Nu-i place să nu-i fie apreciate serviciile. A cerut Sedanul pentru el și familia lui. A fost refuzat. S-a

supărat, firește. S-ar părea chiar că ar fi acceptat deja propunerile regelui Spaniei. Domnul de Condé este mai puțin grăbit. Ca să se decidă, așteaptă vești de la sora sa, doamna de Longueville, care a plecat împreună cu doamna de Condé să ridice Normandia. Trebuie să știi că se află aici ducesa de Beaufort, ale cărei farmece nu-i sunt indiferente... De data asta, marele nostru erou nu se arată nerăbdător să plece la război. Și vei înțelege când o vei vedea pe zeița în chestiune... care e cauza acestei lipse de grabă. Are o piele, dragul meu!...

Angelica, rezemată de o tapiserie, își văzu de departe tatăl, care-și scotea batista lui mare și își ștergea fruntea.

„Nu se va alege cu nimic“, își spuse ea, cu inima strânsă. „Ce-i interesează pe ei poveștile noastre cu catâri și plumb argentifer?“

Simțea un nod dureros strângându-i gâtul. Se îndepărtă din nou, ajunse în parc, unde se lăsa seara, cu nuanțele ei albăstrii.

În saloanele imense, unde șiruri de lachei tot aduceau candelabre, continuau să răsune viorile și chitarele care își țineau isonul. Alți lachei, cocoțați pe scărițe, aprindeau lumânările înfipte în aplicele de pe pereți, în dreptul oglinzilor care reflectau la infinit lumina.

„Și când mă gândesc“, își spunea Angelica, plimbându-se cu pași mărunți pe alei, „că bietul tata își făcea scrupule pentru câțiva catâri pe care Molines ar fi vrut să-i vândă în Spania pe timp de război! Trădare?... Iată un cuvânt ce îi lasă reci pe toți prinții ăștia, care trăiesc doar datorită monarhiei. Oare chiar e posibil să se gândească să-l răstoarne pe rege?...“

Înconjurase castelul și se afla acum la poalele acelui zid pe care odinioară îl sărise de-atâtea ori ca să admire comorile din încăperea fermecată. Nu era nimeni în jur, căci perechile care nu se fereau de ceața amurgului, prevestind sosirea

toamnei, preferau peluza din față.

Un instinct cu care se obișnuise o făcu să-și scoată pantofii și, sprintenă, în ciuda rochiei lungi, se cățără până la cornișa primului etaj. Acum, noaptea era adâncă. Nimeni care ar fi trecut pe acolo n-ar fi putut s-o vadă, ghemuită la adăpostul unei mici turele care împodobea aripa dreaptă.

Fereastra era deschisă. Angelica se aplecă. Ghicea că, pentru prima oară, încăperea era locuită, căci lumina unei lămpi cu gaz strălucea înăuntru. Taina mobilelor elegante, a tapițeriilor somptuoase, era și mai adâncă. Se vedeau lucind, ca niște fulgi de zăpadă, intarsiile de fildeș al unui scrin mic, de abanos.

Deodată, privind spre patul înalt, acoperit cu damasc, avu impresia că tabloul cu zei și zeițe începea să prindă viață. Două trupuri albe și goale erau îmbrățișate printre cearșafurile răscolite, ale căror dantele atârnau pe jos. Erau atât de strâns împletite, încât mai întâi se gândi la o luptă între adolescenți, apoi între doi paji lipsiți de rușine, însă apoi își dădu seama că erau un bărbat și o femeie.

Părul negru și buclat al bărbatului acoperea aproape în întregime fața femeii, pe care trupul lui parcă voia să o strivească cu totul. Totuși, se mișca cu o anumită blândețe, ritmic, însuflețit de un soi de înverșunare voluptuoasă, în timp ce reflexiile lămpii scoteau în evidență jocul mușchilor lui superbi.

Din trupul femeii, Angelica nu zărea decât mici porțiuni, pe jumătate cufundate în întuneric: un picior fin, ridicat deasupra trunchiului bărbatului, un sân care ieșea din strânsoarea brațului său și o mână ușoară și albă. Aceasta, asemeni unui fluture, mângâia într-o mișcare de du-te-vino, aproape automat, pielea bărbatului, pentru a se lăsa apoi dintr-odată cu palma desfăcută, atârnând moale pe marginea

patului, în timp ce un geamăt adânc se ridica dintre perdelele de mătase. În momentele de liniște, Angelica auzea două respirații care se amestecau, din ce în ce mai grăbite, ca vântul unei furtuni pustiitoare. Apoi, liniștindu-se brusc, se destindeau. Pe urmă, geamătul femeii se auzi din nou lung, în întuneric, în timp ce mâna i se lăsa sleită pe așternutul alb, ca o floare ruptă.

Angelica era atât de tulburată încât o lua cu amețeală, dar se simțea și vag fermecată. Pentru că admirase adesea tabloul acela înfățișând Olimpul, îi gustase prospețimea și elanul maiestuos, până la urmă, din această scenă pe care, ca orice fată de la țară, o înțelegea, se degaja pentru ea o impresie de frumusețe. „Deci așa arată dragostea!“ își spunea ea, și tot trupul îi era cuprins de un tremur de spaimă și de plăcere.

Într-un târziu, cei doi amanți se desprinseră din îmbrățișare. Se odihneau acum unul lângă celălalt, ca niște statui albe în întunericul unei cripte. Răsuflările le erau acum prelungi, ca în beatitudinea dinaintea somnului. Tăceau amândoi. Femeia se mișcă prima. Întinzând brațul ei foarte alb, atinse pe scrinul din apropierea patului un șip în care scânteia rubiniul unui vin aspru. Râse ușor, stăpânit.

— Oh, iubitule, murmură ea, mă simt sleită de puteri! Să bem împreună vinul acesta de Rousillon, pe care prevăzătorul tău valet ni l-a lăsat la îndemână. Vrei și tu o cupă?

Bărbatul, din fundul alcovului, răspunse cu un mormăit care putea fi luat și drept încuviințare. Femeia, căreia se pare că puterile îi reveniseră, umplu două pahare, îi întinse unul amantului ei și îl sorbi pe celălalt cu o bucurie lacomă.

Deodată, Angelica își spuse că i-ar plăcea să fie acolo, în patul acela, așa goală și sfârșită, savurând vinul tare din Sud. „Asta e fiertura prințului“, se gândi ea. Nici nu-și dădea seama în ce poziție incomodă stătea. Acum o vedea în

întregime pe femeie, îi admira sânii de o rotunjime desăvârșită, punctați de un vârf mov, pântecele suplu și picioarele lungi pe care le ținea încrucișate. Pe un platou se aflau niște fructe. Femeia luă o piersică și mușcă din ea cu poftă.

— Lovi-i-ar ciuma pe cei care nu ne dau pace! strigă bărbatul, sărind din pat, trecând peste iubita lui.

Pentru că nu auzise bătăile în ușa camerei, Angelica se sperie că a fost descoperită și se ghemui lângă zid, mai mult moartă decât vie. Când privi din nou, văzu că zeul se acoperise cu un halat de casă somptuos, închis la culoare, legat cu un cordon împletit din fir de argint. Bărbatul avea vreo treizeci de ani, iar chipul său era mai puțin atrăgător decât trupul, căci avea un nas lung și o privire dură, dar plină de patimă, care îl făcea să semene puțin cu o pasăre de pradă.

— Sunt cu ducesa de Beaufort, strigă el, întorcându-se spre ușă.

4 Joc de cuvinte în limba franceză: *hobereau* – „șoim de câmpie“, dar și „mic nobil de țară“. (n.tr.)

capitolul 12

În ciuda acestui avertisment, un valet se ivi în prag.

— Rog respectuos pe Alteța Sa să mă ierte. Tocmai s-a prezentat la castel un călugăr, care insistă să fie primit imediat de prințul de Condé. Marchizul du Plessis a considerat că este bine să-l trimită grabnic la Alteța Voastră.

— Să intre, murmură prințul, după o clipă de tăcere.

Se apropie de scrinul de abanos, care se afla lângă fereastră, și deschise niște sertare.

În fundul încăperii, un servitor introducea un alt personaj, un călugăr cu gluga trasă până peste ochi, care se apropie și făcu mai multe plecăciuni, cu o flexibilitate a șirei spinării demne de toată lauda. Îndreptându-se, își dezvălui și figura măslinie, pe care străluceau doi ochi negri, galeși.

Venirea călugărului păru să n-o deranjeze câtuși de puțin pe femeia întinsă pe pat. Continua să muște netulburată din fruct. Abia dacă își trăsese pe ea o eșarfă, în jurul șoldurilor.

Bărbatul cu părul negru, aplecat deasupra scrinului, scoase câteva plicuri mari, pecetluite cu ceară roșie.

— Părinte, zise el fără să se întoarcă, ești trimisul domnului Fouquet?

— Chiar el, monseniore.

Călugărul adăugă câteva cuvinte într-o limbă melodioasă, despre care Angelica bănuia că ar fi italiana. Când vorbea franțuzește, călugărul era ușor peltic și avea ceva copilăresc,

nu lipsit de farmec.

— Nu mai era nevoie să repeți parola, *signor* Exili, zise prințul de Condé, v-aș fi recunoscut după semnalmente și după pata albăstrie de la coada ochiului. Deci, dumneavoastră sunteți cel mai iscusit artist din Europa în această știință atât de grea și atât de subtilă a otrăvurilor?

— Alteța Voastră mă onorează! Eu n-am făcut decât să perfecționez câteva rețete moștenite de la strămoșii mei florentini.

— Tot ce fac oamenii Italiei este artă, strigă Condé și izbucni într-un râs puternic, apoi își recăpătă brusc expresia dură. Aveți asupra dumneavoastră obiectul?

— Iată-l.

Din mâneca largă, călugărul capucin scoase o casetă de lemn, lucrată cu migală. O deschise cu mâna lui, apăsând una dintre mulurile lemnului prețios.

— Observați, monseniore, este suficient să apăsați cu unghia la baza gâtului acestui micuț personaj, care ține pe mână o porumbiță.

Capacul se ridicase. Pe o perniță de mătase scânteia un flacon minuscul de cristal, plin cu un lichid de culoarea smaraldului. Prințul ridică sticluța cu mare grijă și o privi în lumină.

— Vitriol roman, rosti încetișor părintele Exili. Este o combinație cu efect lent, dar sigur. Îl prefer sublimatului coroziv, care poate provoca moartea în câteva ore. Conform indicațiilor primite de la domnul Fouquet, cred că am înțeles, monseniore, că dumneavoastră personal, precum și prietenii dumneavoastră, nu vreți să stârniți nici un fel de suspiciuni în anturajul persoanei în cauză. Aceasta va fi cuprinsă de slăbiciune, va rezista poate o săptămână, dar moartea sa va avea toate simptomele unei fierbințeli a măruntaielor,

pricinuită de un vânat alterat sau alt preparat nu foarte proaspăt. Ar fi chiar inspirat ca la masa persoanei să se servească scoici, stridii sau alte vietăți cu cochilie, care au adesea efecte periculoase. A pune pe seama lor o moarte atât de neașteptată va fi o joacă de copil.

— Vă mulțumesc pentru excelentele dumneavoastră sfaturi, părinte.

Prințul continua să privească flaconul cu reflexe verzui, și ochii lui scăpărau de ură. Angelica era profund dezamăgită: zeul dragostei, pogorât pe pământ, nu mai păstra acum nici urmă de frumusețe și o înspăimânta.

— Lichidul trebuie mânuit cu nesfârșită grijă. Pentru a-l distila, până și eu sunt obligat să port o mască de sticlă. O singură picătură căzută pe piele n-ar înceta să vă devoreze întregul braț. Dacă nu aveți putința ca dumneavoastră înșivă să turnați picăturile în mâncarea persoanei, e nevoie să-l instruiți cum trebuie pe servitorul care va trebui să se dovedească sigur pe el și îndemânatic.

— Valetul meu, cel care v-a introdus, este un om de toată nădejdea. Și printr-o manevră pentru care mă felicit, persoana despre care discutăm nu l-a văzut niciodată. Cred că nu-mi va fi greu să-l plasez în preajma lui.

Prințul îi aruncă o privire batjocoritoare călugărului pe care îl domina cu statura lui impunătoare.

— Îmi închipui, *signor* Exili, că o viață închinată unei asemenea arte n-a făcut din dumneavoastră un om foarte scrupulos. Totuși, ce ați zice dacă v-aș mărturisi că această otravă este destinată unui compatriot de-al dumneavoastră, unui italian din Abruzzi?

Un zâmbet întinse buzele moi ale lui Exili. Călugărul făcu o nouă plecăciune.

— Nu-i consider compatrioți decât pe aceia care apreciază

serviciile mele la justa lor valoare, monseniore. Iar în momentul de față, domnul Fouquet este mult mai generos cu mine decât un italian oarecare din Abruzzi, pe care de altfel îl și cunosc.

Condé izbucni din nou în râs.

— Bravo, *bravissimo*, *signor*! Îmi place să am alături de mine oameni ca dumneavoastră.

Puse flaconul la loc, cu grijă, pe pernuța de mătase. Urmă o clipă de tăcere. *Signor* Exili își admira opera cu ochi plini de satisfacție și nu lipsit orgoliu.

— Aș mai adăuga, monseniore, că această licoare are însușirea de a fi cu totul inodoră și aproape lipsită de gust. Nu schimbă deloc aspectul mâncării în care este amestecată. Cel mult dacă persoana se dovedește foarte atentă la ce mănâncă, va putea reproșa bucătarului că a fost puțin cam generos cu condimentele.

— Sunteți un om foarte valoros, părinte, repetă prințul, aproape visător.

Apoi, cu o mișcare nervoasă, luă de pe măsuță plicurile sigilate.

— Pe de altă parte, iată aici hârtiile pe care trebuie să le duceți în schimb domnului Fouquet. Plicul de față conține declarația marchizului de Hocquincourt. Iată și declarațiile domnului de Charost, a domnului du Plessis, a doamnei du Plessis, a doamnei de Richeville, a ducesei de Beaufort și a doamnei de Longueville. După cum vedeți, doamnele sunt mai harnice... sau nu chiar așa de scrupuloase ca bărbații. Îmi mai lipsesc scrisorile domnului de Maupéou, a marchizului de Créqui și a altor câțiva...

— Și a dumneavoastră, monseniore.

— Așa este. De altfel, iat-o. Am terminat-o, dar încă nu este semnată.

— Va avea Alteța Voastră extrema bunăvoință de a mi-o citi, ca să pot urmări punct cu punct ordinea? Domnul Fouquet ține în mod special ca nici unul dintre termeni să nu fie scăpat din vedere.

— Cum doriți, răspunse prințul, cu o ușoară ridicare din umeri.

Luă foaia de hârtie și începu să citească cu voce tare:

— „Subsemnatul, Louis al II-lea, prinț de Condé, îl asigur pe domnul Fouquet că niciodată nu voi fi credincios altei persoane decât Domniei Sale, că nu voi da ascultare nimănui altcuiva și că îi voi pune la dispoziție domeniile mele, fortificațiile și toate bunurile mele, oricând îmi va porunci. Ca garanție dau prezentul document, redactat în întregime și semnat cu mâna mea, din propria-mi voință, fără ca Domnia Sa să-mi fi cerut acest lucru, având bunătatea de a se încrede în cuvântul meu. Întocmit la...“. Data poate fi inexactă pentru a deruta copoii care ne iau urma... Așa ne-am înțeles.

— Semnați, monseniore, zise părintele, ai cărui ochi sclipeau în umbra glugii.

Cu o mișcare iute și parcă grăbit să termine odată, Condé luă de pe scrin o pană de gâscă și o ascuți. În timp ce el semna declarația, călugărul aprinse un mic încălzitor de argint aurit. Condé topi în el ceara roșie și închise misiva cu pecetea unui inel gros.

— Toate celelalte înscrisuri sunt întocmite după același model și semnate, încheie el. Cred că stăpânul dumitale va fi mulțumit și ne-o va dovedi.

— Fiți absolut convins, monseniore. Totuși, nu pot părăsi castelul fără să mă aflu în posesia celorlaltor declarații în legătură cu care m-ați făcut să sper.

— Voi face tot ce pot ca să le aveți până mâine la prânz.

— Deci, până atunci, voi rămâne sub acest acoperiș.

— Prietena noastră, marchiza du Plessis, va avea grijă să vă instalați cât mai confortabil, *signor*. Am prevenit-o că sosiți.

— Până atunci, cred că ar fi bine ca aceste scrisori să stea închise în caseta pe care v-am adus-o. Locul de unde poate fi deschisă nu se vede și nu vor fi nicăieri mai la adăpost de privirile indiscrete.

— Aveți dreptate, *signor* Exili. Ascultându-vă, îmi dau seama că și conspirația este o artă care cere experiență și practică. Eu sunt soldat și nu mă pricep să mă ascund.

— Un soldat acoperit de glorie, exclamă italianul, cu o plecăciune adâncă.

— Mă flatați, părinte. Dar recunosc că aș fi fericit dacă domnul Mazarin și regina v-ar împărtăși părerea. Oricum ar fi, eu cred că tactica militară, deși mai lipsită de finețe și mai amplă, se apropie oarecum de manevrele dumneavostră subtile. Întotdeauna trebuie să anticipezi mișcările adversarului.

— Monseniore, vorbiți de parcă însuși mărețul Machiavelli v-ar fi fost maestru!

— Iarăși mă flatați, repetă prințul.

Dar se însenină.

Exili îi arătă cum trebuia ridicată pernuța de mătase, ca să strecoare dedesubt plicurile compromițătoare. Apoi caseta ajunse într-unul dintre sertarele scrinului.

Dar nici nu ieșise bine călugărul, că prințul se și repezi, nerăbdător ca un copil, să ia caseta din scrin și să o deschidă din nou.

— Arată-mi și mie, șopti femeia întinzând brațul spre el.

Tot timpul întrevederii nu intervenise deloc, mulțumindu-se să-și pună la loc inelele pe degete. Dar era limpede nu pierduse un cuvânt din ce se vorbise.

Condé se apropie de pat și amândoi se aplecară asupra

sticluței de smarald.

— Crezi că e într-adevăr atât de îngrozitoare pe cât spune? murmură ducesa de Beaufort.

— Fouquet susține că nu există alchimist mai priceput decât florentinul ăsta. Și, în orice caz, tot prin el vom lucra. Să nu uităm că el a avut ideea intervenției spaniolilor, în parlamentul de la Paris, în aprilie trecut. Intervenția nu a convenit nimănui, dar l-a pus în legătură cu Maiestatea Sa catolică, regele Spaniei. Nu voi avea armata mea, decât datorită lui.

Ducesa se lăsă din nou pe perne.

— Deci, domnul Mazarin e un om mort, zise ea încet.

— Exact așa, căci de data asta, moartea lui este în mâinile mele.

— Dar acum că a fugit, mai este necesar?

— Se va întoarce. Încă n-am terminat cu italianul ăsta.

— Totuși, nu el, în trecere pe la Havre, te-a scos din închisoare?

— Da! Și exact pentru asta mă tem de viclenia lui. M-a eliberat ca să-mi lase timp să pricep că niciodată regina-mamă nu se va putea lipsi de el, că niciodată nu voi putea prelua conducerea regatului în locul ei. Așa că acum am ajuns la o decizie cât se poate de radicală: ori el, ori eu.

Și prințul râse din nou plin de sarcasm.

— Deci, când se va întoarce, va fi nevoit să acționeze... Datorită spionilor mei, am deja ferma convingere că întorcerea lui se apropie.

Doamna rămase pe gânduri, apoi spuse pe un ton meditativ:

— Nu se zice că uneori regina-mamă ia masa cu acela pe care îl iubește cu atâta pasiune?

— Așa se spune, zise Condé, după un moment de tăcere.

Dar nu sunt de părerea dumitale, scumpa mea. Mă gândesc la altă mișcare, mai abilă și mai eficace. Ce-ar mai fi regină-mamă fără fiii ei? Spanioloaicei nu i-ar mai rămâne altceva de făcut decât să se retragă la mănăstire și să jelească...

— Să-l otrăvim pe rege? tresări ducesa.

Prințul nechează vesel. Se întoarse la scrin și puse la loc caseta.

— Astea sunt femeile! strigă el. Regele! Te înduioșează că e vorba de un băiat frumos, răscolit de umorile adolescenței și care de la o vreme, la curte, se gudură pe lângă dumneata ca un cățeluș. Acesta este regele din punctul dumitale de vedere. Numai că pentru noi înseamnă un obstacol primejdios în calea planurilor noastre. Cât despre frate-său, Micul Domn, un puștan depravat, căruia deja îi place să se îmbrace ca o fetiță și să fie alintat de bărbați, îl consider și mai puțin vrednic să urce pe tron decât pe puțoiul dumitale regal. Nu, crede-mă, domnul d'Orléans, tot atât de îngăduitor pe cât de sever era fratele lui, Ludovic al XIII-lea, va fi exact regele care ne trebuie. E bogat și are un caracter slab. Ce ne-am putea dori mai mult? Iubita mea, continuă Condé, care închisese scrinul și strecurase cheia în buzunarul halatului, cred că ar trebui să ne gândim să ne prezentăm în fața gazdelor. Curând va urma cina. Vrei s-o chem pe Manon, camerista dumitale?

— Ți-aș fi îndatorată, scumpe senior.

Angelica, pentru că începea să se cocoșeze, dăduse puțin înapoi pe cornișă. Se gândea că probabil tatăl ei o căuta, dar nu se decidea să-și părăsească adăpostul. În cameră, prințul și amanta lui, ajutați de servitori, se lăsau îmbrăcați în fâșâitul stofelor, însoțit și de câteva înjurături din partea monseniorului, care nu avea răbdare.

Când Angelica întoarse ochii de la fâșia de lumină a ferestrei deschise, nu văzu în jurul ei decât întunericul de

nepătruns, din care venea murmurul pădurii din apropiere, legănată de vânt.

În cele din urmă, își dădu seama că încăperea era acum goală. Lampa continua să lumineze, dar camera își recăpătase misterul.

Foarte încet, se apropie de fereastră și se strecură înăuntru. Mirosul pomezilor și al parfumurilor se amesteca ciudat cu miresmele nopții de afară, încărcate de aroma lemnului ud, a mușchiului, a castanelor coapte.

Angelica încă nu știa foarte bine ce voia să facă. Ar fi putut fi surprinsă. Nu se temea de nimic. Totul nu era decât un vis. La fel ca plecarea spre America sau doamna nebună din Monteloup, crimele lui Gilles de Retz...

Cu o mișcare sigură, luă din buzunarul halatului, abandonat pe un scaun, cheița scrinului, îl descuie și scoase caseta din el. Era din lemn de santal și răspândea o aromă pătrunzătoare. După ce încuie scrinul, puse cheia la loc și se furișă din nou pe cornișă, cu caseta sub braț. Dintr-odată se înveseli. Își imagina mutra domnului de Condé când va descoperi dispariția otrăvii și a scrisorilor compromițătoare. „Nu se cheamă furt“, își spuse ea, „dacă astfel se evită o crimă.“

Știa și în ce ascunzătoare va pune prada. Cele patru turele din colțuri, cu care arhitectul italian împodobise castelul, nu aveau decât rol ornamental, dar erau totuși dotate cu creneluri și metereze în miniatură, imitând decorul războinic al edificiilor medievale. În plus, erau scobite și în fiecare se afla o mică lucarnă.

Angelica strecură caseta în interiorul celei mai apropiate. Din cale afară de șiret, cel căruia îi va da prin minte să caute acolo!

Apoi, sprintenă, se lăsă să alunece pe fațadă în jos, și

ajunse pe pământul tare. Doar atunci își dădu seama că are picioarele înghețate. Se încălță cu pantofii ei vechi și se întoarse în castel.

Acum toată lumea era adunată în saloane. Noaptea întunecoasă și cețoasă nu îmbia pe nimeni.

Pătrunzând în holul de la intrare, Angelica își simți deodată nările gâdilate de arome apetisante de mâncare. Văzu trecând un șir de valeți în livrea, care purtau, pătrunși de importanța misiunii lor, platouri mari de argint.

Fazani și becațe ornate cu propriile pene, un purcel de lapte cu coroniță de flori, ca o mireasă, nenumărate bucăți de brânză de capră așezate pe funduri de anghinare și crenguțe de fenicul, toate defilau prin fața ei. Zgomotul vaselor de ceramică și de cristaluri ciocnite se auzea din saloanele sau galeriile unde toată lumea era adunată în jurul măsuțelor acoperite cu danteluri, răspândite ici și colo, cu gust. La fiecare erau așezate vreo zece persoane.

Oprindu-se în pragul salonului cel mare, Angelica îl văzu așezat la masă pe prințul de Condé, înconjurat de doamna du Plessis, de ducesa de Beaufort și de contesa de Richeville. Marchizul du Plessis și fiul său, Philippe, erau și ei așezați la aceeași masă, împreună cu alte câteva doamne și tineri seniori. Sutana întunecată a italianului Exili aducea o notă aparte printre atâtea dantele, panglici, stofe scumpe, brodate cu fir de aur și argint. Dacă baronul de Sancé ar fi fost de față, ar fi fost perechea perfectă a austerului monah. Dar, oricât îl căută cu privirea, Angelica nu-l văzu nicăieri.

Dintr-odată, unul dintre paji, care trecea în grabă cu un vas de argint aurit, o recunoscu. Era cel care își bătuse cel mai tare joc de ea în legătură cu dansurile țărănești.

— Oh! Iat-o pe baroana Tristei-Rochii! glumi el. Ce-ai vrea să bei, draga mea? Un rachiu de mere sau un lapte bătut?

Ea se mulțumi să scoată limba la el, apoi, lăsându-l cu gura căscată, se îndreptă spre masa la care se afla prințul.

— Dumnezeule! Ce avem noi aici? exclamă ducesa de Beaufort.

Marchiza du Plessis îi urmări privirea și o descoperi pe Angelica, apoi își chemă din nou fiul în ajutor:

— Philippe! Philippe, dragul meu, fii bun, te rog, și condu-o pe verișoara ta de Sancé la masa domnișoarelor de onoare.

Băiatul îi aruncă Angelicăi o privire răutăcioasă.

— Uite un scaun, spuse el, arătând un loc liber alături de el.

— Oh, nu aici, Philippe, nu aici. Locul este rezervat pentru domnișoara de Senlis!

— Domnișoara de Senlis n-avea decât să se grăbească. Când va veni, va constata că a fost înlocuită... avantajos, încheie el cu un scurt zâmbet ironic.

Ceilalți de la masă izbucniră în hohote de râs.

Totuși, Angelica se așeză pe locul arătat. Nu mai putea da înapoi. Nu îndrăznea să întrebe unde se afla tatăl ei, iar strălucirea luminii care se reflecta în pahare, carafe, argintărie și în diamantele doamnelor, toate o buimăceau până la amețeală. Instinctiv, își îndreptă umerii, își bombă pieptul, își dădu pe spate buclele aurii. I se păru chiar că unii domni o priveau deloc dezinteresați. Aproape în fața ei, ochiul de pasăre de pradă al prințului de Condé o cântări o clipă, cu o atenție arogantă.

— La naiba, domnule du Plessis, dar văd că ai rubedenii foarte ciudate. Ce e cu rățușca asta cenușie?

— Oh, o tânără verișoară din provincie, monseniore. Ah! Aveți de ce să-mi plângeți de milă! În seara asta, două ore, în loc să-i ascult pe muzicanți și fermecătoarea conversație a doamnelor, am suportat interogatoriul tatălui acestei tinere, baronul, a cărui respirație încă mă indispune – așa cum zice

marele nostru poet cinic, Argenteuil: „Nu mint când vă spun că nici a mortului duhoare,/Nici mirosul de privată nu-i atât de tare“.

Hohote de râs servile izbucniră din piepturile mesenilor.

— Și știți ce mi-a cerut? reluă marchizul, ștergându-se la ochi cu un gest afectat. N-o să ghiciți în veci: să-i aranjez o scutire de impozite pe niște catâri de-ai lui, precum și pe o producție – savurați cuvântul! – de plumb, pe care pretinde că l-a găsit gata topit și turnat în lingouri sub brazdele din grădina lui de zarzavaturi. Tâmpenie mai mare ca asta n-am auzit de când mă știu.

— Lua-i-ar ciuma pe toți boiernașii ăștia de țară! tună prințul. Cu mitocănia lor batjocoresc și blazoanele noastre.

— Dar pana de la pălărie i-ați văzut-o?

— Și pantofii, care încă aveau paie lipite pe tocuri!...

Doamnele râdeau, încântate la culme.

Inima Angelicăi zvâcnea atât de tare, încât i se părea că vecinul ei, Philippe, o putea auzi. Îi aruncă o privire și surprinse ochii albaștri și reci ai frumosului băiat, ațintind-o cu o expresie greu de definit. „Nu pot accepta să-mi jignească astfel tatăl“, se gândea ea.

Probabil că Angelica era foarte palidă. Își aminti cum se înroșise doamna de Richeville cu câteva ore înainte, atunci când vocea ei, a Angelicăi, răsunase într-o tăcere devenită brusc ca de gheață. Existau, deci, și lucruri care îi făceau pe acești oameni impertinenți să se teamă.

„Micuța de Sancé“ trase cu putere aer în piept.

— Se prea poate să fim niște sărăntoci, spuse ea foarte clar și răspicat, dar cel puțin noi nu încercăm să-l otrăvim pe rege!

La fel ca mai înainte, râsetele înghețară pe buzele tututor și se lăsă o tăcere atât de apăsătoare, încât cei de la mesele învecinate simțiră că se întâmpla ceva. Treptat, conversațiile

încetară, veselia mesenilor se risipi. Toată lumea se întoarse în direcția prințului de Condé.

— Cine… cine… cine… ți-a…, bâigui marchizul du Plessis.

Apoi amuți brusc.

— Iată niște vorbe tare ciudate, spuse în cele din urmă prințul, care se stăpânea cu greu. Această tânără nu știe să se poarte în societate. Trăiește încă în lumea poveștilor spuse de dădacă…

„Într-o clipă o să înceapă să-și bată joc de mine și are să mă alunge, promițându-mi și o mamă de bătaie“, se gândi Angelica, simțindu-se încolțită.

Se aplecă puțin în față, privind spre capul mesei.

— Am auzit că *signor* Exili e cel mai iscusit specialist din tot regatul în arta otrăvurilor.

Această nouă piatră aruncată în apă provocă unde violente. Urmă un murmur de groază.

— Oh! Copila asta e posedată de diavol! strigă doamna du Plessis, mușcând furioasă din batistuța ei de dantelă. E pentru a doua oară azi când mă umple de rușine. Stă cuminte ca o păpușă cu ochi de sticlă, apoi, dintr-odată, deschide gura și spune niște lucruri îngrozitoare!

— Îngrozitoare? Dar de ce îngrozitoare? protestă cu blândețe prințul, care nu-și lua ochii de la Angelica. De ce să fie îngrozitoare? repetă el. Ar fi îngrozitoare dacă ar fi adevărate, asta da. Dar nu sunt decât scornelile unei fetițe care nu știe să-și țină gură.

— O să-mi țin gura când o să am chef, i-o trânti Angelica, fără să clipească, bucuroasă de noul val de consternare pe care cuvintele ei îl aruncau peste cei prezenți.

— Și când o să ai dumneata chef, domnișoara? zise iarăși prințul, de data asta aproape amuzat.

— Când veți înceta să-mi insultați tatăl și când îi veți

acorda modestele favoruri pe care le cere.

Prințul se întunecă brusc la față. Scandalul nu mai putea fi ascuns. La mesele mai îndepărtate, unii se urcaseră pe scaune.

— Dar-ar ciuma... dar-ar ciuma..., bolborosea prințul, înăbușindu-se de furie și nereușind să-și ducă vorba până la capăt.

— Vino cu mine! tună el.

„O să mă omoare“, se gândi Angelica. Și vederea acestui mare senior, care o domina prin statura lui, o umplu de spaimă amestecată cu plăcere.

Îl urmă totuși, rățușcă cenușie în urma acestei păsări mari, pline de panglici.

Băgă de seamă că purta pe sub genunchi volane mari de dantelă scrobită, iar peste pantalonii scurți și bufanți, un soi de fustă scurtă, garnisită cu nenumărate galoane. Niciodată nu mai văzuse vreun bărbat îmbrăcat atât de fistichiu. Îi admira în același timp mersul, felul în care pășea, cu tocurile sale înalte.

— Iată-ne singuri, spuse dintr-odată Condé, întorcându-se spre ea. Domnișoară, nu vreau să mă cert cu dumneata, dar trebuie să-mi răspunzi la întrebări.

Vocea mieroasă o sperie mai tare pe Angelica decât izbucnirile de furie. Se trezi într-un budoar gol, singură cu bărbatul acesta atât de puternic, căruia îi încurcase socotelile, și înțelese că putea dispărea aici, prinsă ca într-o pânză de păianjen. Făcu un pas înapoi și începu să se bâlbâie, făcând pe țărăncuța proastă.

— N-am știut că zic ceva rău.

— De ce ai inventat asemenea lucruri jignitoare, și încă la masa unui unchi pe care îl respecți?

Înțelese imediat că voia s-o facă să spună tot, ezită o clipă,

cântărind ce era în avantajul ei și ce nu. Dat fiind tot ce știa, n-ar fi fost crezută dacă ar fi susținut că nu știe absolut nimic.

— Dar n-am inventat... am repetat niște lucruri pe care le-am auzit, murmură ea. Că *signor* Exili e un om foarte priceput în meșterirea otrăvurilor... Cât despre otrăvirea regelui, asta da, am inventat-o eu. N-ar fi trebuit s-o fac. Eram furioasă.

Se juca stângace cu un ciucure de la cingătoare?

— Și cine ți-a spus așa ceva?

Imaginația Angelicăi lucra din plin.

— Un... un paj. Dar nu știu cum îl cheamă.

Prințul o duse până la intrarea în salon. Angelica i-l arătă pe pajul care își bătuse joc de ea.

— Lua-i-ar ciuma pe nemernicii ăștia mici care trag cu urechea pe la uși, scrâșni din dinți prințul. Cum te cheamă, domnișoară?

— Angelica de Sancé.

— Ascultă-mă bine, domnișoară de Sancé. Nu e bine să repeți în dreapta și-n stânga niște vorbe al căror înțeles o fată de vârsta dumitale nu-l poate pricepe. Asta vă poate aduce mari neplăceri, dumitale și familiei dumitale. În ceea ce privește incidentul de acum, eu îl șterg cu buretele. Mă voi strădui chiar să examinez cazul tatălui dumitale și să văd dacă nu pot face ceva pentru dânsul. Dar ce garanții pot avea eu în legătură cu tăcerea dumitale?

Angelica își ridică spre el ochii săi verzi.

— Știu tot atât de bine să tac când am obținut ce am vrut cum știu și să vorbesc când sunt insultată.

— La naiba, când vei fi femeie, prevăd că mulți se vor spânzura fiindcă au avut nenorocul să te întâlnească, spuse prințul.

Dar pe față îi plutea un surâs vag. Nu părea să bănuiască deloc că fata știa mai mult decât îi spusese. Impulsiv și, de

altfel, destul de zăpăcit, Condé nu era un bun psiholog și nici nu dădea dovadă de concentrare. Odată trecută prima spaimă, a decis că nu era vorba decât de niște bârfe.

Ca bărbat obișnuit cu măgulirile și sensibil la tot farmecul feminin, emoția acestei copile de o frumusețe de pe acum remarcabilă, îl ajuta să-și calmeze furia. Angelica se străduia să ridice spre el o privire cât mai plină de admirație și de candoare.

— Aș vrea să vă întreb ceva, zise ea, făcând și mai tare pe naiva.

— Ce anume?

— De ce purtați fustița aceea?

— Fustiță?... Dar bine, copila mea, este o *rhingrave*. Nu-ți dai seama că este dovada supremei eleganțe? Ascunde pantalonul scurt, dizgrațios, și care nu se potrivește decât atunci când călărim. Poate fi împodobită cu fireturi și panglici. Te face să te simți mult mai în largul tău. N-ai mai văzut așa ceva până acum la gentilomii de la țară?

— Nu, n-am mai văzut. Dar volanele astea mari de dantelă de sub genunchi?

— Astea se numesc „tunuri“. Rostul lor e de a pune în valoare piciorul, care iese din ele fin și cambrat.

— Asta e adevătat, aprobă Angelica. Totul este minunat. Niciodată n-am mai văzut straie atât de frumoase!

— Ah! Vorbește-le femeilor despre zorzoane și vei domoli și cea mai sălbatică furie, spuse prințul, încântat de succesul lui. Numai că acum trebuie să mă întorc la gazdele noastre. Îmi promiți că o să fii cuminte?

— Promit, monseniore, răspunse ea cu un zâmbet mai dulce, care îi dezveli dinții albi ca fildeșul.

Prințul se întoarse în salon, calmând agitația musafirilor cu gesturi ce semănau cu niște binecuvântări.

— Mâncați, mâncați, prieteni, nu e nici un motiv de îngrijorare. Micuța obraznică își va cere scuze.

La rândul ei, Angelica făcu o reverență în fața marchizei du Plessis.

— Vă rog să mă scuzați, doamnă, și vă cer îngăduința să mă retrag.

Se auziră câteva râsete provocate de gestul marchizei, care, nefiind în stare să scoată o vorbă, se mulțumi să arate spre ușă.

Numai că în fața ușii, se iscase altă învălmășeală.

— Fetița mea, unde este fetița mea? striga baronul Armand.

— Domnul baron își caută fetița, strigă un lacheu, în batjocură.

În mijlocul musafirilor eleganți și al valeților în livrele scumpe, cu fir de aur, bietul gentilom de țară părea un bondar mare, negru, captiv.

Angelica alergă spre el.

— Angelica, suspină el, mă faci să-mi pierd mințile! De trei ore te caut prin noapte între Sancé, pavilionul lui Molines și castelul Plessis. Ce zi, copila mea! Ce zi!

— Să plecăm, tată, să plecăm repede, te rog! spuse ea.

Ajunseseră deja pe peronul din față, când vocea marchizului îi chemă înapoi.

— Un moment, vere! Monseniorul prinț de Condé dorește să stea câteva clipe de vorbă cu dumneata. E în legătură cu dispensele de vamă despre care mi-ai vorbit...

Pe când amândoi bărbații intrau înapoi în castel, restul cuvintelor se pierdu.

Angelica se așeză pe ultima treaptă a scării și rămase să-și aștepte tatăl. Dintr-odată, i se păru că mintea i se golește de orice gând, de orice voință. Un mic grifon alb veni să o adulmece. Fata îl mângâie cu gesturi mecanice.

Când domnul de Sancé reapăru, își prinse fiica de mână.

— Mă temeam să nu fi plecat. Chiar că-l ai pe dracu' în tine. Domnul de Condé mi-a făcut în legătură cu persoana ta niște complimente atât de ciudate, încât nu știu dacă nu trebuia să-mi cer iertare că te-am adus pe lume.

Puțin mai târziu, în timp ce caii mergeau la pas prin întuneric, domnul de Sancé reluă, clătinând din cap.

— Nu-i înțeleg cu nici un chip pe oamenii ăștia. Marchizul, socotind pe degete, mi-a demonstrat cât de proastă e situația lui financiară în comparație cu a mea. M-a lăsat să plec fără să-mi ofere nici măcar un pahar cu vin, ca să-mi clătesc gâtlejul și, pe urmă, tam-nisam, mă cheamă înapoi și-mi promite tot ce vreau. Din câte spunea prințul, scutirea de taxe vamale îmi va fi acordată luna viitoare.

— Cu atât mai bine, tată, șopti Angelica.

Asculta, venind din noapte, corul târziu al broaștelor, care vorbea despre apropierea mlaștinilor și a castelului fortificat. Și simți deodată că o podidesc lacrimile.

— Crezi că doamna du Plessis te va lua ca domnișoară de onoare? mai întrebă baronul.

— Oh! Nu, nu cred, răspuse suavă Angelica.

Partea a patra
În umbra mănăstirii Notre-Dame la Grande

capitolul 13

Din tot drumul pe care caravana modestă îl parcurse până la Poitiers, Angelica nu păstră decât o amintire tulbure și, mai degrabă, neplăcută. Reparaseră pentru această ocazie o foarte veche trăsură în care se instalaseră, alături de ea, Hortensia și Madelon. Un valet conducea catârii. Gontran și Raymond călăreau pe cai pursânge pe care băieții îl primiseră în dar de la tatăl lor. Se spunea că părinții iezuiți aveau la mănăstire grajduri rezervate tinerilor nobili. Micul lor echipaj era încheiat de doi cai mari și greoi, de povară. Pe unul dintre ei călărea bătrânul Guillaume, însărcinat să-și însoțească tinerii stăpâni. Prea multe vești proaste despre răzmeriție și războaie circulau prin regiune. Se spunea că domnul de la Rochefoucauld voia să ridice întreg ținutul Poitou în sprijinul prințului de Condé. Recruta oaste și cerea și o parte din recoltă, ca să aibă cu ce o hrăni. Cine zice armată zice foamete și sărăcie, hoți și tâlhari la toate răspântiile. Așa că bătrânul Guillaume era acolo, cu nelipsita lui suliță, sprijinită de scara șeii, și cu sabia alături.

Totuși, călătoria a descurs în liniște. Pe când străbăteau o pădure, se iviseră câteva siluete dubioase, dar care se făcuseră repede nevăzute printre copaci. Fără îndoială că sulița bătrânului mercenar, cel puțin tot atât cât și aspectul sărăcăcios al grupului, îi descurajă pe tâlhari.

Peste noapte traseră la un han, la o răspântie de drumuri

înspăimântătoare, unde nu se auzea decât șuieratul vântului în pădure. Hangiul se înduplecă să le servească tinerilor călători o apă chioară, botezată cu numele de supă, și niște bucățele de brânză, pe care le mâncară la lumina slabă a unei lumânări de seu.

— Toți hangiii sunt mână în mână cu tâlharii, le mărturisi Raymond surorilor lui, moarte de frică. Cele mai multe omoruri se întâmplă tocmai în hanurile astea la care trag călătorii. Când am venit acasă ultima dată, am înnoptat la un han unde, nici cu o lună în urmă, niște tâlhari tăiaseră beregata unui negustor bogat, care nu făcuse decât greșeala de a călători singur.

Regretând apoi asemenea observații prea profane, adăugă:

— Toate ticăloșiile comise de oamenii din popor sunt urmarea dezordinii stârnite de cei de sus-puși. Nimeni nu mai știe de frica lui Dumnezeu.

Din când în când se auzea galopul unui cal pe drumul întărit de ger. Dar trăsurile se opreau rareori la han. Mai degrabă, călătorii respectabili căutau un castel cunoscut, în loc să-și petreacă noaptea la un han izolat unde îi pândea, în cel mai bun caz, pericolul de a fi jefuiți.

În sala mare a hanului nu se aflau decât doi sau trei obișnuiți de-ai locului, un negustor evreu și patru curieri de poștă. Trăgeau din niște pipe lungi și beau un vin aproape negru. Când sosi ora culcării, nu se găsi decât un singur pat, destul de încăpător totuși ca să-i primească pe toți cinci; cele trei fete la cap, cei doi băieți la picioare. Bătrânul Guillaume dormea în fața ușii, iar valetul, alături de cai, în grajd.

Și au urmat încă două zile grele. Scuturate ca niște saci cu nuci pe drumurile pline de făgașe înghețate, cele trei surori se simțeau zdrobite. Nu întâlneau decât prea rar porțiuni din vechiul drum de pe vremea romanilor, cu pietrele lui ciobite

și prost aranjate. Cel mai adesea o luau pe niște drumeaguri pline de noroi, desfundate de mersul necontenit al călăreților și al trăsurilor. La trecerea podurilor, trebuiau uneori să petreacă ceasuri întregi, până înghețau sloi, fiindcă cel care colecta taxele de drum era cel mai adesea un funcționar leneș și flecar, care profita de prezența fiecărui călător ca să stea la palavre. Singurii care treceau fără să aștepte erau marii seniori care, cu un gest disprețuitor, aruncau din calești câte o pungă la picioarele angajatului.

Madelon, răzbită de ger, plângea agățându-se de Angelica. Hortensia, cu buzele strânse pungă, spunea:

— Așa ceva e inadmisibil!

Erau toate trei istovite, și nu-și putură reține un suspin de ușurare, când, într-o seară, le ieși în față orașul Poitiers, cu acoperișurile sale de un roz spălăcit, cățărate pe coasta unei coline înconjurate de un râu vesel: Clain.

Era o zi senină.

Ai fi zis că în fața ochilor ți se întinde un peisaj din sud, în pragul căruia te întâmpină ținutul Poitou, atât de blând era cerul deasupra acoperișurilor de țiglă. Clopotele bisericilor se chemau parcă unele pe altele pentru slujba de Angelus.

Clopotele acestea aveau să depene de acum înainte viața Angelicăi timp de aproape cinci ani. Poitiers era un oraș plin de biserici, de mănăstiri și de școli ecleziastice. Clopotele marcau ritmul vieții unei populații întregi de sutane, a unei armate de învățăcei, pe atât de zgomotoși, pe cât erau de tăcuți profesorii lor. Preoții și tinerii novici se întâlneau la colțul străduțelor în pantă, la umbra copacilor, în piețele care, din treaptă în treaptă, își ofereau palierele pelerinilor din oraș.

Copiii familiei Sancé se despărțiră în fața catedralei. Mănăstirea maicilor ursuline se afla puțin mai la stânga,

înălțându-se deasupra râului Clain. Colegiul părinților iezuiți era cățărat sus de tot. Cu stângăcia tipică tuturor adolescenților, se despărțiră aproape fără un cuvânt, și numai Madelon, izbucnind în lacrimi, își îmbrățișă cei doi frați.

Porțile grele ale mănăstirii se închiseră în urma Angelicăi.

Îi trebui multă vreme ca să priceapă că senzația de sufocare ce o apăsa se trăgea de la această bruscă despărțire de lumea de afară. Peste tot în jur, numai ziduri de piatră, iar la ferestre, gratii. Colegele nu i se părură simpatice: ea se jucase întotdeauna cu băieți, țărănuși care o admirau și o urmau pretutindeni. Or, aici, printre domnișoare de viță nobilă și cu averi serioase, locul Angelicăi de Sancé nu putea fi decât în ultimele rânduri.

Trebuia să se supună și supliciului de a purta corsaj cu balene, legat strâns cu șireturi, care le silea pe fete să stea drepte și, de-a lungul vieții, indiferent de împrejurare, le imprima o ținută regală. Angelica, plină de vigoare și mlădioasă, grațioasă din naștere, s-ar fi putut lipsi de această cătușă. Dar aici era vorba despre o regulă care depășea cu mult cadrul mănăstirii. Ascultându-i vorbind pe cei mari, era convinsă de importanța corsajului cu balene în tot ce era legat de modă. Era vorba chiar de cupă și de bustieră, un fel de plastron în formă de cioc de rață, întărit cu carton tare și tije țepene, acoperite cu broderii peste broderii și împodobite cu panglici și cu bijuterii. Bustiera era destinată susținerii sânilor, făcându-i să freamăte sub dantele, gata, parcă, oricând să izbucnească din strânsoare. Firește că elevele mari știau cum să scape de aceste accesorii, cu toate că mănăstirea avea sarcina precisă de a le pregăti pe tinerele fete pentru căsătorie și viața mondenă.

Trebuiau să învețe să danseze, să facă reverențe, să cânte la lăută și la clavecin, să susțină, în grupuri de câte două sau

trei, conversații pe o temă dată, și chiar să mânuiască un evantai și să se fardeze. Urmau, în ordinea importanței, treburile gospodărești. Pe motiv că nu se știe niciodată cum se schimbă roata și ce ți-a pregătit Cel de Sus, elevele trebuiau să deprindă sarcinile cele mai umilitoare. Pe rând, munceau la bucătărie și la spălătorie, aprindeau și curățau lămpile, măturau și spălau podelele. Și, la urmă de tot, primeau câteva cunoștințe intelectuale: istorie și geografie, expuse pe scurt; mitologie, puțină matematică, teologie, latină. Singura disciplină tratată cu mare seriozitate era compunerea, întrucât arta epistolară era fundamental feminină, iar scrisorile către iubiți și rude reprezentau o preocupare esențială pentru o femeie de lume.

Fără a fi chiar o elevă cu totul neascultătoare, Angelica nu dădu nici prea mari satisfacții profesoarelor. Executa tot ce i se spunea, dar lăsa impresia că nu știe de ce era obligată să facă atâtea lucruri prostești. Câteodată, în timpul cursurilor, era căutată în zadar, și până la urmă o găseau în grădina de zarzavaturi, care nu era decât o curte mare, suspendată deasupra străduțelor încinse și puțin circulate. La cele mai severe observații răspundea mereu că nu-și dădea seama că făcea vreun rău privind cum crește varza.

Totuși, Mazarin nu era mort.

Nici tânărul rege și fratele lui.

Nici regenta.

Iar în inima regatului izbucnise cu violență războiului civil.

Dacă, în vremuri trecute, grație politicii lui Richelieu și a defunctului rege Ludovic al XIII-lea, teritoriul Franței fusese scutit de ravagiile pricinuite de Războiul de Treizeci de Ani, Fronda, această Frondă „atât de ușoară“, distrusese totul în câteva luni.

Erau mii și mii de morți.

„În acel an“, spune cronicarul, „la șase leghe de Paris, nici un copac nu mai făcu flori sau fructe. Scurtați de crengi, copacii își înălțau în livezi cioturile jumulite, ca o armată de lemne moarte... Nici o brazdă nu mai dădea rod.“

Călcat în picioare de trecerea trupelor, de luptele corp la corp, de fugă și asalt, de atacurile în galop ale călăreților, pământul acestei provincii vesele, Île-de-France, arat de moarte, devenea el însuși un mormânt. Și se numărau cu miile cadavrele micilor catâri curajoși, care trăgeau carele și trenurile de artilerie, înhămați și biciuiți în timp ce se chinuiau printre proiectile.

Pădurile impunătoare, Sénart, Chantilly, L’Isle-Adam, coroanele înverzite ale Parisului, Rambouillet, Fontainebleau, ofereau și ele o imagine apocaliptică, tenebroasă și lipsită de speranță, refugiu al populației înfometate, care pierduse totul, și al dezertorilor disperați, adăpost al tâlharilor care se adunau acolo și jefuiau castelele din împrejurimi, al câtorva călători care încercau să scape din infern.

Ca mareea împinsă înainte de fluxul implacabil, nenorocirea – mizeria și foametea – abătută asupra acestei regiuni crucificate se întinse spre vest și sud, alte provincii până atunci cruțate. Ceea ce aducea în orașe armate întregi de nefericiți care sfârșeau la porțile orașului, cu mâna întinsă.

Curând, la Poitiers, nu mai rămăseseră decât stareții și învățăceii.

Micile școlărițe de la ursuline dădeau și ele de pomană, în anumite zile și la anumite ore, nefericiților îngrămădiți la poarta mănăstirii. Li se explicase că și asta intra în atribuțiile lor de viitoare înalte doamne.

Pentru prima oară, Angelica văzu cu ochii ei cum arată mizeria fără speranță, mizeria în zdrențe, care nici măcar

zdrențe nu mai puteau fi numite, adevărata mizerie, cu ochi pătimași și încărcați de ură. Spre deosebire de alte colege ale ei, dintre care unele plângeau, iar altele strângeau din buze a dezgust, ea nu se simți nici emoționată, nici răscolită. I se părea că recunoaște în mizerie o imagine întipărită în ea dintotdeauna, ca un fel de presimțire a unui destin ciudat care îi fusese rezervat.

Călugărițele o acuzau că nu are nici un pic de sensibilitate, că este impasibilă în fața nenorocirilor celor sărmani, care sunt întruchipări ale lui Hristos în suferință, că are o inimă împietrită. Angelica nu înțelegea ce i se reproșa, ce se aștepta de la ea. Atitudinea ei în fața acestui spectacol era una de înțelegere, era ceva familiar și care o privea îndeaproape.

Într-o zi, o voce îi spusese: „Ți-e teamă să privești în față Mizeria, semnul lui Satan?“

Or, ceea ce vedea ea în aceste făpturi zdrențăroase care se băteau la porțile mănăstirii, uneori cu nesfârșită răutate, era boala care, încetul cu încetul, se strecura în trupurile lor până le cuprindea carnea nelegiuită și o schimba în moarte. Iar împotriva ei nu exista decât un singur leac. Rugăciunea și resemnarea în fața voinței lui Dumnezeu.

Încetul cu încetul se topea în ea amintirea unei științe nesigure, abia născute, pe care i-o inculcase o ființă venită de aiurea și despre care i se spusese că este blestemată, alungată, respinsă de toți, și pe care trebuia s-o uite... Nici nu îndrăznea să-i amintească numele. Cu toate astea, dându-le acelor nenorociți o bucată de pâine, se liniștea știind că gestul nu era în zadar. „Pâinea este binefăcătoare“, își spunea ea. Exista în ea, de la începuturi, un leac dat de natură, care să ajute aceste trupuri abandonate, condamnate să supraviețuiască și, dăruindu-le sărmana lor hrană, încerca să-i atingă cu mâinile, pentru a le aduce alinarea, acea

binefacere de care oamenii simpli din Monteloup o considerau capabilă. Ceea ce stârni adevărate crize de furie din partea colegelor sale, care o pârâră maicilor...

Ciuma lovi fără milă mulțimea înghesuită pe ulicioarele în pantă, în dogoarea lunii lui Cuptor, care seca fântânile. Șobolanii ieșeau din ascunzători ca să moară pe străzi sau în case.

Au existat mai multe cazuri printre eleve. Într-o dimineață, în curtea de recreație, Angelica n-o mai văzu pe Madelon. Întrebă în stânga și-n dreapta și i se răspunse că fetița, bolnavă, fusese dusă la infirmerie.

Angelica reuși să se strecoare până la patul surorii sale. Micuța abia mai respira; pielea îi lua foc. Starea i se agrava.

— Oare o să moară? întrebă Hortensia, cu un fel de agresivitate și supunere în fața tragediei și a sacrificiului.

Angelica se revoltă. Nu, nu era cu putință. Mulți oameni mureau în jurul lor, dar nimic nu se putea abate asupra fortăreței de neatins pe care bătrânul castel de la Monteloup o ridicase în jurul copiilor Sancé. Madelon nu va muri!

Angelica ținea în mâini capul buclat al surorii sale, umezindu-i buzele cu un lichid pus într-un vas de pe noptieră; micuța bău cu lăcomie.

„O lasă să moară de sete“, se gândi Angelica. „Nu se ocupă cum trebuie de ea! Ce fel de ceai e ăsta? O infuzie calmantă? Nu este destul de tare. Eu știu niște ierburi care te fac să transpiri și scot răul din trup; floarea de soc, frunza de brusture... Asta i-ar trebui, să bea un ceai bun, tare. Pe care i-l voi pregăti cu mâna mea.“

— Angelica, murmură Madelon, deschizând ochii.

— Da, draga mea.

— Povestește-mi ceva.

Angelica se străduia să-și amintească.

— Ce anume? Povestea cu Gilles de Retz și...

— Nu, nu! Asta mă sperie. De câte ori închid ochii, văd copii spânzurați.

— Atunci ce?

Angelicăi nu-i veneau în minte decât povești înfricoșătoare cu tâlhari, fantome sau spirite malefice.

— Câtă vreme îmi povestești tu, poate fi orice. Ai o voce atât de frumoasă. Nimeni nu are o voce ca a ta. Aș vrea s-o aud...

Angelica începu să povestească despre copiii din Monteloup, despre Marie-Agnès, Albert și ultimul născut, Jean-Marie. La început, Madelon surâse, apoi păru să cadă din nou în amorțeală.

Curând Angelica plecă. Era ora lecției de istorie, dar nu-i păsa.

Un sfert de oră mai târziu se afla în grădina de zarzavaturi a mănăstirii. Luă o scară, o sprijini de zid și sări cu ușurință pe străduță. Zidul era destul de înalt, dar Angelica nu-și pierduse agilitatea.

Acum alerga pe străzile pavate cu piatră cubică, deasupra cărora plutea un aer înăbușitor. Pe caldarâm erau lungite trupuri, care păreau adormite. Nori de muște lacome le dădeau târcoale. Atunci înțelese de ce realitate infernală le ocroteau pe micile eleve zidurile mănăstirii ursulinelor.

Căci, treptat, începu să se simtă scufundată în ceața acelor tenebre ale tărâmului morților unde rătăceau, li se spunea, sufletele din purgatoriu, și chiar cufundată în flăcările iadului, căci vedea, ici și colo, în oraș, lucirea focurilor aprinse, al căror înțeles nu-l pricepea. Întâlni în drum niște siluete ciudate, negre, care mergeau, două câte două, unele cu măști având un cioc de pasăre ascuțit, altele cu un fel de pâlnie cu găuri. Erau doctorii care treceau din casă în casă,

însoțiți de asistenții lor. Asistentul purta și un fel de stropitoare tot cu găuri, prin care ieșeau aburii medicamentelor cu care afumau.

Angelica iuți pasul. Sufocată de fum, tușea, dar nimic n-o putea opri. Din instinct se îndreptă spre partea cea mai înaltă a orașului, acolo unde aerul era probabil mai curat.

Plină de curaj, urca îndârjită scările din ce în ce mai abrupte, traversa piețele cu fântâni amuțite, ocupate de ființe imobile, în toate pozițiile somnului sau ale odihnei. Singurele mișcări printre ei fiind baletul fantomelor învești mântate în alb, cu cagule albe, care treceau de la unul la altul încet, se aplecau, apoi îl încărcau pe o targă pe cel considerat mort. Una dintre fantome, care ținea în mână o lumânare aprinsă, mergea în fruntea cortegiului, psalmodiind. Erau membrii confreriei Saint-Lazare, a căror sarcină era să transporte și să îngroape morții în timpul epidemiilor și care se consacrau acestor ultime și periculoase sarcini de care cei ce se ocupau în mod obișnuit cu înmormântările pe lângă parohii fugiseră... sau muriseră.

În situația în care se afla orașul, nu se mai punea problema înmormântărilor. Se ridicaseră ruguri la răspântii, iar procesiunile și cortegiile se încrucișau. Acolo se ardeau zdrențele, obiectele contaminate. Acum se aruncau în flăcări leșurile, uneori mai scheletice decât crengile adunate să-i ardă. În niște cazane de metal mocnea jarul pentru candele și vasele răspândeau aburi parfumați care, spera lumea, apărau de contaminare sau de influența nefastă a demonilor, conform credinței celor care le foloseau. Măcar aceste mirosuri care aminteau de ceremoniile religioase sau antice alungau miasma putreziciunii. Panta deveni mai lină.

Pe străzile mai puțin încărcate de cadavre, atmosfera se însenină. Angelica ajuse într-o piață animată, unde niște

seminariști discutau cu înflăcărare, fără grija morții aflate atât de aproape. Locuințele erau mai rare. Ajunse în sfârșit pe câmp.

Era incredibil!

Cerul era albastru. Soarele strălucea.

Pământul de la poalele copacilor nu amintea de mirosurile fetide.

Vântul care mătura înălțimile alungase mirosul de fum și emanațiile dezgustătoare.

Departe de moartea care măcina măruntaiele orașului, primăvara promițătoare, vara bogată triumfaseră, credincioase reînnoirii pe care le-o dicta legea neînduplecată a anotimpurilor.

Angelica începu să alerge, trăgând cu nesaț aer în piept. O speranță fără limite o stăpânea. Fu nevoită să meargă încă multă vreme până să dea de un pârâu pe malul căruia creșteau florile de soc pe care le căuta.

În împrejurimi găsi și alte plante bune de pus în leacul ei care ar fi vindecat orice boală. După ce își umplu de ierburi eșarfa neagră de tafta, plecă, întorcând spatele amurgului care, în sfârșit, aducea puțină răcoare.

Purtată de bucurie, neîndrăznind să creadă în atâta generozitate din partea Cerului, o luă la fugă pe drumul din oraș, scufundându-se din nou pe aleile învăluite în ceață, puturoase, străbătute de cortegiile funerare sau de groparii care duceau trupurile pe tărgi, psalmodiind, și pe care trebuia să-i ocolească sau să-i depășească pentru a trece mai departe, alergând din ce în ce mai repede, pe străzile în pantă tot mai abruptă. Și-ar fi dorit să poată zbura!

Furată de această cursă nebunească, se rătăci.

Fu nevoită să se oprească de mai multe ori și să întrebe pe unde s-o ia ca să ajungă la mănăstirea ursulinelor.

În acele zile de groază și disperare, când prin Poitiers bântuiau atâtea ființe ciudate, nimeni nu se sinchisea de adolescenta în uniformă gri, cu uimitorul ei păr blond flutârându-i pe umeri.

Dar uneori, cei care o întâlneau, zburând din treaptă în treaptă, strecurându-se printre umbrele suferinde, sărind dintr-un salt peste râurile de jăratic pe care vântul amurgului le ridica smulgându-le din cazane și din rugurile de la răspântii, cei care îi vedeau silueta ușoară, aureolată de lumina părului, spuneau că un înger din ceruri fusese trimis ca să-i aline deopotrivă pe vii și pe morți.

Ochii îi ardeau în strădania neîncetată de a încerca să recunoască locurile. Dintr-odată îi ieși în față piața spre care dădeau porțile mănăstirii și desluși în semiîntuneric edificiul masiv, cu zidurile groase de piatră, în spatele cărora o aștepta Madelon.

Strângând cu putere la piept bocceluța, trase cât putu de tare de clopot cu cealaltă mână, fără să se teamă că, sunând, va stârni ecourile adormite în solemnul lăcaș. După o așteptare care i se păru fără sfârșit, poarta grea se crăpă și, după aerul speriat al surorii de la poartă, Angelica pricepu că evadarea ei fusese descoperită și că o așteptau. Sora îi spuse să fusese căutată și că maicile erau foarte nemulțumite de purtarea ei.

— Soră dragă, te rog, lasă-mă să trec. Aduc leacuri pentru surioara mea.

O împinse pe călugăriță și o luă la fugă pe coridoare.

O văzu venind spre ea pe maica stareță. Era o femeie încă tânără, mezina unei familii de duci.

Înaltă și austeră, cu ochi ageri, stareța o opri.

Angelica își stăpâni elanul.

— Maică! Maică! Lasă-mă să trec: am plecat să caut plante

de leac ca să-mi îngrijesc sora, pe Madelon.

Cu mâinile vârâte în mânecile largi ale robei, stareța continua să-i țină calea, nemișcată ca o stană de piatră.

— Domnișoară de Sancé, escapada dumitale este incalificabilă, spuse ea, în cele din urmă.

— Maică, am plecat să caut plante de leac ca s-o vindec pe sora mea.

— Dumnezeu deja te-a pedepsit, fiica mea.

— Puțin îmi pasă dacă Dumnezeu mă pedepsește sau nu! Dar vreau să-i prepar chiar eu ceaiul, strigă Angelica, cu obrajii aprinși de căldură și oboseală.

— Fiica mea, nu mai e timp să vrei nimic. Sora ta A MURIT.

În fața trupului mic, palid și uscat parcă, în nemișcarea lui, Angelica nu vărsă nici o lacrimă. Îi ceru chiar și Hortensiei să înceteze cu lacrimile ei impresionante. De ce plângea prăjina aia? N-o iubise niciodată pe Madelon. Nu se iubea decât pe sine.

— Vai, copilele mele, le spuse încetișor o bătrână călugăriță, asta e legea lui Dumnezeu. Mulți copii mor. Mi s-a spus că mama voastră a avut zece copii și n-a pierdut decât unul singur. Cu ea se fac doi. Nu este mult. Eu cunosc o doamnă care a avut cincisprezece copii, din care a pierdut șapte. Vedeți, așa e viața. Dumnezeu dă și Dumnezei ia. Sunt mulți copii care mor. Asta e legea lui Dumnezeu!

După moartea lui Madelon, Angelica deveni și mai sălbatică și chiar indisciplinată. Nu făcea decât ce-o tăia capul și dispărea cu orele în cotloanele necunoscute ale enormului lăcaș.

De la escapadă, i se interzisese accesul în grădina de zarzavaturi. Se gândeau chiar s-o trimită acasă, dar baronul, în ciuda greutăților provocate de războiul civil, plătea cât se poate de regulat taxele pentru cele două fete, ceea ce nu se

întâmpla în cazul tuturor elevelor.

În plus, Hortensia promitea să devină una dintre tinerele cele mai desăvârșite din promoția ei. Din respect pentru cea mare, o păstrară și pe cea mică. Dar renunțară să se mai ocupe de ea.

capitolul 14

Fronda continua lupta, ca un șarpe uriaș ale cărui lovituri de coadă șfichiuitoare și spasmodice nu vor înceta niciodată.

Sub zidurile Parisului, doi mari generali, Condé, în fruntea Frondei prinților, și Turenne, trecut în cele din urmă de partea regelui, se înfruntau cu forțe egale. În timpul luptei „de la poarta Saint-Antoine“, cele două armate și-au dat lovituri atât de îngrozitoare, încât mulți au crezut că au să se distrugă una pe cealaltă.

Domnișoara de Montpensier, fiica pretendentului la tron, Gaston d’Orléans, își luase asupra ei sarcina de a face să tragă tunurile fortăreței Bastiliei asupra trupelor regelui, vărul ei, iar acestea dădură înapoi. Astfel se putu deschide poarta pentru armata rebelă a prinților, care pătrunse decimată, dar la adăpost. Regele și Turenne se retraseră la Pontoise.

Urmă o acalmie de scurtă durată.

Câteva săptămâni mai târziu, exasperați de masacrarea magistraților municipali și de incendierea primăriei, fapte comise de mercenarii germani ai lui Condé, care îi considera pe edili prea indiferenți, parizienii îi huiduiseră atât pe prinț, cât și trupele de străini, spanioli și germani, care părăseau în cele din urmă orașul prin poarta Saint-Antoine, îndreptându-se spre Flandra, în timp ce, în cealaltă parte a orașului, îl aclamau, întorcându-se în capitala lui dragă poarta Saint-Honoré, pe tânărul suveran de paisprezece ani care, devenit,

în sfârșit, major, domnea.

Condamnat la moarte pentru crimă de lezmaiestate, eroul de la Racroi se refugiase în Țările de Jos, punându-se în serviciul regelui Spaniei.

Armate de toate felurile continuară încă multă vreme să are pământul Franței.

Câteva luni mai târziu, armata regală și curtea porniră spre Guyenne, pentru a le cere celor din Bordeaux să se liniștească, apoi urcară spre Poitiers, unde curtea se opri.

Așa se face că într-o zi geroasă de ianuarie, când tocmai împlinea cincisprezece ani, Angelica stătea cocoțată pe zidul de piatră al grădinii de zarzavat, ca să se dezmorțească sub soarele călduț de iarnă, desfătându-se cu priveliștea forfotei din stradă, unde adesea treceau personaje ciudate, îmbrăcate surprinzător.

Sprijinită de zidul mănăstirii, asculta murmurul orașului cuprins de agitație, a cărui fierbere ajungea până în acest colț îndepărtat.

Înjurăturile birjarilor ale căror trăsuri se înțepeneau pe străduțele întortocheate se amestecau cu râsetele și țipetele pajilor și cu nechezatul cailor. Peste întreaga zarvă se înălța dangătul clopotelor. Angelica recunoștea de-acum sunetul fiecărui clopot, cel de la Saint-Hilaire, cel de la Sainte-Radegonde, clopotul uriaș de la Notre-Dame la Grande, sau cele atât de grave din turla de la Saint-Porchaire.

Dintr-odată, la poalele zidului, se ivi hora unor paji care trecură ca într-un zbor de păsări în veșmintele lor de satin și mătase.

Unul dintre ei se opri și se aplecă să-și înnoade panglica de la pantof.

Ridicându-se, înălță privirea și o văzu pe Angelica. Fata stătea și-l admira de pe creasta zidului.

Cu un gest plin de curtoazie, pajul făcu o reverență, măturând praful cu pălăria.

— Omagiile mele, domnișoară. Nu păreți să vă distrați acolo sus, nu-i așa?

Semăna mult cu pajii pe care îi văzuse la castelul du Plessis, purtând ca și ei pantalonii aceia scurți și bufanți, apanajul veacului al XVI-lea, care îi făcea niște picioare tare lungi, ca de bâtlan.

Unde mai pui că era și frumușel, cu o mutră zâmbitoare, rumenită de soare, și cu un păr frumos și castaniu, tot numai bucle. Angelica îl întrebă câți ani are. El îi răspunse că șaisprezece.

— Dar nu vă îngrijorați, domnișoară, adăugă el, știu foarte bine să fac curte doamnelor.

Îi aruncă niște priviri seducătoare și întinse brațele spre ea.

— Vino alături de mine.

Angelica se simți năpădită brusc de o senzație plăcută. Temnița cenușie și mohorâtă, în care inima ei se ofilea, păru să se deschidă. Râsul frumos care se înălța spre ea îi făcea o promisiune dulce și atrăgătoare, care o îmbia ca o mâncare savuroasă după lungul post al Paștelui.

— Hai, vino, șopti el. Dacă vrei, am să te duc la palatul ducilor de Aquitania, unde s-a instalat curtea, și am să ți-l arăt pe rege.

Angelica nu mai stătu pe gânduri și își strânse pe lângă ea mantia de lână neagră cu glugă.

— Ai grijă, că sar! strigă ea.

Pajul o prinse în brațe. Izbucniră amândoi în râs. Cu mișcări vioaie, o luă pe după mijloc și o trase după el.

— Ce vor zice călugărițele de la mănăstirea dumitale?

— S-au deprins cu fanteziile mele.

— Și de intrat înapoi, cum intri?

— Voi bate la poartă și voi cere de pomană.

Pajul pufni în râs, amuzat.

Angelica se simțea ametită de învălmășeala în care se trezise deodată. Printre nobili și doamne cu veșminte strălucitoare, care-i lăsau pe provinciali cu gura căscată, se învârteau negustorii. De la unul dintre ei, pajul cumpără două pâinișoare umplute cu pui de baltă bine rumeniți. Ca unul care trăise la Paris, considera acest fel de mâncare extrem de rafinat. Mâncară amândoi cu multă poftă. Pajul îi spuse că se numea Henri de Roguier și că este în serviciul regelui. Acesta, ca un camarad bun, renunța uneori la tovărășia importanților săi sfetnici ca să vină să zdrăngăne puțin la chitară cu prietenii lui. Fermecătoarele italience ca niște păpuși, nepoatele lui Mazarin, erau mereu prezente la curte, chiar și după plecarea forțată, dar temporată, a unchiului lor.

Tot sporovăind, pajul o conducea, pe nesimțite, spre cartierele mai puțin umblate. Angelica observă, însă nu zise nimic. Trupul ei, trezit dintr-odată la viață, aștepta ceva, împlinirea unei promisiuni pe care mâna pajului, petrecută pe după mijloc, i-o făcea.

Brusc, băiatul se opri și o împinse cu blândețe în colțul unei uși. Apoi începu s-o sărute cu frenezie. Îi murmura la ureche tot felul de fleacuri amuzante.

— Ești frumoasă... Ai obrajii ca florile și ochii verzi ca broscuțele... Broscuțele din țara ta... Stai! Nu nu te mișca... Vreau... să-ți deschid corsajul... Lasă-mă pe mine. Mă pricep... Oh! Niciodată n-am mai văzut sâni atât de albi și drăgălași... Și tari ca merele... Ah, cât te iubesc, scumpa mea...

Îl lăsă să vorbească, să o mângâie. Își lăsă puțin capul pe spate, rezemându-l de zidul rece de piatră acoperită cu mușchi, în timp ce ochii ei priveau, fără să vadă, cerul

albastru, la marginea unui acoperiș vălurit.

Acum pajul tăcea. Răsuflarea îi devenise întretăiată. Privi de mai multe ori în jur, nervos.

Ulicioara era destul de liniștită. Totuși, din când în când, se mai zărea câte cineva. Ba chiar trecură câțiva călăreți, seminariști cu toții, și izbucniră în chiote la vederea perechii tupilate în umbra zidului. Băiatul se dădu puțin înapoi, bătând furios din picior.

— Ah! Turbez! Casele stau să plesnească de oameni în blestematul ăsta de oraș de provincie. Până și marii seniori sunt nevoiți să-și primească metresele în anticameră. Deci, te întreb, unde am putea sta o clipă liniștiți?

— E bine și aici, îngăimă ea.

Dar el nu era mulțumit. Aruncă o privire la punga pe care o purta la cingătoare și chipul i se lumină.

— Haide! Mi-a venit o idee. O să găsim un loc pe măsura noastră.

O prinse de mână și o trase în goană după el până la catedrala Notre-Dame la Grande. Angelica descoperea acum orașul. Privi plină de admirație fațada bisericii, lucrată ca un sipet indian și flancată de turlele ca niște conuri de pin. Părea că dantelăriile din piatră înfloriseră sub dalta magică a sculptorilor.

Tânărul Henri îi spuse să rămână sub portic și să-l aștepte. Se întoarse într-o clipă, foarte mulțumit, ținând în mână o cheie.

— Paracliserul bisericii mi-a împrumutat amvonul pentru un timp.

— Amvonul? repetă, aiurită, Angelica.

— Ei, asta-i! Nu e prima oară când face acest serviciu unor bieți îndrăgostiți.

O cuprinse din nou de mijloc, conducând-o în jos pe trepte,

spre sanctuar, ale cărui dale erau cam tocite.

Angelica fu cuprinsă de spaimă când se trezi în beznă, printre bolțile reci. Bisericile din Poitou sunt cele mai întunecoase din întreaga Franță. Clădite temeinic, pe stâlpi uriași, ascund în umbra lor vechi picturi murale, ale căror tonuri vii se dezvăluie treptat ochilor uimiți. Cei doi tineri înaintară în tăcere.

— Mi-e frig, șopti Angelica, înfășurându-se în mantie.

Henri îi trecu ocrotitor un braț pe după umăr, dar înflăcărarea îl mai părăsise și părea intimidat. Deschise prima ușă a amvonului monumental, apoi, urcând câteva trepte, pătrunse în rotonda rezervată predicii. Angelica îl urmă cu gesturi mecanice.

Se așezară amândoi pe podeaua de scânduri, acoperită cu un covor de catifea. Biserica și întunericul adânc, cu miros de tămâie, potoliseră elanul băiatului. O cuprinse din nou cu brațul pe Angelica și o sărută ușor pe frunte.

— Cât de frumoasă ești, micuța mea, suspină el, îmi placi mai mult decât toate doamnele alea importante care mă tachinează și mă iau peste picior. Nu mă distrează mereu, dar trebuie să le fac pe plac. Dacă ai ști...

Și suspină încă o dată. Chipul lui își recăpătase brusc toată inocența.

— Uite, hai să-ți arăt ceva frumos, cum n-ai mai văzut, spuse el, scotocind în punga pe care o purta la brâu.

Scoase un petic de mătase albă, brodat cu dantelă măruntă și ușor pătat.

— O batistă, se miră Angelica.

— Da. Batista regelui! A scăpat-o în dimineața asta. Am ridicat-o și am păstrat-o ca talisman, zise băiatul și o privi îndelung, cu un aer visător.

— Vrei să ți-o dau ție, ca semn al iubirii mele?

— Oh, da! zise Angelica, întinzând iute mâna.

Dar brațul ei se izbi din nebăgare de seamă de balustrada din lemn și trezi un ecou sub bolte. Rămaseră nemișcați, ușor temători.

— Mi se pare că vine cineva, șopti Angelica.

Băiatul aprobă cu un glas de ți se făcea milă:

— Am uitat să încui ușa de la amvon, jos la piciorul scării.

Apoi tăcură, ascultând pașii care se apropiau.

Cineva urca scara care ducea la ascunziș, și deasupra lor se ivi capul unui bătrân abate, cu capul acoperit de o calotă neagră.

— Ce faceți voi aici, copii? întrebă el.

Pajul, descurcăreț, avea povestea gata ticluită.

— Am vrut s-o văd pe sora mea, care este la internat la maici, aici la Poitiers, dar nu aveam unde să ne întâlnim. Părinții noștri...

— Nu vorbi așa tare în casa Domnului, zise preotul. Ridicați-vă amândoi și veniți cu mine.

Îi duse în sacristie și se așeză pe un taburet.

Apoi, cu palmele sprijinite pe genunchi, îi privi pe rând, când pe unul, când pe celălalt. Ieșit de sub calotă, părul alb îi lumina fața care, în ciuda vârstei, păstra nuanțele vii ale tinereții. Avea un nas cam bocărnat, ochi mici, vioi, cu o privire pătrunzătoare, și o barbă albă, scurtă.

Henri de Roguier părea dintr-odată speriat și tăcea, de data asta cu adevărat încurcat.

— E amantul tău? o întrebă fără menajamente preotul pe Angelica, arătând spre tânăr cu bărbia.

Angelica se înroși ca focul și plecă privirea în pământ, în timp ce pajul strigă, cinstit:

— Domnule, mi-aș fi dorit eu, dar ea nu e cum credeți, din acelea...

— Cu atât mai bine, fiica mea. Dacă ai avea un frumos colier de mărgăritare, ți-ar plăcea să-l arunci în curtea plină de băligar, unde ar veni porcii să-l morfolească cu râturile lor? Ei? Răspunde, fiica mea. Ai face asta?

— Nu, părinte. N-aș face-o.

— Nu trebuie să aruncăm mărgăritare la porci. Și tot așa nu-ți risipi comoara fecioriei, pe care trebuie s-o păstrezi doar pentru căsătorie. Iar tu, necioplitule, continuă preotul cu blândețe, întorcându-se spre băiat, cum de ți-a trecut prin cap gândul păcătos de a-ți aduce prietena chiar în amvonul catedralei, ca să-i spui vorbe dulci?

— Și unde voiați s-o duc? protestă pajul, posomorât. N-ai cum sta de vorbă în orașul ăsta cu străzi mai înguste decât niște dulapuri. Știam că paracliserul de la Notre-Dame la Grande închiriază din când în când amvonul sau confesionalele pentru a putea șopti acolo câteva secrete departe de urechile indiscrete. Și știți bine, părinte Vincent, că în orașele de provincie sunt multe domnișoare păzite cu strășnicie de un tată ursuz și o mamă acră și care n-ar avea niciodată ocazia să audă o vorbă dulce dacă…

— Că bine mă mai înveți, fiule!

— Amvonul face treizeci de livre, și un confesional douăzeci. Scump pentru buzunarul meu, credeți-mă, domnule Vincent.

— Te cred, dar păcatele atârnă și mai greu în balanța în care le cântăresc diavolul și îngerul, și se plătesc și mai scump.

Fața lui, care până atunci păstrase o expresie de seninătate, se înăsprise. Preotul întinse mâna și ceru:

— Dă-mi cheia care ți-a fost încredințată!

Și, când băiatul i-o dădu înapoi, îi spuse:

— Trebuie să te spovedești, fiule. Te aștept mâine-seară tot

aici, în biserică. O să te iert. Știu prea bine în ce fel de lume trăiești, bietul de tine! Și e mai bine pentru tine s-o faci pe bărbatul cu o fetișcană de vârsta ta decât să te lași atras de doamnele răscoapte care te mână în alcovul lor... Da, văd că roșești. Te rușinezi în fața ei, atât de fragedă și de nevinovată, de amorurile tale destrăbălate.

Băiatul plecă fruntea; orice urmă de îndrăzneală i se risipise.

În cele din urmă, reuși să îngaime:

— Părinte Vincent de Paul, aveți milă, nu pomeniți de întâmplarea asta Maiestății Sale, regina! Dacă mă trimite înapoi la tata, nu va vrea să mă vadă. Am șapte surori cărora trebuie să le facă zestrea, și eu sunt al treilea băiat din familie! N-am putut obține această înaltă favoare de a intra ca paj în serviciul casei regale decât datorită monseniorului de Lorena, care m-a... care mă simpatizează, încheie băiatul încurcat. A cumpărat pentru mine locul acesta de paj. Dacă sunt alungat, atunci monseniorul îi va cere, fără îndoială, tatălui meu să-i înapoieze suma cheltuită cu mine, și asta e cu neputință!

Bătrânul călugăr îl privea cu un aer grav

— Bine, n-am să rostesc numele tău. Dar va trebui să-i atrag atenția reginei asupra destrăbălărilor care se petrec în jurul ei. Dar, vai! Ce poate face femeia asta pioasă și atât de devotată lucrărilor de binefacere, împotriva unei astfel de putreziciuni? Sufletele oamenilor nu se pot schimba prin edicte...

Ușa sacristiei se deschise, întrerupându-l.

Intră un bărbat tânăr, cu părul lung, buclat, îmbrăcat într-o haină neagră, destul de elegantă.

Părintele Vincent se ridică și-l privi cu asprime.

— Domnule vicar, mi-ar plăcea să cred că nu sunteți la

curent cu treburile pe care le învârtește paracliserul dumneavoastră. Tocmai a luat treizeci de livre de la acest tânăr domn, ca să-l lase să se întâlnească cu iubita lui în amvonul bisericii dumneavoastră. Ar fi cazul să vă supravegheați clericii cu mai multă grijă.

Ca să se stăpânească, vicarul își acordă mai mult timp decât ar fi fost nevoie ca să închidă ușa. Când se întoarse, semiîntunericul din încăpere nu-i prea ascundea expresia de nedumerire. Cum vicarul tăcea, părintele Vincent de Paul reluă:

— Mai mult, constat că purtați perucă și haine lumești. Așa ceva e interzis preoților. Mă văd obligat să semnalez asemenea abateri și asemenea târguri beneficiarului parohiei dumneavoastră.

Vicarul se abținu cu greu să nu ridice din umeri.

— Îl va lăsa perfect indiferent, domnule Vincent. Beneficiarul meu este un canonic din Paris. A cumpărat drepturile de beneficiu acum trei ani, de la parohul dinainte, care s-a retras la moșia lui. N-a călcat niciodată pe-aici, pentru că are casa parohială sub absida de la Notre-Dame din Paris. Pariez că Notre-Dame la Grande din Poitiers i se pare foarte mică.

— Ah! Asta-i culmea! strigă dintr-odată monseniorul Vincent. Toate afacerile astea blestemate cu parohii vândute ca măgarii și bidivii în târg nu fac decât să ducă biserica la pierzanie. Cine numește astăzi episcopii acestui regat? Marii seniori, care nu se țin decât de războaie și sunt niște destrăbălați, care uneori nici nu fac parte din nici un ordin, dar au o avere destul de mare ca să cumpere un episcopat, îmbracă ei înșiși roba și se împodobesc însemnele slujitorilor Domnului! Fie ca Cel de Sus să ne ajute să răsturnăm asemenea instituții!

Fericit să vadă că tunetele și fulgerele nu se mai îndreaptă spre el, vicarul îndrăzni:

— Parohia mea nu este lăsată la voia întâmplării. Eu mă ocup de ea cu toată grija. Vă rog, domnule Vincent, să ne faceți onoarea de a asista în această seară la Sfânta Liturghie. Veți vedea naosul plin de credincioși. Poitiers a fost salvat de la erezie prin zelul preoților săi. Nu e ca la Niort, Châtellerault și...

Bătrânul îi aruncă o privire întunecată.

— Viciile preoților sunt primele care duc la erezie! strigă el cu asprime.

Se ridică și, luându-i pe cei doi adolescenți pe după umeri, îi scoase din biserică. În ciuda vârstei înaintate și a spatelui cocârjat, părea încă în putere și sigur în mișcări.

Seara începea să învăluie piața din fața bisericii din Poitiers, unde lumina palidă a amurgului hibernal însufleția dantelăriile de piatră.

— Mielușeii mei, le spuse monseniorul Vincent, copiii mei întru Domnul, ați încercat să mușcați din fructul dragostei încă necopt. De asta vi s-au strepezit dinții și inimile vi s-au umplut de tristețe. Lăsați să se coacă la soarele vieții ceea ce dintotdeauna este destinat să se împlinească. Nu trebuie să rătăciți în căutarea iubirii, fiindcă s-ar putea să n-o mai găsiți apoi niciodată. Cea mai mare pedeapsă pentru nerăbdare și slăbiciune este să fii condamnat pe viață să muști din fructe amare sau lipsite de gust! Plecați fiecare pe drumul lui. Tu, băiete, la slujba ta, pe care trebuie s-o îndeplinești conștiincios. Tu, fiica mea, la maicile și la îndatoririle tale. Și, în zori, nu uitați să vă rugați la Dumnezeu, care este tatăl nostru, al tuturor.

Apoi îi lăsă să plece. Le urmări siluetele cu privirea, până când se despărțiră, în colțul pieței.

Angelica nu întoarse capul până nu ajunse la poarta mănăstirii. O pace adâncă o cuprinse. Dar umărul ei încă păstra amintirea unei mâini bătrâne și pline de căldură.

„Domnul Vincent o fi marele monsenior Vincent? Cel pe care marchizul du Plessis îl numea Conștiința regatului? Cel care îi silește pe nobili să-i slujească pe cei săraci? Cel care stă de vorbă în fiecare zi cu regina și cu regele? Ce înfățișare simplă și blândă are!“

Înainte de a ridica inelul greu al porții, aruncă o privire spre orașul care se lăsa învăluit în noapte.

— Părinte Vincent, binecuvântează-mă, murmură ea.

capitolul 15

Angelica acceptă fără să crâcnească toate pedepsele primite în urma acestei noi escapade. Începând din acea zi, renunță la purtarea ei sălbatică. Se aplecă asupra studiilor, se arătă prietenoasă cu celelalte fete. Părea că, în sfârșit, se adaptase la viața severă de la mănăstire.

În luna septembrie, Hortensia părăsi abația. Un fel de mătușă îndepărtată o invita la Niort ca domnișoară de companie. În realitate, doamna în chestiune, care făcea parte din nobilimea cea mai măruntă și care se măritase cu un magistrat bogat dar de origine obscură, dorea ca fiul ei să facă o partidă cu cineva cu nume nobil, care să dea un oarecare luciu mormanelor de aur. Tatăl tocmai îi cumpărase fiului funcția de procuror al regelui, la Paris, și era absolut necesar să pară că se simte în largul său și printre cei cu blazon. Pentru amândoi era o ocazie nesperată. Căsătoria se încheie neîntârziat.

Cam în același timp, tânărul rege Ludovic al XIV-lea, după ce răscolise de-a lungul și de-a latul regatului cu armata lui, după ce îi liniștise pe răsculații din Bordeaux, trecuse la provinciile din vest: Poitou, Maine, Normandia, apoi plecase spre Champagne, în est, ca să fie uns la Reims, după vechea tradiție a regilor Franței dinaintea lui.

Reims!

Dincolo de valurile unduioase ale viilor, se ivește Reims,

orașul sfânt, orașul mamă, geamănul Romei, dacă e să dăm crezare legendei care povestește că ar fi fost întemeiat de însuși Remus, care n-a fost ucis, ci alungat de Romulus.

Sub boltele splendidei catedrale gotice, în strălucirea amețitoare și multicoloră care izvorăște din vitralii, regele în vârstă de șaisprezece ani s-a prosternat, s-a ridicat în picioare, apoi s-a dezgolit, rămânând îmbrăcat doar într-o cămașă de mătase, deschisă în față.

Atunci a fost uns de mâna arhiepiscopului, cu o licoare misterioasă, cu miros puternic, roșiatică, numită „sfântul mir“, și care fusese adusă din ceruri de o porumbiță, în acea epocă îndepărtată și barbară în care Sfântul Remi, exact în același loc, l-a botezat pe regele păgân Clovis, făcând din el „regele preacreștin“ al Franței, „fiica cea mare a bisericii“. Luat într-o picătură infimă, cu un ac de aur, din șipul lui de sticlă, și amestecat cu alte uleiuri fine, se ung cu balsamul miraculos capul, pieptul, spatele, între omoplați, coatele, mâinile, coapsele, picioarele.

Apoi regele a primit diferitele atribute ale suveranității, acele obiecte numai lui menite, cunoscute sub numele de *regalia*. A primit pinteni de aur cu smalț albastru, sabia cu mâner incrustat cu pietre prețioase, la fel ca teaca, sceptrul, un baston din lemn nobil, lung de șase picioare și având la capăt o statuetă a lui Carol cel Mare, ținând sceptrul și globul; mâna Justiției, o tijă de aur masiv, lung de un cot, având în capăt o mână cu două degete ridicate pentru verdict sau apărare, sculptată, se spune, în fildeșul unui narval. Puritate. Rezistență. Alegerea unui material rarisim pentru Justiția regelui.

Totul, numai simbol. Tezaur de artă și de frumusețe!

Inelul strecurat pe inelarul stâng, marcând legătura dintre el și popor. Agrafa mantiei grele, albastre, tivită cu blană de

hermină și împodobită cu crini din aur. Caliciul din care trebuie să se împărtășească.

În fine, pe fruntea lui acoperită de bucle primi coroana grea, făcută din patru plăci de aur, legate la bază prin crini din aur, care susțin douăsprezece șarniere din pietre prețioase, diamante și perle, îmbinate la vârf, dominate de crini din aur și de pietre prețioase dispuse în cruce. A mai primit și o coroană mai ușoară, din aur cizelat, coroana lui personală pe care să o poarte când se va arăta mulțimii și va participa la ceremonii și serbări.

Apoi fu condus, cu mare ceremonie și pompă, în satul Corbény, între Reims și Laon, unde veghează moaștele Sfântului Marcoul, marele făcător de minuni. Și acolo a primit „în plus“ darul de a vindeca abcesele.

Și din nou, regele Ludovic al XIV-lea, mai frumos ca niciodată, intră în mult iubitul lui oraș, Paris, în aclamațiile entuziaste ale poporului său înduioșat.

Numai prințul de Condé, rămas rebel, avea să continue războiul încă mulți ani, în fruntea armatelor spaniole, în luptă cu armata franceză și cu Turenne. Dar Fronda se încheiase. Mazarin rămânea marele învingător al unui război civil atroce și absurd. Roba roșie era văzută din nou pe coridoarele de la Luvru, dar „mazarinadele“ dispăruseră. Toată lumea era la capătul puterilor.

Angelica știa că satul Monteloup fusese distrus aproape din temelii. Mai mult, în castel fuseseră încartiruiți niște ofițeri, dar o recomandare datorată, se pare, prințului de Condé, îi determinase să se poarte politicos cu baronul și familia lui, așa că aceștia n-au păstrat o amintire prea urâtă. În schimb, trupele au pus mâna, fără prea multe menajamente, pe jumătate din catâri. Cu toate astea, banii pentru școala Angelică erau trimiși la timp, ceea ce dovedea că Molines a

știut să-i ajute, în pofida tuturor evenimentelor.

Când află de moartea mamei sale, Angelica tocmai împlinise șaptesprezece ani. Se rugă mult în capelă, dar nu plânse deloc.

Își dădea seama că nu va mai vedea niciodată trecând silueta în rochie cenușie și șal negru peste care, vara, punea o pălărie de pai demodată. Pasionată de grădina de legume și de livadă, doamna de Sancé acordase poate mai multă grijă și iubire perilor și verzelor decât numeroșilor ei copii.

În vreme ce doamnele din înalta nobilime se dedicau împodobirii parcurilor cu labirinturi de gard viu și fântâni, ea își dăruise sufletul unei pasiuni mai modeste. Fructele și legumele ei erau cele mai frumoase din regiune, și, datorită lor, Angelica, precum și frații și surorile ei, în loc să se îndoape cu aluaturi și fripturi din carne de vânat, fuseseră hrăniți din belșug cu salate și compoturi, sănătoase, având astfel o piele fragedă și o sănătate de fier.

Acestea erau însă binefaceri de care nu le păsa la vârsta lor. Doamna de Sancé avusese un glas blând, dar vorbea puțin. Își crescuse copiii printre sarcinile istovitoare ale vieții, dar o văzuseră puțin și, din pricina modestiei ei, nu au apreciat-o cum ar fi trebuit. Tot ce făcea spre binele lor li se părea firesc.

Totuși, seara, când Angelica stătea întinsă în pătucul ei, îi trecu deodată prin minte că această femeie tăcută, care suspina pe ascuns, fusese cea care o purtase în pântece.

Asta o tulbură și își puse mâna pe pântecele ei tare. Era deci cu putință ca dintr-un spațiu atât de strâmt să se nască un copil plin de viață, zece copii, unii după alții, și uneori chiar mai mulți? Și copiii plecau, mai întâi în brațele doicii, apoi în lumea largă, în America, în căsnicie sau la pieire. Se gândi la făptura ciudată și palidă care fusese micuța ei soră,

Madelon. De când părăsise pântecul mamei sale, fusese stăpânită numai de frică și neliniște. Poveștile doicii o făceau să tremure. Trăise într-o lume imaginară, mult mai înspăimântătoare decât lumea reală, și nimeni n-o făcuse să se simtă în siguranță.

„Când voi avea un copil“, își spuse Angelica, „nu-l voi lăsa să moară departe de mine. O să-l iubesc, ah, cât o să-l iubesc, și-l voi ține în brațe toată ziua!“

Pe cei doi frați, Raymond și Denis, Angelica îi revăzu cu ocazia morții mamei sale, căci ei veniseră s-o anunțe. Fata îi primi la vorbitor, în spatele gratiilor reci, așa cum era rânduiala în ordinul ursulinelor.

Denis era acum și el la colegiu. Crescuse mult și începuse să semene atât de tare cu Josselin, încât fata avu impresia că-l revede pe fratele ei mai mare, așa cum îl păstra în amintire, în haina lui de școlar și cu călimara de corn la cingătoare. Era atât de uluită de această asemănare, încât după ce-l salută pe clericul care îl însoțea pe fratele său, nu-i mai acordă nici o atenție, iar acesta se văzu nevoit să se prezinte.

— Eu sunt, Raymond, Angelica, nu mă mai recunoști?

Se simți aproape intimidată. În mănăstirea ei, extrem de austeră în toate privințele, călugărițele îi tratau pe preoți cu o umilință plină de devoțiune, nu departe de instinctiva supunere a femeii față de bărbat. Să se audă acum tutuită de unul dintre ei o tulbura. Așa că, acum, lăsă ochii în jos, în timp Raymond îi zâmbea. Cu mult tact, o înștiință despre nenorocirea care îi lovise pe toți și îi vorbi cât mai simplu și firesc despre supunerea datorată lui Dumnezeu. Chipul lui prelung, cu tenul palid și ochi luminoși, arzători, era foarte schimbat.

Îi mai povesti că tatăl lor fusese foarte dezamăgit că vocația lui religioasă rămăsese neștirbită în timpul anilor pe care îi

petrecuse la iezuiți. De la plecarea lui Josselin, era de la sine înțeles că Raymond urma să ducă mai departe numele familiei. Dar tânărul renunțase la moștenire în favoarea celorlalți frați și își continuase studiile, împlinindu-și chemarea. Dar și Gontran îl dezamăgise pe sărmanul baron Armand. Nu voia nici să intre în armată, nici să studieze și plecase la Paris ca să învețe nu se știe ce. Trebuia, deci, să-l aștepte pe Denis, acum în vârstă de treisprezece ani, ca să vadă din nou numele de Sancé regăsindu-și gloria militară, așa cum era tradiția în familiile din înalta nobilime.

În timp ce vorbea, părintele Raymond își privea sora, pe tânara aceea care, ca să-l audă mai bine, își rezema de grilajul rece fața cu obraji trandafirii, și ai cărei ochi ciudați căpătau în umbra vorbitorului limpezimea apelor mării.

— Și tu, Angelica, tu ce te visezi să faci?

Ea își scutură buclele bogate, cu reflexe aurii, și răspunse indiferentă că habar n-avea.

Apoi, într-o zi, Angelica de Sancé fu din nou chemată la vorbitor.

Cel pe care îl găsi acolo era bătrânul Guillaume, puțin mai încărunțit decât în vremurile trecute. Își sprijinise cu grijă de zid nelipsita halebardă.

O înștiință numaidecât că venise după ea ca s-o ducă la Monteloup.

Sărutând-o în pragul mănăstirii, maicile ursuline zâmbeau și se bucurau pentru ea. Căci, pentru ele, întoarcerea printre ai săi era semn să părinții îi găsiseră un soț.

capitolul 16

Baronul de Sancé o privea pe fiica sa, Angelica, plin de o încântare pe care nu căuta să și-o ascundă.

— Maicile ursuline au făcut din tine o domnișoară desăvârșită, mica mea sălbatică.

— Ei, desăvârșită!... Om vedea în practică, protestă Angelica, scuturându-și coama ondulată, cu un gest din copilărie.

Aerul de la Monteloup, cu mirosul dulceag care venea dinspre mlaștini, îi dădea din nou o senzație de libertate. Se ridica asemeni unei flori culcate la pământ de o ploaie plăcută.

Dar mândria părintească a baronului Armand nu se lăsa contrazisă.

— În orice caz, ești mai frumoasă decât aș fi îndrăznit să sper. E drept că, după părerea mea, ai tenul cam închis față de cum ar trebui pentru nuanța ochilor și a părului. Dar contrastul nu e lipsit de farmec. De altfel, am băgat de seamă că cei mai mulți dintre copiii mei au aceeași culoare a pielii. Mă tem să nu fie ultima picătură de sânge arab pe care oamenii din Poitou, în general, au păstrat-o. L-ai văzut pe fratele tău, Jean-Marie? Ai zice că-i maur curat!

Apoi, fără nici o legătură:

— Contele de Peyrac de Morens d’Irristu te-a cerut în căsătorie.

— Pe mine? se miră Angelica. Dar nici nu-l cunosc!

— Nu contează. Îl cunoaște Molines, asta contează. M-a asigurat că nici nu puteam visa pentru vreuna dintre fetele mele o înrudire mai aleasă.

Baronul Armand strălucea de încântare. Cu vârful bastonului, culcă la pământ câteva primule de pe marginea drumului desfundat pe unde se plimba cu fiica lui în dimineața aceea călduță de aprilie.

Angelica abia sosise în ajun la Monteloup, însoțită de Guillaume și de fratele ei, Denis. Când ea se miră să-l vadă pe băiat în vacanță, acesta îi spusese că obținuse câteva zile libere ca să participe la nunta ei.

Și trebuia să recunoască în sinea ei că reîntâlnirea cu Monteloup nu îi trezise bucuria la care se așteptase. Totul i se părea altfel, mai puțin însuflețit și, totuși, cei care se vânzoleau încolo și încoace erau mai numeroși. Printre aceștia, angajații pentru noile anexe, grajduri și hambare, dar pe care nu-i cunoștea.

Odată cu moartea mamei sale, mai că nu se mirase să-și reîntâlnească mătușile. Pulheria, aproape neschimbată, tremurând de fericire, dar atât de slabă încât Angelica, acum la fel de înaltă ca și ea, se temu să n-o frângă îmbrățișând-o cu forța ei tinerească. Cât despre mătușa Jeanne, aceasta stătea în același ungher al salonului mare unde stătuse întotdeauna, așezată în fața ramei unui goblen în care înfigea la nesfârșit acul, cu o hotărâre sumbră.

Pe vremea copilăriei, când alerga pe câmp și era preocupată de mii de planuri, Angelica nu dăduse importanță mormăielilor răzbunătoare și observațiilor răutăcioase ale mătușii Jeanne. Femeia asta trupeșă făcea parte din decor, la fel și proasta ei dispoziție. În emoția și melancolia revenirii, Angelica fu impresionată de intensitatea răutății pe care

mătușa Jeanne știa s-o pună într-o singură privire, aruncată peste lucrul de mână. Ca să-i răspundă cu vorbe drăguțe, trebuia să facă un mare efort, și Angelica renunță. După obișnuitele cuvinte de salut și o mică plecăciune, se îndepărtă, lăsând-o să împungă cu acul, în colțul ei, printre papiote.

Povestea asta cu căsătoria îi întunecase mintea. Castelul îl recunoștea. Dar simțea un gol. Și nu era vorba numai de dispariția mamei sale. Frații?... Cei mai mici crescuseră, și ea îi confunda. Cel care cândva fusese numit „micul“ Denis avea acum cincisprezece ani.

— Unde este Gontran? o întrebă ea pe Marie-Agnès.

Fetița rămase uimită.

Fără îndoială, pentru ea, Gontran făcea parte dintre cei „mari“, care trăiau departe, la ursuline sau la iezuiți, la învățătură. Abia dacă îi cunoștea. Dar avea mintea iute și voia să-i facă plăcere surorii ei mai mari, pe care o privea cu admirație.

Așteptând să-i răspundă, Angelica se gândise și își aminti că fratele ei, Raymond, iezuitul, care venise s-o anunțe de moartea mamei lor, îi vorbise despre plecarea lui Gontrand la studii, la Paris.

Marie-Agnès spuse:

— A plecat! Și adăugă: Nu se știe unde.

Ceea ce părea să însemne că nu mai dăduse nici un semn de viață.

Plimbându-se în acea dimineață cu tatăl ei, renunță la subiectul Gontran, presupunând că asta îl va indispune pe baron.

„Ce-o fi însemnând oare tevatura asta cu căsătoria?“ se întreba fata.

La început nu luase povestea în serios, dar acum, tonul

sigur al baronului începea s-o îngrijoreze. Tatăl ei nu se schimbase prea mult în timpul ultimilor ani. Doar câteva fire cărunte i se iţiseră în mustaţă şi în smocul de păr de sub buza de jos, pe care şi-l lăsase după moda din timpul domniei lui Ludovic al XIII-lea. Angelica se aşteptase să-l găsească trist şi confuz după moartea soţiei lui, dar acum se mira să-l vadă destul de energic şi surâzător.

Când au ajuns pe câmpul în pantă, care se înălţa deasupra mlaştinii, încercă să schimbe subiectul care ameninţa să ducă la un conflict între ei, acum, când abia se regăsiseră.

— Mi-ai scris, tată, că ai avut pierderi mari cu rechiziţionarea catârilor şi cu jafurile armatei în timpul anilor acelei îngrozitoare Fronde. E grav?

— Sigur, eu şi Molines am rămas fără mai bine de jumătate din animale, şi, fără el, aş fi ajuns la închisoarea datornicilor, după ce-aş fi scos la vânzare toate pământurile noastre.

— Şi îi mai datorezi mult?

— Vai, da! Din cele patruzeci de mii de livre pe care mi le-a împrumutat mai demult, în cinci ani de muncă pe brânci n-am reuşit să-i dau înapoi decât cinci mii şi Molines chiar a refuzat să-i primească, susţinând că era ceea ce mi se cuvenea din afacere. A trebuit să mă supăr ca să-l fac să-i primească.

Angelica îi atrase atenţia că, în cazul în care vechilul considera că nu era nevoie să-i înapoieze banii, tatăl ei greşise încăpăţânându-se în generozitatea lui.

— Acest Molines, dacă ţi-a propus afacerea, înseamnă că are cel mai mult de câştigat de pe urma ei. Nu este el omul care să facă daruri. Dar are un oarecare simţ al dreptăţii şi, dacă ţi-a lăsat cele patruzeci de mii de livre, este pentru că apreciază că deranjul pe care ţi l-a produs şi serviciile pe care i le-ai făcut valorează mai mult.

— E adevărat că mica noastră afacere cu catâri şi plumb,

pe care o facem cu Spania, scutită de dări până la ocean, de bine, de rău merge. Și în anii liniștiți, fără jafuri, când am putut vinde restul producției către stat, ne acoperim taxele... Este adevărat.

Apoi aruncă spre Angelica o privire plină de uimire.

— Dar cât de limpede judeci, fiica mea! Mă întreb dacă un asemenea limbaj practic, chiar dur, șade bine unei domnișoare abia ieșite de la mănăstire?

Pe Angelica o pufni.

— Se pare că, la Paris, femeile sunt cele care conduc în toate domeniile: politică, religie, filosofie, ba chiar și în științe. Li se spune „Prețioasele“. Se adună în fiecare zi la una dintre ele, alături de mințile cele mai luminate, adică de savanți. Stăpâna casei șade întinsă pe sofa, și invitații se înghesuie între sofa și perete și discută. Mă întreb dacă atunci când mă voi duce la Paris, n-ar fi cazul să țin casa deschisă, cu condiția ca în salonul meu să se discute numai despre negoț și afaceri.

— Ce îngrozitor! strigă baronul, sincer șocat. Angelica, doar nu maicile ursuline din Poitiers sunt cele care ți-au băgat în cap astfel de idei?

— După câte spuneau ele, eram foarte bună la matematică și la logică. Chiar prea... În schimb, erau foarte triste că n-au reușit să facă din mine o evlavioasă... și o fățarnică precum sora mea, Hortensia. Ea le-a dat mari speranțe că va intra în ordinul lor. Dar tentația cu procurorul a fost mult mai mare.

— Fiica mea, nu trebuie să fii invidioasă, fiindcă Molines, cel pe care îl judeci atât de aspru, chiar ți-a găsit un soț și, cu siguranță, este mult deasupra celui al Hortensiei.

Angelica bătu din picior, nerăbdătoare.

— Molines chiar exagerează! Cine te-ar auzi ar zice să sunt fiica lui, nu a dumitale, dacă tot poartă atâta grijă viitorului

meu!

— N-ai deloc dreptate să te plângi, catârcă mică, spuse baronul zâmbind. Ascultă-mă puțin. Contele Joffrey de Peyrac e descendent al vechilor conți de Toulouse, ale căror titluri nobiliare sunt chiar mai vechi decât cele ale regelui nostru, Ludovic al XIV-lea. Și, unde mai pui că-i omul cel mai bogat și mai influent din Languedoc.

— Tot ce se poate, tată, dar, vezi bine, nu mă pot mărita cu un bărbat pe care nu-l cunosc și pe care nici măcar dumneata nu l-ai văzut vreodată.

— Și de ce să nu poți? se miră el. Toate fetele de familie bună așa se mărită. Nu le revine nici lor, nici întâmplării să decidă asupra aliațelor favorabile familiilor lor, și a unor aranjamente în care e vorba nu numai de viitorul, dar și de numele lor.

— Și e... e tânăr? întrebă fata, cu glas șovăielnic.

— Tânăr? Tânăr? mormăi supărat baronul. O întrebare cât se poate de inutilă din partea unei persoane atât de practice. Adevărul este că viitorul tău soț e mai în vârstă decât tine cu doisprezece ani. Dar la treizeci de ani, un bărbat e în floarea vârstei și foarte seducător. Cerul vă poate dărui o mulțime de copii. Vei avea un palat la Toulouse, castele în Albi și în Béarn, calești, toalete scumpe...

Aici, imaginația baronului se poticni.

— După părerea mea, încheie el, cererea în căsătorie din partea unui asemenea bărbat care nici el nu te-a văzut pe tine vreodată, e un noroc nesperat, ieșit din comun...

Făcură câțiva pași în tăcere.

— Sigur, zise încet Angelica, și mie mi se pare un noroc ieșit din comun. Mi-ai putea spune, tată, de ce un conte care are tot ce-i trebuie pentru a-și alege ca soție o moștenitoare bogată vine până într-o fundătură din Poitou ca să caute o

fată fără zestre?

— Fără zestre? repetă Armand de Sancé, luminându-se la față. Să ne întoarcem la castel, Angelica, și să te îmbraci ca să putem ieși. Mergem călare. Vreau să-ți arăt ceva.

În curtea castelului, la porunca baronului, un argat scoase doi cai din grajd și îi înhămă repede.

Curioasă, fata n-a mai pus alte întrebări. În timp ce se urca în șa, își spunea că, la urma urmei, trebuia să se mărite și că majoritatea fetelor de seama ei se măritau și ele tot cu bărbați aleși de părinții lor. De ce lucrul acesta o revolta atât de tare? Bărbatul care îi era destinat nu era bătrân. Și avea să fie bogată.

Angelica își dădu deodată seama că era cuprinsă de un fior ciudat și avu nevoie de câteva clipe ca să înțeleagă de ce. Mâna valetului care o ajutase să se urce pe cal îi aluneca acum pe gleznă și o mângâia încetișor, cu un gest pe care nici cu cea mai mare îngăduință din lume nu-l putea lua ca întâmplător.

Baronul intrase în grabă în castel ca să-și schimbe cizmele și să-și ia haine curate.

Angelica făcu un gest nervos, și calul sări într-o parte câțiva pași.

— Ce te-a apucat, mojicule?

Simțea că se înroșise și era furioasă pe ea, căci trebuia să recunoască în sinea ei că scurta mângâiere o făcuse să se simtă străbătută de un fior încântător...

Valetul, lat în umeri și cu o statură herculeană, ridică ochii spre ea. Șuvițe de păr negru îi cădeau peste ochii întunecați, care străluceau cu o ironie cunoscută.

— Nicolas! strigă Angelica, în timp ce în ea se luptau plăcerea de a-l revedea pe vechiul tovarăș de joacă și tulburarea pricinuită de gestul lui prea îndrăzneț.

— Ah! L-ai recunoscut pe Nicolas, zise baronul, care se întorcea în grabă. E cel mai rău diavol din tot ținutul și nimeni nu reușește să-l dea pe brazdă. Nici plugăria, nici catârii nu-l interesează. Un leneș și un fustangiu, asta e vechiul tău tovarăș de joacă, Angelica!

Flăcăul nu părea câtuși de puțin rușinat de cuvintele baronului. Continua s-o privească, dezvelindu-și într-un rânjet dinții albi și dovedind o îndrăzneală vecină cu insolența. Cămașa desfăcută îi lăsa la vedere pieptul puternic și ars de soare.

— Hei, băiete, ia un catâr și vino după noi, zise baronul, care nu băgase nimic de seamă.

— Gata, stăpâne!

Cele trei animale trecură pe podul mobil și o luară spre Monteloup, pe drumul din stânga.

— Unde mergem, tată?

— La vechea mină de plumb.

— La topitoriile acelea năruite, în apropiere de pământurile abației din Nieul?

— Chiar acolo.

Angelica își aduse aminte de mănăstirea călugărilor destrăbălați, de grupul ei de zănatici, când voise să plece în America, și de explicațiile fratelui Anselme în legătură cu plumbul și argintul, și cu lucrările făcute în mină în Evul Mediu.

— Nu prea văd cum peticul acela de pământ sterp, necultivat...

— Peticul acela de pământ sterp și necultivat și care se cheamă acum Argentières, nu este nimic altceva decât zestrea ta. Îți amintești că Molines mi-a cerul să reînnoiesc drepturile de exploatare ale familiei mele, precum și scutirea de taxe pentru un sfert din producție? Odată obținute, Molines a adus

muncitori saxoni. Văzând câtă importanță acorda el acestui pământ până atunci în paragină, i-am spus într-o zi că voi face din el zestrea ta. Cred că în acel moment a încolțit în mintea lui doldora de idei și aceea a unei căsătorii între tine și contele de Peyrac, fiindcă acest senior din Toulouse tocmai se interesa să cumpere terenul. N-am prea înțeles bine ce fel de afaceri învârtește el cu Molines; cred că de Peyrac este, mai mult sau mai puțin, cel care primește catârii și metalul pe care le trimitem pe mare, cu destinație spaniolă. Asta dovedește că există mai mulți gentilomi decât ai crede care se îndeletnicesc cu comerțul. Aș fi zis, totuși, că acest conte de Peyrac are destule bunuri și domenii ca să nu mai recurgă la astfel de ocupații demne de oamenii de rând. Dar poate că o face ca să se distreze. Se zice că este un original.

— Deci, dacă înțeleg eu bine, rosti încetișor Angelica, știați că poftea la mina asta și l-ați făcut să înțeleagă că trebuia s-o ia cu fată cu tot.

— Ce ciudat întorci tu lucrurile, Angelica! Mie mi se pare că ideea de a-ți da ca zestre mina este excelentă. Dorința de a-mi vedea fetele bine așezate a fost principala mea grijă, precum și a sărmanei tale mame. Știi bine că la noi pământul nu se vinde. Indiferent de greutățile prin care am trecut, am reușit să ne păstrăm moștenirea neatinsă, deși marchizului du Plessis nu o dată i-a lăsat gura apă după minunatele mele pământuri din mlaștinile secate. Dar să-mi mărit fata, nu numai onorabil, dar și cu avere, mă unge la suflet. Pământul rămâne în familie. Nu pleacă la un străin, ci rămâne unei ramuri noi, unei noi alianțe.

Angelica mergea puțin în urma tatălui ei, așa încât acesta să nu-i poată vedea fața. Cu dinții ei mărunți și albi, fata își mușca buzele, cu furie neputincioasă. Cu atât mai puțin îi putea explica tatălui ei cât de umilitor i se părea modul în

care îi era prezentată cererea în căsătorie, câtă vreme acesta era convins că orchestrase, cu mare pricepere, fericirea fiicei sale. Însă nu renunța încă la luptă.

— Dacă-mi amintesc eu bine, ai arendat mina pentru zece ani lui Molines. Mai rămân, deci, încă patru ani de arendă. Cum poți da de zestre un loc arendat?

— Molines nu numai că n-are nimic împotrivă, dar va continua s-o exploateze în numele domnului de Peyrac. De altfel, lucrul a început acum trei ani, așa cum ai să vezi. Ajungem imediat.

După o oră de mers la trap, ajungeau la mină.

Odinioară, Angelicăi i se păruse că mina de plumb și satele protestante se aflau la capătul pământului. Dar acum, totul părea foarte aproape. Un drum bine întreținut îi întărea această impresie. Fusese ridicat și un cătun pentru muncitori.

Tatăl și fiica pășiră pe pământ, și Nicolas se apropie ca să țină hățurile cailor.

Locul acela cu aspect dezolant, de care Angelica își amintea atât de bine, se schimbase cu totul.

Printr-un jgheab curgea un șuvoi de apă și punea în mișcare mai multe mori de piatră, verticale. Piloni din fontă zdrobeau, cu un zgomot surd, pietrele, în timp ce blocuri mari de rocă erau tăiate manual.

Două topitorii erau înroșite de uriașe foale din piele, care ațâțau flăcările. Mormane întregi de cărbune din lemn se zăreau alături de cuptoare, și restul suprafeței era ocupat de munți de pietre. În jgheabul de lemn în care curgea apa, muncitorii aruncau cu lopata nisipul obținut din piatra care ieșea din mori. Alții, cu niște săpăligi speciale, mari râcâiau, contra curentului, fundul jgheabului. O clădire destul de impunătoare, ridicată mai într-o parte, avea porți cu grilaje din bare de fier, închise cu lacăte mari. Mai într-o parte, doi

bărbați înarmați cu muschete stăteau de pază.

— Aici e rezerva de lingouri de argint și de plumb, spuse baronul.

Adăugă, mândru, nevoie mare, că, întruna din zilele următoare, îi va cere lui Molines să-i arate Angelicăi ce este înăuntru.

Apoi o duse să vadă mina propriu-zisă. Trepte uriașe, înalte de vreo patru metri, imaginau acum un fel de amfiteatru roman. Ici și colo, gurile negre ale unor galerii subterane se afundau sub stâncă, de unde se vedeau ieșind cărucioare trase de măgari.

— Sunt aici zece familii de saxoni, de meserie mineri, topitori și pietrari. Ei și Molines sunt cei care au pus mina pe picioare.

— Și cam cât aduce afacerea asta anual?

— Iată o întrebare pe care nu mi-am pus-o niciodată, recunoscu Armand de Sancé, cam încurcat. Uite cum stau lucrurile: Molines îmi plătește arenda regulat. El a plătit toate taxele de instalare. Cărămizile pentru cuptoare sunt aduse din Anglia și, fără îndoială, și din Spania, cărate de caravane clandestine din Languedoc.

— Probabil și prin intermediul celui căruia vrei să mă dai de soție?

— Tot ce se poate. Se pare că se ocupă de o mulțime de lucruri, dintre cele mai diferite. De altfel, e un savant, și tot el este cel care a conceput planurile pentru mașinăria asta cu aburi.

Baronul își conduse fiica până la intrarea uneia dintre galeriile adânci din munte. Îi arătă un fel de cazan uriaș din fier, sub care ardea focul și din care ieșeau două țevi groase, înfășurate în fâșii de pânză, care apoi ajungeau să se înfunde într-un puț. Din când în când, câte un jet de apă era aruncat la

suprafața pământului.

— Este una dintre primele mașinării cu aburi construite până acum în lume. Folosește la pomparea apei subterame din mine. Este o invenție pe care contele de Peyrac a pus-o la punct în timpul șederii sale în Anglia. Îți dai seama că tu, care vrei să ajungi o Prețioasă, vei avea în el un soț pe atât de savant și de plin de spirit, pe cât sunt eu de ignorant și de încet, adăugă el, cu o mutră tristă. Ia, uite! Bună ziua, Fritz Hauer.

Unul dintre muncitori, care stătea lângă mașină, își scoase tichia și se înclină adânc. Fața lui bătea parcă în albastru, din pricina prafului de rocă ce-i pătrunsese în piele de-a lungul unei vieți întregi de minerit. De la una din mâini îi lipseau două degete. Îndesat și adus de spate, ai fi zis că avea brațele prea lungi. Șuvițe de păr îi cădeau în ochii mici și vioi.

— Mi se pare că seamănă puțin cu Vulcan, zeul infernului, zise domnul de Sancé. Cred că nu e pe lume om care să cunoască măruntaiele pământului mai bine ca muncitorul ăsta saxon. De asta poate și arată atât de ciudat. Toate treburile astea care țin de minerit nu mi s-au părut niciodată foarte clare și nu știu dacă nu se amestecă puțin cu vrăjitoria. Unii zic că Fritz Hauer cunoaște un procedeu secret prin care să transforme plumbul în aur. Asta chiar că ar fi ceva nemaipomenit! Tot el este cel care a lucrat mulți ani pentru contele de Peyrac, iar acela l-a trimis în Poitou ca să pună pe picioare Argentières.

„Contele de Peyrac, în sus, contele de Peyrac, în jos!“ gândi Angelica, scoasă din sărite.

Apoi spuse cu voce tare:

— Poate de asta e așa de bogat acest conte de Peyrac. Face aur din plumbul pe care i-l trimite Fritz Hauer. De aici până să mă transforme și pe mine în broască...

— Chiar că mă scoți din sărite, fiica mea. Ce-i cu tonul ăsta ironic? Văd că mă iei întruna peste picior! Nimic din planurile astea nu-ți îndreptățește neîncrederea. Mă așteptam să sari într-un picior de fericire și nu-mi aud decât vorbe usturătoare.

— Ai dreptate, tată, iartă-mă, făcu Angelica, încurcată și mâhnită de dezamăgirea pe care o citea pe chipul nobilului de țară. Călugărițele îmi spuneau adesea că sunt mai altfel decât celelalte fete și că aveam reacții nepotrivite. Nu-ți ascund că în loc să mă încânte, cererea asta în căsătorie nu-mi place deloc. Mai dă-mi timp să mă gândesc, să mă obișnuiesc...

Simțea renăscând în ea îngăduința pe care o încercase întotdeauna față de tată ei. Avea un aer foarte încrezător și, ca de obicei, ușurat că-i poate da explicații lui Molines.

Dar ea se simțea din ce în ce mai stânjenită și mai confuză.

Tot vorbind, se întorseseră la locul unde lăsaseră caii. Angelica sări iute în șa, ca să nu-i dea lui Nicolas prilejul să se repeadă s-o ajute, dar nu reuși să împiedice mâna bronzată a valetului să-i mângâie în treacăt șoldurile.

„Foarte enervant“, își spuse ea contrariată. „Va trebui să-l pun la locul lui.“

Întoarcerea ei la Monteloup era compromisă.

Și, de fapt, ce așteptase de la această întoarcere, după anii nesfârșiți la mănăstire, în timpul cărora nu fusese niciodată cu adevărat fericită? În ajun, doica Fantine Lozier nu o strânsese la piept cu dorul pe care îl aștepta. Expresia ei i se păruse și mai tragică decât altădată, atunci când se pregătea să înceapă una dintre poveștile ei înspăimântătoare. Dar, pricepuse ea, trecuse multă vreme de când Angelica nu mai făcea parte dintre copiii „săi“.

Și apoi, e adevărat, mama ei nu mai era acolo. Să fie absența mamei cea care stingea pentru ea lumina

întoarcerii?... Pentru a-și urma tatăl, Angelica își struni calul.

Drumul desfundat era străjuit de tufe de măceș. Mireasma lor delicată, amintindu-i de zilele copilăriei, domoli puțin iritarea tinerei fete.

— Tată, zise ea deodată, înțeleg că în privința contelui de Peyrac ai vrea să mă hotărăsc repede. Mi-a venit o idee: îmi dai voie să mă duc să stau de vorbă cu Molines? Aș vrea să am o discuție serioasă cu el.

Baronul aruncă o privire spre soare, să vadă cam cât era ceasul.

— Mai ai o oră până la prânz. Cred că va fi fericit să te aibă la masă. Du-te, fiica mea. Nicolas te va însoți.

Angelica fu cât pe-aci să refuze o asemenea escortă, dar nu voi să lase impresia că acordă cea mai mică importanță țăranului și, după ce îi făcu veselă cu mâna tatălui ei, o porni la galop. Valetul, care nu încăleca decât un catâr, rămase curând în urmă. Angelica lăsă hățurile din mână ca să dea calului toată libertatea să alerge cât îl țineau picioarele, ceea ce pe drumurile desfundate, prin hățișurile vegetației tinere, era o adevărată imprudență.

Atentă să nu cadă din șa, refuza să se gândească la ceva anume. Lăsată în voia fugii calului, ajungeau până la ea numai valurile de parfum ale florilor de măceș albe ca neaua, sau imaginea tufelor de primule albe și mov răspândite pe marginea taluzurilor, presărate parcă de mâna grijulie a unei gospodine desăvârșite... Poate de zâna primăverii, mereu la datorie, mereu credincioasă.

De ce tatăl ei, în bucuria lui de a-i fi găsit un soț, pune la pământ primulele?...

O jumătate de oră mai târziu, Angelica, trecând prin fața castelului du Plessis, se apleca pentru a încerca să vadă în capătul aleii de castani minunea albă.

„Philippe!“ o fulgeră un gând.

Și se miră că numele acesta îi veni în minte, ca pentru a-i adânci melancolia. Își aminti că în acest loc ea și tatăl ei fuseseră umiliți pentru simplitatea și sărăcia lor de râsetele batjocoritoare ale castelanilor strălucitori, cu toate că se înrudeau cu ei. Trecând de coroanele copacilor din parcul întins și des, se întrezăreau turlele albe ale castelului du Plessis. Apoi dispărură.

La cotul drumului se ivi locuința vechilului hughenot. Construită din cărămidă roșie, cu piatră albă și acoperită cu ardezie, se arăta solidă și lipsită de pretenții.

Jupân Molines apăru în prag. Angelica observă cu ușurare că nu se schimbase deloc.

Își struni calul, gâfâind, și sări din șa. Un servitor veni în goană ca să ia hățurile și să ducă bidiviul în grajd.

În timp ce Molines, după ce o întâmpină cu o plecăciune adâncă, o introducea în sălile și saloanele aflate într-o penumbră odihnitoare, Angelica, după aromele subtile dar îmbietoare, după agitația și vocile șoptite care veneau dinspre bucătăria mare, își dădu seama că doamna Molines era acolo și, fără îndoială, după obiceiul ei, le dădea la o parte pe servitoare ca să pună cu mâna ei tarta în cuptor. „Fetele astea nu sunt în stare să bage tarta la cuptor fără să lase să se scurgă sucul fructelor în foc...“

Cel puțin aici, regăsea câteva imagini din trecut. Pe masa de lemn care lucea de cât de lustruită fusese cu ceară de albine, se găseau două pahare de cristal, o sticlă cu un vin negru, cu reflexe rubinii, și, pe o farfurie de faianță, câteva prăjituri.

— Soția mea și-a amintit că vă plăceau, spuse Molines.

Stătea în picioare, vădind acea atitudine de respect pe care i-o acorda baronului de Sancé, și astăzi și ei, pentru că nu mai

era un copil și trebuia să-i recunoască rangul de tânără nobilă, superioară lui, om de rând.

Dar, după primele saluturi schimbate, Angelica rămânea tot în picioare. Preocupată de felul în care va continua discuția, nu-i păsa de lecțiile de bună purtare în timpul cărora fusese învățată cu grijă cum, „conform rangului ei“, trebuia să se așeze sau să se ridice. Se întreba dacă, în fața vechilului marchizului du Plessis, va lăsa mereu impresia că are zece ani... I se părea amuzant, și pe buze îi înflori un zâmbet.

Jupân Molines luă carafa și turnă vin în pahare.

— Vin chiar din viile noastre... V-aș recomanda, totuși, domnișoară Angelica, să așteptați puțin înainte de a bea. E foarte rece și ați galopat peste măsură pe căldura asta.

— M-am grăbit să vă văd, domnule Molines.

Molines făcu o plecăciune adâncă, ducând mâna la inimă.

— Sunt foarte onorat.

Afară, auzi apropiindu-se tropotul catârului lui Nicolas. Asta o enervă brusc, la fel ca plecăciunile lui Molines. Era clar că vechilul îi aștepta vizita, care probabil că fusese stabilită dinainte cu tatăl ei. Oricum ar fi fost, argumentele pe care avea să i le ofere erau probabil îndelung gândite și pline de greutate.

Avea de dat o luptă grea. Dar Angelica știa și ce voia... sau mai de grabă ce nu voia.

Decise *in petto* că nu se va lăsa impresionată, pe pământul natal, de schimbările apărute în jurul ei... sau în interiorul ei. Se făcuse mare, nu mai era un copil. Și dacă trebuia să se lupte în săbii cu unii și cu alții, o va face.

Urmă un moment de tăcere. Angelica privea în jurul ei ca să se ancoreze mai bine în prezent, în realitate.

Molines o pofti pe Angelica în micul birou în care, cu câțiva în urmă, îl primise pe tatăl ei. Aici luase naștere afacerea

aceea cu catâri, și fata își aminti brusc răspunsul ambiguu pe care Molines i-l dăduse la întrebarea ei copilărească, dar vădind încă de pe atunci simț practic:

— Și eu ce câștig din asta?

— Îți vom da un soț.

Oare se gândea el încă de pe atunci la o înrudire cu acest ciudat conte din Toulouse? Nu era chiar cu neputință, fiindcă era un om a cărui minte mergea departe, combinând mii de planuri. La urma urmei, intendentul nu era chiar un nesuferit. Comportamentul lui bănuitor era cât se poate de firesc pentru situația lui de subaltern. Un subalten care se știa mai inteligent decât cei care se aflau deasupra lui.

Pentru familia măruntului castelan vecin, apariția lui fusese cu adevărat providențială, dar Angelica știa că numai interesul personal se afla la baza generozității și sprijinului său. Iar asta îi convenea, fiindcă o scutea de obligația de a-i datora o recunoștință umilitoare. Se mira și ea de adevărata simpatie pe care o purta acestui hughenot calculat.

„Poate pentru că vrea să pornească ceva nou și poate de durată“, își zise ea pe neașteptate. Atâta doar că nu-i convenea să fie amestecată în planurile indententului la fel ca o măgăriță sau un lingou de plumb.

— Domnule Molines, zise ea hotărâtă, tatăl meu mi-a vorbit stăruitor de o căsătorie pe care ați fi pus-o la cale între mine și un anume conte de Peyrac. Dată fiind influența pe care ai câștigat-o asupra tatălui meu în acești ani, nu încape îndoială că și dumneata pui mare preț pe această căsătorie, cu alte cuvinte mă văd chemată să joc un rol în afacerile dumitale comerciale. Aș vrea să știu ce rol anume?

Un zâmbet rece se așternu pe buzele subțiri ale interlocutorului.

— Mulțumesc lui Dumnezeu că am ajuns să vă văd așa cum

promiteați să deveniți pe vremea când toată lumea din regiune vă numea „mica zână a Mlaștinilor“. E adevărat că i-am promis contelui de Peyrac o femeie frumoasă și inteligentă.

— Ai promis prea mult. Aș fi putut ajunge urâtă, și iată cum asta ar fi dăunat îndeletnicirii dumitale de mijlocitor.

— Niciodată nu fac promisiuni bazate pe presupuneri. În repetate rânduri, cunoștințele mele de la Poitiers m-au informat asupra persoanei dumneavoastră și v-am văzut și cu ochii mei anul trecut, în timpul unei procesiuni.

— Vasăzică ai stat cu ochii pe mine, strigă Angelica, furioasă, ca pe un pepene care se coace sub paie!

Și, în același timp, imaginea îi apăru dintr-odată atât de caraghioasă, încât o umflă râsul, și furia i se risipi. De fapt, prefera să știe cum stau lucrurile decât să cadă în capcană ca o oaie bleagă.

Atunci îl auzi pe Molines:

— Luați loc, domnișoară Angelica. Și beți un deget de vin.

Se așeză și el în fața ei.

— Dacă aș încerca să vă vorbesc cum se obișnuiește în lumea dumneavoastră, zise cu gravitate Molines, m-aș putea ascunde în spatele obiceiurilor din străмoși: o fată tânără, chiar foarte tânără, nu are nici o nevoie să știe de ce părinții îi aleg cutare soț. Afacerile cu plumb și cu argint, de negoț și de vamă, nu sunt pentru femei, mai ales pentru doamnele din nobilime... Cu atât mai puțin creșterea animalelor. Dar cred că vă cunosc, domnișoară Angelica, așa că n-am să încerc să vă spun astfel de lucruri. Vă rog!... Luați o gură de vin.

Dar Angelica nu se simțea dispusă să ciocnească paharul cu el în cinstea unei bune înțelegeri. Ce-și închipuie, c-o să cadă la învoială cu el pentru „un deget de vin“ și câteva prăjturi?

— Ai stat cu ochii pe mine tot timpul, repetă ea,

nemulțumită.

Molines ridică imperceptibil din umeri, ceea ce însemna că respingea faptul ca fiind lipsit de însemnătate.

–Oricum, nu avea importanță, spuse el, dar... e mai bine așa.

Și privirea i se îmblânzi în timp ce studia figura ei tânără, îmbujorată, cu trăsături perfecte, subliniate atât de emoție, cât și de aerul grav. Remarcă vioiciunea și inteligența care i se citeau, în timpul schimbului de cuvinte, în ochii aceia de o nuanță atât de rară. Nu erau numai ochii frumoși – încadrați de părul strălucitor puțin ciufulit – ai unei adolescente pe punctul de a deveni o foarte frumoasă femeie. Promiteau mai mult de-atât. Când o văzuse apărând, strunindu-și calul din galop și sărind pe pământ, aruncând hățurile servitorului care venea în fugă, se gândise: „E încă un copil.“ Acum începea să nu mai gândească așa.

Sigur, purta în ea o înflăcărare armonioasă care îi era firească, dar acum era potolită de regulile rafinate ale educației primite la mănăstire. Anii petrecuți la maicile ursuline se dovedeau profitabili. Gesturile ei, atitudinea căpătaseră grație și farmec și măsura cerută pentru a se putea prezenta absolut oriunde în societate. Dar personalitatea ei rămăsese vie și liberă.

Decise să-i vorbească deschis.

Nu mică-i fu mirarea Angelicăi când își dădu seama că momentul era important și pentru el. Curiozitatea de a afla ce-i va aduce la cunoștință începea să depășească decepția și nemulțumirea care o tulburau din ajun. Nu era șocată de tonul familiar pe care îl căpăta discuția.

— De ce crezi că-mi vei putea vorbi altfel decât tatălui meu?

— Greu de spus, domnișoară. Nu sunt deloc un filosof, și

învățătura mea se bazează mai mult pe experiența muncii. Iertați-mă dacă sunt atât de deschis. Dar vă voi spune un lucru. Oamenii din lumea dumneavoastră nu vor putea înțelege niciodată ce mă însuflețește cu adevărat: munca.

— Țăranii muncesc mai mult decât dumneata, mi se pare.

— Trudesc, nu e același lucru. Sunt grei de cap, ignoranți și nu-și cunosc interesul, la fel ca nobilii care nu produc nimic. Aceștia din urmă sunt ființe nefolositoare, care nu știu decât să poarte războaie nimicitoare. Tatăl dumneavoastră începe să întreprindă câte ceva, dar, iertați-mă, domnișoară, nu va înțelege niciodată ce înseamnă munca. Pentru el, va fi mereu o umilință...

— Vrei să spui că până la urmă n-are să reușească? îi curmă ea vorba, cu inima strânsă. Credeam totuși că afacerea merge, și dovada cea mai bună era că te interesa pe dumneata.

— O dovadă ar fi mai ales să scoatem câteva sute de catâri pe an, iar a doua, și cea mai importantă, ar fi ca asta să aducă un venit considerabil și în continuă creștere. Iată adevăratul semn al unei afaceri care merge.

— Păi, nu la asta vom ajunge într-o zi?

— Nu, fiindcă o crescătorie de animale, chiar mare și având rezerve de bani pentru momente grele, molime sau războaie, tot crescătorie de animale rămâne. La fel ca munca pământului, e o treabă pe termen lung și cu câștig mic. De altfel, nici pământul, și nici creșterea animalelor nu i-au îmbogățit cu adevărat pe oameni: amintiți-vă de uriașele turme ale păstorilor din Biblie, care duceau totuși o viață atât de sărăcăcioasă.

— Dacă asta este convingerea dumitale, nu te înțeleg, domnule Molines, cum de te-ai lansat dumneata, un om atât de prudent, într-o asemenea afacere, care cere atât de mult

timp și aduce un câștig așa mic.

— Acesta este motivul, domnișoară, și anume că eu și domnul, tatăl dumneavoastră, avem nevoie de ajutorul pe care ni l-ați putea oferi.

— Nu pot totuși să vă fac măgărițele să fete de două ori mai repede.

— Ne puteți ajuta să dublăm câștigul.

— Nu mi-e deloc limpede în ce fel.

— O să prindeți ideea foarte repede. Ceea ce contează pentru ca o afacere să fie rentabilă este să meargă repede, dar, cum noi nu putem schimba legile lui Dumnezeu, suntem nevoiți să ne folosim de prostia oamenilor. Așa se face că povestea asta cu catârii nu e decât fața văzută a afacerii. Ei acoperă cheltuielile curente, ne punem bine cu Intendența armatei, care cumpără de la noi piei. Catârii ne permit mai ales libera circulație, cu scutiri de vamă și de taxe, precum și să transportăm pe drumuri caravanele cu încărcătură grea. Astfel, cu un transport de catâri expediem plumb și argint cu destinația Anglia. La întoarcere, animalele aduc saci cu zgură neagră căreia noi îi spunem „fondant“, produs necesar lucrărilor la mină, și care în realitate ascunde o încărcătură de aur și argint, venită din Spania în război și trecând prin Londra.

— Am început să pierd firul. De ce trimiteți argintul la Londra ca pe urmă să-l aduceți înapoi?

— Aduc o cantitate dublă sau triplă. În ceea ce privește aurul, contele Joffrey de Peyrac are în Languedoc un zăcământ aurifer. Atunci când mina din Argentières va fi a lui, operațiunile de schimb pe care le voi face pentru el cu aceste două metale prețioase nu vor mai putea părea cu nimic suspecte, aurul și argintul venind oficial de la cele două mine care îi aparțin. În asta constă adevărata noastră afacere. Căci,

înțelegeți-mă, aurul și argintul pe care îl putem produce în Franța reprezintă, insist, puțin lucru. În schimb, fără să alarmăm nici fiscul, nici administrația, nici vama, putem face să intre o mare cantitate de aur și argint din Spania. Lingourile nu știu să vorbească. Nu pot mărturisi că locul lor de proveniență nu este Argentières sau Languedoc, ci că sosesc din Spania prin intermediul Londrei. Astfel, dând ce se cuvine vistieriei regale, putem trece, sub acoperirea lucrărilor miniere, o cantitate însemnată de metale prețioase, fără să plătim manopera, taxele vamale și fără să ne trezim ruinați de instalații prea costisitoare, căci nimeni nu poate ști cât producem aici și trebuie să se încreadă în cifrele pe care le declarăm noi.

— Și dacă tot traficul ăsta este dat în vileag, nu riscați să vă trimită la galere?

— De ce? Nu batem monedă falsă. Nici nu avem intenția s-o facem vreodată. Dimpotrivă, noi suntem cei care alimentăm în mod regulat Vistieria regală cu ce îi lipsește mai mult: numerarul. Cu aur bun, curat, și argint în lingouri, pe care le verifică și le autentifică și din care se va bate apoi monedă. Doar că, la adăpostul acestor minime extracții naționale, vom putea, atunci când mina din Argentières și cea din Languedoc vor fi reunite sub un același nume, vom cunoaște un beneficiu rapid al metalelor prețioase din Spania. Țara asta dă pe-afară de aur și argint venite din America; a pierdut orice plăcere pentru muncă și nu mai trăiește decât din schimbul materiilor prețioase cu alte națiuni. Băncile din Londra le folosesc drept intermediari. Spania este în același timp cea mai bogată și cea mai săracă țară din lume. În privința Franței, aceste raporturi comerciale, pe care o proastă administrare economică le împiedică să aibă loc, ar îmbogăți-o peste noapte. Și pe noi în primul rând, căci sumele investite

vor veni înapoi mai repede și mai mari decât din vânzarea unei măgărițe care este gestantă zece luni și nu poate aduce decât 10% din capitalul investit.

Angelica se arăta tot mai interesată de aceste combinații ingenioase.

— Și cu plumbul ce intenționați să faceți? Îl folosiți tot ca acoperire sau chiar scoateți vreun câștig de pe urma lui?

— Plumbul este o afacere foarte bună. E nevoie de el în război și la vânătoare. În anii din urmă, de când regina-mamă a adus ingineri florentini care au instalat băi în toate reședințele regale, așa cum făcuse înainte soacra ei, Maria de Medicis, prețurile au crescut. Și toată nobilimea, firește, s-a repezit să-i urmeze pilda. Probabil că ați văzut una dintre aceste băi la castelul du Plessis, cu cada romană și toată țevăria de plumb.

— Dar marchizul, stăpânul dumitale, este la curent cu toate planurile astea?

Molines zâmbi cu îngăduință și ridică ochii spre cer.

— Vai! Domnul marchiz du Plessis a comis enorma greșeală de a-l urma pe prințul de Condé în rebeliunea contra regelui. Îl cred astăzi desprins de partida domnului prinț, care a fost condamnat la moarte în contumacie și care continuă să ducă lupte răzlețe contra armatei regale. Domnul du Plessis încearcă să intre din nou în grații. Îl văd puțin. Am grijă de bunurile lui, și el știe că l-am ajutat să evite la mustață aceeași sancțiune pe care a primit-o domnul de La Rochefoucauld, căruia regina-mamă a pus să i se dărâme din temelii castelul. Oricum ar fi, afacerea de la Argentières n-are de ce să-l intereseze în vreun fel. Este vorba de dumneavoastră și de feuda ereditară a familiei. Or, pe timpuri, familia Sancé de Monteloup a deținut suzeranitatea asupra celor din familia du Plessis, și nu invers.

Angelica simți o mică satisfacție să primească confirmarea pentru acest amănunt.

— Și tatăl meu cât știe din afacerea cu aurul și argintul?

— M-am gândit că simplul fapt de a ști că metalele spaniole ar trece pe pământurile lui nu i-ar face plăcere. Nu e de preferat să-l las să creadă că micile venituri care îi permit să se întrețină sunt fructul unei munci cinstite și tradiționale?

Angelica se simți jignită de ironia ușor disprețuitoare din vocea vechilului și îi spuse sec:

— Dar mie cum de-mi dezvăluiți combinațiile acestea care miros a galere de la o poștă?

— Nici vorbă de galere și, dacă ar exista neplăceri administrative, câțiva scuzi ar aranja lucrurile: observați că Mazarin și Fouquet au trecere mai mare decât prinții de sânge regal și decât însuși regele. Și asta numai datorită averilor lor uriașe. Cât despre dumneavoastră, știu că o să vă revoltați atâta vreme cât nu veți înțelege în ce intrați. Problema, în fond, este simplă. Contele de Peyrac are nevoie de Argentières. Iar tatăl dumneavoastră nu-i va ceda pământul ăsta decât dacă își aranjează una dintre fete. Îl știți cât e de încăpățânat. N-are să vândă niciodată o palmă din pământurile lui fără să-și atingă scopul care îl macină cel mai tare: să vă aranjeze. Pe de altă parte, contele de Peyrac, dorind să se căsătorească într-o familie nobilă de viță veche, a considerat combinația avantajoasă.

— Și dacă refuz să fiu și eu de aceeași părere?

— Ar fi foarte grav. Doar nu doriți ca tatăl dumneavoastră să intre la închisoarea datornicilor... Castelul ar ajunge într-o situație mai jalnică decât ați cunoscut-o vreodată. În privința fraților și surorilor mai mici, care încă locuiesc la Monteloup... Ultimul are abia șapte sau opt ani, cred. Educația lor va fi amenințată, așa cum a fost și a dumneavoastră. Și,

vai, eu nu voi mai putea reînnoi pentru ei împrumutul de care dispuneam pe atunci. Și care va fi viitorul dumneavostră, ca fată fără zestre? Veți îmbătrîni ca mătușile dumneavoastră în sărăcie.

Văzând ochii tinerei scânteind de furie, adăugă pe un ton viclean:

— Dar de ce mă chinui să zugrăvesc un tablou atât de sumbru? Mi-am imaginat că sunteți din alt aluat decât acei nobili care n-au altă avere decât blazonul și trăiesc din pomana regelui... Nimeni nu scapă de greutăți dacă nu le înfruntă cu vitejie și nu le plătește printr-un sacrificiu de sine. Altfel spus, trebuie să acționezi. Iată de ce nu v-am ascuns nimic, ca să știți în ce direcție să vă îndreptați eforturile.

Nici un alt cuvânt n-o putea răni mai direct pe Angelica. Nimeni, niciodată, nu-i vorbise pe o limbă atât de apropiată de firea ei. Se ridică brusc, parcă sub o lovitură de bici. Revăzu Monteloup în ruină, pe frații și surorile mai mici în mizerie, pe mama ei cu degetele înroșite de frig, pe tatăl ei așezat la micul lui birou și scriind cu sârg suplica lui către rege, care nu-i răspunsese niciodată... Continua să lupte din toate puterile ei, fără să poată accepta ca atâtea eforturi inteligente să dea greș. Păstra totuși o îndoială. Trebuia să-i spună lui Molines ce gândea. Era greu să-i atragă atenția acestui om rece și dur, dar nu exista nici un motiv, își spuse ea, ca umilința să fie mereu de partea ei și a tatălui ei. Molines n-ar fi intrat în această afacere în cazul în care nu era convins că ar putea să-i aducă dacă nu mai mult, cel puțin un beneficiu substanțial.

Măsurându-și cuvintele, tânăra declară:

— Domnule Molines, să știți că sunt conștientă de tot ce vă datorăm. Avansul pe care l-ați acordat mai demult tatălui meu ne-a permis, mie și surorilor mele, precum și fraților mei, să

studiem la Poitiers. Dar vreți să cred că afacerea pe care dumneata, un om cu experiență, ai putut s-o pui pe picioate cu ajutorul privilegiilor tatălui meu și prin exploatarea pământurilor lui n-a fost foarte profitabilă și pentru dumneata?...

Molines își arătă din nou micul zâmbet, dar de data asta sincer. Părea mulțumit. Aparținea religiei reformate, deci era în mod firesc convins de propria lui valoare. Și acest strop de insolență din partea Angelicăi nu-i displăcea.

— Așa e, îi răspunse el. Dar ca orice afacere, și asta prezintă riscuri... pe care le-am acceptat dinainte.

— De exemplu, care?

— Ei, bine! Mai exact, să nu consimțiți la momentul potrivit să îndepliniți rolul care v-a fost desemnat pentru viitor.

Angelica tresări și îl privi încremenită.

Încă nu avusese în vedere toate consecințele deciziei sale.

Administratorul continuă încetișor:

— „Ce se va întâmpla dacă...?“, m-ați întrebat. Ei, bine, v-am spus. Tatăl dumneavoastră ar putea ajunge la închisoarea datornicilor... și se poate ca nici soarta mea să nu fie mai bună decât a lui... E nevoie de foarte puține lucruri ca tot edificul nostru să se năruie, pentru că, încă de pe acum, nu se întemeiază decât pe recunoștința anticipată a domnului de Peyrac față de intenția de a i se dărui mina din Argentières... Și nu e el omul care să se lase tras pe sfoară.

De data asta, nu mai exista cale de scăpare.

Lațul se strângea din ce în ce mai mult în jurul ei... Și prin propria capitulare.

Cine ar fi putut înțelege motivele revoltei și tristeții care o stăpâneau? Cine înțelegea ce fel de sacrificiu era cel pe care i-l cereau? Dar măcar ea știa în ce consta sacrificiul?

Molines o privea nemilos cum se zbate.

Se gândi că îl detesta, dar nu-i putea purta pică nici lui, nici tatălui ei. Îi spusese adevărul. Ținând cont de toate obstacolele pe care au fost nevoiți să le depășească de-a lungul anilor, trebuia să recunoască în sinea ei că era o afacere foarte bine condusă și, deși suspectă, până la urmă era cinstită, fiind avantajoasă pentru toată lumea.

Și acum, era limpede, totul ținea de ea. Numai de ea depindea dacă tatăl ei, un om atât de curajos și de cinstit, va putea vedea în sfârșit rezultatul eforturilor lui, adică, Monteloup salvat pentru totdeauna... Și ceea ce era și mai de neconceput, numai de ea depindea ca abilul și neobositul Molines să câștige sau să piardă în pariul lui cu întregul ținut, privind reușita afacerii cu catâri și exploatarea minei abandonate...

Vechilul hughenot îi scăpase cândva de sărăcie.

Acum venise ziua să plătească.

Angelica se ridică.

— Ne-am înțeles, domnule Molines, zise ea cu o voce egală. Mă mărit cu contele de Peyrac.

capitolul 17

Angelica și-ar fi dorit să sară în șa imediat. Dar, din politețe față de gazda ei și din nevoia de a-și recăpăta forțele, cedase tentației de a ronțăi câteva prăjiturele și de a bea un „deget de vin“.

Apoi, firește, doamna Molines, venise în grabă s-o îmbie să ia și masa de prânz, pentru care trecuse de mult timpul. Prietenoasă, mămoasă, toată învăluită în aromele minunatei sale tarte, doamna de Molines răspândea o atmosferă de calm și bunăvoință. Ștergându-și o lacrimă din colțul ochiului, vorbi despre dispariția doamnei baroane de Sancé, care o întristase foarte mult, la fel ca pe toți locuitorii din regiune.

Emoționată, Angelica se mira în sinea ei, căci nu se spunea oare că adepții religiei reformate aveau o fire rece și erau lipsiți de suflet? Or, oamenii ăștia îi erau apropiați prin interesul pe care îl purtaseră mereu familiei sale. Astfel că întrebarea își luă pe neașteptate zborul de pe buzele ei.

— Domnule Molines, puteți să-mi spuneți ce s-a întâmplat cu fratele meu, Gontran?

— Vai, nu, domnișoară. Iată, se fac patru ani de când a plecat, refuzând să intre în serviciul regelui, câtă vreme în acea perioadă afacerile domnului baron i-ar fi putut permite să-l doteze cu un echipament militar redus, poate, dar suficient... ca urmare, lui i-ar fi revenit sarcina să se facă apreciat prin zel și curaj. Dar el nici nu voia să audă. Zicea că

vrea să se facă pictor.

— Pictor? Adică meșteșugar?...

— Da! Această atitudine l-a afectat foarte mult pe domnul baron, precum și pe mama dumneavoastră.

La fel ca băiatul cel mare, Josselin, Gontran plecase, refuzând că fie ținut în loc de legăturile sale de naștere. În timp ce Molines vorbea, Angelica fu scuturată de un tremur scurt. Nu-și putea împiedica un gând, și anume că cei doi frați ai ei, alegând să se rupă de familie, se condamnaseră singuri la un destin nenorocit.

Inima i se strânse și mai tare.

Acum se întorcea pe drumul încărcat de miresme, dar nu vedea nimic, era cufundată în gânduri. Nicolas venea în urmă, călare pe catârul lui. Nu-i dădea nici o atenție tânărului valet. Încerca totuși să nu-și trădeze deloc teama care o măcina. Hotărârea ei era luată. Orice s-ar fi întâmplat, nu se mai întorcea din drum. Prin urmare, cel mai bine era să privească înainte și să alunge fără milă tot ce ar putea s-o abată de la realizarea acelui plan atât de bine ticluit.

Dintr-odată, se auzi strigată de o voce de bărbat:

— Domnișoară! Domnișoară Angelica!

Fără să se gândească, trase de hățuri, și calul, care de câteva minute mergea la pas, se opri.

Întorcându-se, îl văzu pe Nicolas care descălecase și îi făcea semn să se apropie.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea.

— Dați-vă jos din șa, vreau să vă arăt ceva, îi șopti el, destul de misterios.

După ce legă hățurile celor doi cai de trunchiul unui mesteacăn tânăr, valetul o luă înaintea Angelicăi pe sub coroanele crângului. Ea se luă după el. Lumina de primăvară, prin frunzișul tânăr, era de culoarea tulpinii de angelică. O

pasăre ciripea neostenită în tufișuri.

Cu fruntea plecată, Nicolas mergea privind atent în jurul lui. În cele din urmă îngenunche, apoi, ridicându-se, îi întinse, în palmele făcute căuș, niște fructe roșii și parfumate.

— Primii fragi, șopti el, în timp ce zâmbetul viclean aprindea o scânteie în ochii lui căprui.

— Oh, Nicolas, nu trebuie, protestă Angelica.

De emoție, genele i se umeziră de lacrimi, pentru că retrăia prin acest gest al băiatului tot farmecul copilăriei sale, pe care el i-o aducea înapoi, farmecul acelor locuri, goana prin păduri, visuri amețite de parfumul măceșilor, răcoarea canalelor unde o ducea Valentin, izvoarele unde pescuiau raci, Monteloup care nu semnăna cu nici un alt loc de pe pământ, pentru că acolo se amesteca misterul dulceag al mlaștinilor cu asprul mister al pădurilor...

— Îți aduci aminte, murmură el, îți aduci aminte cum îți ziceam: marchiza îngerilor...

— Ești un prost, zise ea, cu glas tremurând, n-ar trebui Nicolas...

Dar, regăsind un gest cunoscut, ciugulea din mâinile întinse fructele delicate și delicioase.

Nicolas era foarte aproape de ea, ca odinioară, dar acum, băiețandrul acela slăbănog și iute, cu mutră de veveriță, era mai înalt decât ea cu un cap, și, prin crăpătura cămășii deschise, Angelica respira mirosul puternic al trupului de bărbat, ars de soare și acoperit de un păr des, negru. Îi vedea pieptul puternic înălțându-se ușor, și asta o tulbura într-atât încât nu mai îndrăznea să ridice ochii, conștientă de privirea îndrăzneață și arzătoare pe care ar întâlni-o. Lua mai departe câte o fragă, lăsându-se furată de propria încântare, și știind în sinea ei cât de mult însemna acel moment.

„Ultima oară la Monteloup!“ își spunea ea. „O ultimă oară

când mă mai bucur de el! Tot ce a fost mai bun pentru mine se află aici, în mâinile înnegrite de soare ale lui Nicolas.“

Parfumul dulce al fragilor avea ceva mângâietor. Culegându-le una câte una din palmele întinse ale lui Nicolas, Angelica începea să uite încordarea acelei dimineți, vorbele tatălui ei, care stricaseră plimbarea pe care se bucura s-o facă împreună, apoi discuția serioasă și dură cu intendentul hughenot, metodic și implacabil sub aerul lui mieros.

Se destinse. În sfârșit regăsea Monteloup cu tot ce rămânea bun pentru ea, familiar, necesar.

Nicolas părea că pricepe ce se petrecea în sufletul ei.

Angelicăi îi făcea plăcere că o ghicea, că era conștient de slăbiciunea ei, de acel soi de amețeală care o făcea să se aplece spre el.

Se clătina.

Intendentul Molines îi pusese pe umeri o povară pe care tinerețea ei, adolescența ei, nu era încă pregătită să o suporte. Mai avea încă timp să refuze povara.

Și dacă nu s-ar fi întâmplat nimic?... Dacă n-ar fi luat nici o decizie sfâșietoare?... Să rămână! Să reînceapă să trăiască la Monteloup!... Ar fi atât de simplu să o ia din nou pe firul apelor verzi, aproape nemișcate, sau pe potecile șerpuind printre mușchi și rădăcini, în pădurea adâncă. Să se scufunde în Monteloup! Să se lase în voia infinitelor descoperiri, ca un fir de apă pe sub velința crengilor înfrunzite... Nu avea ea în sânul naturii exuberante de împlinit o sarcină, o misiune a cărei chemări nu încetase s-o audă?...

Prezența lui Nicolas se adăuga acestei senzații de vrajă care o cuprindea, topind promisiunea pe care i-o smulsese Molines. Nu mai erau fragi în mâinile lui Nicolas, dar Angelica nu se clintea.

Pe același ton misterios pe care îl folosise ca s-o seducă mai

tare, și chiar era convinsă că el o cunoștea atât de bine, tovarășul ei din copilărie, ciobănașul, îi șopti o veste care putea s-o rețină pentru totdeauna.

— În grota de pe faleză trăiește o altă vrăjitoare. Este altfel decât prima, dar oamenii din regiune îi spun tot Melusina.

Angelica tresări... și simți o durere ca de pumnal înfipt în inimă.

Își reveni. Nu trebuia să-i amintească de vrăjitoarea Melusina.

Melusina, atârnată de ramurile unui stejar din pădurea ei, din pricina prostiei omenești. I se păru că Melusina o chema și în același timp îi interzicea să se întoarcă.

Verdictul căzu greu asupra ei. O voce venită de foarte departe, din măruntaiele pământurilor, îi striga: „Pleacă!“

Îl privi fix pe Nicolas, și acesta, decepționat, căpătă o expresie brutală.

Nu! Monteloup nu putea renaște. Legăturile fuseseră tăiate de mult. Și chiar ea, Angelica, acceptase acest lucru, adineauri, la Molines. Închise brusc ochii și își sprijini capul de trunchiul unui copac.

— Ascultă-mă, Nicolas...

— Te ascult, îi răspunse el în dialectul locului.

Simți pe obraz răsuflarea lui fierbinte, cu iz de cidru. Era atât de aproape, gata să se lipească de ea, încât o învăluia cu totul în energia pe care o emana trupul său puternic. Și totuși n-o atingea, și atunci, privindu-l, văzu că-și ținea mâinile la spate, ca să reziste tentației de a o atinge, de a o îmbrățișa. O izbi privirea lacomă, încruntată, întunecată de o rugă ce nu lăsa loc nici unei îndoieli. Niciodată Angelica nu mai fusese atât de copleșită de chemarea unui bărbat, nu avusese parte de o mărturisire atât de limpede despre dorințele pe care le stârnea frumusețea ei. Capriciul pajului din Poitiers nu fusese

decât o joacă, o experiență dură a unor animăluțe care își ascut ghearele.

Acum însă era altceva, copleșitor și puternic, vechi de când lumea, pământul, furtuna. Tânăra fată se îngrozi. Dacă ar mai fi trecut prin asta, n-ar fi putut rezista unei asemenea chemări. Carnea i se înfiora, picioarele îi tremurau, dar se trăgea înapoi ca o căprioară în fața vânătorului.

Necunoscutul care o aștepta și violența stăpânită a tânărului bărbat o îngrozeau.

— Nu te mai uita așa la mine, Nicolas, zise ea, încercând să dea vocii ei un ton aspru, vreau să-ți spun că...

— Știu ce vrei să-mi spui, o întrerupse el, cu glas înăbușit. Știu ce vrei să zici. Citesc în ochii tăi și în felul în care ridici capul. Tu ești domnișoara baroană de Sancé, și eu – sluga ta... Și-acuma gata, nu mai putem să ne privim în ochi. Eu trebuie să rămân cu capul plecat! Bine, domnișoară, da, domnișoară... Și tu, ochii tăi trec pe deasupra mea, fără să mă bage în seamă... Nu mai mult decât pe un buștean, mai puțin decât pe un câine. Există marchize care în castelele lor își pun valeții să le facă baie, nu contează dacă se arată în pielea goală în fața lor... Un valet nu e un bărbat, este o mobilă... o mobilă de care să te folosești. Așa mă vei trata și tu pe mine de-acum?

— Taci.

— Bine, o să tac.

Gâfâia, dar cu gura închisă, ca un animal bolnav.

— Vreau să-ți spun un ultim lucru înainte de a tăcea, reluă el. Să știi că în viața mea n-ai fost decât tu. N-am înțeles asta decât după ce ai plecat, și mai multe zile am fost ca nebun. E adevărat că sunt leneș, că umblu după fuste, și că disprețuiesc pământul și animalele. Simt că nu-mi găsesc locul și mereu mă voi învârti pe aici fără rost. Singurul meu rost erai tu. Când te-ai întors, nu mai aveam răbdare să aflu dacă erai tot

a mea sau te pierdusem. Da, sunt nerușinat și obraznic. Da, dacă voiai și tu, te-aș fi pus jos aici, pe mușchi, în pădurícea noastră, pe pământul din Monteloup care este al nostru, numai al nostru, ca odinioară! strigă el.

Speriate, păsările amuțiră pe crengi.

— Spui prostii, bietul meu Nicolas, îi zise cu blândețe Angelica.

— Las-o baltă, făcu tânărul, tot mai palid.

Ea își scutură pletele blonde, pe care le purta tot pe umeri, și un strop de furie o însufleți.

— Pe ce limbă vrei să-ți vorbesc? zise și ea tot în dialect. Fie că te doresc sau nu, nu mai sunt liberă să ascult propunerile de amor ale unui cioban. Curând va trebui să mă mărit cu contele de Peyrac.

— Cu contele de Peyrac! repetă Nicolas cu stupoare.

Se dădu câțiva pași înapoi și o cercetă în tăcere.

— Deci e adevărat ce se zvonește pe la noi? șopti el. Contele de Peyrac. Tu... Tu! O să te măriți cu bărbatul ăla?

— Da.

Nu voia să-i pună nici o întrebare; spusese „da“ și asta era destul. Va spune „da“, orbește, până la sfârșit.

O luă pe cărăruia care ducea la drum, lovind cu cravașa, nervoasă, iarba moale de pe margine drumului.

Calul și catârul pășteau alături, la marginea pădurii. Nicolas îi dezlegă. Cu ochii plecați, o ajută pe Angelica să urce în șa. Numai că, de data asta, ea fu cea care apucă brusc mâna aspră a valetului.

— Nicolas... spune-mi, l-ai văzut?

Când ridică privirea spre ea, Angelica îi citi în ochi o ironie răucăcioasă.

— Da... l-am văzut... A venit de multe ori pe-aici. E un om atât de urât, încât fetele o iau la fugă când trece pe calu’ ăla

negru al lui! E șchiop ca Necuratul și rău ca el... Lumea zice că în castelul lui de la Toulouse ademenește femeile cu fierturi și cântece ciudate... Cele de se lasă duse, nu le mai vede nimeni sau își pierd mințile... Ah! Ah! Ah! Ce bărbat pe cinste v-ați găsit, domnișoară de Sancé!

— Zici că e șchiop, Nicolas? repetă Aneglica, căreia îi înghețaseră mâinile.

— Păi da cum! ȘCHIOP! Întreabă pe oricine și îți va răspunde: Marele Șchiop din Languedoc.

Se puse pe râs și se îndreptă spre catâr, șchiopătând în batjocură.

Angelica își lovi calul cu cravașa, îndemnându-l cât putea de tare. Printre tufișurile de măceș o urmărea vocea rea care repeta: „Șchiop! ȘCHIOP!...“

Abia ajungea în curtea de la Monteloup, când un călăreț, în spatele ei, punea piciorul pe podul mobil. După fața lui asudată și plină de praf și după încălțările întărite cu piele, văzu imediat că era vorba despre un mesager.

La început, nimeni nu pricepu nimic din ce voia, căci vorbea cu un accent atât de puternic, încât le trebui un timp ca să-și dea seama că vorbea franțuzește. Domnul de Sancé sosi în fugă, și omul îi înmână un plic pe care îl scoase dintr-o cutiuță de fier.

— Doamne, mâine sosește domnul d’Andijos, strigă baronul tare neliniștit.

— Ăsta cine mai e? întrebă Angelica.

— E un prieten al contelui. Domnul d’Andijos trebuie să se însoare cu tine...

— I-auzi, și el?

— ...prin procură, Angelica. Lasă-mă să-mi termin frazele, copila mea. Pe Sfânta Vineri, cum spunea bunicul tău, mă întreb ce te-au învățat călugărițele alea dacă nu ți-au băgat

măcar în cap respectul pe care mi-l datorezi. Contele de Peyrac îl trimite pe cel mai bun prieten al lui, ca să-l reprezinte la prima ceremonie nupțială, care va avea loc aici, în capela de la Monteloup. A doua binecuvântare o veți primi la Toulouse. Acolo, din păcate, noi nu vom mai putea fi cu tine. Marchizul d'Andijos te va însoți până la Languedoc. Oamenii ăștia din sud sunt nemaipomenit de iuți. Știam că e pe drum, dar nu îl așteptam atât de curând.

— Deci, nu mai e nici o scăpare, șopti Angelica, plină de amărăciune.

A doua zi, cu puțin înainte de amiază, curtea răsuna de scârțâitul asurzitor al roților de la trăsuri, de nechezatul cailor, de strigătele răsunătoare și de tot felul de discuții vesele. Sudul dădea năvală peste Monteloup. Marchizul d'Andijos, foarte brunet, cu mustața răsucită, cu ochi de foc, purta o *rhingrave* de mătase galbenă și portocalie, care îi ascundea cu multă artă burdihanul de petrecăreț vesel. Își prezentă prietenii. Doi dintre ei, contele de Carbon-Dorgerac și tânărul baron de Cerbalaud, vor fi martori la cununie.

În curte, familia de Sancé așezase pahare de cositor și urcioare cu vin de Chaillé. Musafirii erau morți de sete. Dar, după ce bău, marchizul d'Andijos se întoarse și scuipă pe jos, țintit.

— Pe Sfântul Paulin, baroane, vinul vostru din Poitou mi-a strepezi dinții! Ce mi-ai turnat dumneata aici este o poșircă ordinară! Hei! Gasconii să aducă butoaiele!

Simplitatea lui fără mofturi, accentul melodios, răsuflarea mirosind a usturoi, departe de a-l deranja pe baron, îl încântară.

Trăise vremuri când chiar printre prinți se vorbea deschis și se acționa fără fasoane. Astfel, la Luvru, la Paris sau la Poitiers, când era în serviciul regelui Ludovic al XIII-lea, l-a

văzut pe acesta, care, șocat de decolteul indecent al unei tinere, a luat un pahar de vin roșu și l-a aruncat în ceea ce el numea „agheasmatarul diavolului“. În timp ce biata fată, udă, se văita, părintele Wassaut, preotul reginei, făcuse observația cu un aer serios că „un gât de vin se potrivește foarte bine pe gâtul domnișoarei“ ceea ce dovedea că până și un iezuit se putea arăta plin de umor.

— Știm povestea asta pe dinafară, șopti mica Marie-Agnès, dându-i un ghiont Angelicăi.

Dar aceasta nu mai găsea nici puterea să zâmbească.

Muncise atât de mult încă din ajun cu mătușa Pulheria și doica pentru a da vechiului castel un aspect prezentabil, încât se simțea frântă și înțepenită.

Și chiar era mai bine așa: Angelica nu putea nici măcar să mai gândească. Își pusese rochia cea mai elegantă, lucrată la Poitiers, dar tot cenușie, deși avea ceva panglicuțe albastre la corsaj, rătușcă cenușie printre seniorii strălucind de panglici. Nu știa că fața ei luminoasă, emanând sănătatea, prospețimea și finețea unui fruct abia pârguit și ieșind dintr-un guler mare de dantelă bine apretată, era în sine o podoabă uimitoare. Privirile celor trei seniori se întorceau mereu spre ea, cu o admirație pe care temperamentul lor nu le îngăduia să o ascundă. Începură să se întreacă în a-i face complimente. Ea nu-i înțelegea decât pe jumătate, din cauza graiului lor repezit, a accentului incomparabil, care făcea ca cel mai banal cuvânt să izbucnească într-o jerbă de lumini.

„Va trebui ca toată viața să aud vorbindu-se în jurul meu numai așa?“ se întrebă ea, plictisită.

În acest timp, lacheii reușiseră să rostogolească butoaiele mari, pe care le cățărară pe capre și cărora le dădură cep imediat. Abia fură date găurile că și înfipseră în ele canelele de lemn, iar primele jeturi lăsară pe pământ băltoace mari de

lichid trandafiriu sau brun-auriu.

— Saint-Émilion, spunea contele Carbon-Dorgerac, Bordeaux, Sauternes, Médoc…

Le explică faptul că pentru a scuti nectarul zeilor de zdruncinăturile unei călătorii lungi, butoaiele fuseseră îmbarcate încă de la Bordeaux, rânduite bine în cala unui vas mare, până în apropiere de gura din Noirot a râului Sèvre. În frumosul port Marcus, „plutele“ din mlaștinile din Poitou, împinse cu prăjina, urcaseră râul și meandrele lui, printre insulițele și malurile Veneției verzi, întâlnind case și castele cu picioarele în apă și fruntea în verdeață, unde lăsaseră gazdelor primitoare câteva dovezi din ținuturile soarelui care vor lumina cu o strălucire nouă farmecul lacustru al anotimpurilor. Ajunși la Noirot, acum aproape de ținta călătoriei lor pe apă, însoțitorii butoaielor din Bordeaux se alăturaseră caravanei venite din Languedoc și condusă de domnul d’Andijos. Volubil și repezit, acesta interveni și continuă el povestirea în locul tovarășului său, explicând că, pe cheiul unde au debarcat la Noirot, închiriase un depozit, cu paznic cu tot, bine plătit și dăruit ca să depoziteze acolo o parte din încărcătură și de unde domnul baron de Sancé va putea, tot anul, să-și reînnoiască proviziile de vinuri princiare ca să poată găsi în compania lor puterea și curajul de a suporta durerea pricinuită de pierderea fiicei sale, plecată într-o regiune îndepărtată.

Așa hotărâse contele de Peyrac, dornic să-și susțină viitorul socru în încercarea sa și necunoscând leac mai bun pentru necazuri decât câteva pahare de vin desăvârșit, și, acum, că au văzut-o pe mireasă, ei toți, seniori și oameni ai sudului, pricepuseră dimensiunea sacrificiului acceptat de rudele ei și se bucurau de indicațiile potrivite ale domnului de Peyrac, care le permitea să lase această familie pe mâini bune – dacă

se putea spune așa –, mâinile zeului Bachus!

Amețiți de cuvinte înainte de a simți efectul băuturii, locuitorii castelului din Monteloup nu gustară decât cu precauție din diferitele soiuri anunțate.

Dar, curând, Denis și ceilalți trei frați mai mici deveniră cam veseli. Mirosul amețitor li se urca la cap. Angelica își vedea tatăl râzând, deschizându-și vesta croită după moda veche, fără să-i pese de cămașa tocită. Domnii din sud își desfăceau jiletcile fără mâneci. Unul dintre ei își scoase peruca, pentru a-și șterge fruntea. Toată lumea se afla în sala mare. Pe fața de masă pe care Angelica și Pulheria așezaseră ce aveau mai bun, înfloriseră dintr-odată pahare mari și frumoase, scoase pe loc de mâini îndemânatice, din cufere umplute cu paie. Din ele se revărsau la nesfîrșit reflexele unor splendori: auriu, rubiniu, ambră caldă.

— Beți! Beți! se auzeau diferite voci.

Angelica se gândi să aducă prăjiturile și pateurile micuțe pe care le copsese în ajun, cu mătușa.

Constată că musafirii se aruncau disperați asupra mâncării. Preocupați de soarta băuturilor prețioase pe care le aduceau viitoarei mirese și plecați din Noirot încă din zori, uitaseră să mănânce pe drum.

Și, fără încetare, soseau și se deschideau noi cufere care dădeau pe-afară de lucruri surprinzătoare. Pentru copii: saci cu bile de sticlă, pălării cu pene, hamuri cu clopoței pentru caii lor preferați, o spadă superbă cu teaca din piele fină de damasc și un centiron minunat din piele, cu panglici de satin albastru pentru Denis, care, năucit, îl luă și îl ținu ca pe un ou.

Însoțindu-și gesturile de cuvinte galante, afabilul domn Andijos agăța de umerii durdulii ai mătușii Jeanne și de cei slăbănogi ai bunei Pulheria mai multe șiruri de coliere despre care spunea că erau făcute din pietre aduse din Pirinei,

cristale sclipind cu reflexe mov și granate prețioase. Văzându-se împodobită ca regina-mamă, într-o oglindă pe care i-o ținea un paj, mătușa Jeanne nu-și putu stăpâni un zâmbet larg.

În revărsarea asta de daruri, de care niciodată familia Sancé, nici în cele mai nebunești vise, n-ar fi îndrăznit să se creadă copleșită într-o zi, melancolia învăluindu-i inima ca o negură, o împiedica pe Angelica să participe la entuziasmul general. Dar trebuia să se străduiască. Cineva îi apropie un pahar de vin de buze, și atunci o cuprinse uitarea. În jurul ei, Monteloup se schimba.

În bucătărie, Fantine Lozier îi primise cu o supă bună și câteva mezeluri și bucăți de vânat pe cei cărora ea le spunea, nu fără superioritate, „servitorimea“, dar foarte repede, firea ei expansivă cedă în fața amabilității musafirilor.

Dintr-o trăsurică se dădură jos câțiva muzicanți: două viori și un flaut. Se instalară într-un colț al curții și începură să cânte, plini de antren.

Marie-Agnès, agățată de brațul surorii mai mari, îi țipa în ureche, cu voce ascuțită:

— Angelica, hai, vino odată! Angelica, vino sus, în camera ta, să vezi ce minunății...

Se lăsă dusă pe scări, la etaj.

În odaia mare, în care dormise multă vreme cu Hortensia și cu Madelon, duseseră cufere uriașe din fier și din piele tăbăcită, numite pe vremea aceea „garderobe“.

O mulțime de valeți și de cameriste le deschiseseră și înșiraseră conținutul pe dușumea și pe cele câteva fotolii șchioape.

Pe patul uriaș, Angelica văzu întinsă o rochie de tafta verde, de nuanța ochilor ei. Corsajul cu balene era garnisit cu o spumă de dantele de o finețe neînchipuită, iar plastronul bustierei era brodat în întregime cu diamante și smaralde,

cusute sub formă de flori. Același desen cu motive florale se repeta și în țesătura catifelei din care era lucrată mantia purtată peste rochie, de un negru intens. Agrafe de diamante o țineau ridicată deasupra poalelor fustei.

— Rochia dumneavoastră de nuntă, zise marchizul d'Andijos, care le urmase pe tinerele fete. Contele de Peyrac a căutat mult timp printre stofele comandate la Lyon o culoare care să se potrivească cu ochii dumneavoastră.

— Dar nu i-a văzut niciodată, protestă ea.

— Jupân Molines i-a descris cu multă grijă: apa mării, așa cum o vezi de pe țărm, când soarele coboară în adâncurile ei, până la nisipurile de pe fund.

— Al naibii Molines! strigă baronul. Doar n-o să mă faceți să cred că e atât de poet! Vă bănuiesc, marchize, că le cam înfloriți, ca să vedeți zâmbind ochii tinerei mirese, măgulită de atâta atenție din partea bărbatului ei.

— Și asta! Și asta! Privește, Angelica! repeta Marie-Agnès, cu mutrișoara ei de șoricel isteț, strălucind de fericire.

Scotocea întruna, împreună cu Albert și Jean-Marie, prin lenjeria fină, deschideau cutii unde dormeau panglici și paruri de dantelă sau evantaie din pergament și pene. Se mai afla acolo și o splendidă trusă de voiaj, din catifea verde, căptușită cu damasc alb, ferecată cu argint aurit, și în care erau două perii, un etui din aur cu trei piepteni, două oglinjoare italienești, o pernuță pentru ace de păr, două bonete și o cămașă de noapte din cel mai fin batist, un sfeșnic sculptat în fildeș și un săculeț de mătase verde, cu șase lumânări de ceară curată. Mai erau câteva rochii mai simple, dar foarte elegante, mănuși, cingători, un ceas mic de aur și o mulțime de alte mărunțișuri de care Angelica habar n-avea la ce foloseau, precum și o cutiuță din sidef, în care se găseau fel de fel de alunițe false, din catifea, lipite pe tafta.

— Sunt foarte la modă, o lămuri contele de Carbon-Dorgerac. Sunt alunițe false pe care să vi le aplicați ici și colo pe obraji.

— Nu am tenul atât de alb încât să fie nevoie să-l evidențiez cu așa ceva, zise ea, închizând caseta.

Copleșită, ezita între o bucurie copilărească și încântarea unei femei care, având instinctiv gustul gătelior și al frumuseții ei, devine pentru prima oară conștientă de ele.

— Dar asta, zise marchizul d'Andijos, nici cu asta nu se potrivește tenul dumneavoastră?

Și deschise o casetă plată, iar în încăperea în care se îngrămădeau servitoarele, lacheii și rândașii se auzi un strigăt, apoi murmure de admirație.

Pe culcușul de satin alb scânteiau trei șiraguri de perle, cu o strălucire neasemuit de pură, bătând ușor în auriu. Nimic nu putea fi mai potrivit pentru o tânără mireasă. O pereche de cercei completa garnitura, precum și două șiraguri de perle mai mici, pe care Angelica le luă la început drept brățări.

— Sunt pentru pus în păr, explică marchizul, care, în ciuda burdihanului și a atitudinii de soldat, părea la curent cu toate secretele eleganței și ale modei. Cu ele vă prindeți părul. Ca să zic drept, nu știu foarte bine în ce fel.

— Vă coafez eu, doamnă, interveni o servitoare înaltă și zdravănă, apropiindu-se de Angelica.

Era mai tânără, dar semăna izbitor cu doica Fantine Lozier. Aceeași flacără sarazină, venită din îndepărtatele invazii, le întuneca pielea. Își aruncau una alteia priviri dușmănoase, cu ochi întunecați.

— Ea e Margareta, sora de lapte a contelui de Peyrac. Le-a slujit până acum pe nobilele doamne din casa de Toulouse și a stat multă vreme cu stăpânele ei la Paris. De acum înainte va

fi camerista dumneavoastră.

Cu mișcări îndemânatice, servitoarea îi ridică părul greu, auriu, și îl prinse în împletiturile de perle. Apoi, cu mâini sigure, desprinse din urechile Angelicăi pietrele mărunte, modeste, pe care baronul de Sancé le oferise fiicei sale la prima comuniune, și prinse bijuteriile somptuoase. Veni apoi rândul colierului.

— Ah! Ar trebui un piept mai dezgolit, strigă mărunțelul baron Cerbalaud, ai cărui ochi negri ca murele după ploaie încercau să ghicească formele grațioase ale tinerei fete.

Marchizul d'Andijos îi trase fără multe fasoane o lovitură de baston în cap.

— Decență, baroane!

Un paj apăru în grabă cu o oglindă.

Angelica se văzu în noua ei lumină. Totul în ea părea să strălucească, până și pielea ei netedă, abia îmbujorată. O plăcere neașteptată izbucni înlăuntrul ei, urcând până spre buze și risipindu-se într-un zâmbet fermecător.

„Sunt frumoasă", își zise ea. Dar apoi totul se se învălmășì din nou în mintea ei, și, din străfundul oglinzii, i se părea că aude ridicându-se înspăimântătorul rânjet. „Șchiop! Șchiop! Ah! Ce bărbat pe cinste v-ați găsit, domnișoară de Sancé!"

Căsătoria prin procură trebuia să aibă loc peste trei zile. O simplă binecuvântare la sfârșitul zilei, în capela castelului, care ar fi fost urmată de o petrecere mare, prezidată de însurăței, la care se adunau rudele, notabilitățile și castelanii din împrejurimi sau invitații veniți de departe.

Dar petrecerile începuseră deja în tot ținutul. Veselia unui asemenea eveniment trebuia să țină mai multe zile, prelungindu-se cu mult dincolo de plecarea miresei. Și la Monteloup se auziră bubuind pocnitori și focuri de armă. În jurul castelului și până la câmpurile învecinate se întinseseră

mese lungi, încărcate cu urcioare de vin și de cidru, cu fripturi de toate felurile și cu fructe alese, din care țăranii veneau pe rând să înfulece, minunându-se muzicanții aceia din Gascogne și din Toulouse ale căror tobe, lăute, viori și voci de privighetori îi făceau de rușine pe lăutarii din partea locului, cu vielele și fluierele lor. Dar pe aceștia din urmă îi zăreai la fiecare răspântie, unde se adunau în grabă sătenii, jucând îndrăciți în horă.

În ultima seară dinainte plecării miresei spre îndepărtatul Languedoc, avu loc acea petrecere în curtea castelului, care a adunat notabilitățile și castelanii din împrejurimi.

În încăperea mare în care de atâtea ori, noaptea, ascultase scârțâitul giruetelor de pe castelele învecinate, Angelica aștepta să se întoarcă doica și s-o ajute să îmbrace rochia pentru ceremonie.

Aduseseră în odaia ei o oglindă mare în care se putea vedea din cap până-n picioare. „Asemenea oglinzi nu se găsesc decât în apartamentele regilor…“, spuse baronul.

Seara se lăsa încet, cu luminile ei arămii. Doica îi periase îndelung și cu drag părul superb. „Ce păr frumos!“, nu înceta ea să se minuneze.

Angelica își prinse părul cu amândouă mâinile, îl ridică, îl umflă, transformându-l într-o aureolă ce îi lumina chipul ale cărui trăsături i se părură asemenea unei icoane pictate, oferite admirației mulțimilor, într-o penumbră sfântă.

Acesta era chipul pe care îl admirase Nicolas cu câteva zile înainte, pe cărare. Și el o găsea la fel de frumoasă.

Angelica scutură iute din cap, ca pentru a-și alunga această amintire, și părul i se răspândi ca o pelerină aurie pe umeri. Era frumoasă, i se spunea adesea, și pentru că era frumoasă, își putea salva familia. Și din nou se simți mândră de asta. O mândrie amestecată cu neliniște. Și o anumită bucurie,

pentru că îi iubea. Dar, peste toate astea, era revoltată... până într-acolo încât îi venea s-o ia la fugă.

Fantine intră, purtând solemnă valurile de mătase, cu ape în toate nuanțele de verde.

— Am adus rochia pentru uniune.

Doica știuse întotdeauna să-și aleagă cuvintele. Uniune! Era exact cuvântul care se potrivea pentru o ceremonie care nu urmărea decât să consfințească niște legături oficiale, garantând semnarea unor contracte. Binecuvântarea celor doi pretinși soți se va face repede, va fi dată de parohul satului, fiind de față numai familia și martorii. Cu toate astea, când Angelica se va duce să se așeze în fruntea mesei, va fi de-aici înainte contesa de Peyrac.

Fantine îi arătă corsajul turcoaz și îl prinse de talia împodobită cu giuvaiere scumpe.

— Ah, frumoasă mai ești, micuța mea! suspină ea, întristată. Pieptul tău e atât de tare, că n-are de ce să fie susținut de toate corsetele astea. Ai grijă la plastroane, să nu-ți strivească sânii. Slăbește-le puțin.

— Și n-am să fiu prea decoltată, Nounou?

— O doamnă din înalta societate trebuie să-și arate sânii. Că frumoasă mai ești! Și pentru cine, Doamne! suspină ea, cu glas pierdut.

Angelica văzu că obrajii ei de țărancă cumsecade erau brăzdați de lacrimi.

— Nu plânge, Nounou, mă faci să-mi pierd curajul.

— Vai, o să ai atâta nevoie! Vai, fata mea! Lasă capul jos, să-ți pun colierul... Așa! Perlele pentru păr am s-o las pe Margot să ți le pună; nu pricep nimic din îmbârligătura asta! Ah, vrăbiuța mea, mi se rupe inima. Când mă gândesc că prăjina aia lungă care pute a usturoi și a drac de la o poștă o să te spele și o să te dichisească pentru noaptea nunții! Ah! Mi

se rupe inima!

Și se lăsă în genunchi, ca să aranjeze poalele mantiei. Angelica o auzi plângând înfundat.

Nu-și imaginase că cea pe care o știuse întotdeauna gata să se bucure la vestea unei nunți putea să arate o asemenea disperare, și neliniștea o cuprinsese din nou.

Tot pe jos, Fantine Lozier murmură:

— Să mă ierți, fetița mea, că n-am știut să te apăr, eu care te-am hrănit cu laptele meu... Dar de câte zile tot aud vorbindu-se despre bărbatul ăsta nu mai pot închide un ochi.

— Și ce se spune despre el?

Doica se ridică; avea acum privirea aceea fixă și întunecată din clipele când se apuca să prorocească:

— Numai aur! Tot castelul plin de aur...

— Dar nu e un păcat să fie cineva plin de aur, doică! Privește la toate darurile astea pe care mi le-a făcut. Eu una, sunt încântată.

— Nu te lăsa dusă de nas, copila mea! Aurul ăsta e blestemat! Îl face cu retortele și cu filtrele lui. Un paj, Henrico, cel care bate așa minunat la tamburină, mi-a spus că palatul din Toulouse, un palat roșu ca sângele, e un loc unde nimeni n-are voie să intre. Paznic la poartă este un bărbat negru din cap până-n picioare, la fel de negru ca fundul ceaunului. Și, într-o zi, când paznicul a plecat, Henrico a crăpat puțin ușa și a văzut o sală mare unde erau numai bule de sticlă, retorte și țevi. Una șuiera, alta fierbea în clocot! Și, dintr-odată, s-a ivit o flacără și s-a auzit un zgomot ca de tunet. Henrico a luat-o la fugă.

— Băiatul ăla e plin de imaginație, ca toți oamenii din sud!

— Aoleu! După cum vorbea, se vedea că spune adevărul, și după cum îi tremura vocea, nu te puteai înșela. Ah! Contele ăsta de Peyrac e un om care umblă după putere și bogăție și

care și-a vândul sufletul Necuratului. Un Gilles de Retz, asta este, leit Gilles de Retz, și nici măcar nu e din Poitou.

— Nu mai vorbi prostii, doică, zise Angelica, pe un ton aspru. Nimeni n-a spus niciodată că ar fi mâncat copii!

— Ademenește femeile, șopti doica, le face farmece ciudate. În palatul lui se fac orgii. Zice-se că arhiepiscopul de Toulouse l-ar fi afurisit din amvon, acuzându-l de lucruri scandaloase și de legături cu demonul. Și păgânul ăsta de valet, care mi-a povestit totul ieri, în bucătăria mea, râzând ca un nebun, zicea să după încheierea predicii, contele de Peyrac a dat ordin oamenilor lui să-i cotonogească pe pajii și pe purtătorii de lectică ai arhiepiscopului, și că s-au bătut până și în catedrală. Crezi că pe la noi s-ar putea pomeni asemenea ticăloșii? Și tot aurul ăla pe care îl are, de unde l-o fi luat? Că părinții nu i-au lăsat decât datorii și pământ ipotecat. E un senior care nu se dă bine nici pe lângă rege, nici pe lângă înalta nobilime. Se zice că atunci când domnul d'Orléans, care e guvernatorul de Languedoc, s-a dus la Toulouse, contele a refuzat să îngenuncheze în fața lui, sub pretext că asta îl obosea, și, atunci când guvernatorul, fără să se supere, i-a promis că l-ar putea ajuta să pună mâna pe mari avantaje într-o slujbă sus-pusă, contele Peyrac a răspuns că...

Fantine se opri și se apucă să înfigă câteva ace, ici și colo, în fusta destul de bine potrivită.

— Ei, ce-a răspuns contele?

— Că... un braț mai lung n-ar însemna un picior mai puțin scurt. O îndrăzneală fără margini!

Angelica se privea în oglinjoara rotundă din caseta pentru călătorie, netezindu-și cu degetele sprâncenele atent epilate de doamna de companie, Margot.

— Vasăzică e adevărat ce se povestește, că e șchiop? spuse ea, străduindu-se să dea vocii o inflexiune indiferentă.

— Vai, este adevărat, micuța mea! Ah! Iisuse! Și tu, așa frumoasă!

Și doica se puse pe bocit de răsunau bolțile.

— Gata, doică. Scutește-mă de văicărelile tale. Du-te și trimite-o pe Margot să mă coafeze.

Dar Fantine încă nu-și vărsase tot sacul de noutăți.

— Trebuie să-ți spun. Trebuie să te avertizez. Se zice că în vârful palatului său există o încăpere unde intră numai el, cu o cheie de aur, făcută anume.

— Și în spatele acelei uși, spune legenda, se află rămășițele soției sale pe care a ucis-o?

— Cine știe? oftă Fantine, pe un ton sinistru.

— Dar, nu uita! Contele de Peyrac n-a mai avut alte neveste. Eu voi fi prima.

— Parcă poți să știi.

Fantine clătina din cap neîncrezătoare. Tot ce venea dinspre acele locuri i se părea învăluit într-o ceață care nu avea niciodată să se risipească.

— Câte nu mi-au auzit urechile! În orice caz, este bine cunoscută povestea unui mare magistrat de pe la ei, care a adus moartea unor nobile doamne cu ajutorul unui demon, complicele lui.

Străduindu-se să nu asculte decât cu o ureche, Angelica scoase un țipăt de groază.

— El?

— Nu! Unul dintre strămoșii lui. Și nici el nu este prea departe...

— Destul, doică, strigă Angelica, furioasă. Destul! Nu mai e vreme să-mi povestești toate scornelile astea! Cheam-o pe Margot! Ea nu vorbește despre contele de Peyrac așa cum ai făcut-o tu. Nu uita că de-acum înainte e soțul meu.

Se lăsase întunericul, și în curte, torțele aprinse luminau ca

în miezul zilei.

Adunați pe peron, muzicanții din sud acompaniau cu elan zarva conversațiilor care răsunau din ce în ce mai tare.

Angelica își ocupase locul alături de marchizul d'Andijos, cu o sentimentul că trâiește un vis urât. Oricât s-ar fi ferit, cuvintele doicii, care fusese pentru ea în copilărie un fel de oracol, o tulburaseră.

Și acum totul se terminase! Era o femeie măritată! Sigur, trebuia să admită că Fantine Lozier rămânea neschimbată. Dintre toate variantele, ea ar fi ales-o întotdeauna pe cea mai tragică. Dar zvonurile care tocmai îi fuseseră aduse la cunoștință se adăugau cuvintelor îngrijorătoare ale lui Nicolas. În spatele acestor viziuni sumbre, vorbele ipocrite și rezonabile ale lui Molines nu mai aveau nici o valoare. În toată povestea asta, el nu căuta decât să încheie o afacere bună. În ce o privea, ușurarea de a-și putea salva familia de la nenorocire îi dăduse puterea să accepte târgul. Dar acum dispărea și asta. Nu mai rămânea decât frica.

Jupân Molines era și el acolo, cu nevasta și familia.

Cu toate astea, Angelica își dădu seama că nu cunoștea sau nu recunoștea majoritatea musafirilor care se agitau în jurul meselor frumos aranjate și care păreau atât de fericiți să petreacă la nunta ei. Porunci imediat să fie chemat lăutarul satului, care le cânta țăranilor pe câmp, lângă castel. Urechile ei nu erau învățate cu muzica suavă de la curte și de la petrecerile seniorilor în dantele. Voia să audă pentru ultima oară sunetele calde ale armonicii și șuieratul cimpoiului, dar și cântecul ascuțit al fluierului, care ținea ritmul tropăitului surd al saboților țărănești.

Nimeni nu-i auzi rugămintea, fie pentru că vocea ei nu se putu înălța destul de poruncitoare pe cât și-ar fi dorit, fie pentru că, în vârtejul de cuvinte care se rostesc într-o plăcută

libertate născută din armonia împărtășită între prieteni, nimeni nu-i pricepu rostul.

Cerul era înstelat, dar învăluit într-o ușoară ceață, care înconjura luna cu o aureolă aurie. Mâncărurile și vinurile soseau fără încetare. Cineva puse în fața Angelicăi un coș împletit, plin cu pâinișoare rotunde, frumos rumenite și încă aburinde, și rămase acolo până când tânăra ridică ochii spre cel care i-l aducea. Văzu un bărbat înalt, destul de voinic, îmbrăcat într-un costum elegant, cenușiu-deschis, cum poartă breasla morarilor. Plin de făină, părul lui era la fel de pudrat ca al castelanilor. Gulerul și „tunurile“ de la ciorapi erau din dantelă fină.

— Ia uite-l pe Valentin, fiul morarului, care vine să prezinte omagii miresei, strigă baronul Armand.

— Valentin, exclamă zâmbitoare Angelica, nu te-am văzut de când m-am întors! Mai umbli cu barca pe canale ca să culegi angelică pentru călugării din Nieul?

Tânărul se înclină adânc, însă fără să-i răspundă. Așteptă ca ea să se servească, apoi, ridicând coșulețul, înconjură masa. Se pierdu în mulțime și în noapte.

„Dacă toți oamenii ăștia ar tăcea, la ora asta aș auzi broaștele în mlaștini“, gândea Angelica. „Când mă voi întoarce, peste ani, poate nu le voi mai auzi, căci apele se vor retrage din fața lucrărilor.“

— Tebuie să gustați din mâncarea asta, îi șopti la ureche marchizul d’Andijos.

Îi pusese în față un platou cu un aspect nu foarte atrăgător, dar care avea o aromă îmbietoare.

— Tocăniță de trufe verzi, doamnă, aduse proaspete din Périgord. Aflați că trufele sunt delicioase și au proprietăți magice. Nu se află pe lume mâncare mai potrivită ca să pregătească trupește o tânără căsătorită pentru a primi

omagiul soțului ei! Trufele înfierbântă carnea, înviorează sângele și fac pielea numai bună pentru mângâieri.

— Ei bine nu văd pentru ce ar fi nevoie să mănânc așa ceva în seara asta, răspunse cu răceală Angelica, împingând platoul de argint într-o parte, având în vedere că nu-mi voi întâlni soțul decât peste câteva săptămâni...

— Dar trebuie să vă pregătiți, doamnă. Credeți-mă, trufa este cea mai bună prietenă a fecioarelor. Datorită calităților ei excepționale, veți fi numai tandrețe în noaptea nunții.

— Și pe la noi, răspunse Angelica, privindu-l drept în față, cu un zâmbet mic, înainte de Crăciun se îndoapă gâștele cu fenicul, ca să devină carnea mai gustoasă pentru noaptea când vor fi mâncate fripte...

Marchizul, cam abțiguit, izbucni în râs.

— Oh! Ce n-aș da să fiu eu ăla care să mănânce o gâsculiță ca dumneavoastră! făcu el, aplecându-se atât de tare încât îi atinse obrazul cu mustața. Să mă bată Dumnezeu! adăugă el, ridicându-se și ducând mâna la inimă, dacă mai rostesc astfel de prostii. Dar, vai, nu sunt cu totul vinovat, căci am fost tras pe sfoară. Când prietenul meu, Joffrey de Peyrac, m-a cerut să împlinesc pe lângă dumneavoastră rolul și formalitățile unui soț fără să mă bucur și de drepturile încântătoare, dânsul s-a jurat că sunteți cocoșată și chioară, dar acum văd încă o dată că nu s-a gândit să mă scutească de chinuri. Chiar nu vreți trufele?

— Nu, mulțumesc.

— Lasă, le mănânc eu, făcu el cu o strâmbătură caraghios de tristă, care, în orice altă împrejurare, ar fi distrat o tânără femeie, chiar dacă nu sunt decât un soț de carton, și pe deasupra și celibatar. Sper că pronia se va-ndura și-mi va scoate în cale, în noaptea asta de sărbătoare, câteva doamne sau domnișoare mai înțelegătoare ca dumneavoastră.

Angelica se străduia să râdă la prostiile lui.

Torțele și făcliile dădeau o căldură insuportabilă. Nu se simțea nici o adiere de vânt. Toată lumea cânta, bea. Mirosul de vin și de sosuri era apăsător.

Angelica își trecu mâna peste tâmple și le simți jilave. „Ce s-o fi întâmplând cu mine?“ se gândea ea. „Mi se pare că o să izbucnesc din clipă în clipă, și o să le strig în față vorbe grele. Și de ce? Tata e fericit. Mă mărită aproape princiar. Mătușile jubilează. Contele de Peyrac le-a trimis coliere de cristale de Pirinei și tot felul de flecuștețe. Frații și surorile mele vor primi o educație aleasă. Iar eu, eu de ce mă plâng? La mănăstire ne-au bătut tot timpul la cap să nu ne lăsăm amăgite de prostiile de prin romanele de dragoste. Nu un soț bogat și de neam ales e prima țintă a unei femei de neam nobil? Ăsta e lucrul cel mai important pentru o fată nobilă?“

Tremura ca un cal istovit. Și totuși nu era obosită. Era o reacție nervoasă, o revoltă fizică a întregii ei ființe, care, în cel mai neașteptat moment, ceda.

„Să-mi fie teamă oare? De poveștile doicii care îl vede în toate pe diavol. De ce-aș crede-o? Întotdeauna a înflorit lucrurile. Nici Molines, nici tata nu mi-au ascuns că acest conte de Peyrac e un mare învățat. De aici și până la a imagina cine știe ce orgii demonice nu e cale lungă pentru unii. Dacă doica ar crede cu adevărat că pot cădea pe mâinile unei astfel de brute, nu m-ar lăsa să plec. Nu nu mă tem de asta. Nici nu cred așa ceva.“

Lângă ea, marchizul d’Andijos, cu șervetul sub bărbie, tocmai ducea la gură o trufă zemoasă, iar cu cealaltă mână ținea paharul de vin de Bordeaux. Declama cu o voce ușor răgușită, în care accentul lui se îneca din când în când într-un sughiț de încântare:

— Ah, trufă minunată, fericirea îndrăgostiților! Toarnă în

vinele mele puterea voioasă a iubirii! Îmi voi dezmierda iubita până-n zori!...

„Asta era“, îi trecu dintr-odată prin minte Angelicăi, „de asta îmi era frică, asta n-aș putea niciodată să suport...“

Și avu în fața ochilor imaginea seniorului hâd și diform, monstruos, căruia îi va fi dată ca ofrandă. În tăcerea nopților din acel îndepărtat Languedoc, bărbatul necunoscut va avea toate drepturile asupra ei. Să țipe? Ar putea să strige, să țipe, să implore. Nimeni nu va veni în ajutor. O cumpărase; fusese vândută. Și așa va fi până la sfârșitul vieții ei!

„Asta gândesc toți, dar se feresc s-o spună, poate se șoptește prin bucătării, între valeți și slujnice. Așa se explică mila pe care o citesc în ochii muzicanților din sud, ai acelui frumos Henrico, numai bucle, care cântă atât de bine la tamburină. Dar prefăcătoria le este mai mare decât mila. O singură ființă jertfită și atâția oameni mulțumiți! Aurul și vinul curg în valuri. Are vreo importanță ce se va petrece între stăpânul lor și mine? Ah! Jur că n-are să mă atingă...“

Se ridică, pentru că era năpădită dintr-odată de o furie cumplită, iar efortul pe care îl făcea ca să se stăpânească aproape că o îmbolnăvea. În picioare, dreaptă, în zgomotul făcut de cei așezați la mese, zgomot care acoperea și înghițea până și sunetul muzicii, crezu că avea să înceapă să țipe, să urle și să înjure pe toată lumea. Prea târziu! Un scandal fără nici un rost! Musafirii nu vor vedea poate în această manifestare decât explozia ei de bucurie prin care dădea semnalul pentru începerea dansului!...

Și iată că-i vedea pe cântăreții din cimpoaie și fluiere veniți, în sfârșit, stând de vorbă pe peron cu muzicanții ocupați să-și dreagă gâtul. Prea târziu! Prea târziu! Nu-i mai folosea la nimic să mai audă pentru ultima dată muzica veselă a copilăriei. Era prinsă în capcană. Condamnată!

Și atunci, pe loc, știu că trebuia să facă ceva pentru a se răzbuna împotriva obligației care îi fusese impusă, pentru a scăpa cel puțin în ochii ei de acest rol umilitor de victimă. Acel Gilles de Retz din sud nu o va avea primul.

Și începu să se depărteze de masă, iar în acea hărmălaie nimeni nu dădu atenție plecării ei. Ceea ce voia cu disperare era să se dăruiască mai întâi altui bărbat tânăr și frumos.

Zărindu-l pe majordomul angajat la Niort de tatăl ei, un anume Clément Tonnel, îl întrebă unde era valetul Nicolas.

— E în șură, umple sticlele, doamnă.

Tânăra își continuă drumul. Mergea ca în transă. De la scena din crâng, Nicolas nu-și mai ridicase niciodată ochii la ea, mulțumindu-se să-și îndeplinească sarcinile lui de slugă cu oarecare tragere de inimă, amestecată cu nepăsare. Îl găsi în cămară, trăgând vinul din butoaiele mari în urcioarele și carafele pe care i le aduceau necontenit valeții și pajii. Purta livreau casei, galbenă, cu nasturi aurii și revere cu galoane, închiriată de baron tocmai pentru această împrejurare. Nu-i stătea rău deloc în haina asta, tânărul țăran având o oarecare ținută. Văzând-o pe Angelica, se ridică și făcu o plecăciune adâncă, așa cum îi învățase, timp de două zile, pe toți ai casei, majordomul Clément.

— Te căutam, Nicolas.

— Doamnă contesă...

Ea aruncă o privire spre valeții care își așteptau rândul, cu urcioarele în mâini.

— Pune un băiat să-ți țină puțin locul și vino cu mine.

Afară, își trecu din nou mâna peste frunte. Odată cu aroma puternică a băltoacelor de vin care se formaseră pe jos, o cuprindea exaltarea. Împinse ușa șurii din apropiere. Și acolo plutea același miros greu de vin. Acum butoaiele erau goale, iar șura, pustie. Era întuneric și cald.

Angelica se întoarse și își puse palmele pe umerii puternici ai lui Nicolas. Și, dintr-odată, se prăbuși la pieptul lui, scuturată de hohote fără lacrimi.

— Nicolas, gemu ea, prietenul meu, spune-mi că nu-i adevărat! Că n-au să mă ia cu ei, că nu mă vor vinde lui! Mi-e frică, Nicolas. Strânge-mă, strânge-mă tare!

— Doamnă contesă...

— Taci! țipă ea. Ah, nu fi rău și tu!

Și adăugă, cu o voce răgușită și gâfâitoare, pe care abia dacă și-o recunoștea:

— Strânge-mă! Strânge-mă tare! E tot ce-ți cer.

Flăcăul șovăi o clipă, apoi brațele lui noduroase, de muncitor al câmpului, îi cuprinseră mijlocul subțire.

În șură stăpânea întunericul. Căldura grămezilor de fân răspândea un fel de tensiune fremătătoare, asemeni celei din timpul furtunii. Angelica, înnebunită, amețită de vin, își freca fruntea de umărul lui Nicolas. Se simțea iar stăpânită de dorința sălbatică a bărbatului, dar de data asta îi cedă:

— Ah! Cât ești de bun, suspină ea, Tu, tu, prietenul meu. Vreau să mă iubești... Măcar o dată vreau să fiu iubită de un bărbat frumos și tânăr. Înțelegi?

Îl cuprinse cu brațele pe după gâtul puternic, făcându-l să-și aplece fața spre ea. Băuse, și răsuflarea lui avea aroma vinului tare.

— Marchiza îngerilor...

— Iubește-mă, șopti ea, cu buzele lipite de ale lui. O singură dată. Apoi voi pleca... Nu mă mai vrei? Nu mă mai iubești?

El îi răspunse cu un mormăit surd și, luând-o în brațe, bâjbâi prin întuneric câțiva pași, apoi o culcă pe grămada de paie.

Angelica se simțea în același timp ciudat de lucidă, dar și desprinsă de tot ce era omenesc. Pătrunsese într-o altă lume,

plutea deasupra întregii sale vieți de până atunci. Buimăcită de întunericul adânc din șură, de căldura și de mirosul ațâțător, de noutatea mângâierilor deopotrivă pătimașe și abile, încerca să-și învingă rușinea, care o făcea să rămână crispată împotriva dorinței ei. Din tot sufletul voia ca ceea ce avea să i se întâmple să se întâmple repede, pentru că puteau fi surprinși. Strângând din dinți, își repeta că nu celălalt va fi primul care o va avea. Era răspunsul aruncat aurului, care credea că poate cumpăra orice. Voia, voia cu orice preț ca acest act să se împlinească. Dar, în mai multe rânduri, se stăpâni să nu respingă trupul greoi pe care pusese stăpânire o nebunie bruscă.

Lumina unui felinar izbucni dintr-odată, străbătând șura, și se auzi un țipăt îngrozit de femeie.

Dintr-un salt, Nicolas se aruncase într-o parte. Angelica zări o siluetă masivă năpustindu-se asupra valetului. Îl recunoscu pe bătrânul Guillaume și, când trecu pe lângă ea, se agăță de el, cu toată puterea. Nicolas reuși să ajungă repede la căpriorii acoperișului și deschise o lucarnă. Femeia din pragul ușii continua să țipe ca din gură de șarpe. Era mătușa Jeanne, cu o sticlă în mână, cu cealaltă așezată pe pieptul bogat, tremurând.

Angelica îl lăsă pe Guillaume și se năpusti asupra ei, înfingându-și unghiile ca pe niște gheare în brațul ei.

— N-ai de gând să taci o dată, bătrână nebună?... Vrei să iasă scandal și marchizul să-și facă bagajele și să-și ia cadourile și promisiunile înapoi? Atunci adio cristale de Pirinei și toate zorzoanele. Taci, sau îți înfund pumnul în gura aia fără dinți.

Din șurile învecinate, țărani și servitori se apropiau, curioși. Angelica o văzu venind pe doică, apoi pe tatăl ei, care, cu toate nenumăratele pahare ciocnite și pașii nesiguri,

continua să vegheze, ca gazdă primitoare ce era, la bunul mers al petrecerii.

— Jeanne, tu ești aia care țipi de parcă te gâdilă diavolul ?

— Ah! țipă bătrâna domnișoară, pierzându-și suflarea de indignare. Ah, Armand, mor.

— Da' de ce, femeie?

— Am... am venit să caut puțin vin. Și în șură am văzut... am văzut...

— Mătușa Jeanne a văzut o dihanie, o întrerupse Angelica, și nu știe dacă era șarpe sau dihor, dar, serios, mătușică, n-ai de ce să te sperii așa. Ai face mai bine să te întorci la masă, o să ți se aducă vin.

— Așa, așa, aprobă baronul, cu limba cam împleticită. O dată încerci și tu să faci un serviciu, și deranjezi pe toată lumea.

„N-a încercat să facă nici un serviciu", se gândea Angelica. „M-a pândit și s-a luat după mine. De când o știu la castel, așezată în fața tapiseriei ei ca un păianjen în mijlocul pânzei, ne cunoaște mai bine decât ne știm noi, ne simte. Ne ghicește. M-a urmărit. L-a rugat pe bătrânul Guillaume să-i țină felinarul."

Degetele îi rămăseseră înfipte în brațul fleșcăit al grăsanei.

— Ai înțeles, nu? șopti ea. Nici o vorbă, nimănui, înainte de plecarea mea, altfel, jur că te otrăvesc cu niște ierburi, pe care le știu numai eu.

Mătușa Jeanne lăsă să-i scape un ultim cotcodăcit și dădu ochii peste cap. Dar vorba adusă despre colier și, în plus, amenințarea îi tăiaseră elanul. Strângând din buze, dar fără să rostească o vorbă, își urmă fratele.

O mână puternică o trase pe Angelica înapoi. Fără urmă de blândețe, bătrânul Guillaume îi smulse din păr și de pe rochie firele de iarbă uscată agățată de ele. Ridică ochii spre el,

încercând să-i citească expresia de pe față.

— Guillaume, murmură ea, aș vrea ca măcar tu să înțelegi...

— N-am nici o nevoie să înțeleg, doamnă, răspunse el în nemțește, cu un dispreț care răsună ca o palmă. Ce-am văzut îmi e de ajuns.

Întinse pumnul spre întuneric și trase o înjurătură.

Angelica își ridică privirile din pământ și se întoarse la petrecere. Se așeză și îl căută din priviri pe marchizul d'Andijos, pe care îl descoperi sub scaun, dormind dus. Masa semăna acum cu tava unui sfeșnic din biserică, pe care ultimele lumânări încep să se topească. Unii invitați plecaseră, alții adormiseră. Dar pe câmp, dansul continua.

Țeapănă, Angelica prezida mai departe ospățul nunții ei, încruntată. Furia născută din actul neîmplinit, răzbunarea pe care și-o promisese și care nu fusese dusă până la capăt, toate o făceau să sufere până în vârful degetelor.

În inima ei se înfruntau mânia și rușinea.

Îl pierduse pe bătrânul Guillaume.

Monteloup o alunga.

Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să-și întâlnească soțul șchiop.